

T.C.
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

MUSTAFA RECAİ GÜRELİ MÜLKİ VE SİYASİ HAYATI
(1884-1960)

TEZLİ YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
FATİH AKSOY
1941060023

DANIŞMAN
DOÇ. DR. SEHER AKÇA

HAZİRAN, 2021
MUĞLA

T. C.
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

MUSTAFA RECAİ GÜRELİ MÜLKİ VE SİYASİ HAYATI
(1884-1960)

TEZLİ YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
FATİH AKSOY
1941060023

DANIŞMAN
DOÇ. DR. SEHER AKÇA

HAZİRAN, 2021
MUĞLA

YEMİN

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “**Mustafa Recai Güreli Mülki ve Siyasi Hayatı (1884-1960)**” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

14/06/2021

FATİH AKSOY

1941060023

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DOKÜMANTASYON MERKEZİ		
TEZ VERİ GİRİŞ FORMU		
YAZARIN		
Soyadı : AKSOY		
Adı : FATİH	Referans No: 10393240	
TEZİN ADI		
Türkçe: Mustafa Recai Güreli Mülki ve Siyasi Hayatı (1884-1960)		
Y. Dil: Civilian And Political Life Of Mustafa Recai Güreli (1884-1960)		
TEZİN TÜRÜ: Yüksek Lisans	Doktora	Sanatta Yeterlilik
☒	☐	☐
TEZİN KABUL EDİLDİĞİ		
Üniversite	: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	
Fakülte	:-----	
Enstitü	: Sosyal Bilimler Enstitüsü	
Diğer Kuruluşlar:	:-----	
Tarih	:	
TEZ YAYINLANMIŞSA		
Yayınlayan	:-----	
Basım Yeri	:-----	
Basım Tarihi	:-----	
ISBN	:-----	
TEZ YÖNETİCİSİNİN		
Soyadı, Adı	: AKÇA Seher	
Unvanı	: Doç. Dr.	

TEZİN YAZILDIĞI DİL: Türkçe

TEZİN SAYFA SAYISI: 372

TEZİN KONUSU (KONULARI) : Mustafa Recai Güreli Mülki ve Siyasi Hayatı
(1884-1960)

TÜRKÇE ANAHTAR KELİMELEER (En az üç en fazla beş adet):

1. Vali
2. Milletvekili
3. Mustafa Recai Güreli
4. Tokat
5. Muğla

İNGİLİZCE ANAHTAR KELİMELEER:

1. governor
2. deputy
3. Mustafa Recai Güreli
4. Tokat
5. Muğla

1- Tezimden fotokopi yapılmasına izin vermiyorum

O

2- Tezimden dipnot gösterilmek şartıyla bir bölümünün fotokopisi alınabilir

O

3- Kaynak gösterilmek şartıyla tezimin tamamının fotokopisi alınabilir

O

Yazarın İmzası :

Tarih : 14/06/2021

MUSTAFA RECAİ GÜRELİ MÜLKİ VE SİYASİ HAYATI (1884-1960)

ÖZET

Cumhuriyetin ilanından sonra ülkenin kalkınmasında ve çağdaşlaşmasında yerel yönetimler önemli bir yere sahip olmuşlardır. Çünkü yereldeki değişim ve dönüşüm önce halkın sonra da ülkenin çağdaşlaşmasında önemli bir göstergedir. Yereldeki bu değişimi ve dönüşümü sağlayacak en önemli mülki amirler ise o bölgenin valileridir. Bu bağlamda Cumhuriyetin ilanından sonra Anadolu'nun her alanda kalkınabilmesi için Atatürk; genç, dinamik, Atatürk İlke ve İnkılaplarına bağlı şahsiyetleri vali olarak değişik illere atamıştır. İşte bu kişilerden birisi de memleketin çeşitli bölgelerinde valilik yapmış olan Mustafa Recai Gürelî'dir.

Recai Gürelî devlet görevine ilk defa asker olarak başlamıştır. 31 Mart Ayaklanmasını bastıran Hareket Ordusu ile İstanbul'a gelmiştir. Ayaklanmanın bastırılmasından sonra Anadolu'nun çeşitli yerlerinde jandarma komutanlığı yapmış, sonrasında ise mülki idareye geçerek kaymakamlık görevini sürdürmüştür. Merzifon, Vezirköprü, Ödemiş Kaymakamlıklarının ardından sırasıyla; 1933-1936 yılları arasında Tokat, 1936-1939 yılları arasında Muğla, 1939-1943 yılları arasında Balıkesir Valiliklerinde görev yapmıştır. Valiliği zamanında toplumun ekonomik ve kültürel bakımdan kalkınmasını sağlayarak halkı aydınlatmaya çalışmıştır. Yaptığı çalışmalarla halk tarafından çok sevilmiştir.

Valilik görevlerinin ardından CHP'den TBMM'de VII. dönem Gümüşhane, VIII. dönem Tokat Milletvekillikleri görevlerini sürdürmüştür. Recai Bey VII. dönemde Dâhiliye Encümeni, VIII. dönemde ise TBMM Başkanlık Divanı İdare Amirliği görevlerini yapmıştır.

Meclis toplantılarında toplumun her kesiminden insanın sorununa çözüm getirmek üzere çalışmalarda bulunmuştur. Sadece seçildiği bölgenin değil tüm ülkenin vekili olarak hareket etmiş ve halkın menfaatlerini savunmuştur.

Recai Gürelî 1950, 1954 ve 1957 seçimlerinde Muğla'dan milletvekili adayı olmuşsa da nispi seçim sistemine geçilmediği için seçilememiştir. Mustafa Recai Gürelî 30.04.1960'ta Ankara'da vefat etmiş ve Cebeci Mezarlığı'na defnedilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Vali, Milletvekili, Mustafa Recai Gürelî, Tokat, Muğla

CIVILIAN AND POLITICAL LIFE OF MUSTAFA RECAİ GÜRELİ

(1884-1960)

ABSTRACT

After declaration of the Republic, local governments had an important place in development and modernization of the country. Because the local change and transformation are important indicators of primarily modernization of country's, and people's after that. The most important civilian authorities to establish this local change and transformation are governors of the specific region. In this sense, after declaration of the Republic, Atatürk have assigned young, dynamic people who are devoted to his principles and revolutions, to the different cities in order to get Anatolia develop in every field. Mustafa Recai Güreli is one of these persons, who have served as a governor in different regions of the country.

Recai Güreli first started his duty as a soldier. He came to İstanbul with Hareket Ordusu which suppressed the rebellion of 31 Mart. After the suppression of rebellion, he served as a gendarme commander in different regions of Anatolia and he switched to civil administration and served as a district governor. After being Merzifon, Vezirköprü and Ödemiş district governors, he served in Tokat governorship between 1933-1936, Muğla governorship between 1936-1939 and Balıkesir governorship between 1939-1943. During his governorship, he established the local's economic and cultural development and tried to enlighten them. Local people really liked him because of his work.

After his duties as governor he served as a deputy of Gümüşhane (5th term) and Tokat (8th term) as a CHP member. His duties were "Dahiliye encümeni" in 5th term and TBMM Presidency Council's Administrator in 8th term.

He carried out works in parliament meetings to find solutions to problems of every segment of society. He defended the benefits of public by acting as a deputy of the whole country, not just a deputy of the region he was elected from.

Even though he was a candidate of deputy from Muğla in 1950-1954 and 1957 elections, he couldn't get elected as proportional election system was in use. Mustafa Recai Güreli died on 30.04.1960 in Ankara and he was buried in Cebeci graveyard.

Keywords: Governor, Deputy, Mustafa Recai Güreli, Tokat, Muğla

ÖNSÖZ

Cumhuriyet'in ilanından sonra Anadolu'nun geri kalmış yörelerini kalkındırabilmek, halkını aydınlatabilmek için yoğun bir çaba harcanmıştır. Bu kalkınma çabalarında topluma önderlik eden o bölgelerin idari amirleri durumundaki kaymakamlar, valiler ön plana çıkmaktadır.

Bu tezde gerek asker kişiliği, gerekse mülki idare amirliği yaptığı yerlerde bıraktığı izlerle araştırmaya değer bulduğumuz Mustafa Recai Güreli'nin mülki ve siyasi hayatını açıklamaya çalıştık. Bu anlamda Mustafa Recai Güreli'nin hayatı biyografi çerçevesinde incelenmiştir. Birinci bölümde Mustafa Recai Güreli'nin ailesi, eğitim-öğretim hayatını; ikinci bölümde mülki hayatını, kaymakamlık ve valilik dönemlerini, inceledik. Üçüncü bölümde ise siyasi hayatı ve meclis çalışmaları üzerine durduk.

Bu konuyu seçmemde ve hazırlamamda benden yardımlarını esirgemeyen Danışman Hocam Sayın Doç. Dr. Seher AKÇA'ya, çalışmam esnasında bana sürekli olarak yol gösteren Sayın Prof. Dr. Bayram AKÇA'ya ve her zaman yanımda olan ve desteklerini esirgemeyen aileme en içten teşekkürlerimi sunarım.

Fatih AKSOY

Muğla, Mayıs 2021.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	I
İÇİNDEKİLER	II
TABLolar DİZİNİ	IX
FOTOĞRAF DİZİNİ	X
KISALTMALAR DİZİNİ	XI
EKLER DİZİNİ.....	XII

GİRİŞ

1. Çalışmanın Amacı, Kapsamı, Yöntem ve Kaynakları:	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1.1. Ailesi, Eğitim ve Öğrenim Hayatı:	2

İKİNCİ BÖLÜM

MÜLKİ HAYATI (1919-1943)

2.1. Kaymakamlık Görevleri:.....	4
2.2. Valilik Görevleri:	5
2.2.1. Tokat Valiliği yılları:	6
2.2.1.1. Tokat'taki çalışmaları:.....	7
2.2.2. Muğla Valiliği yılları:	9
2.2.2.1. Muğla'daki çalışmaları:.....	10
2.2.3. Balıkesir Valiliği yılları:	15

SİYASİ HAYATI (1943-1960)

III

3.1.3. Üçüncü yasama yılındaki çalışmaları:	71
3.1.3.1. Komisyon görevleri:.....	72
3.1.3.2. Meclis konuşmaları:	74
3.1.3.2.1. İzmir Mebusu Şükrü Saraçoğlu ve 222 arkadaşının anayasa teklifi:	74
3.1.3.2.2. Bütçelerden aylık ve ödenek alanlara bir aylık tutarında yapılacak yardım hakkında kanun tasarısı:	75
3.1.3.2.3. Gümüşhane Milletvekili Recai Güreli'nin köy kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bazı maddelerin eklenmesine dair kanun görüşmesi:	77
3.1.3.2.4. Çiftçiye toprak dağıtılması ve çiftçi ocakları kurulması hakkında kanun tasarısı:.....	79
3.1.3.2.5. 1945 yılı İçişleri Bakanlığı bütçesi görüşmeleri:	81
3.1.3.2.6. 1945 yılı Bayındırlık Bakanlığı bütçesi görüşmeleri:	83
3.1.3.2.7. İller Bankası kanun tasarısı görüşmeleri:	83
3.1.3.3. Meclis oylamaları:	86
3.1.4. Dördüncü yasama yılındaki çalışmaları:	100
3.1.4.1. Komisyon görevleri:.....	101
3.1.4.2. Meclis konuşmaları:	103
3.1.4.2.1. 1946 yılı Maliye Bakanlığı Bütçesi görüşmeleri:	103
3.1.4.2.2. 1946 yılı Milli Eğitim Bakanlığı bütçesi görüşmeleri: 104	
3.1.4.2.3. 1946 yılı Bayındırlık Bakanlığı Bütçesi görüşmeleri: .	106
3.1.4.2.4. 1946 yılı Çalışma Bakanlığı Bütçesi görüşmeleri:	107
3.1.4.2.5. Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü 1946 yılı bütçe kanunu tasarısı:	109
3.1.4.2.6. Elektrik İşleri Etüd İdaresi'nin Ekonomi Bakanlığı'na bağlanması kanun tasarısı görüşmeleri:	110

3.1.4.2.7. Sıtma Savaşı Kanunu’nu görüşmeleri:	111
3.1.4.3.Meclis oylamaları:	113
3.2. VIII. Dönem Milletvekilliği:	133
3.2.1. Birinci yasama yılındaki çalışmaları:	135
3.2.1.1. Komisyon görevleri:	136
3.2.1.2. Meclis çalışmaları:	136
3.2.1.2.1. Seçim tutanaklarını inceleme komisyonu raporlarının görüşülmesi:	136
3.2.1.2.2. 1946 yılı bütçe kanununa bağlı (a) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkında kanun görüşmeleri: ..	140
3.2.1.2.3. Matbuat kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun görüşmeleri:	141
3.2.1.3. Meclis oylamaları:	143
3.2.2. İkinci yasama yılındaki çalışmaları:	145
3.2.2.1. Komisyon görevleri:	146
3.2.2.2. Meclis çalışmaları:	147
3.2.2.2.1. 1947 yılı Bayındırlık Bakanlığı bütçesi görüşmeleri: ..	147
3.2.2.2.2. 1947 yılı Ekonomi Bakanlığı bütçesi üzerine konuşması:	149
3.2.2.2.3. 1947 yılı Tarım Bakanlığı bütçesi üzerine konuşması: ..	151
3.2.2.2.4. 1947 yılı Ticaret Bakanlığı bütçesi:	152
3.2.2.2.5. 1947 yılı Vakıflar Genel Müdürlüğü bütçe tasarısı görüşmeleri:	153
3.2.2.2.6. Edremit Belediye Başkanı Cevdet Denizer’in cezasının affına dair Adalet Komisyonu raporu (5/61) görüşmeleri:	154

3.2.2.2.7. Başbakan Hasan Saka'nın kurduğu hükümet programı görüşmeleri:	156
3.2.2.3. Meclis oylamaları:	158
3.2.3. Üçüncü yasama yılındaki çalışmaları:	183
3.2.3.1. Komisyon görevleri:	184
3.2.3.2. Meclis çalışmaları:	185
3.2.3.2.1. 1948 yılı Milli Eğitim bütçesi görüşmeleri:	185
3.2.3.2.2. 1948 yılı bütçe kanunu tasarısının 15'inci maddesine dair önergesi:	186
3.2.3.2.3. 3803, 4274 ve 4459 sayılı kanunların köy okulu, öğretmen evi, köy sağlık memurları ve ebeleri evleri inşa ettirilmesiyle ilgili maddelerinin değiştirilmesi ve 5012 sayılı kanunun kaldırılması hakkındaki kanun görüşmeleri:	187
3.2.3.3. Meclis oylamaları:	192
3.2.4. Dördüncü yasama yılındaki çalışmaları:	215
3.2.4.1. Komisyon görevleri:	216
3.2.4.2. Meclis çalışmaları:	217
3.2.4.2.1. Tokat Milletvekili Recai Güreli'nin, Demokrat Parti Genel Başkanı'nın Kristal Gazinosu'nda vermiş olduğu beyanat hakkındaki sorusuna Başbakan Hasan Saka'nın sözlü cevabı:	217
3.2.4.2.2. Tokat Milletvekili Recai Güreli'nin, siyasi ve gayri siyasi teşekküller tarafından tertip edilen eşya piyangoları hakkındaki sorusuna İçişleri Bakanı Münir Hüsnü Göle'nin sözlü cevabı:	219
3.2.4.2.3. Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti ajanı sıfatıyla hareket eden	

Export-İmport Bankası arasında akdedilen 30 milyon dolarlık kredi anlaşmasının onanmasına dair kanun tasarısı ve geçici komisyon raporu:	220
3.2.4.2.4. Maraş Milletvekili Emin Soysal'ın, Kütahya Milletvekili Ahmet Tahtakılıç'a yapılan tecavüze dair başkanlıktan olan sorusuna başkanlık adına İdareci Üyelerden Recai Güreli'nin sözlü cevabı:	221
3.2.4.2.5. Tokat Milletvekili Recai Güreli'nin ilkokul öğretmenleri hakkındaki sorusuna Millî Eğitim Balsam Tahsin Banguoğlu'nun sözlü cevabı:	223
3.2.4.2.6. Benzinden alınacak yol vergisi hakkında kanun tasarısı görüşmeleri:	225
3.2.4.2.7. 1949 bütçe tasarısına verdiği önerge:	226
3.2.4.2.8. İçişleri Bakanlığı bütçesi üzerine konuşması:	229
3.2.4.2.9. Doğu illerinin kalkındırılması için çıkarılan kanuna Edirne'nin de eklenmesi için verilen önerge hakkındaki konuşması:	232
3.2.4.2.10. 1949 yılı Tarım Bakanlığı bütçesi üzerine konuşmaları:	233
3.2.4.2.11. Tokat Milletvekili Recai Güreli'nin, memleketin ekim durumu hakkındaki sorusuna Tarım Bakanı Cavit Oral'ın sözlü cevabı (6/272):.....	234
3.2.4.2.12. Tokat Milletvekili Recai Güreli'nin, dağlık, ormanlık ve yaylalık bölgelerde bulunan köylülerin kalkınması için ne gibi tedbirler alındığı hakkında Tarım ve Ekonomi ve Ticaret Bakanlıklarından olan sorusuna iki Bakanlık adına Tarım Bakanı Cavid Oral'ın sözlü cevabı (6/292):	237

3.2.4.2.13. Gelir vergisi kanunu tasarısı ve geçici komisyon raporu üzerine konuşmaları:	240
3.2.4.2.14. Usul kanunu tasarısı görüşmeleri:	249
3.2.4.2.15. İl idaresi kanun tasarısı görüşmeleri:	250
3.2.4.2.16. Devlet Üretme ve Yetiştirme Çiftlikleri Genel Müdürlüğü görev ve kuruluş kanunu görüşmeleri: ...	252
3.2.4.2.17. Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu görüşmeleri:	253
3.2.4.2.18. Devlet Örnek ve Üretim Çiftlikleri Kanunu tasarısı hakkındaki konuşması:	254
3.2.4.2.19. Türk Ceza Kanunu'nun bazı maddelerinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu görüşmeleri:	255
3.2.4.3. Meclis oylamaları:	255
3.2.5. Beşinci yasama yılındaki çalışmaları:	289
3.2.5.1. Komisyon Görevleri:	290
3.2.5.2. Meclis Çalışmaları:	291
3.2.5.2.1. Türkiye Büyük Millet Meclisi memurları teşkilâtı hakkındaki kanun tasarısı görüşmeleri:	291
3.2.5.2.2. Milletvekilleri seçimi kanun görüşmeleri:	292
3.2.5.2.3. 1950 yılı Millî Eğitim Bakanlığı bütçesi görüşmeleri:	292
3.2.5.3. Meclis Oylamaları:	293
3.3. 1950-1954 ve 1957 seçimleri:	329
SONUÇ	332
KAYNAKÇA	334
EKLER	349
ÖZGEÇMİŞ	

TABLÖLAR DİZİNİ

Sayfa

Tablo 3.1. Milletvekilliği VII. Dönem Yasama Yılları 17

Tablo 3.2. Milletvekilliği VIII. Dönem Yasama Yılları..... 134

FOTOĞRAF DİZİNİ

Fotoğraf 1.1. Mustafa Recai Güreli (Yıldırım ve Zeynel, 2010: 395).....	3

KISALTMALAR DİZİNİ

BCA	:	Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi
BMM	:	Büyük Millet Meclisi
CHP	:	Cumhuriyet Halk Partisi
Der.	:	Derleyen
DP	:	Demokrat Parti
Ed.	:	Editör
Haz.	:	Hazırlayan
R.	:	Rumi
C.	:	Cilt
S.	:	Sayı
s.	:	Sayfa
ss.	:	Sayfalar
TBMM	:	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TÜİK	:	Türkiye İstatistik Kurumu

EKLER DİZİNİ

EK-A. Recai Güreli'nin Muğla Valiliği'ne Atama Kararnamesi.....	349
EK-B. Köy Ebeleri ve Köy Sağlık Memurları Teşkilâtı Yapılmasına ve Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti Teşkilât ve Memurini Hakkındaki 3017 Sayılı Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Lâyihası Ve Muvakkat Encümen Mazbatası (1/106) S. Sayısı: 94	350
EK-C. Şehir ve Kasabalarda Mahalle Muhtar ve İhtiyar Heyetleri Teşkili Hakkında Kanun Lâyihası ve Dâhiliye Encümeni Mazbatası (1/25) S. Sayısı: 23'e Ek.....	355
EK-D. İzmir Mebusu Şükrü Saraçoğlu ve 222 Arkadaşının, Anayasa Teklifi ve Teşkilâtı Esasiye Encümeni Mazbatası (2/56) S. Sayısı:39	361
EK-E. Gümüşhane Milletvekili Recai Güreli'nin 442 sayılı Köy Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve yine bu kanuna fıkra ve maddeler ilâvesine dair kanun lâyihası.....	364
EK-F. Erzincan Milletvekili Şükrü Sökmensüer'in ve Beş Arkadaşının, Toprak Bayramı Hakkında Kanun Teklifi Ve İçişleri Komisyonu Raporu (2/76) S. Sayısı: 132.....	370

GİRİŞ

1. Çalışmanın Amacı, Kapsamı, Yöntem ve Kaynakları:

Bu çalışmanın amacı Mustafa Recai Güreli'yi bir yerel yönetici ve siyaset adamı olarak tanıtmaktır. Recai Bey'in bir siyaset adamı ve yönetici olarak yaptığı çalışmalar ve karakteri sonraki nesillere aktarılacak istenmiştir. Recai Güreli'nin bu çalışma ile yerel yöneticilere ve siyasetçilere örnek teşkil etmesi hedeflenmiştir.

Çalışma hazırlanırken Recai Güreli'nin yerelde ve siyaset hayatında yaptığı faaliyetleri incelenmiştir. Öncelikle askeri hayatından kesitlerle konuya başlanmıştır olup; akabinde mülki idareye geçişi işlenmiştir. Son olarak milletvekilliği dönemindeki faaliyetleri aktarılmıştır.

Çalışmanın birinci bölümünde amaç, kapsam ve yöntemle ilgili bilgi verilmiş, ayrıca Mustafa Recai Güreli'nin ailesi, eğitim ve öğretim hayatından bahsedilmiştir. İkinci bölümde mülki hayatı incelenmiştir. İkinci bölümde kaymakamlık ve valilik yılları ile ilgili ayrıntılı bilgiler yer almıştır. Üçüncü bölümde ise siyasi hayatı incelenmiştir. Bu çalışmada Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi, Resmi Gazeteler, TBMM Tutanakları, TÜİK verileri, kitaplar, makaleler ve elektronik kaynaklardan yararlanılmıştır. Ayrıca ayrıntılı bilgilere konu içerisinde değil dipnot ve ekler kısmında yer verilmiştir. Araştırma konusu içerisindeki tüm yazılanlar atıflarla temellendirilmiş ve alıntı yapılan kaynaklara kaynakçada yer verilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1.1. Ailesi, Eğitim ve Öğrenim Hayatı:

Mustafa Recai Bey, 1884 yılında (R. 1300) bugünkü Makedonya'nın güneybatısında bulunan Manastır şehrinde doğmuştur. Babası Mehmet Besim Bey, annesi ise Emine Hanım'dır. Evli ve bir çocuk babası olan Recai Bey'in eşinin adı Münevver; kızının adı ise Muzaffer'dir. Rumca ve az düzeyde Fransızca bilmektedir (Yıldırım ve Zeynel, 2010: 395).

İlk ve ortaokulu Manastır'da okuduktan sonra Manastır Askeri İdadisi'nde eğitimine devam etmiştir. Bundan sonra Erkan-ı Harbiye Mektebi'nden 1906 (R. 1322) yılında mezun olmuştur. Selanik'te değişik asker kıta ve avcı taburlarında çalışmıştır.

Meşrutiyet karşıtlarının başlattığı 31 Mart Ayaklanması (1909) sırasında ayaklanmayı bastırmak üzere İstanbul'a gelen Hareket Ordusu'nda Mustafa Kemal'le birlikte hareket etmiştir. Bu ayaklanma sırasında İstanbul'a gelen Recai Bey, daha sonra Anadolu'nun çeşitli bölgelerinde Jandarma Komutanlığı yapmıştır. 1919 yılından itibaren mülki idareye geçerek kaymakamlık görevini üstlenmiştir (Akar, 2018: 49).

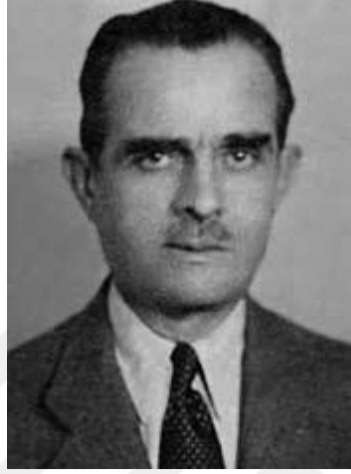
Asker olarak başladığı memuriyet hayatını önce kaymakamlık, sonra da valilik ve milletvekilliği görevleri ile taçlandırmıştır. Recai Bey görev yaptığı tüm bölgelerde hem kalıcı izler bırakmış, hem de yöre halkının yaşamına dokunmuştur. "Emsali olan valilerin aksine mülkiyede okumamış; aksine Harp Okulundan mezun olmuştur" (Sapmaz, 2010: 12).

Hem askeri hem de mülki hayatında hep başarılı çalışmalarla anılan Recai Bey, çeşitli zamanlarda birçok ödülle ve nişane ile ödüllendirilmiştir. Bunlardan bazıları şunlardır:

Dersaadet Jandarma Alayı Galata Bölüğü Kapıçı Takım Komutanlığı'nda bulunduğu sırada kendisine Rusya Devleti tarafından Svetistanislava Nişanı verilmiş, Çatalca Sahra Alayı üsteğmenliğinde, Kırıkkilise'nin (Kırklareli) geri alınmasında gösterdiği üstün başarı, hizmet ve gayretlerinden dolayı iftihar madalyası ile Suriye Merkez Tabur Komutan Vekilliği'nde ise harp madalyası ile ödüllendirilmiştir. Kuneytora kazasında kaymakam vekili iken Eylül 1918'de asaleten bu göreve atanarak mülki idareye geçmiştir. O tarihte yüzbaşı rütbesindeydi. Kuneytora kaymakamlığında bulunduğu sırada Alman İmparatoru tarafından ikinci rütbeden Demir Galip Nişanı verilmiş, Baelbek Kaymakam Vekili iken Hicaz hattının

yakacak, ordunun ve halkın yiyecek ihtiyacının giderilmesindeki olağanüstü hizmetlerinden dolayı dördüncü dereceden Mecidi Nişanı ile Köprü Kaymakamlığı'nda Rum eşkıya ile yapılan çatışmada elde ettiği başarıdan ve Ödemiş Kaymakamlığı'nda yol ağının süratle gerçekleştirmesinden dolayı Bakanlıkça birer takdirname verilmiştir (Sapmaz, 2010: 239).

Fotoğraf 1.1. Mustafa Recai Güreli

(Yıldırım ve Zeynel, 2010: 395).

İKİNCİ BÖLÜM

MÜLKİ HAYATI (1919-1943)

Recai Güreli jandarma subaylığından kaymakamlığa oradan valilik ve milletvekilliğine geçmiş bir idarecidir. Çalışmalarında asker disiplini ile hareket etmiştir. Recai Güreli yönetim işini çok iyi yapan birisiydi. İşleri çoğu zaman yerinde takip ederdi. “O’nun makamındaki çalışması mesai bitiminden sonra başlardı” (Sapmaz, 2010: 164). Özellikle valiliği döneminde “hem merkezde hem de ilçelerde memurlar hiç düşünmedikleri, bilmedikleri bir zamanda valiyi karşılarında bulurlardı” (Sapmaz, 2010: 163). Bütün işleri yakından takip eder; işlerin aksamaması için herkesten önce dairelere giderek işleri denetlerdi.

Çalışmalarında başarıyı yakalayabilmek için birlikte çalışacağı insanları kendisi seçmiştir. “Ekibini kurarken çok titiz davranırdı” (Sapmaz, 2010: 166). Recai Bey gerekli gördüğü takdirde beraber çalışacağı kişileri yeni tayin olduğu yerlere de götürmüştür. “Muğla’ya atandığında Ödemiş’te birlikte çalıştığı Hamit Caba ve Nevzat Gürkan’ı; Muğla’dan Balıkesir’e atandığında da encümen mümeyyizi Zekai Eroğlu’nu beraberinde götürmüştür” (Sapmaz, 2010: 163).

2.1. Kaymakamlık Görevleri:

Recai Bey mülki idareye ilk olarak 1919’da adım atmıştır. “Baelbek, Kandıra, Fatsa, Ünye (1919-1923), Merzifon, Uzunköprü, Malkara, Kazımpaşa, Kemaliye ve Ödemiş Kaymakamlığı (1930-1933) yaptıktan sonra İzmir Valisi Kazım Dirlik Paşa’nın tavsiye ve yönlendirmesiyle 23 Ocak 1933’te Tokat Valiliği’ne vekâleten atanmıştır. 12 Kasım 1933’te de asaleti tasdik edildi” (Akar, 2018: 49). M. Recai Güreli’nin Tokat Valiliği’ne atanmasındaki en büyük etken, O’nun; 1930-1933 yılları arasında kaymakam olarak görev yaptığı Ödemiş’teki gösterdiği üstün başarılarıdır.

Görev yaptığı bölgelerde tarımdan hayvancılığa, eğitimden sağlığa, bayındırlık faaliyetlerine kadar her alanda büyük atılımlar yapan Recai Güreli, kısa zamanda dikkatleri üzerine çekmeyi başarmıştır.

Recai Güreli'nin Ödemiş Kaymakamlığı'na atandığı yıllarda İzmir valisi de kendisi gibi Manastır doğumlu olan Kazım Dirik Paşa'dır¹ (Sapmaz, 2010: 33). Recai Bey 1884, Kazım Dirik Paşa ise 1881 doğumlu olmaları ve ikisinin Manastır'da doğmaları sebebiyle benzer ortamlarda eğitim görmüşlerdi. Kazım Dirik Paşa da tıpkı Recai Güreli gibi Mülkiyeli olmayıp; asker kökenli idi. Bu durum ikilinin doğum yerleri dışında bir diğer ortak özellikleriydi. Belki de asker kökenli olmalarının getirdiği disiplin ile bu ikili her koşulda çalışmalarını büyük bir disiplin, azim ve kararlılıkla yürütebilmişlerdi.

Recai Bey, 1930-1933 yılları arasındaki kaymakamlığı döneminde, Ödemiş'in imarı ve iskânı konusunda birçok çalışmada bulunmuştur. "Ödemiş'teki imar faaliyetleri arasında en dikkat çekici olanlarından bir tanesi şehir meydanının düzenlenmesi ve meydana yaptırdığı Atatürk büstünün hizmete açılmasıdır. Bu meydan 1932 yılında Cumhuriyet Bayramı'nda hizmete açılmıştır" (Sapmaz, 2010: 33).

Çalışmalarında, Cumhuriyet'in ilkelerinin hayata geçirilmesi ve halkın bilinçlendirilmesi ana felsefesi olmuştur. Bu amaçla şehirdeki önemli eksikliklerden birisi olarak gördüğü okul binası yapımına büyük önem vermiştir.

2.2. Valilik Görevleri:

Recai Güreli'nin askeri görevden mülki göreve geçişi 1919'da Baelbek kaymakamlığına atanmasıyla olmuştur. Akabinde çeşitli bölgelerde kaymakamlık görevini başarıyla ifa ettikten sonra ilk olarak 1933 senesinde Tokat Valiliği'ne vekâleten atanmıştır.

Mustafa Recai Güreli'yi ilk keşfedenlerin başında Kazım Dirik Paşa ve Şükrü Kaya² gelir. Özellikle 1930-1933 arasında Ödemiş Kaymakamlığı'nda yaptığı hizmetleri, o dönemin İzmir Valisi Kazım Dirik Paşa'nın dikkatini çekmiştir. Recai Bey, Kazım Dirik Paşa'nın tavsiye ve yönlendirmesi ile dönemin İçişleri Bakanı Şükrü Kaya tarafından Tokat valiliğine atanır (Sapmaz, 2010: 33). Tokat Valiliği'nde kısa zamanda gösterdiği başarıdan dolayı Dahiliye Vekili ve aynı zamanda Muğla milletvekili olan Şükrü Kaya'nın büyük övgüsünü alan Recai Bey, Muğla'ya hizmet

---

¹ 1926-1935 yılları arası İzmir Valiliği yapmıştır.

² Muğla Milletvekili ve 1927-1938 yılları arası İçişleri Bakanı.

etmesi için Dahiliye Vekâlet'inin 14/02/1936 tarih ve 1200 sayılı tezkeresi ile yapılan teklif üzerine 17/02/1936 tarihinde İcra Vekilleri Heyetince ataması onanmıştır (BCA, 30-18-1-2/62-13-18, 17.02.1936).

“Sicil dosyası kayıtlarına göre 18.02.1933-19.03.1936 arasında Tokat'ta, 01.04.1936-28.05.1939 yılları arasında Muğla'da, 02.06.1939-01.03.1943 yılları arasında Balıkesir Valiliği'nde bulunmuştur” (Akar, 2018: 49). Akabinde 1943 yılında yapılan milletvekili seçimleriyle 7. Dönemde (1943-1946) Gümüşhane'den, 8. Dönem milletvekili (1946-1950) seçimlerinde de Tokat'tan milletvekili seçilmiştir. 1950-1954-1957 yıllarında Muğla'dan milletvekili adayı olmuşsa da seçilememiştir. “30.04.1960'ta vefat etmiştir” (Yıldırım ve Zeynel, 2010: 503).

2.2.1. Tokat Valiliği yılları:

Mustafa Recai Güreli'nin Ödemiş kaymakamlığı sırasında yaptığı çalışmalar birçok kişinin takdirini kazanmıştır. Özellikle Cumhuriyet ilkelerine sıkı sıkıya bağlı olması, genç Cumhuriyetimizin gelişimi için durmaksızın çalışması o dönemde İzmir valisi olan Kazım Dirik Paşa'nın dikkatini çekmiştir. O'nun tavsiyesi ile de Recai Bey'e Tokat valiliğine getirilmiştir.

Tokat'a ilk olarak 23 Ocak 1933'te vekâleten atanmış, Tokat Valisi Ali Rıza Ceylan'ın emekli edilmesiyle de 12 Kasım 1933'te asaleten valilik kadrosuna geçmiştir. Kurtuluş Savaşı'nın yaralarını sarmaya devam eden cumhuriyetimizin henüz 10. yılında Tokat'ta, zor yıllara ve imkânsızlıklara rağmen yaptığı hizmetlerle adından söz ettirmiş; sonrasında da bu şehirden milletvekili seçilebilmiştir (Akar, 2018: 46).

“Vali Recai Güreli, Cumhuriyetin ilanından sonraki valiler içerisinde belki de en çalışkanı ve en inkılapçı olanlarından birisiydi” (Akar, 2018: 47). Atandığı yerlere kendisinin daha önceden birlikte çalıştığı ve güvendiği ekibini de yanında götürmesi O'nun önemli özelliklerinden birisiydi. Asker kökenli olmasının da verdiği disiplin ile gittiği bölgelerin imarı ve iskânı için yoğun çaba sarf etmiştir. “Bulunduğu bölgedeki tüm çalışmaların planlanmasından uygulanmasına kadar her aşamasında aktif olarak yer almıştır” (Akar, 2018: 48).

2.2.1.1. Tokat'taki çalışmaları:

1933 yılında Tokat'a ilk olarak vekâleten, kısa bir zaman sonra ise asaleten atanan "Recai Güreli'nin göreve başladığı yıllarda Tokat'ta ne şehir altyapısı ne de şehrin haritası ve imar planı vardı" (Akar, 2018: 48). "Elektrik enerjisi üretimi odun kömüründen elde ediliyordu, çok yetersizdi" (Akar, 2018: 49).

Recai Güreli'nin vali olmasından sonra pek çok konuda çalışmaların başladığını ve görevden ayrıldığı 1936 yılı sonuna kadar pek çoğunun da tamamlandığını görüyoruz (Akar, 2018: 49). Recai Bey'in Tokat'taki kısa zamanda gerçekleştirdiği hizmetler, şehir için devrim niteliğindedir. Hizmetlerinden bazıları şunlardır:

Tokat merkezi ile ilçeler arasındaki yolları yaptırmış; Tokat Halkevi'ni inşa ettirmiştir. Sıfat (üretme) istasyonu, fenni mezbaha, Devlet Hastanesi, ortaokul ve üç tane ilkokul binası inşa ettirmiştir. Ayrıca Recai Bey, valiliği döneminde on dört tane ilkokul binasının da temeli attırmıştır.

Recai Bey'in Tokat'ta ilk farkına vardığı sorunlardan bir tanesi halkın içme suyu sorunu idi. Göreve başladıktan kısa bir süre sonra içme suyunu ıslah çalışmalarını başlatmıştır. Şehir içerisindeki suyu çok sık bozulduklarından halkın, ihtiyaca yetecek miktarda ve sağlıklı suya ulaşması pek mümkün olmuyordu. Suyollarının bozulmasındaki başlıca sebep ise su salmaçları yani "çeken"lerin sık sık suyu tahrip etmesinden kaynaklanmaktaydı (Acunsal, 1947: 177). Bu sorunun çözülmesini öncelikli iş olarak gören Recai Bey, yapılan çalışmalar neticesinde Tokat İçme Suyu şebekesine Çördük suyunun kaynaklık etmesine karar verdi. "1933 yılında Tokat Valisi Recai Güreli Tokat imar programı çerçevesinde Çördük Suyunun pik borular ile Tokat'a getirilmesi amacıyla çalışmalara başlamış ve yakın alaka göstererek 1934 yılında fenni projeyi hazırlatmıştır" (Özer, 2015: 105). Aslen içme suyu altyapısı gibi çalışmalar belediyenin görevi olmakla birlikte Recai Bey'in liderliği ve memlekete hizmet etmek gayreti bu hizmetlerin de valilik denetimiyle yapılmasını gerekli kılmıştır. Bunda o dönemki belediyelerin mali yönden güçsüz oluşu da etkiliydi. O dönem belediye başkanı sonradan milletvekili olan Mustafa

Latifoğlu'nun³ da başarıda mutlaka büyük payı vardı (Akar, 2018: 49) İkili arasındaki uyum planlanan işlerin kısa sürede tamamlanmasını sağlamıştır.

“Su ile çalışan elektrik santralini, Niksar-Reşadiye arasındaki Kelkit ırmağı üzerine Fatlı köprüsünü kurdurmuş, Turhal Şeker Fabrikası'nın yapımında ve Kazova sulama kanallarının hazırlık projesinde büyük emeği geçmiştir. Ayrıca Tokat Cumhuriyet Alanı'na da bir Atatürk anıtı diktirmiştir” (Akar, 2018: 47).

Vali Recai Güreli'nin göreve başlamasıyla yakın zamanlarda yayın hayatına başlayan Yeni Tokat Mecmuası sayesinde o dönemde yapılan çalışmalarla ilgili ayrıntılı bilgilere sahip olabiliyoruz. Buradan edindiğimiz bilgilere göre o dönemde yapılan işler şu şekilde listelenmiştir:

- Fenni mezbaha,
- Çördük içme suyu projesi,
- Çördük suyu Aksu Harkı'nda 230 lt/sn. su ile çalışan 135 Kw elektirik santrali,
- Tokat-Turhal, Tokat-Niksar yolu
- Numune fidanlığı
- Tayyare Cemiyeti binası
- Damızlık hayvanların korunması için sıhhat istasyonu yaptırılmış,
- Ziraat Bankası ve aygır deposu yapımı,
- Taşköprü ve belediye meydan arasına Gaziosmanpaşa Bulvarı'nın planlanması,
- Asarıatika (tarihi eser) ve sıhhat müzeleri
- Umumi kütüphane, halk okuma odası ve bazen de sergi işlerine tahsis edilecek Vali Konağı
- Vilayet dâhilinde on sekiz yeni ve büyük ilk mektep
- Belediye parkı
- Dölleme istasyonu
- 1935'te Memleket Hastanesi⁴ yapılmıştır. (Akar, 2018: 47-50).

Tüm bu büyük çalışmaların üç yıl gibi kısa bir zaman zarfında yapılmış olması o dönem yöneticilerinin, ülkeyi geri kalmışlıktan kurtarmak için ne kadar istekli ve

---

³ TBMM VIII. ve XI. Dönem Tokat Milletvekili.

⁴ Tokat'taki ilk kalorifer tesisatı ve asansör bu binada kullanılmıştır.

inançlı olduklarını gösteriyordu. Recai Bey'in buradaki çalışkanlığı devletin üst kademelerindeki yöneticiler tarafından da görülmüş ve birçok takdirname almıştır. Aldığı takdirnameler şunlardır:

- Ziraat Vekili⁵ tarafından 15.01.1935 tarihinde vilayet mıntıkasındaki hayvanat ıslahı ve adetlerinin çoğaltılması yolunda gösterdiği ciddi ve yakın alakası;
- Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekili⁶ tarafından 16.07.1935 tarihinde vilayete kısa bir zaman zarfında diğer vilayetlere örnek olacak modern ve son terakkiyata uygun bir hastane yaptırması;
- Nafia Vekili⁷ tarafından 30.09.1935 tarihinde vilayet içindeki yol ve bina işlerinde hususiyle yolların daimi bakımında çok iyi bir suretle çalışması sebebiyle takdirname ile ödüllendirilmiştir (Akar, 2018: 48).

“1936 yılında Recai Güreli'nin tayini Muğla'ya çıktı” (Akar, 2018: 51). Ancak Recai Bey tayin haberini aldığı anda ilk olarak yarım kalan işlerin durumuna üzülmüştür. Bu sebeple de şehirden ayrılmadan önce yarım kalan işlerin denetimini yaparak şehirde öyle ayrılmıştır.

Recai Güreli'nin vali olarak yaptığı hizmetler taraflı tarafsız her kesimin takdirini kazanmıştır. Şehirden ayrılırken her kesimden insan büyük bir üzüntü duymuştur. Az zamanda başardığı birçok iş ile adından söz ettirmeyi başarmıştır. Bu nedenle dönemin Dâhiliye Vekili Şükrü Kaya, kendi seçim bölgesi olan Muğla'ya, Recai Bey'i tayin ederek, Muğla'yı modern bir şehir haline getirmesini istemiştir.

2.2.2. Muğla Valiliği yılları:

Recai Güreli'nin Tokat'ta yaptığı hizmetler dönemin Dahiliye Vekili Şükrü Kaya'nın (1883-1956) da dikkatini çekmiştir. Bakan, kendi seçim bölgesi olan Muğla'yı modern bir şehir haline getireceğine inandığı Recai Güreli'nin atamasını Muğla'ya yapmıştır. Recai Güreli Muğla Valiliği'ne, Dahiliye Vekâlet'inin 14/02/1936 tarih ve 1200 sayılı tezkeresi ile yapılan teklif üzerine 17/02/1936 tarihinde İcra Vekilleri

---

⁵ Kütahya milletvekili Muhlis Erkmen.

⁶ İstanbul milletvekili Refik Saydam.

⁷ Afyonkarahisar milletvekili Ali Çetinkaya.

Heyetince ataması onanmasıyla atanmıştır (BCA, 30-18-1-2/62-13-18, 17.02.1936). Atama kararnamesi Ek-A'da verilmiştir.

Dâhiliye Vekili Şükrü Kaya; Muğla CHP İl Başkanı Avukat Ahmet Toker'i arayarak Recai Güreli'nin Muğla Valiliği'ni şu sözlerle müjdelemiştir:

“Muğla'ya büyük hizmetler vereceğine inandığım bir vali gönderiyorum, yardımcı ve destek olursanız çok kısa sürede çok iyi işler yapabilir. Tokat'ta üç yıl gibi kısa bir sürede Tokat'ın çehresini tamamen değiştirdi. Muğla'da daha çok yararlı olacağına inanıyorum” (Sapmaz, 2010: 49). Şükrü Kaya, dönemin Muğla Belediye Başkanı İskender Alper'e⁸ (1893-1953) de Recai Güreli'yi şu sözlerle tanıtmıştır:

“Size öyle bir vali gönderiyorum ki, yaptıklarına hayret edecek, yapmak istediklerine belki yetişemeyeceksiniz” (Akar, 2018: 46)

2.2.2.1. Muğla'daki çalışmaları:

Recai Güreli Muğla'nın modern bir Cumhuriyet kenti olması için hızla çalışmalarına başlamıştır.

“Recai Bey Muğla'ya geldikten sonra ilk iş olarak Muğla'nın ihtiyaçlarını belirlemek istemiştir. Bunun için de halkın görüşlerinin önemli olduğunu düşünüyordu. Göreve başlamasının ikinci haftasında Kulüp Sineması'nda Muğla halkının ve daire amirlerinin katılacağı bir toplantı düzenledi” (Sapmaz, 2010: 52). Toplantıda elde ettiği bilgilerden sonra daha önce hazırlanmamış olan şehrin imar planı üzerine çalışmaya başladı. “Muğla'nın ilk imar planı 1936'da Recai Bey'in talebiyle Bayındırlık Bakanlığı Fen Dairesi'nce yapılmıştır” (Sapmaz, 2010: 112).

Şehrin imar planını hazırlamak ve uygulamak için Nafia Vekâlet'inden de iki mühendis talep etti. “Nafia Vekâleti mühendis olarak Sait Bilgin ve Abidin Kaya'yı görevlendirdi. İmar planı üzerinde tartışmalar yıldız planlama da denilen büyük bir meydan ve meydana uzaklaşan beş geniş yol herkesin tercihi oldu. Vali Konağı ve Atatürk İlkokulu göz önüne alınarak planın yerleştirilmesine karar verildi. Recai Bey planın bir an önce uygulamaya girmesini istiyordu. Buna göre meydan içerisinde

---

⁸ Muğla Kuvay-i Milleye Teşkilatı'nın kuruluşunda görev almıştır. Kurtuluş Savaşı sonrası Muğla'da 1931-1950 yılları arası belediye başkanlığı yapmıştır.

Hükümet Konağı, Halkevi ve Halk otelinin yerleştirilmesi gerektiğini söyledi” (Sapmaz, 2010: 54). Ayrıca planda şehir stadyumunun da unutulmamasını istedi.

İmar planının uygulanabilmesi için öncelikle kamulaştırma yapılması gerekiyordu. Ancak yeterli para olmaması kamulaştırma işini zorlaştırıyordu. Recai Bey, “Bu sorunu istimlak edilecek arazi ile kamu arazilerini takas ederek çözdü. Daha sonra imar planının uygulanmasına geçildi. Çok büyük tutulan şehir meydanının ortasına Atatürk Heykeli dikilecekti. Heykelin yapım işi, valinin daha önceden tanıdığı Nusret Suman’a⁹ verilmiştir” (Sapmaz, 2010: 56). 29 Ekim 1937’de Cumhuriyet Meydanı ve Atatürk Heykeli açıldı. Ancak Hükümet konağı temeli atılmış olmasına rağmen onun zamanında bitirilemedi.

Recai Bey, Cumhuriyet yönetiminin halka tanıtılmasını ve benimsetilmesini önemsiyordu. Bunun yolu olarak da halk için yapılmış eserlerle mümkün olabileceğini düşünüyordu. Çünkü o zamana kadar halk için yapılmış çok da eser yoktu. Bu yüzden işler aceleyle bir arada yapılıyordu. Bir yandan şehir meydanı, hükümet konağı, halk oteli diğer yandan yollar ve şehir stadının yapılması işiyle uğraşıyordu.

Stadın yapılabilmesi için arazi istimlak işlerinin tamamlanması gerekiyordu. “O dönemde Vali, parti müfettişi sıfatıyla zaman zaman CHP il yönetimi toplantılarına katılıyordu. Heyecanla Muğla gençliğinin hizmetine sunmayı düşündüğü stat için parti yönetiminin kendisine yardımcı olmasını istedi. Toplantıda stat arazisinin istimlak bedelinin CHP İl Yönetimince ödenmesine karar verilmiştir” (Sapmaz, 2010: 65-67). Daha sonra stadın yapım işine başlandı. Stat arazisinin dere yatağında olması sebebiyle arazinin doldurulması gerekiyordu. Bu işi de mahkûmlara yaptırmıştır. Ancak dolgu işinin istenilen hızda gitmemesi üzerine “Recai Bey hemen Göcek’teki Paterson maden şirketiyle temasa geçip; bir aylığına dekovil¹⁰ hattına ihtiyaçları olduğunu işi bitince dekovili kendilerine teslim edeceklerini söyledi.

---

⁹ 1905 Selanik doğumludur. 1922’de girdiği Sanayi-i Nefise mektebinden (Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi) 1929’da mezun olmuştur. Cumhuriyet döneminde Avrupa’ya gönderilen dört heykelciden birisidir. Recai Güreli 1935’te Tokat’ta, 1937’de de Muğla’da Atatürk heykellerini bu zata yaptırmıştır.

¹⁰ 40-60 cm. arası raylarda hareket etme kabiliyetine sahip makine, hayvan ve insan gücüyle yürüyecek şekilde dizayn edilmiş vagonlardır.

Şirket öneriyi kabul edip dekovili Muğla'ya gönderdi" (Sapmaz, 2010: 65). Dekovil sayesinde dolgu işi hızla bitirilerek stat tamamlandı.

Recai Bey en az şehir planı kadar önemli gördüğü şehrin içme suyu projesi ile de ilgilenmiştir. Çünkü Muğla'ya geldiği dönemde şehrin temiz içme suyu çok kısıtlıydı. "Yukarılardan akıp gelen kaynak suları oluklar içinde evden eve uğrayıp derelere akıyordu. Basmacı Deresi de Değirmen Deresi de yaz-kış akıyordu. Muğlalılar açıktan akan bu suları kullanıyor, içiyordu" (Sapmaz, 2010: 71).

O dönem Muğla Belediye Başkanı olan İskender Alper ile Recai Güreli, mühendislerle birlikte su kaynaklarını inceledikten sonra içme suyu projesinin nasıl olması gerektiğine karar verdiler. Buna göre "kaynağın önüne betondan hazne yapılacak, döşenecek borularla su mahalle aralarına taşınacaktır. Kaynağın yükseklerde olması, yerleşimin meyilli dağ eteğinde olması, şebekenin tabii cazibeyle çalışmasına imkân verecekti" (Sapmaz, 2010: 71). Su kaynaklarının uygun ve yerleşimin meyilli arazide olması sebebiyle içme suyu şebekesi kısa zamanda tamamlanmış ve hizmete sokulmuştur. Su şebekesinin yenilenmesiyle birlikte şehrin işlek noktalarına çeşmeler konulmuştur.

Haberleşme ve ulaşımın bir yerin gelişmesindeki önemini bilen Recai Bey, şehrin köylerle iletişiminin sağlanması için köyler ile şehir merkezi arasında telefon hatlarının çekilmesi işine de el atar. "Köylüler telefon tellerinin çekileceği direkleri hazırlayıp görevli jandarmaların gösterdikleri yerlere çukurlar kazarak dikerler. Valilik de bu direklere tel çekme işini kısa zamanda tamamlatarak tüm köylere telefon bağlantısı yapılır" (Sapmaz, 2010: 77).

Cumhuriyet'in ilk yıllarında Muğla'daki yol ağı çok da iyi değildi. Telefon hattının kurulmasından sonra sıra Muğla'nın ulaşım ağının geliştirilmesine gelmiştir. Çünkü o yıllarda "Muğla, Anadolu'nun köşesine sıkışmış bir kentti. Kentin tek bağlantısını Aydın-Muğla yolu sağlıyordu. Bu yol da motorlu taşıtlarla bile 5-6 saatten önce aşılıyordu" (Sapmaz, 2010: 87).

"1927-1928 Devlet Salnamesine göre; Muğla-Aydın arasında 49.000 metre, Turgut-Berberkahve arasında 6.152 metre, Muğla-Ula arasında 3.000 metre, Muğla-Gökova arasında 30.000 metre ve Muğla-Dedeli arasında 30.000 metre yol vardı. Ancak bu yolların büyük bir kısmı tamirata muhtaç durumdaydı" (Akça, 2002: 50). Bu

dönemde yapılan yollar daha çok kervan yollarını şose¹¹ yollara dönüştürme şeklinde oldu ve yolların başlıca yapılış amacı ilçe merkezlerini il merkezlerine bağlamaktır (*Cumhuriyet'in 15. Yılında Muğla*, 1938: 67). “Bu yolların yapımında Recai Güreli'nin büyük emeği geçti. Muğla-Tavas yolunun Muğla sınırları içinde kalan 60.000 metrelik kısmı yeniden açtırıldı. Böylece Muğla'nın Denizli ile irtibatı sağlandı. Muğla-Köyceğiz-Fethiye yolu tesviye halinde yeniden açtırıldı” (Akça, 2002: 50).

Recai Bey'in Muğla'daki yol ağına kattığı projelerinden birisi de Muğla-Marmaris-Datça yolunun açılmasıdır. “Muğla- Marmaris-Datça karayolu ulaşımı 1937 yılına kadar ancak at ve kervanlar vasıtasıyla sağlanıyordu. 1936 yılında Recai Güreli'nin atanmasından sonra Vali, Muğla il merkezi ile ilçeler arasında doğrudan yol bağlantısı sağlamak için proje başlattı” (Akça, 2010: 149). “Çok kayalık ve arızalı olan 95 kilometrelik Marmaris-Datça yolu iki buçuk ay içinde açılarak geliş geçişe açılmıştır” (Tekeli, 2006: 176) Böylece ilk defa 1937 yılında Datça'ya karayolu ulaşımı sağlandı. “Yolun açılmasından sonra Recai Bey Datça'ya bir araba vermişti. Hastalar bu sayede Muğla'ya kadar getirilebilmiştir” (Sapmaz, 2010: 95).

Datça yolunun açılması üzerine Muğla milletvekili ve Dâhiliye Vekili Şükrü Kaya, mecliste gündem dışı söz alarak şunları ifade etmiştir: “Size bugün bir müjde vermek istiyorum. Ülkemiz topraklarına bugün Marmaris-Datça yolunun açılmasıyla 500 km²'lik bir arazi katılmıştır. Çalışmaya katılan herkesi, başarılarını kutluyorum” (Sapmaz, 2010: 96).

Cumhuriyet döneminin kazanımlarını halka anlatabilmek için CHP yönetimi kurum ve vilayetler bazında eserler hazırlanmasını teşvik etmiştir. “Kurumlara ait eserlere, ilgili kurumlar rapor biçiminde yolladıkları metinler ile katkı sağlarken vilayete dair eserler, büyük oranda halkevleri teşkilatı tarafından üstlenilmiştir” (Karataş, 2014: 83) Bu eserlerde ilgili vilayetin belediye hizmetlerinden, halkevi faaliyetlerine; Milli Eğitiminden sanayi kuruluşlarına, sağlık hizmetlerinden tarım faaliyetlerine kadar birçok konuda ayrıntılı bilgiler yer almaktadır. Bu kapsamda “Muğla vilayetine ait eserde, vilayetin tarihine ve tarih mirasına dair verilen bilgiler daha kapsamlıdır” (Karataş, 2014: 87). Bu eserde Datça yolu için şu için şu ifadeler yer almaktadır:

---

¹¹ Kırık taş veya çakıl dökülerek oluşturulan yol.

“Hiç yolu olmayan Marmaris Datça arasında 86+500 kilometre tesviye halinde yol açtırılmış ve 25 metre açıklığında 12 adet ahşap geçici köprü yaptırılarak vilayet merkezi ile irtibatı temin edilmiştir” (Sapmaz, 2010: 99).

Recai Güreli’nin yol çalışmalarından bir diğeri de Fethiye yolunun yapılması oldu. “156+400 kilometre olan Muğla-Köyceğiz-Fethiye yolu tesviye halinde yeniden açtırılmıştır” (Sapmaz, 2010: 99) ayrıca bu yol güzergâhı üzerinden bulunan Namnam Çayı üzerine 90 metre, Dalaman Çayı üzerine de 105 metre açıklığında iki adet betonarme köprü yapılmıştır (Sapmaz, 2010: 100).

Recai Güreli Muğla’da sadece yol ve su projeleri değil aynı zamanda ziraat ve hayvancılık alanlarında da çalışmalar yapmıştı. Halka Cumhuriyet’in aydınlık yüzünü ve gelişmişliğini göstermek istiyordu. Bu amaçla köylüye modern tarım ve hayvancılık tekniklerini öğretmek amacıyla, valilik eliyle, çeşitli kurslar ve halka örnek olarak iktisadi kurumlar kurmuştur.

Öncelikli olarak Gökova’da yaşayan insanların sıtma sebebiyle sık sık rahatsızlanmaları üzerine bu konuyu çözmek için çalışma başlattı. O dönem Gökova’da muhtarlık yapan Mehmet Gökova’lı ile birlikte bataklığın kurutulması için çalıştılar. Ancak “Recai Bey bölgedeki ziraatçıların sorunu çözemeyeceğini görmesi üzerine dışarıdan ziraatçı getirtmiştir. Bu iş için evvela okaliptüs fidanlığı yaptırdı. Sonra da üretilen bu fidanları 4200 metre uzunluğundaki Marmaris yoluna dikerek bataklığın kurutulması sağlanmıştır” (Sapmaz, 2010: 131).

Kurutularak ıslahı sağlanan arazilerden tarıma elverişli olanları köylüye dağıtılarak üretime kazandırılması sağlanmıştır. Recai Bey’in valiliği döneminde Muğla’daki ziraat arazileri ıslah edilmeler ile birlikte 70.000 hektardan 140.000 hektara çıkarılmış, ziraat usulleri değiştirilmiş, haşeratla mücadeleye önem verilmiştir. Ziraatın geliştirilmesi için modern ziraat aletleri getirilerek köylüye maliyetine satılmıştır. Meyveciliğin gelişmesi için Muğla merkezde armut, elma, badem, şeftali, kayısı, kiraz, vişne türü fidanların yetiştirildiği 60 dekar; Fethiye’de narenciye fidanlarının yetiştirildiği 20 dekar; Marmaris Gelibolu mevkiinde 70 dekar fidanlık kurduştur (Sapmaz, 2010: 132). Köylüye zeytin, narenciye fidanlarının aşılmasının öğretilmesi için kurslar açılmıştır. Kursu başarıyla geçen köylüye

sertifika verilmiş ve köylerine döndüklerinde onlar da diğer köylülere bu teknikleri öğretmişlerdir.

Cumhuriyet'in ilk dönemlerinden Türkiye'nin olduğu gibi Muğla halkının da temel geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktı. Recai Bey her alanda olduğu gibi hayvancılıkta da Muğla'ya yeni kapılar açma gayreti içine girdi. Çünkü o dönemde Muğla'da yeterli sayıda hayvan olmasına rağmen yeterli bakım ve beslenmenin olmaması sebebiyle verim düşüktü. "Recai Güreli bir veteriner gibi bu konuya da el atmış, yeni ve daha verimli ırklar elde etmek için iyileştirme çalışmalarını başlatmıştır" (Sapmaz, 2010: 137). "Recai Bey hayvan ırklarının geliştirilmesi için Hollanda'dan damızlık boğalar getirtti. Her köye bu damızlık boğalar götürülerek inekler döllenmiş ve melez ırklar oluşturulmuştur" (Sapmaz, 2010: 138).

1937'de Muğla merkezde modern aygır deposu inşa edilmiştir. Aynı zamanda yumurta verimi düşük olan yerli melez tavuklar yerine fenni kümesler kurulmuş burada yetişen damızlık tavuklardan fazlası köylüye dağıtılmıştır. Ayrıca "Almanya'dan kuluçka makinesi getirtilerek tavukların ıslahı sağlandı" (Sapmaz, 2010: 138).

Son olarak Recai Güreli, "köylüyü uyandırmak için seyyar sesli sinema makinesi getirtti. Özel arabasının içinde köy köy dolaşan sesli sinema ile öğretici sosyal içerikli filmler gösterildi. Böylece köylünün bilgisi görgüsü arttırıldı" (Sapmaz, 2010: 176).

Recai Güreli'nin Muğla'ya yaptığı hizmetler halk tarafında da karşılık bulmuştur. Halk Recai Güreli'yi çok sevmiştir. Bugün Muğla'nın en işlek caddelerinden birisine eski valinin adı verilmiştir. Ayrıca 18.10.1970 tarihinde Fethiye'deki bir ilkokula Vali Recai Güreli İlkokulu adı verilmiştir https://valirecaigureliilkokulu.meb.k12.tr/icerikler/tarihce_288843.html (Erişim Tarihi: 10.12.2020).

2.2.3.Balıkesir Valiliği yılları:

Mustafa Recai Güreli Muğla Valiliği'ndeki üç yıllık görev süresinin sonunda Balıkesir Valiliği görevine atanmıştır. Recai Bey Cumhuriyet'in ilanından sonra Balıkesir'de görev yapmış sekizinci validir <http://www.balikesir.gov.tr/gorev->

yapmis-valilerimiz (Erişim Tarihi:17.12.2020). Sicil kayıtlarına göre 02.06.1939-01.03.1943 yılları arısında Balıkesir Valiliği’nde bulunmuştur’’ (Akar, 2018: 49).

Recai Bey’in Balıkesir Valiliği yılları İkinci Dünya Savaşı’nın en buhranlı geçtiği yıllara rastlamaktadır. Ülkemiz de her ne kadar savaşa girmese de savaş koşullarından olumsuz etkilenmiştir. Yaşanılan ekonomik sıkıntıları giderebilmek için hükümet nezdinde bir dizi önlemler alınmak zorunda kalmıştır. Ekonomik sıkıntılar ülkedeki yatırımların da durma noktasına gelmesine neden olmuştur.

Bu zor şartlar altında dahi Recai Bey, memlekete hizmet aşkı ile hareket ederek şehri modern bir hale kavuşturmaya çalışmıştır. Eskiye okul binaları onarılmış, köy, kasaba ve ilçeler ile il merkezinin yol bağlantısı iyileştirilmiştir. Sağlık hizmetleri için köylerdeki sağlık ocaklarının bakımı yapılmıştır.

Köylünün modern tarım ve hayvancılık konularında bilgilendirilmesi için kurslar açılmış; hayvan ıslahına girişilmiştir. Bu yörede özellikle zeytin türlerinin geliştirilmesi, aşılama üzerine köylünün eğitilmesi konularına ağırlık vermiştir. Bugün gelinen noktada Türkiye’deki zeytinliklerin üçte biri Balıkesir’dedir. Ayrıca elma, armut, ayva, üzüm ekimini yaygınlaştırmak ve verimini arttırmak için çalışılmıştır.

Recai Greli’nin valiliği döneminde, tıpkı Muğla’da olduğu gibi Balıkesir’e de modern tavuk istasyonu kurdurulmuştur. Tavuk soyu ıslah edilerek üretimin arttırılması hedeflenmiştir. Ayrıca boğa yetiştirme istasyonu kurulmuş ve damızlık için dana satın alınmıştır. Böylece buradaki hayvan soylarının ıslah edilmesine ve verimin arttırılmasına çalışılmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 10, 29.05.1944: 392).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SİYASİ HAYATI (1943-1960)

3.1. VII. Dönem Milletvekilliği:

28 Şubat 1943 tarihinde yapılan milletvekili genel seçimleri Türkiye'nin son tek partili seçimidir. Bu seçimler Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk seçim kanunu olan 14 Aralık 1942 tarihli ve 4320 Sayılı Mebus Seçimi Kanunu'na göre yapılmıştır. “Bu seçim iki dereceli çoğunluk seçim sisteminin uygulandığı son seçim olmuştur. Bu seçimde de, 40.000 nüfusu bir mebus temsil edecek şekilde üye seçimi yapılmış ve 22 yaşını bitirenler seçmen olabilmıştır” (TÜİK, 2012: XII).

Seçime sadece Cumhuriyet Halk Partisi girmiştir. “Bu seçimlerdeki aday listeleri 1927 Tüzüğüne göre Milli Şef İsmet İnönü tarafından belirlenmiştir. CHP yönetiminin bazı illerde çıkacak milletvekili sayısından fazla aday göstermesi ve buna bağlı olarak milletvekili adaylarının çeşitli propaganda yöntemleri geliştirmek durumunda kalmış olması gibi nedenlerle bu seçim diğer seçimlerden farklı unsurlar içermektedir” (Unat, 2015: 212).

“1943 genel seçimlerinde yeni bir uygulamaya gidilmiş ve CHP seçime yine tek parti olarak katılmasına rağmen 38 ilde seçilecek milletvekili sayısından fazla aday göstermiştir. Bu uygulamanın hem CHP'nin kendi içinde hem de ülke genelinde demokratikleşme yönünde değişim ve dönüşüm süreciyle doğrudan ilgili olduğu söylenebilir” (Unat, 2015: 220).

28 Şubat 1943 tarihinde yapılan VII. Dönem milletvekili seçimlerinde seçilen milletvekilleri 4 yasama yılı için görev yapmışlardır. Bu yasama yıllarının başlangıç ve bitiş tarihleri şu şekildedir:

Tablo 3.1. Milletvekilliği VII. Dönem Yasama Yılları

Yasama Yılı	Başlangıç Tarihi	Bitiş Tarihi
1. Yasama Yılı	08/03/1943	17/09/1943
2. Yasama Yılı	01/11/1943	04/10/1944
3. Yasama Yılı	01/11/1944	13/08/1945
4. Yasama Yılı	01/11/1945	14/06/1946

https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/tutanak_dergisi_pdfler.yasama_yillari?v_mec lis=1&v_donem=7 Erişim Tarihi:27.01.2021

8 Mart 1943'te açılan TBMM'de, 455 milletvekili VII. dönem için görevine başlamıştır. Tek aday olarak girdiği Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde İsmet İnönü oyların tamamını alarak tekrar Cumhurbaşkanı seçilmiştir. Kabineyi kuran Şükrü Saraçoğlu da bu dönemde başbakan olarak görev yapmıştır. Recai Güreli de TBMM'nin VII. döneminde Cabir Selek, Edib Servet Tor, Hasan Fehmi Ataç ve Şevket Erdoğan'la birlikte Gümüşhane'den milletvekili seçilerek ilk vekillik dönemine başlamıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 1, 08.03.1943: 5)

3.1.1. Birinci yasama yılındaki çalışmaları:

VII. dönem TBMM milletvekilliğine seçilen üyeler birinci yasama yılı için 08.03.1943-17.09.1943 tarihleri arasında görev yapmışlardır.

Dâhiliye Encümenine üye seçimi için yapılacak oylamada tasnif işini yürütmek amacıyla ad çekme yöntemiyle kurulan heyete “Hakkı Kılıçoğlu (Muş), Gl. Mürsel Baku (Kocaeli), Mitat Şükrü Bleda (Sivas) seçilmişlerdir” (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 1, 15.03.1943: 16).

Mecliste yapılan oylama sonucunda aşağıdaki isimleri yer alan milletvekilleri ile birlikte Recai Güreli 396 oy alarak VII. dönem 1. yasama yılında TBMM'de Dâhiliye Encümeni olarak görev yapmıştır. Dâhiliye encümenine seçilen diğer milletvekilleri şunlardır:

Afyonkarahisar Suad Yurdkoru, Ankara Fevzi Daldal, Antalya Tayfur Sökmen, Balıkesir Yahya Sezai Uzay, Bolu Hasan Şükrü Adal, Bursa Fatin Güvendiren, Çanakkale Hilmi Ergendi, Çoruh Atıf Tüzün, Elâzığ Sabit Sağıroğlu, Erzurum Nakiye Elgün, Gaziantep Dr. Abdurrahman Melek, Gümüşhane Recai Güreli, Hatay Abdülgani Türkmen, İçel Refik Koral Tan, Kars Esad Özoğuz, Konya Şevki Ergun, Kütahya Sadri Ertem, Kütahya Ömer Bedrettin Uşaklı, Malatya Emrullah Barkan, Malatya Muttalip Öker, Maraş Rasih Kaplan, Mardin Edib Ergin, Seyhan Cavid Oral, Siird Saffet Tuncay, Sivas Mithat Şükrü Bleda, Tekirdağ Cemil Uybadın, Tokad Galib Pekel, Trabzon Salise Abanozoğlu, Yozgad Salim Korkmaz, Zonguldak Rifat Vardar 396 şar oyla seçilmişlerdir (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 1, 15.03.1943: 17)

3.1.1.1. Komisyon görevleri:

Recai Bey'in birinci yasama yılında Dâhiliye Encümeni olarak hazırlanmasına katkı sağladığı ve imzası olan tutanaklar şunlardır:

- 17.04.1943 tarih ve 2 karar numaralı Eskişehir Mebusu İzzet Arukan'ın, Şose Ve Köprüler Kanununun bazı maddelerinin tadili hakkındaki 1882 sayılı kanuna ek kanun teklifine dair Dâhilîye Encümeni mazbatası (Esas No: 2/4) S. Sayısı: 20
- 14.05.1943 tarih ve 5 karar numaralı şehir ve kasabalarda mahalle muhtar ve ihtiyar heyetleri teşkili hakkında kanun lâyihasına dair Dâhiliye Encümeni mazbatası (Esas No: 1/25) S. Sayısı: 48
- 01.06.1943 tarih ve 11 karar numaralı vilâyet idaresi kanununun 58'inci maddesine bir fıkra eklenmesine dair Dâhiliye Encümeni mazbatası (Esas No: 1/88) S. Sayısı: 67
- 01.06.1943 tarih ve 10 karar numaralı Bigadiç kazasının teşkiline dair kanun lâyihasına dair Dâhiliye Encümeni mazbatası (Esas No: 1/75) S. Sayısı: 75
- 01.06.1943 tarih ve 9 karar numaralı devlet memurları aylıklarının tevhid ve teadülü hakkındaki 3656 ve buna ek 3888 sayılı kanunlara bağlı cetvellerin Dâhiliye Vekâleti kısmında değişiklik yapılmasına dair Dâhiliye Encümeni mazbatası (Esas No: 1/70) S. Sayısı: 77
- 01.06.1943 tarih ve 8 karar numaralı Dâhiliye Vekâleti teşkilâtı ve vazifeleri hakkındaki 1624 sayılı kanun ile bu kanunu tadil eden 2531,3046 ve 3571 numaralı kanunlarda değişiklik yapılmasına ve 1624 sayılı kanuna bir madde eklenmesine dair Dâhiliye encümeni mazbatası (Esas No: 1/69) S. Sayısı: 76
- 23.06.1943 tarih ve 13 karar numaralı şehir ve kasabalarda mahalle muhtar ve ihtiyar heyetleri teşkili hakkında kanun lâyihasına dair Dâhiliye Encümeni mazbatası (Esas No: 1/25) S. Sayısı: 48 e ek
- 23.06.1943 tarih ve 1 karar numaralı devlet şûrasında açık bulunan dördüncü ve beşinci daireler reisliklerine seçim yapılması hakkındaki Başvekâlet tezkeresi ve Adliye ve Dâhiliye Encümenlerinden Mürekkep Muhtelit Encümen mazbatası (Esas No: 3/70) S. Sayısı: 83
- 23.06.1943 tarih ve 2 karar numaralı devlet şûrasında açık bulunan azalık için seçim yapılması hakkında Başvekâlet tezkeresi ve Adliye ve Dâhiliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit encümen mazbatası (Esas No: 3/71) S. Sayısı: 84
- 29.06.1943 tarih ve 1 karar numaralı köy ebeleri ve köy sağlık memurları teşkilâtı yapılmasına ve Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti Teşkilât ve memurini

hakkındaki 3017 sayılı kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesine dair Muvakkat Encümen mazbatası (Esas No: 1/106) S. Sayısı: 94

- 13.05.1943 tarih ve 4 karar numaralı nahiye müdürlerinin devir masraflarına dair olan 3635 sayılı kanunun değiştirilmesi hakkında kanun lâyihası ve Dâhiliye Encümeni mazbatası (Esas No: 1/48) S. Sayısı: 108
- 16.07.1943 tarih ve 2 karar numaralı İzmir Tramvay ve Elektrik Türk anonim şirketi imtiyazıyla tesisatının satın alınmasına dair mukavelenin tasdiki ve bu müessesenin işletilmesi hakkında Muvakkat Encümen mazbatası (Esas No: 1/130) S. Sayısı: 131
- 16.08.1943 tarih ve 17 karar numaralı Dâhiliye memurları kanununa bir madde eklenmesine dair Dâhiliye Encümeni mazbatası (Esas No: 1/128) S. Sayısı: 134

3.1.1.2. Meclis konuşmaları:

Bu bölümde Recai Güreli'nin birinci yasama yılında yaptığı meclis konuşmalarına yer verilecektir.

3.1.1.2.1. Köy ebeleri ve köy sağlık memurları teşkilâtı yapılmasına ve 3017 numaralı Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekâleti teşkilâtı ve memurin kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine dair kanun:

Bu kanunun hazırlanması sırasında Muvakkat Encümeni'nde yer alan Recai Güreli, kanunun görüşülmesi sırasında kanuna bazı maddelerin eklenmesini istemiştir. Maddelerin eklenmesinin neden gerektiği ile ilgili yaptığı konuşması şu şekildedir:

Sayın arkadaşlar bugün müzakeresi yapılmakta olan Köy ebeleri ve sağlık memurları teşkilât kanunu benim de dâhil bulunduğum Muvakkat encümende müzakere edilirken bununla irtibatı olan 3803 ve 4274 sayılı köy enstitüleri teşkilât kanunları göz önünde bulundurularak incelenmiş ve bu kanunlarla tearuz etmemesine azami itina gösterilmiştir. Şimdi görüşülen bu maddenin müzakeresi sırasında da enstitü mezunu köy öğretmenleri gibi ebelerle sıhhat memurlarına da asgari 20 azami 40 liraya kadar ücret verileceği göz önüne alınarak bunlara da birer evle kendilerinin ve ailelerinin geçimine yetecek miktarda ziraata elverişli arazi tahsisi gibi avantajlara sahip olmalarının muvafık olacağı düşünülmüş ve aynen kabul edilmiştir.

Arkadaşlar, geniş ve müspet programlarıyla köy kalkınmasını gaye edinen Sayın Saraçoğlu Hükümetinin, köylünün canını, sağlığını, bütün varlığıyla ziraat ekonomisini yeni imanla yürüten bilgisini kuvvetlendirecek ve bu işte önyak ve örnek olacak bu fedakâr uzuvların ücretlerinin arttırılması işini en müsait fırsatta ele alacağı tabii görüldüğü için bütçe mülahazasıyla bu konu üzerinde ısrar edilmemiştir.

Ancak encümen müzakeratında tebarüz ettirdiğim gibi beni endişeye düşüren ve yüksek huzurunuzda maruzatta bulunmaya sevk eden sebeplerden birisi ve en mühimi vilâyetlerimizin ekserisinde ve bilhassa Ege bölgesi ile Karadeniz havzasındaki vilâyetlerimiz köylerinde arazinin kıt olması ziraata elverişli toprak taahhüdünün yerine getirilememesi,

İkinci sebepte köy kanununa ek kanunla köyün gelirini teşkil eden salmanın tahdit edilmiş olmasından dolayı satın alınacak arazi ve yaptırılması gereken evler bedelinin yalnız bölge merkezi olan köye tahmili sebebi ile inşaatın bitimine engel olması halinde bu köy uzuvlarının geçim güçlüğüne uğrayacaklarını ve binnetice bu vaziyetin vazifelerine tesir yapacağı düşüncesidir. Bu mahzurları düşünerek hatırıma gelen iki teklifi müsaadenizle Yüksek Meclise arzyledim. Bunlardan birisi yaptırılacak evlerin satın alınacak arazi bedellerinin 3803 sayılı kanunun 12 ve 16ncı maddelerinde yazılı olduğu gibi yalnız köy merkezi olan köy bütçesine değil; bu paranın bölgeye dahil bütün köy bütçelerine teşmilidir. Bedel bu suretle bölgeye dâhil bütün köylerin bütçelerine teşmil edildiği takdirde köylünün yükü hafifleyeceği gibi arazinin biran evvel satın alınması ve evler inşaatının da vaktinde ve kolaylıkla bitmesini temin etmiş olacaktır.

İkinci teklifimi de: ebelerle, sağlık memurlarının kendilerine ve ailelerinin geçimine yerilecek miktarda köyde istihsâl olunan gıda maddelerine münhasır ayniyat verilmesidir.

Hayatın bütün savaşlarında ön cepheyi tutan Türk köylüsünün tükenmez; yorulmak bilmez gayret, vefa, sadakat, fazilet dolu tehtiz ve gani gönlü ülkü için çarpan kalbi kendisi ile hemhal olacak rehberlerinin refahı için parası ile bedeni ile bütün kuvvet ve kudreti ile çalışacak gibi bu meyanda istenilen ayniyatı da seve seve vereceğine şüphe yoktur.

Maruzatım kabul buyurulduğu takdirde Millî Şefimiz ve Büyük Reiscumhurumuz İnönü'nün ateşini neşredecek olan köy rehberlerinin daha ferah ve müspet çalışmalarına saik olacaktır.

Bu maksatla hazırladığım takriri Yüksek Heyetinize arz edilmek üzere Riyasete takdim ediyorum. Takdir Yüksek Heyetinizindir (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 4, 07.07.1943: 48-49).

Burada Recai Bey, kanuna dair bazı çekincelerini dile getirmiştir. Öncelikle kanunda belirtilen köy ebelerine tarıma elverişli toprak verilmesi hususuna değinmiştir. Recai Bey'in çekincesi Ege ve Karadeniz'de tarıma elverişli arazinin az olması sebebiyle bu taahhüttün yerine getirilememesinden kaynaklanmaktadır. İkinci çekincesi de köy ebelerine yapılan evlerin arazilerinin satın alınması ve yapım maliyetinin sadece o köyden karşılanmasının köylüyü ekonomik anlamda sıkıntıya sokacağını düşünmesidir. Konya Milletvekili Sadi Irmak, köye gidecek kişilere verilecek arazi ve yapılacak ev bedellerinin tek bir köye yüklenmesinin köylüyü zorlayacağını söyleyerek Recai Bey'e destek olmuştur. Bu sorunun 4274 numaralı kanunun, köy

öğretmenleri hakkındaki, 23'ncü maddesi ile çözülebileceğini söylemiştir. Recai Güreli sözlerine şöyle devam etmiştir:

Sayın arkadaşlar; Şevki Uludağ arkadaşımızın söylediği gibi ben kanunun ne esasına ve ne de maddelerine muarız kalmış değilim, encümende. Yalnız bu uzuvlar, köyde fedakârane çalışacak olan bu arkadaşlar, yani ebelerle sıhhat memurlarının terfiyelerini temin için maddelere bazı ilâveler yapılmasını teklif ettim.

Sadi Irmak arkadaşımız 23 ncü maddeden bahis buyurdular. 23 ncü madde arkadaşlar, Köy enstitüleri kanununun bir maddesidir. Bu madde bölge sanat okullarına aittir. 3803 numaralı kanunun 12 ve 10 ncı maddelerinde yalnız köy öğretmenlerine verilecek evlerle araziden bahsediliyor ve bunun ne şekilde ödeneceğini tasrih etmiyor. Bu kanun şimdi müzakere edildiği için bunun ilâvesini istedim. Yoksa muarız değilim. Ayniyat verilmesi; bunda hiç bir müşkülât yok. Takririm okunursa ne kadar kolaylıkla bu işin yapılacağı anlaşılır. Kabul edip etmemek Yüksek Heyetin takdirine bağlıdır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 4, 07.07.1943: 50).

Kanun değişikliğindeki sıkıntıları gidermek için Recai Güreli'nin meclise verdiği takrir şu şekildedir:

Yüksek Reisliğe

Kanunun ikinci maddesinin onuncu satırından sonra ilâve teklifim:

A) Bu evler bölgeye dâhil bütün köylerin bütçelerine bu maksatla konulacak tahsisatla meydana getirilir,

Aynı maddenin on beşinci satırının yarısından sonra yazılmasını istediğim ilâve teklifim:

B) Arazinin bedeli bölgeye dâhil bütün köylerin bütçelerine bu maksatla konulacak tahsisattan ödenir. Yaptırılacak evlerle tahsis olunacak arazi parçaları bedeline ve işçiliğine iştirak eden bölgeye dâhil köylülerin müşterek malıdır.

Aynı maddenin 26ncı satırından sonra yazılmasını düşündüğüm ilâve teklifim:

A) Birinci ve ikinci sınıf köy ebeleriyle sağlık memurlarına kendileriyle ailelerinin geçimine yetecek miktarda köyde istihsal edilen gıda maddelerine münhasır olmak üzere ayniyat verilir. Bu ayniyata bölgeye dahil bütün köyler iştirak ederler. Gıda maddelerinden hane başına tevzi olunacak miktar köylerin bağlı bulunduğu kaymakam ve valiler tarafından yapılarak keyfiyet alâkalı köylere tebliğ olunur. Ayniyatın tahsili ve ebelerle sağlık memurlarına teslimi köy muhtarlarına aittir (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 4, 07.07.1943: 50).

Recai Güreli'nin teklifi sonrasında köy sağlık memuruna ve ebelere yaptırılması düşünülen ev ve alınması düşünülen arazi bedellerinin bütün bölge köylerince karşılanması kabul edilmiştir. Kanun teklifinin ikinci kısmı yani köy ebeleri ve sağlık memurlarının ailelerinin geçimi için köylünün ayniyat vermesinin uygulamada güç olacağı, kaymakamlara ek iş yükü getireceği endişesiyle kabul edilmemiştir. Bu

kanun görüşmesi hakkında hazırlanan Muvakkat Encümeni Mazbatası Ek-B’de verilmiştir.

3.1.1.3. Meclis oylamaları:

Recai Güreli’nin VII. dönem birinci yasama yılında TBMM’de yapılan oylamalarda kullandığı oylar ve sonuçları şu şekildedir:

- **Başvekil Şükrü Saraçoğlu hükümetine verilen itimat reylerinin neticesi**

Üye sayısı: 455	Kabul edenler: 425	Oya katılmayanlar: 30
Reddedenler: 0	Çekimserler: 0	Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 1, 17.03.1943: 30-31).

- **Riyaseti Cumhur 1942 malî yılı bütçesine 50 000 lira munzam tahsisat verilmesi hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455	Kabul edenler: 267	Oya katılmayanlar: 187
Reddedenler: 0	Çekimserler: 0	Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 1, 26.03.1943: 40-41).

- **Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü’nün 1940 malî yılı hesabı katî kanununa verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455	Kabul edenler: 290	Oya katılmayanlar: 164
Reddedenler: 0	Çekimserler: 0	Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır. (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 1, 07.04.1943: 58).

- **Hudut ve Sahiller Sıhhat Umum Müdürlüğü’nün 1940 malî yılı hesabı katî kanununa verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455	Kabul edenler: 290	Oya katılmayanlar: 164
Reddedenler: 0	Çekimserler: 0	Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 1, 09.04.1943: 67).

- **1942 malî yılı Muvazenei Umumiye Kanunu'na bağlı (A) cetvelinde değişiklik yapılmasına dair olan kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 281   Oya katılmayanlar: 173

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli, kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 1, 12.04.1943: 81-82).

- **Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğü 1942 malî yılı bütçesinde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 301   Oya katılmayanlar: 153

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 1, 14.04.1943: 89-90).

- **İnhisarlar Umum Müdürlüğü 1942 malî yılı bütçesinde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 300   Oya katılmayanlar: 154

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 1, 14.04.1943: 93).

- **Türkiye-Romanya Ticaret ve Tediye anlaşmalarının birer ay uzatılması hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 297   Oya katılmayanlar: 157

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 1, 14.04.1943: 96-97).

- **Türkiye-Romanya Ticaret ve Tediye anlaşmalarının 15 gün uzatılması hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 298   Oya katılmayanlar: 156

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 1, 14.04.1943: 100-102).

- **Türkiye ile Romanya arasında 2 Şubat 1943 tarihinde akit ve imza edilen Ticaret ve Tediye Anlaşması'nın tasdikine dair olan kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 298   Oya katılmayanlar: 156

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 1, 14.04.1943: 103-104).

- **Türkiye ile Almanya arasında ticari mübadeleye mütedair hususi anlaşmaya bağlı keten kontenjanları yerine kenevir kontenjanları ikamesi hususunda teati edilen notaların kabul ve tasdiki hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 295   Oya katılmayanlar: 159

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 1, 14.04.1943: 107).

- **Türkiye ile Almanya arasında 31 İlkânun 1942 tarihinde imza edilen kredi anlaşmasının tasdiki hakkında kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 291   Oya katılmayanlar: 163

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 1, 14.04.1943: 110-111).

- **Millî Müdafaa Vekâleti 1942 malî yılı bütçesine fevkalâde tahsisat verilmesine dair olan 4228 sayılı kanuna ek kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 315   Oya katılmayanlar: 139

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 1, 19.04.1943: 127-128).

- **Hudut ve Sahiller Sıhhat Umum Müdürlüğü 1943 mali yılı Bütçe Kanunu'na verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 301   Oya katılmayanlar: 152

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 2

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 1, 30.04.1943: 141).

- **Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü 1943 malî yılı Bütçe Kanunu'na verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 316   Oya katılmayanlar: 137

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 2

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 2, 03.05.1943: 7).

- **Orman Umum Müdürlüğü 1942 malî yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılmasına dair kamına verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 321   Oya katılmayanlar: 131

Reddedenler: 1   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 2

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 2, 03.05.1943: 10-11).

• **İnhisarlar Umum Müdürlüğü 1943 malî yılı Bütçe Kanunu'na verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 321   Oya katılmayanlar: 132

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 2

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 2, 05.05.1943: 30).

• **Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü 1943 mali yılı Bütçe Kanunu'na verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 322   Oya katılmayanlar: 131

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 2

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 2, 07.05.1943: 40-41).

• **İnhisarlar Umum Müdürlüğü 1942 malî yılı bütçesinde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 298   Oya katılmayanlar: 155

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 2

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 2, 07.05.1943: 44-45).

• **Devlet Denizyolları İşletme Umum Müdürlüğü 1942 malî yılı bütçesinde derişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 324   Oya katılmayanlar: 129

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 2

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 2, 12.05.1943: 63-64).

- **Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü 1942 malî yılı Bütçe Kanunu’na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılmasına dair kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 327

Oya katılmayanlar: 126

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 2

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 2, 12.05.1943: 66-67).

- **Devlet Limanları İşletme Umum Müdürlüğü 1942 malî yılı Bütçe Kanunu’na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 32

Oya katılmayanlar: 128

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 2

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 2, 12.05.1943: 69-70).

- **Vakıflar Umum Müdürlüğü 1942 malî yılı Bütçe Kanunu’na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılmasına dair kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 330

Oya katılmayanlar: 123

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 2

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 2, 12.05.1943: 73-74).

- **Devlet Limanları İşletme Umum Müdürlüğü 1943 malî yılı Bütçe Kanunu’na verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 326

Oya katılmayanlar: 127

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 2

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 2, 12.05.1943: 76-77).

- **Devlet Denizyolları İşletme Umum Müdürlüğü'nün 1943 malî yılı Bütçe Kanunu'na verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 327   Oya katılmayanlar: 126

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 2

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 2, 14.05.1943: 89-90).

- **Orman Umum Müdürlüğü 1943 malî yılı Bütçe Kanunu'na verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 312   Oya katılmayanlar: 140

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 3

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 2, 17.05.1943: 110).

- **Fevkalâde vaziyet dolayısıyla bazı vergi ve resimlere zam icrasına dair olan 3828 ve 4226 sayılı kanunlarla tapu harçları hakkındaki 1451 sayılı kanunun bazı hükümlerinin değiştirilmesi hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 290   Oya katılmayanlar: 162

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 3

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 2, 17.05.1943: 113-114).

- **Devlet Denizyolları İşletme Umum Müdürlüğü'nün 1942 malî yılı bütçesinde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 291   Oya katılmayanlar: 161

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 3

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 2, 21.05.1943: 141-144).

- **Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğü 1943 malî yılı Bütçe Kanunu’na verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 299   Oya katılmayanlar: 153

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 3

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 2, 21.05.1943: 145-147).

- **Posta, Telgraf ve Telefon Umum Müdürlüğü 1943 malî yılı Bütçe Kanunu’na verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 299   Oya katılmayanlar: 153

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 3

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 2, 21.05.1943: 148-150).

- **1943 malî yılı Muvazenei Umumiye Kanunu’na verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 379   Oya katılmayanlar: 73

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 3

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 2, 27.05.1943: 309-310).

- **1942 mali yılı Muvazenei Umumiye Kanunu’na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 362   Oya katılmayanlar: 89

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 4

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 2, 28.05.1943: 327-328).

- **Posta, Telgraf ve Telefon Umûm Müdürlüğü'nün 1942 malî yılı Bütçe Kanunu'na bağlı A cetvelinde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 360   Oya katılmayanlar: 91

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 4

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 2, 28.05.1943: 333-334).

- **1943 malî yılı Muvanezei Umumiye Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelin (Millî Müdafaa Vekâleti) kısmına 120 milyon lira fevkalâle tahsisat verilmesi hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 361   Oya katılmayanlar: 90

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 4

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 2, 28.05.1943: 337-338).

- **Vakıflar Umum Müdürlüğü 1943 malî yılı bütçe kanununa verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 352   Oya katılmayanlar: 99

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 4

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 2, 28.05.1943: 340-341).

- **Kibrit ve çakmak inhisar işletme imtiyazının kaldırılmasına ve bu inhisarın işletilmesi için muvakkat bir idare kurulmasına dair kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 361   Oya katılmayanlar: 90

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 4

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 2, 28.05.1943: 343-344).

- **Şose ve Köprüler Kanunu'na ek kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 305

Oya katılmayanlar: 139

Reddedenler: 6

Çekimserler: 1

Açık Milletvekillikleri: 4

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 2, 31.05.1943: 350).

- **1939 Mali Yılı Hesabı Kat'i Kanunu'na verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 318

Oya katılmayanlar: 133

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 4

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 3, 02.06.1943: 8-9).

- **Toprak Mahsulleri Vergisi Kanunu'na veril en reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 283

Oya katılmayanlar: 168

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 4

Recai Güreli, kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 3, 04.06.1943: 38-39).

- **Devlet Denizyolları İşletme Umum Müdürlüğü 1939 malî yılı hesabı kata kanununa verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 355

Oya katılmayanlar: 96

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 4

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 3, 07.06.1943: 55-56).

- **Türkiye ile Almanya arasında münakit ticari mübadelelerin tanzimine dair anlaşmaya bağlı II sayılı listede gösterilen balık kontenjanının arttırılması**

hususunda Almanya Hükümeti ile teati edilen notaların kabul ve tasdiki hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 359   Oya katılmayanlar: 92

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 4

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 3, 07.06.1943: 59-60).

- **Türk-Alman Ticaret ve Tediye Anlaşmalarını temdidini hususunda Almanya Hükümeti ile teati edilen mektupların kabul ve tasdiki hakkındaki kanuna verilen reylerine neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 361   Oya katılmayanlar: 90

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 4

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 3, 07.06.1943: 62-63).

- **Türkiye ile Almanya arasında münakit ticarî mübadelelerin tamimine dair anlaşma çerçevesi dâhilinde Almanya'dan ithal edilecek prokinin mukabilinde Almanya'ya aynı kıymette afyon ihracı baklandaki anlaşmanın tasdiki hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 353   Oya katılmayanlar: 98

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 4

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 3, 07.06.1943: 65-66).

- **Fevkalâde vaziyet dolayısıyla bazı vergi ve resimlere zam icrasına dair olan 3828, 4040 ve 4226 sayılı kanunlara ek kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 343   Oya katılmayanlar: 107

Reddedenler: 1   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 4

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 3, 07.06.1943: 72-73).

- **İstiklâl harbi malûllerine verilecek para mükâfatı hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 335   Oya katılmayanlar: 116

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 4

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 3, 18.06.1943: 91-92).

- **Başvekâlet Teşkilâtı Hakkındaki Kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 314   Oya katılmayanlar: 137

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 4

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 3, 23.06.1943: 110-111).

- **Devlet Konservatuvarı ve Riyaseti Cumhur Filârmonik Orkestrası mütedavil sermayesi hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 272   Oya katılmayanlar: 179

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 4

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 3, 28.06.1943: 131).

- **Vakıflar Umum Müdürlüğü 1940 malî yılı hesabı katisi hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 241   Oya katılmayanlar: 209

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 4

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 3, 30.06.1943: 152).

- **Ankara Belediyesi ihtiyacı için İsviçre’den satın alınacak otobüslere ait Türkiye ile İsviçre Hükümetleri arasında teati olunan mektuplarla yapılan anlaşmanın tasdiki hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 271   Oya katılmayanlar: 178
Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 6
Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 4, 07.07.1943: 65-66).

- **Türkiye ile Finlandiya arasında 3 Nisan 1943 tarihinde imza edilen Ticaret ve Tediye Anlaşması’nın tasdikine ait kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 279   Oya katılmayanlar: 170
Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 6
Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 4, 07.07.1943: 69).

- **Türkiye ile Macaristan arasında 24 Şubat 1943 tarihinde akid ve imza edilen Ticaret ve Tediye Anlaşması’nın tasdiki hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 268   Oya katılmayanlar: 181
Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 6
Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 4, 07.07.1943: 72-73).

- **Mamak gaz maske fabrikasının Milli Müdafaa Vekâlet’ine devri hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 278   Oya katılmayanlar: 171
Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 6
Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 4, 14.07.1943: 108).

- **Basın ve Yayın Umum Müdürlüğü teşkilât ve vazife ve memurları hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 231   Oya katılmayanlar: 219
Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 6
Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 4, 16.07.1943: 143-144).

- **İnekhanelere 2054 sayılı kanun hükümlerine göre mütedavil sermaye verilmesi hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 260   Oya katılmayanlar: 189
Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 6
Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 4, 19.07.1943: 176-177).

- **İzmir Tramvay ve Elektrik Türk Anonim şirketi imtiyazıyla tesisatının satın alınmasına dair mukavelenin tasdiki ve bu müessesenin işletilmesi hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 259   Oya katılmayanlar: 190
Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 6
Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 4, 19.07.1943: 180).

- **Cami ve mescit hademelerine parasız elbiselik kumaş verilmesi hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 256   Oya katılmayanlar: 193
Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 6
Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 4, 19.07.1943: 183-184).

- **1948 malî yılı muvazenei umumiye kanununa bağı (A) işaretli cetvelin Maliye Vekâleti kısmına munzam tahsisat verilmesi hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 161

Oya katılmayanlar: 188

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 6

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 4, 19.07.1943: 187).

- **Teknik Ziraat ve Teknik Bahçivanlık Okulları hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 239

Oya katılmayanlar: 210

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 6

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 4, 19.07.1943: 190-191).

- **1943 malî yılı Muvazenei umumiye Kanunu'na bağı A işaretli cetvelin Millî Müdafaa Vekâleti kısmına fevkalâde tahsisat verilmesi hakkındaki 4424 sayılı kanuna ek kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 290

Oya katılmayanlar: 163

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 2

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 5, 15.09.1943: 21-22).

- **Fransız Hükümeti ile gemi satın alınmasına dair yapılan anlaşmanın tasdiki hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 289

Oya katılmayanlar: 164

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 2

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 5, 15.09.1943: 24-25).

- **1943 malî yılı Muvazenei Umumiye Kanunu’na bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 301

Oya katılmayanlar: 152

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 2

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 5, 17.09.1943: 48-49).

- **İstanbul üniversite binalarının yaptırılması hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 296

Oya katılmayanlar: 157

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 2

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 5, 17.09.1943: 52).

- **Varlık vergisi hakkındaki 4305 sayılı kanuna ek kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 263

Oya katılmayanlar: 190

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 2

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 5, 17.09.1943: 58-59).

3.1.2. İkinci yasama yılındaki çalışmaları:

VII. dönem TBMM milletvekilliğine seçilen üyeler ikinci yasama yılı için 01.11.1943-04.10.1944 tarihleri arasında görev yapmışlardır.

Dâhiliye Encümenine üye seçimi için yapılacak oylamada tasnif işini yürütmek amacıyla ad çekme yöntemiyle kurulan heyete Şükrü Koçak (Erzurum), Kazım Aydar (Isparta), Muammer Yarımbyık (Ordu) seçilmişlerdir (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 6, 08.11.1943: 8).

Mecliste yapılan oylama sonucunda aşağıdaki isimleri yer alan milletvekilleri ile birlikte Recai Güreli 334 oy alarak 7. Dönem 2. Yasama yılında TBMM’de Dâhiliye

Encümeni olarak görev yapmıştır. Dâhiliye encümenine seçilen diğer milletvekilleri şunlardır:

Ankara Fevzi Daldal, Balıkesir Fahrettin Tiritöğlu, Balıkesir Yahya Sezai Uzun, Bolu Hasan Şükrü Adal, Bursa Fatin Güvendiren, Çanakkale Hilmi Ergendi, Çoruh Atıf Tüzün, Elâzığ Sabit Sağıroğlu, Erzincan Şükrü Sökmensüer, Erzurum Nakiye Elgün, Gaziantep Dr. Abdurrahman Melek, Giresun Necmi Osten, Gümüşane Recai Güreli, İçel Refik Koraltan, Kars Esad Özoğuz, Kayseri Ahmed Hilmi Kalaç, Konya Şevki Ergim, Kütahya Sadri Ertem, Kütahya Ömer Bedrettin Uşaklı, Malatya Emrullah Barkan, Maraş Rasih Kaplan, Mardin Edib Ergin, Seyhan Cavid Oral, Siird Saffet Tuncay, Sivas Mithat Şükrü Bleda, Tekirclağ Cemil Uybadın, Tokad Galib Pekel, Trabzon Salise Abanozoğlu, Yozgad Salim Korkmaz, Zonguldak Rifat Yardar (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 6, 08.11.1943: 8).

3.1.2.1. Komisyon görevleri:

Recai Güreli VII. dönem 2. yasama yılında Dâhiliye Encümeni olarak mecliste görev yapmıştır. Recai Bey'in ikinci yasama yılında Dâhiliye Encümeni olarak hazırlanmasına katkı sağladığı ve imzası olan tutanaklar şunlardır:

- 17.01.1944 tarih ve 10 karar numaralı Jandarma Erat Kanunu'nun 10'ncu maddesinin değiştirilmesi hakkındaki Dâhiliye Encümeni mazbatasası (Esas No: 1/152) S. Sayısı: 27
- 20.01.1944 tarih ve 15 karar numaralı Pazarcık kazasının Maraş Vilâyetine bağlanması hakkındaki Dâhiliye Encümeni mazbatasası (1/188) S. Sayısı: 31
- 29.03.1944 tarih ve 21 karar numaralı şehir ve kasabalarda mahalle muhtar ve ihtiyar heyetleri teşkili hakkındaki Dâhiliye Encümeni mazbatasası (Esas No: 1/25) S. Sayısı: 23'e ek
- 10.04.1944 tarih ve 29 karar numaralı Bingöl Mebusu Feridun Fikri Düşünsel ve Kocaeli Mebusu Salâh Yargı'nın, Tapu Kanununun 6'ncı Maddesinin Tefsirine Dair Takriri ve Dâhiliye Encümeni Mazbatasası (Esas No: 4/21) S. Sayısı: 109
- 11.05.1944 tarih ve 27 karar numaralı Belediye Kanununun 152'nci maddesinin (D) fıkrasının değiştirilmesi hakkındaki Dâhiliye Encümeni mazbatasası (Esas No: 1/230) S. Sayısı: 118
- 15.06.1944 tarih ve 52 karar numaralı devlet şûrasında açık bulunan azalık için seçim yapılması hakkında Başvekâlet Tezkeresi ve Adliye ve Dâhiliye Encümenlerinden mürekkep muhtelit encümen mazbatasası (Esas No: 3/170) S. Sayısı: 161

- 29.03.1944 tarih ve 23 karar numaralı İzmir Suları Türk Anonim Şirketinin satın alınmasına ve devrine dair Dâhiliye Encümeni mazbatasası (Esas No: 1/182) S. Sayısı. 129
- 29.03.1944 tarih ve 22 karar numaralı Belediye Yapı ve Yollar Kanununun bazı maddelerinin ve Ebniye Kanunu'nun 43'ncü ve Belediye Kanunu'nun 114'ncü maddelerinin değiştirilmesi hakkındaki kanuna dair Dâhiliye Encümeni mazbatasası (Esas No: 1/211) S. Sayısı. 142
- 04.04.1944 tarih ve 13 karar numaralı Konya Mebusu Şevki Ergun'un, Belediyeler ve bunlara bağlı müesseseler ve Belediyeler Bankası memurları tekaüt sandığı teşkiline dair olan kanunun muvakkat ikinci maddesindeki müddetin iki ay daha uzatılması hakkında Dâhiliye Encümeni mazbatasası (Esas No: 2/29) S. Sayısı. 154
- 20.01.1944 tarih ve 14 karar numaralı Antalya, Trabzon ve Malatya Elektrik İmtiyazlarının Kaldırılması Hakkında Dâhiliye Encümeni mazbatasası (Esas No: 1/175) S. Sayısı. 158
- 19.06.1944 tarih ve 38 karar numaralı Dâhiliye Vekâleti Merkez Teşkilâtı ve Vazifeleri Hakkındaki Kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bazı maddeler eklenmesine dair Dâhiliye Encümeni mazbatasası (Esas No: 1/263) S. Sayısı:190
- 15.06.1944 tarih ve 51 karar numaralı Devlet Şûrasında Açık Bulunan Âzalık İçin Seçim Yapılması Hakkında Başvekâlet Tezkeresi ve Adliye ve Dâhiliye Encümenlerinden Mürekkep Muhtelit Encümen Mazbatasası (Esas No: 3/169) S. Sayısı: 162
- 08.07.1944 tarih ve 43 karar numaralı Yeniden 16 kaza teşkiline dair Dâhiliye Encümeni mazbatasası (Esas No: 1/296) S. Sayısı:217
- 14.05.1943 tarih ve 6 numaralı Konya Mebusu Dr. Osman Şevki Uludağ'ın, İstanbul Şehremaneti ve Belediyesinde zabıtai belediye hizmetini ifa eden memurların evvelce ücretle geçen hizmet müddetlerinin tekaütlükleri hesabında sayılmasına dair kanun teklifi hakkında Dâhiliye Encümeni mazbatasası (Esas No: 2/5) S. Sayısı: 220
- 04.07.1944 tarih ve 39 karar numaralı Ordu ve Jandarmaya mensup efradın ve sair binek hakkı olanların kendi malı bineklerinin ve orduya alınan ahali nakliye vasıtalarının ödenmesine dair olan 1471 sayılı kanunun 4'ncü maddesinin

değiştirilmesi hakkında Dâhiliye Encümeni mazbatası (Esas No: 1/274) S. Sayısı: 224

- 04.07.1944 tarih ve 58 karar numaralı havadan indirme, denizden çıkarmalara karşı mücadele hakkındaki Dâhiliye Encümeni Mazbatası (Esas No: 1/319) S. Sayısı:229'a ek

3.1.2.2. Meclis konuşmaları:

Recai Güreli TBMM'de görev yaptığı ikinci yasama yılında mecliste şu konular hakkında konuşma yapmıştır:

3.1.2.2.1. 1580 sayılı belediye kanununa ek kanun:

14.01.1944 tarihli TBMM 19. birleşimindeki toplantıda 1580 sayılı Belediye Kanunu'na ek kanun eklenmesi görüşülmüştür. Bu kanuna eklenmesi düşünülen birinci madde şu şekildedir:

MADDE 1. Şehir ve kasabalarda kurulu bulunan ve Belediye Kanununun sekizinci maddesine göre kurulacak olan mahallelerde bir muhtar ve muhtarın başkanlığında bir mahalle heyeti bulunur.

Yapılacak işler bakımından bir kaç mahallenin bir muhtar ve mahalle heyetine bağlanması veya bir mahallede birden fazla muhtar ve mahalle heyeti bulunması belediye meclisinin kararına ve o mahallin en büyük mülkiye memurunun tasdikine bağlıdır.

Mahalle muhtarları teşkilâtı kurulamayacak kadar az nüfuslu beldelerde muhtar ve mahalle heyetlerine ait vazifeler belediyeler tarafından görülür (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 6, 14.01.1943: 58).

Bu kanun hakkında ilk söz alan kişi Recai Güreli'dir. Kanun teklifinin içeriğinden önce başlığına itiraz etmiştir. Recai Bey'in kanun hakkındaki konuşması şu şekildedir:

Sayın arkadaşlar; başlık okunmadan maddelere geçilmiştir, bendeniz başlığa itiraz ediyorum. Esasen mazbatada imzam bu yoldadır. Müsaade ederseniz başlık hakkında mütalâamı arzedeceğim.

Arkadaşlar; şehir ve kasabalarda muhtar ve ihtiyar heyetlerinin teşkiline dair kanunun başlığı ile metni birbirine uymamaktadır. Dâhiliye Encümeni kanun lâyihasını ilk müzakeresinde başlığı Dâhiliye Vekâletinden gelen şekilde Yüksek Meclise arzettiği halde ikinci teklifinde Teşkilâtı Esasiyenin buna muhalif olduğunu ileri sürmüş ve bugünkü noktai nazarla kânuna (1580 sayılı Belediye Kanununa ek kanun lâyihası) demiştir. Teşkilâtı Esasiye Kanunu 24 Mayıs 1340 tarihinde, mahalle muhtar ve ihtiyar heyetlerinin ilgasına dair kanun ise 1933 tarihinde intişar etmiştir. Her iki kanun arasında yedi senelik bir müddet geçmesine rağmen bu teşekkül ilga

edilmemiştir, vazife görmüştür. Bu teşekkülün Teşkilâtı Esasiye ile tearuz eden hiç bir ciheti yoktur. Böyle bir şey olsa idi elbette vazır “[birbirini izleyen]” kanun bunu nazarı dikkate alırdı, böyle bir şey olmadığına göre, Dahiliye Encümeninin, teşekkül Teşkilâtı Esasiye Kanununa tearuz eder hakkındaki noktai nazarı yerinde olmasa gerektir. Arkadaşlar, tedvin olunan kanunun makablindeki kanuna ek olabilmesi için, metin ve mevzu itibariyle makabli kanunla irtibatı olması iktiza eder. Bu teşekküllerin, gerek vazife ve gerek anasırı itibariyle belediye vazife ve salâhiyetleriyle hiç bir münasebeti olmadığına göre, başlı başına yeni bir teşekkülü ifade eden bu kanuna; Belediye Kanununa ek kanun lâyihası başlığını vermek muvafık olmasa gerektir. Bunun bir mahzuru da vardır. Kanunu fihristlerden kolaylıkla bulmak kabil olmayacaktır. Malûmu âliniz, fihristlerde kanunların başlıkları yazılır. Belediye Kanununa ek olarak birçok kanunlar tedvin olunduğuna göre, bu teşekküle ait kanunu bulmak için ya numarasını ezberlemek veyahut belediyeye ait ek kanunların hepsini gözden geçirmek icab edecektir. Yani akla kararı seçeceğiz, doğrusu bu her bakımdan mahzurlu ve isabetsizliği vazıh olan başlığın, Yüksek Riyasete sunduğum takrirden arzettiğim gibi (Şehir ve kasabalarda mahalle muhtar ve ihtiyar heyetleri teşkiline dair kanun) şeklinde kabulü muvafık olacağı kanaatindeyim. Takdir Yüksek Heyetinizindir (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 7, 14.01.1943: 58-59).

Bu kanunun görüşmesi sırasında Recai Güreli kanun başlığının içerikteki teklifle uygun olmadığını dile getirmiştir. Kanun başlığı 1580 Sayılı Belediye Kanununa Ek Kanun iken; içerikte muhtar tarafından kurulacak mahalle heyetlerinden bahsedilmektedir. Teklif edilen başlıkla içeriğin uyuşmaması ileride mahalle heyetinin oluşumu hakkındaki kanunun bulunmasında bize zorluk çıkaracaktır. Bu nedenle kanun başlığının değiştirilmesini teklif etmiştir. Recai Bey konu ile ilgili bir de kanun teklifi sunmuştur:

Yüksek Riyasete

Şehir ve kasabalarda mahalle muhtar ve ihtiyar heyetlerinin teşkiline dair lâyiha başlığında yazılı (1580) sayılı Belediye Kanununa ek kanun başlığının kaldırılarak yerine Şehir ve Kasabalarda Mahalle Muhtar ve İhtiyar Heyeti Teşkiline Dair Kanun Lâyihası şeklinde tadili hakkındaki teklifimin reye konulmasını arz ederim. Gümüşhane-Recai Güreli (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 7, 14.01.1943: 60).

Recai Güreli’nin teklifi sonrası kanun tekrar değerlendirilmek üzere Dâhiliye Encümeni’ne geri gönderilmiştir.

3.1.2.2.2. Şehir ve kasabalarda mahalle muhtar ve heyetleri teşkili hakkında 1580 sayılı belediye kanununa ek kanun layihası:

21.01.1944 tarihli TBMM 22. Birleşimindeki toplantıda 15802 Sayılı Belediye Kanunu’na Ek hazırlanan kanunla ilgili konular görüşülmüştür. Recai Güreli’nin 1580 Sayılı Belediye Kanununa ek kanunun isminin değiştirilmesi teklifi Dâhiliye

Encümeni tarafından dikkate alınmamış, onun yerine kanun içeriğinde düzenleme yapmıştır. Bunun üzerine söz alan Recai Bey şunları söylemiştir:

Sayın arkadaşlarım; Yüksek Meclis ekseriyetinin tasvibi hilâfına, muhterem Dâhiliye Encümeninin ekseriyeti tarafından her iki başlığın birleştirilmesi suretiyle yapılan değişikliğin mânâsının Yüksek Meclisin nazarlarından kaçmayacağına kani bulunduğum için, gerek bu ve gerek başlık hakkında evvelki celsede yüksek huzurlarında arz ettiğim noktai nazarlarımı bu celsede de tekrarlayarak kıymetli vakitlerinizi israf etmek niyetinde değilim. Yalnız dosyada bulunan takririmin reye konulması ricasıyla maruzatıma son veriyorum (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 5, 21.01.1944: 89).

Recai Güreli verdiği takrirden kanun lâyihasının başlığının «Şehir ve kasabalarda muhtar ve ihtiyar heyeti teşkiline dair kanun lâyihası» şeklinde olmasını istemiştir. Ancak Encümen lâyihanın diğer maddelerinin belediye kanuniyle ve belediyelerle ilgili olduğunu savunmuştur. Bunun üzerine Recai Bey kanundaki belediye isminin kalkmasını istemiştir. Yapılan oylamada Recai Güreli'nin takriri kabul oyu almış ve kanunun yeni başlığı «Şehir ve kasabalarda mahalle muhtar ve ihtiyar heyetleri teşkiline dair kanun» şeklinde değiştirilmiştir (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 5, 21.01.1944: 90). Konuya ilişkin Dâhiliye Encümeni Mazbatası Ek-C'de sunulmuştur.

3.1.2.2.3. Toprak mahsulleri vergisi hakkında kanunun layihası ve muvakkat encümen mazbatası (1/226):

Recai Güreli 20.04.1944 tarihli TBMM 45. birleşiminde; Toprak Mahsulleri Vergisi ile ilgili kanun layihasının 6. maddesi hakkında görüşlerini bildirmiştir.

MADDE 6. — Mükellefler veya namılarına hareket edenler şehir ve kasabalarda belediyeler, köylerde muhtar ve ihtiyar meclisleri nezdinde açılmış olan beyan cetvellerine:

- A) Ekin yerlerinin, bağ ve bekçilerinin mevki, vasıf ve mesahalarını;
- B) Ektikleri tohum miktarı ve nevilerini;
- C) Kullandıkları ziraat vasıtalarını;
- D) Bahçe ve zeytinliklerdeki ağaç sayısını;
- E) Böcekhanelerin yerini ve açtıkları tohum kutusu adedini;

Kaydettirmek suretiyle beyanda bulunmağa ve beyanlarını imzalamaya mecburdurlar. Belediyeler ile muhtar ve ihtiyar meclisleri bu beyanların doğruluğunu araştırmak ve eksik veya yanlış bildirilen malûmatı cetvellerde gösterilmekle mükellefler. Mesahası yapılmamış veya sahibi tarafından bilinmeyen yerlerde mesaha tahmini ve sayılması müşkül olan yerlerde ağaç miktarı, takribi olarak beyan edilebilir (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 9, 20.04.1944: 100).

Toprak mahsulleri vergisinin toplanması için köylünün beyanıyla ilgili bir düzenleme yapılmaktadır. Beyanname vermeyen köylüden nasıl vergi alınacağı düzenlenmek istenmektedir. Recai Bey bunun üzerine söz alarak şunları söylemiştir:

Sayın arkadaşlar bendeniz son, fıkra temas edeceğim. Mesahası yapılmamış veya sahibi tarafından bilinmeyen yerlerde mesaha tahmini veya sayılması müşkül olan yerlerde ağaç miktarı takribi olarak konur deniliyor. Malûmu âlinizdir ki hiç bir tarlanın mesahası yapılmamıştır. Bilmiyorum mesahası yapılmış tarla var mıdır? Sonra sahibi tarafından kaç dönüm veya kaç dekar olduğunu ve herkes tarlasının miktarını bilebilir. Sonra ağaç miktarını da pekâlâ bilir. Meselâ bir müstahsilin kaç zeytin ağacı olduğunu bilir. Bunları bildikten sonra takribi olarak koymak belki birçok itirazları ve belki de suiistimali mucip olur. Eğer encümen muvafakat ederse bu fıkraı geri alarak değıştirsın (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 9, 20.04.1944: 102).

Recai Güreli bu kanun teklifinin son fıkrasındaki ölçümü yapılmamış arazi ile ilgili tahmini beyan verilmesinin sakıncalı olacağını, hatta suiistimallerin olabileceğini söylüyor. Ayrıca o günkü durumda Türkiye’deki arazilerin birçoğunun ölçümünün yapılmamış olması da beyanla ilgili başka bir sorundur. Recai Bey arazilerin ölçümü yapılmamış olsa bile tarla sahiplerinin arazilerinin ölçüsünü veya arazi içinde kaç ağaç olduğunu bilebileceğini dile getirmiştir. Bu konu hakkında Recai Bey devamla şunları söylemiştir:

Arkadaşlar; bu fıkra hakikaten birçok fenalıklara meydan verecektir. Bunu tekrar arz edeceğim. Bu kayıt, herhangi bir kimsenin ağacını ve arazisini tahminî olarak yazdırmağa sevk edecektir. Bir adam arazisini bildiği halde ona bilmiyorum demeğe vesile teşkil edecektir. Birçok mahzurlar teşkil edecektir. Buna mukabil bir müeyyidemiz de yoktur. Onun için bu fıkranın kaldırılması çok yerinde olacaktır. Bunun için bir takrir takdim ediyorum. Takdir Yüksek Heyetinizindir (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 9, 20.04.1944: 103).

Konuşmasının ardından Recai Güreli 6. maddenin son fıkrasının kaldırılması ile ilgili meclise bir takrir sunmuştur. Sunulan “takrir meclis tarafından kabul edilerek 6. maddenin son fıkrası kaldırılmıştır” (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 9, 20.04.1944: 105).

Daha sonrasında tekrar söz alan Recai Güreli kanunun 15. maddesinde 4. fıkrasında yer alan ürün tahmini yapacak komisyonda görevli kişilerle ilgili konuşmasını şöyle sürdürmüştür:

4ncü fıkroda, vilâyet umumî meclisi daimî encümenince vilâyet umumî meclisi azasından seçilecek bir zat. Beşincisi de, belediye encümenince belediye azaları arasından seçilecek bir zat, olduğuna göre umumî meclis içtima halinde bulunursa bu

azayı yine daimî encümen seçecek veyahut belediye meclisi içtima halinde ise azayı belediye encümen mi seçecek? Bunu sormak istiyorum. Yani umumî meclis içtima halinde iken yine azayı encümen mi seçecektir?

Recai Bey'in konuşmasına karşılık Çorum Milletvekili İsmet Eker, "kanununun uygulamaya başlanmasından önce Umumi Meclislerin görevlerini bitirecektir; bu nedenle sorun olmayacaktır" demiştir. Tekrar sözlerine devam eden Recai Bey;

Gelecek sene olursa ne olacaktır? Öyle ise temadi edecektir. O halde şöyle bir kayıt koymak icab etmez mi?

«Umumî Meclisin içtima halinde olmadığı zamanlarda encümençe seçilecek bir zat» bilmem bunu ilâvede bir mahzur var mı? (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 9, 20.04.1944: 111).

Muvakkat Encümeni adına söz alan Şinasi Devrin bunda bir sakınca olmadığını söylemiş ve yapılan oylama ile 15. madde kabul edilmiştir.

21.04.1944 tarihli TBMM 46. birleşiminde de Toprak Mahsulleri Vergisi hakkındaki kanunun görüşülmesine devam edilmiştir. Kanun teklifinin 22'nci maddesi şu şekildedir:

MADDE 22. — Tahmin komisyonlarınca tesbit edilen mükellefiyet miktarına karşı kararın tebliğinden itibaren beş gün zarfında:

- A) Mahallin en büyük malmemuru;
- B) Birlik namına mümessiller.

Tahmin komisyonu nezdinde itiraz edebilirler.

Gerek bu iki halde ve gerekse 15 nci madde mucibince mahsul beyanına ait cetvelin tanzimi sırasında veya 21 nci madde hükümleri dâhilinde müstahsiller tarafından vâki itiraz üzerine tahmin komisyonları karar vermeksizin o birliğe bir hakem heyeti göndermeğe mecburdur. Hakem heyeti tetkik mevzuu olan sahaya evvelce gitmemiş olan vukuf heyetinden biri olur.

Hakem heyeti tetkikatını, köylerde ihtiyar meclisi, şehir ve kasabalarda 15 nci maddede yazılı heyet huzurunda itiraz edenlerin ve diğer müstahsillerin de iştirakiyle alenen icra eder.

Yapılan itirazlar varit görüldüğü takdirde müstahsillere ve birliğe ait mükellefiyet miktarını yeniden ve katî olarak tespit eder.

Şu kadar ki bu suretle tespit edilen miktar evvelce mahsul beyannamesinde gösterilen miktardan aşağı olamaz (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 9, 21.04.1944: 138).

Bu madde Toprak Mahsulleri Vergisi'nin tahmin komisyonlarınca tespiti ile ilgilidir. Burada tahmin komisyonlarına itiraz yapılabileceği fakat itiraz neticesinde belirlenen yeni miktarın beyannamede gösterilen eski miktardan az olamayacağı belirtilmiştir.

Bu konuda İzmir Milletvekili Münir Birsell itirazın bir anlamının olmadığını söylemiştir. Bu konu hakkında Recai Bey de söz alarak şunları söylemiştir:

Sayın arkadaşlar; ben de Münir Birsell arkadaşımın işaret buyurdıkları son fıkraya dikkatinizi celbedeceğim. 15 nci fıkrada müstahsile itiraz hakkı veriliyor. Bu itiraz hakkı yapılan cetvel de imza ettirilmediği halde son fıkrada bu itiraz nazarı itibara alınmıyor ve katidir deniliyor. Binaenaleyh Münir Birsell arkadaşım bu vaziyeti izah ettikleri için ben başınızı daha fazla ağrıtmak istemiyorum. Mâruzâtım bundan ibarettir. Bu fıkranın kaldırılması teklifine bendeniz de iştirak ediyorum (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 9, 21.04.1944: 139).

Recai Güreli de Münir Bey gibi maddenin son fıkrasına itiraz etmiştir. Hakem Heyeti'nin vereceği kararın kesin olmasının haksızlık olacağını dolayısıyla itirazın bir anlamının kalmayacağını düşünmektedir. Bu sebeple maddenin son fıkrasının kaldırılması yönünde meclise bir takrir sunmuştur. Ancak teklifi meclis heyetince dikkate alınmamıştır.

24.04.1944 tarihli meclis 48'inci birleşiminde Toprak Mahsulleri Vergisi hakkındaki kanun teklifi 31'inci maddesinin görüşülmesiyle devam edilmiştir. 31'inci madde teklifi şu şekildedir:

MADDE 31. Aynen alınan vergilerin teslim yerleri her mahalle, köy ve çiftlik için en yakın ve elverişli olmak üzere tesbit edilir. Teslim yeri mahsulün istihsal mahallinden 25 kilometreden fazla mesafede bulunduğu takdirde fazlası için kilometre başına kiloda iki para hesabıyla nakliye ücreti verilir (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 9, 24.04.1944: 195).

Recai Güreli bu madde hakkında şunları söylemiştir:

Sayın arkadaşlar, işin esasını teşkil eden bu maddede bir meçhul vardır. Bütün arkadaşlar bunu tebarüz ettirdiler ki, kilometreye iki para alınacak. Fakat esasen kilometreler malûm değildir. Malûmu âlinizdir ki, bizde vilâyetlerde mesafe haritaları yoktur. Bu mesafe haritaları ne suretle tesbit edilecek ki, kilometre malûm olsun ve bu kilometre başına bir para alınsın. Evveleminde bunun tâyin edilmesi lâzımdır. Bunun için hiç olmazsa vilâyet Nafia müdürlerince köylerin tesellüm yerlerine olan mesafesinin tâyin edilmesi ve bir cetvelle komisyona bildirilmesi lâzım geleceği kanaatindeyim. Bu hususta bir takrir hazırladım, takdir Yüksek Heyetinizindir (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 9, 24.04.1944: 197).

Recai Güreli bu maddede Toprak Mahsulleri Vergisi'ni köylünün üretim yerinden teslim yerine olan mesafesinin tespit edilmesinin sorun olduğuna dikkati çekmektedir. Çünkü o dönemde illerin mesafeleriyle ilgili hazırda bir çalışma yoktur. Bunun için Nafia Müdürlüklerinin bir çalışma yaparak komisyona bildirmesinin köylüyü mağdur etmeyeceğini savunmuş ve bu konuda meclise bir takrir sunmuştur:

Yüksek Reisliğe

Şifahî arzettiğim sebeple otuz birinci maddeye aşağıdaki fıkranın ilâvesini teklif ederim.

Gümüştane

R. Güreli

İstihsal mahalleriyle tesellüm yerleri arasındaki mesafeler vilâyet nafiasınca tâyin ve bir cetvelle komisyonlara bildirilir (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 9, 24.04.1944: 202).

Recai Bey'in takriri meclis tarafından kabul edilmemiştir. Ancak maddenin sonuna Muvakkat Encümeni Şinasi Devrin'in teklifiyle şu ifade eklenmiştir: "Teslim yerlerinde mükellefe herhangi bir masraf yükletilemez."

26.04.1944 tarihli TBMM 49. birleşiminde de Toprak Mahsulleri Vergisi hakkındaki kanunun üçüncü faslının görüşülmesine devam edilmiştir. Bu fasıl, matrahın tayini ve verginin tarhı ile ilgilidir. Kanunun 46'ncı maddesi şudur:

MADDE 46. Bu kanuna tevfikân teşkil edilen vukuf ve hakem heyetlerinde vazife alanlardan birliklere ve mükelleflere ait mahsul miktarını tahmin ve mükellefiyeti tesbit hususlarında gazez veya siyanet gibi hususi maksatlarla vazifelerini suiistimal edenler hakkınca altı aydan üç seneye kadar hapis cezası hükmolunur (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 9, 26.04.1944: 268-269).

Bu madde hakem heyetlerinde görev alanların görevini kötüye kullanmasıyla ilgilidir. Recai Güreli bu konuda söz alarak şunları ifade etmiştir:

Sayın arkadaşlar, bu tesellüm memurları hakkında bu kanunda hiç bir cezai müeyyide yoktur. Malûmuâlinizdir ki, en büyük rolü oynayan tesellüm memurlarıdır. O köylü mahsulünü, getiriyor, noksan veznediliyor, parası noksan veriliyor, birçok yolsuzluklar meydana geliyor. Böyle olduğu halde, muhterem encümen bunu belki umumî hükümlere tebean muamele görecektir diye bu yolda maddeye bir ceza koymamışlardır. Bu şekilde kalırsa ihtimal ki, bunlar cezasız kalacaklardır. Bendeniz bunun için bir takrir takdim ediyorum, takrir yüksek Heyetinizindir.

Yüksek Reisliğe

Şifahen arz ettiğim sebeple 46'ncı maddeye aşağıdaki fıkranın ilavesini teklif ederim.

Müstahsil malını noksan veznedenden tesellümde kasten vasıf derecesini olduğundan fazla gösteren, müstahsili istihkakı olan pahayı bilerek noksan tediye eden alâkalı memur vazifeyi suiistimal suçuyla aynı ceza ile mahkûm edilirler (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 9, 26.04.1944: 269).

Recai Güreli bu maddede toprak mahsulü vergisini teslim alan görevlilerin, görevlerini kötüye kullanmaları sebebiyle herhangi bir ceza yaptırımına tabi tutulmadıklarını görmüş ve bu sorunu çözmek için meclise bir takrir vermiştir. Recai

Bey'in takriri sonrası Muvakkat Encümeni'nde yer alan Şinasi Devrin, mevcut ceza kanunlarında zaten görevi kötüye kullanmanın cezai yaptırımının üç aydan üç seneye kadar olduğunu dolayısıyla Recai Bey'in takririnin suça verilecek cezayı hafiflettiğini belirtmiştir. Bunun üzerine Recai Bey takrir teklifini geri almıştır.

Toprak Mahsulleri Kanunu'nun 52'inci maddesinin kabulünden sonra Recai Güreli ile birlikte 119 milletvekili kanuna bir madde ilave edilmesini teklif etmişlerdir. Teklif edilen 53'üncü madde şu şekildedir:

MADDE 53 — Köylerde muhtar ve ihtiyar meclisi azasından, şehir ve kasabalarda 15 nci maddede yazılı kimselerden bu kanunla kendilerine verilen vazifeleri liyakat ve başarı ile ifa edenlere 100 lirayı geçmemek üzere Maliye Vekâletince takdir edilecek bir ikramiye verilir. Birinci fıkrada yazılı kimselerden bu kanundaki mecburiyetlere riayet etmeyenlerle mükellef haklarının ziyana sebebiyet verenlere ikramiye verilmez (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 9, 26.04.1944: 270).

Bu teklifi Muvakkat Encümeni de uygun bulmuş ve yapılan oylamada kabul edilerek kanuna madde olarak eklenmiştir.

3.1.2.2.4. 1944 malî yılı muvazenei umumiye kanunu lâyihası ve bütçe encümeni mazbatası (1/201) ile Ziraat Vekâleti bütçesi:

Recai Güreli Ziraat Vekâlet'inin 1944 mali yılı bütçesi tartışılırken söz alarak şunları söylemiştir:

Muhterem arkadaşlarım; Bütçe müzakeresi münasebetiyle bendeniz de biraz hayvancılık ve bilhassa tavukçuluk arıcılık ve ipekçiliğin meselesine temas etmek istiyorum. Malûmu âlileridir ki hayvancılık memleketimizde çoğunluğu teşkil eden köylünün can damarıdır. Bununla beraber memleketin iktisadiyatına, ekonomisine büyük yardımı olan bu işte benim görüşlerime göre ilerleme çok azdır.

Şimdi arkadaşlar, bizim memleketimizde hayvan adedi resmî istatistiklere göre muhtelif cins hayvanlar 40 milyonu mütecavizdir. Bu 40 milyona mukabil hara adedi 4, inekhaneler 4 ve aygır depolarımız da 7 den ibarettir. Bu depolarımızda mevcut aygır adedi de 541 dir. Şimdi tasavvur buyurunuz ki 40 milyonu mütecaviz sığır ve at cinsinden hayvan teşkili ve bu hayvanatın 17 - 18 milyonu sığır hayvanatı ve at cinsinden olan hayvanlar teşkil ettiğine göre depolarda mevcut 541 aygır, olduğuna göre bu mühim işin başarılamayacağı pek tabidir.

Bundan başka vilâyetlerimizde bazı sifad “[şifa]” istasyonu namı verilen fenni ahırlarımız vardır. Bunların içerisinde ancak beş onu geçmeyen aygır mevcuttur. Fakat maalesef mahallî idareler bu önemli işe ehemmiyet vermemektedirler. Tasavvur buyurun bir vilâyetin yüz binlerce hayvanı olur ve bunun on aygırı olursa bu neye yarar? Bununla beraber mahallî idarelerin bütçelerine bu sene bir göz gezdirdim, tetkik ettim, tahkik ettim 63 vilâyetimizde hayvanat ıslahı için konulan para miktarı - çok calibi dikkat bir rakamdır- 30 bin lirayı geçmemektedir. Bu işler

mahallî idarelerin esas vazifesi meyanında olmasına rağmen mahallî idareler bu işe ehemmiyet vermemektedir. Biz yalnız bunu Ziraat Vekâleti başaracak dersek çok mübalâğa yapmış oluruz. Bütün vilâyetlerin Ziraat Vekâletiyle elbirliği yapması şarttır arkadaşlar. (Doğru sesleri). Ziraat Vekili arkadaşım, bu konu üzerinde bazı istirhamlarda bulunacağım.

- 1) Hara adedinin mümkün olduğu kadar arttırılması;
- 2) Damızlık at ve boğa istasyonlarının açılmasının vilâyetlere icbar edilmesi, takipsiz bırakılmaması;

Arkadaşlar bilhassa takip meselesi çok mühimdir.

- 3) Köylerde eneme “[kısırlaştırma]” işlerine önem verilmesi;
- 4) Hayvan ahırlarının ıslahı için tedbir alınması ve suni çayır işlerine önem verilmesi;
- 5) İşe yaramayan elemanların idareden uzaklaştırılarak dürüst, iyi ve meslekine âşık ve bu işlerde dirayetli elemanların vilâyetlere gönderilmesi;
- 6) Hayvan hastalıklarında köylüye âzami kolaylıklar gösterilmesi. İsteklerim bunlardır.

Arkadaşlar sırası gelmişken biraz da arıcılıktan bahsedeceğim.

Arkadaşlar, memleketin zengin nehirleri, temiz havası, bol ve çeşitli çiçeklerle bezenmiş yaylaları, ormanları olduğu halde bizde elan hüküm süren kara kovan devridir. Bu karakovan arıcılığın başına belâ olmuştur. Beyaz kovanlar yani fenni kovanlar bütün Türkiye dâhilinde 3-4 bini geçmemektedir. Arı, bal denilince köylünün aşağı yukarı birçok ihtiyaçlarını temin edecek ve kendisine para getirecek bir metadır. Bu iş üzerinde de bu kıymetli varlığı tekniğe uygun, verimli bir devreye sokmak zamanı çoktan gelip geçmiştir. Hastalık ve kısır mevsimlere karşı arılarını besleyemeyen kara kovanlara karşı mücadele artık bir prensip halinde alınmalıdır. Arıcılığa müsait muhtelif istasyonlar tesis edilmeli ve müstahsile az fazile geniş krediler temin edilmelidir. Fenni kovanların köylünün ayağına kadar götürülmesi, petek makineleri tevzi edilmelidir.

Velhasıl ekonomi alanında arıcılığı ileri götürmek ve az masrafla çok verimli bir hale getirilmesi için, ne lazımsa, fedakârlıktan kaçınılmaması lâzımdır. Bu hususta bir hâdiseyi; bir vakayı, olduğu gibi arz edeceğim. Arkadaşlar.

Bendeniz Muğla'da iken bir tavuk ve arıcılık istasyonu, meydana getirmek istedim. Hakikaten Muğla vilâyeti güzel ormanlarıyla, rengârenk çiçeklerle bezenmiş, yeşillikler diyarıdır. Burasını tavuk ve arı beslemeğe çok müsait buldum. O zaman Ziraat Vekâletinden rica ettim ve bana mütehassıs, gönderin dedim, ben bu işi yapacağım, dedim. Aldığım cevap arkadaşlar, maalesef menfî oldu. Tavukçuluk üzerinde mütehasssımız yoktur, hele arıcılık mütehasssımız hiç yoktur, dediler. Bunun, üzerine düşündüm, taşındım, Rodos'a başvurdum. Oradaki Türklerden, bir tavukçuluk mütehasssısı getirdim, işe başladık, Hakikaten istasyonu yaptık, ve lüzumlu makineleri de tedarik ettik ve o bölgede 63 köyde fennî kümesler yaptırarak, şahsiyeti mâneviya namına. Aynı zamanda vilâyet bütçesinden de yardım etmek suretiyle, yine şahsiyeti mâneviyeye ait olmak üzere, dadan kovanlarından 10-12 tane olmak üzere beher köye gönderdik. İşe başladılar. Hakikaten köylerden aldığım

mektuplarda mübalâğa etmeyeyim, pek; hatırımda değil fakat 40 – 35 kilo bal aldıklarını bildiriyorlardı. Fakat arkadaşlar; maalesef ben oradan ayrıldıktan sonra bu ölüme mahkûm olmuş, ne tavuk kalmış ne petek, ne makine kalmış ne şu, ne bu (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 10, 29.05.1944: 391-392).

Recai Bey devamla şunları söylemiştir:

Sonra arkadaşlar; yüksek huzurunuzla katılmadan evvel Balıkesir’de bir tavuk istasyonu yaptırdık. Binayı ikmal ettik. Amma, bendeniz, geldim. Bu sene bütçelerine on paralık tahsisat, konmamıştır. Bununla beraber bir de boğa yetiştirme istasyonu meydana getirdik. 30 - 40 dana satın aldık. Vekâletin malumu dâhilinde idi. Bu sene baktım ki, bütçede bu müesseseye, on para konmamıştır. Arkadaşlar; kısaca arz edeyim; başınızı, ağrıtmak istemiyorum; arıcılık, tavukçuluk, ipekböcekçiliği mahalli idarelerde yani vilâyetlerde fanteziden ibarettir. Bunu fantazilikten çıkarmaları için Ziraat Vekili, arkadaşım, çok değerli arkadaşım nasıl toprak ürünlerinde muvaffak; oluyorsa, bu işte de muvaffak olacağına % 100 kaniim ve imanım vardır. Bu işi de takip etmesini bilhassa candan içten rica ederim. Mâruzatım bundan ibarettir. (Bravo alkışlar) (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 10, 29.05.1944: 391-392).

Recai Bey, konuşmasında Ziraat Vekâlet’inin çalışmalarında izlemesi gereken yollara değinmiştir. Muğla ve Balıkesir Valiliği yaptığı dönemde hayvancılık alanında yaptığı örnek uygulamalardan bahsetmiş; köylünün Ziraat Vekâlet’inden ayrılacak bütçe ile eğitilmesi ve modern hayvancılık konusunda bilinçlendirilmesini istemiştir. Ayrıca memleketteki boğa yetiştirme istasyonları için bakanlığın bütçe ayırması gerektiğini belirtmiştir.

Ziraat Vekili Şevket Raşit Hatipoğlu, Recai Güreli ve diğer milletvekillerinin öneri ve isteklerini memnuniyetle karşılamış ve çalışmalarında rehber edineceğini belirtmiştir.

3.1.2.2.5. Türkiye Zirai Donatım Kurumu kanunu:

Recai Güreli, 19.06.1944 tarihli 74’üncü birleşimde Türkiye Zirai Donatım Kurumu Kanunu’nun dördüncü faslında yer alan haklar ve muafiyetler başlığı altındaki 15’inci maddenin görüşülmesinde söz almıştır. Öncelikle 15’inci maddeyi ele almak gerekir. Kanunun 15’inci maddesi şu şekildedir: “Kurumun iştigal mevzuuna giren maddelerden lüzum ve zaruret görülenlerin memlekete ithal hakkı Ziraat Vekilliğinin teklifi ve İcra Vekilleri Heyetinin kararıyla kuruma verilebilir” (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 11, 19.06.1944: 82).

Ziraat Encümeni tarafından teklif edilen bu madde ile Ziraat Vekâlet'inin ihtiyaç duyduğu her şeyi doğrudan doğruya ithal hakkı verilmektedir. Recai Güreli bu noktada maddeye karşı olarak meclis konuşmasında şu sözlere yer vermiştir:

Muhterem arkadaşlar, burada inhisar bariz bir şekilde taayyün etmiştir. Hattâ o derece inhisar vardır ki, üçüncü madde okunursa görülecektir, irat hayvanlarına kadar gidiyor. İrat hayvanı demek süt veren inek ve saire demektir. Binaenaleyh halk, çiftçi, tüccar, köylü herhangi birisi, irat hayvanı alayım derse evvelâ Ziraat Vekâletinin müsaadesini alacaktır. Binaenaleyh inhisarcılık barizdir. Bunun Yüksek Heyetinizden kabul edilmemesini bilhassa rica ederim ve diğer arkadaşlarımla tekliflerine iştirak ediyorum (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 11, 19.06.1944: 85).

Recai Güreli Ziraat Vekâlet'ine verilecek bu yetkiyle tekelliliğin oluşacağını, köylünün kendi geçimi için alacağı hayvan için bile bakanlıktan izin alması gerekmesinin köylüyü zor durumda bırakacağını savunmuştur. Bu sebeple maddenin kabul edilmemesi yönünde görüş bildirmiştir. Yapılan görüşmeler sonucunda 15'inci madde tekrar görüşülmek üzere Bütçe Encümeni'ne geri iade edilmiştir.

3.1.2.2.6. Fevkalâde hallerin devamlı müddetince memur ve müstahdemlere yapılacak yardım hakkında kanun:

21.06.1944 tarihli meclis 75'inci birleşiminde olağanüstü hallerde memurlara yapılacak yardımlar konusu görüşülmüştür. Recai Bey'in kanun hakkındaki görüşleri şu şekildedir:

Muhterem arkadaşlar, Parti komisyonunda memurların terfihi işi düşünülür ve konuşulurken tetkikatta evvelâ nazar dikkate alınan şey, dul, mütekaat ve eramildi.

Okuduğum 1325 ve 1683 numaralı kanunlarda emekliler için bir fark olmadığını gördüm. Bu, nazarı dikkatimi celbetti. Arkadaşlar, en ziyade muhtaç olan ve dar gelirli olarak tanılan bu zavallılardır. Ben öylelerini biliyorum ki, kendi çoluk çocuğunun maişetini, idaresini temin etmek için amelelik ediyor. Bunlar yüksek atıfet ve şefkatini bekliyor. Bilhassa değerli Maliye Vekilimiz, adetleri 62 bin raddesinde ve alacakları 2,5 milyon lira raddesinde olan bu emeklileri de gözetmek üzere hizmet etsinler. Bu parayı nereden olsa temin edeceklerdir. Bilhassa atıfetinize müracaat ediyorum. Kabul edilecek olursa bu zavallıların şükranlarını kazanmış olacaksınız. Değerli Maliye Vekilimizin bunu esirgemeyeceğine katiyen eminim. Esasen bunu komisyonda da düşündüklerini söylemişlerdir (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 11, 21.06.1944: 100).

Recai Güreli olağanüstü zamanlarda memurlara yapılacak aynı yardımlarla ilgili kanun maddesinde, zor durumda olan emeklilere de aynı yardım verilmesini istiyor. Bunun kabul edilebilmesi için meclise aşağıda belirtilen takriri sunmuştur:

Yüksek Reisliğe

Şifahi arz ettiğim sebeplerden dolayı birinci maddeye aşağıdaki fıkranın ilâvesini teklif ederim.

Gümüştane

R. Güreli

«Z - 1325 ve 1683 sayılı kanunlara göre maaş alanlara» (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 11, 21.06.1944: 103).

Recai Güreli'nin tavrından daha geniş bir alanı kapsadığı için Recep Peker'in tüm dul ve yetimlere ayniyet verilmesi hususundaki tavrı meclisçe dikkate alınmış ve 15'inci madde encümene iade edilmiştir.

3.1.2.3. Meclis oylamaları:

Recai Güreli'nin VII. dönem ikinci yasama yılında TBMM'de yapılan oylamalarda kullandığı oylar ve sonuçları şu şekildedir:

- **1943 malî yılı Muvazenei Umumiye Kanuna bağlı (A) işaretli cetvelin Millî Müdafaa Vekâleti kısmına fevkalâde tahsisat verilmesi hakkındaki 4424 sayılı kanuna ek kanuna vesilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 312

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 139

Açık Milletvekillikleri: 4

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 6, 27.12.1943: 80-81).

- **Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğü 1943 malî yılı Bütçe Kanununa bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 310

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 141

Açık Milletvekillikleri: 4

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 7, 03.01.1944: 6-7).

- **Orman Umum Müdürlüğü 1943 malî yılı Bütçe Kanununa bağlı (A) ve (D) işaretli cetvellerde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 320

Reddedenler: 1

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 130

Açık Milletvekillikleri: 4

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 7, 03.01.1944: 9-10).

- **Kazanç Vergisi Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 320

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 129

Açık Milletvekillikleri: 6

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 7, 10.01.1944: 30-31).

- **Veraset ve İntikal Vergisi kanununun 1836 sayılı kanunla değiştirilmiş olan ikinci maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 314

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 135

Açık Milletvekillikleri: 6

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 7, 10.01.1944: 33-34).

- **1943 malî yılı Muvazenei Umumiye Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 325

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 124

Açık Milletvekillikleri: 6

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 7, 19.01.1944: 82-83).

- **İnhisarlar Umum Müdürlüğü 1943 malî yılı bütçe kanununa bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 313

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 135

Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 7, 24.01.1944: 118-119).

- **Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğü 1943 malî yılı bütçesinde değişiklik yapılmasına dair kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 310

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 138

Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 7, 24.01.1944: 121-122).

- **Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umûm Müdürlüğünün muhtelif ihtiyaçları için gelecek yıllara geçici taahhütlere girişilmesine ve bono ihracına dair kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 312

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 136

Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 7, 24.01.1944: 124-125).

- **Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğünce Hazine kefaletiyle çıkarılacak bonolar hakkındaki kanun lâyihasına verilen reyler (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 313

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 135

Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 7, 24.01.1944: 128-129).

- **Devlet Limanları İşletme Umum Müdürlüğü teşkilâtının lağvı ile vazifelerinin Devlet Denizyolları İşletme Umum Müdürlüğüne devrine dair kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 308

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 140

Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 7, 24.01.1944: 131-132).

- **Orman Umum Müdürlüğü 1943 malî yılı bütçesinde değişiklik yapılması hakkındaki kanun lâyihasına verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 303

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 145

Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 7, 26.01.1944: 146-147).

- **Vakıflar Umum Müdürlüğü 1943 malî yılı Bütçe Kanununa bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 305

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 143

Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 7, 26.01.1944: 149-150).

- **Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü 1943 (malî yılı bütçe kanununa bağlı A işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 306

Reddedenler: 1

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 141

Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 7, 26.01.1944: 153-154).

- **İnhisarlar Umum Müdürlüğü mütedavil sermayesinin arttırılması hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 279

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 169

Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 7, 26.01.1944: 156-157).

- **Posta, Telgraf ve Telefon Umum Müdürlüğü 1943 malî yılı bütçesinde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 288

Reddedenler: 1

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 159

Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 7, 26.01.1944: 160-161).

- **Varlık vergisi bakayasının terkinin hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 310

Reddedenler: 1

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 135

Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 8, 15.03.1944: 46-47).

- **1943 malî yılı Muvasenei Umumiye kanununa bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 306

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 142

Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 8, 24.03.1944: 71-72).

- **Posta, Telgraf ve Telefon işletme Umum Müdürlüğü 1943 malî yılı Bütçe Kanununa bağlı (Â) işaretli cetvelde, değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 308

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 140

Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 8, 24.03.1944: 75).

- **Hususi Türk - Alman Anlaşmasına bağlı A ve B listelerinde yazılı darı, bakla ve nohut, kepek ve küspe, arpa kontenjanları bakiyelerinin yağlı tohumlarla değiştirilmesi hakkındaki Anlaşmanın tasdikine dair kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 303

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 145

Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 8, 29.03.1944: 90-91).

- **Türkiye ile Almanya arasında ticari mübadelelerin tanzimi hakkında Ankara'da akit ve imza olunan İki Anlaşma ile bu Anlaşmalara bağlı, protokol ve mektupların tasdikine dair olan kanuna verilen reyler (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 302

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 146

Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 8, 29.03.1944: 93-94).

- **1943 malî yılı Muvazenei Umumiye Kanununa bağlı (A) işaretli cetvelin Milli Müdafaa Vekâleti kısmına fevkalâde tahsisat verilmesi hakkındaki 4424 sayılı kanuna ek kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 316

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 152

Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 8, 31.03.1944: 101-102).

- **Mülga kibrit ve çakmak inhisarı idaresinin ilgasından evvelki zamana ve tasfiye devresine ait bilânçolarla kâruzarar hesaplarının tasdiki hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesidir (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 304

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 144

Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 8, 31.03.1944: 104-105).

- **Alman sanayii tarafından Türkiye'ye 861 111 Türk lirası tutarında 3000 kilo atebrin verilmesi ve mukabilinde Almanya'ya aynı kıymette Türk Afyonu ihraç edilmesi hakkında teati olunan mektuplarla yapılan Anlaşmanın kabulü hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 312

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 143

Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 9, 10.04.1944: 39-40).

- **Türkiye ile İsviçre arasında mevcut 28 Mart 1942 tarihli Ticari Anlaşmanın 31 Temmuz 1943 tarihine kadar temdidini hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 308

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 147

Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 9, 10.04.1944: 42-45).

- **Hudut ve Sahiller Sıhhat Umum Müdürlüğü 1943 malî yılı bütçesine bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 321

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 133

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 9, 19.04.1944: 91-92).

- **Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğü 1943 malî yılı bütçesinde, değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesidir. (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 265

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 189

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 9, 24.04.1944: 237).

- **1943 malî yılı Muvazenei Umumiye kanununa bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesidir. (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 266

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 188

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 9, 24.04.1944: 240-241).

- **Hudut ve Sahiller Sıhhat Umum Müdürlüğü 1944 malî yılı Bütçe Kanununa verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 235

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 219

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 9, 24.04.1944: 244).

- **Vakıflar Umum Müdürlüğü 1043 malî yılı Bütçe Kanununa bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılmasına dair kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 303

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 151

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 9, 28.04.1944: 283).

- **Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü 1944 malî yılı Bütçe Kanununa verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 294

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 160

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 10, 05.05.1944: 21).

- **Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü 1944 mali yılı Bütçe Kanununa verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 286

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 168

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 10, 05.05.1944: 24-25).

- **Orman Umum Müdürlüğü 1944 yılı bütçe kanunu hakkında (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 303

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 151

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 10, 08.05.1944: 45).

- **İnhisarlar Umum Müdürlüğü 1944 malî yılı Bütçe Kanununa verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 320

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 134

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 10, 10.05.1944: 61-62).

- **1943 malî yılı muvazenei umumiye kanununa bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 313

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0 Oya katılmayanlar: 141 Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 10, 12.05.1944: 80-81).

- **Orman Umum Müdürlüğü 1943 malî yılı bütçe kanununa bağlı A işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesidir. (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455 Kabul edenler: 315 Reddedenler: 0

Çekimserler: 0 Oya katılmayanlar: 139 Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 10, 12.05.1944: 83-84).

- **Posta, Telgraf ve Telefon İşletme Umum Müdürlüğü 1944 malî yılı Bütçe Kanununa verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455 Kabul edenler: 320 Reddedenler: 0

Çekimserler: 0 Oya katılmayanlar: 134 Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 10, 17.05.1944: 118-119).

- **Fevkalâde vaziyet dolayısıyla bazı vergi ve resimlere zam icrasına dair olan 3828, 4040, 4226 ve 4487 sayılı kanunlara ek kanun lâyihasına verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455 Kabul edenler: 267 Reddedenler: 0

Çekimserler: 0 Oya katılmayanlar: 187 Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 10, 17.05.1944: 122).

- **1944 yılı Muvazenei Umumiye Kanununa verilen oyları neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455 Kabul edenler: 286 Reddedenler: 0

Çekimserler: 0 Oya katılmayanlar: 167 Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 10, 29.05.1944: 420-421).

- **Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğü 1943 malî yılı bütçe kanununa bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesidir. (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 334

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 120

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 10, 30.05.1944: 455-456).

- **Büyük Millet Meclisi 1943 malî yılı bütçesinde münakale yapılmasına dair kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 343

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 111

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 10, 30.05.1944: 458-459).

- **İnhisarlar Umum Müdürlüğü 1943 mali yılı bütçesinde değişiklik yapılması hakkındaki kanununa verilen reylerin neticesidir (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 336

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 118

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 10, 30.05.1944: 461-464).

- **Vakıflar Umum Müdürlüğü 1944 Malî yılı Bütçe kanununa verilen reylerin neticesidir (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 354

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 100

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 10, 30.05.1944: 465-466).

- **Devlet Denizyolları ve Limanları işletme Umum müdürlüğü 1944 malî yılı bütçe kanununa | verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 346

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 108

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 10, 30.05.1944: 468-469).

- **Millî Korunma Kanununa tevfikân yapılmış olan sarfiyata ait 1940 takvim yılı bilançosunun tasdiki hakkında kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 339

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 115

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 10, 31.05.1944: 492-493).

- **İzmir Suları Türk Anonim Şirketinin Satın alınmasına ve devrine dair kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 339

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 115

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 11, 05.06.1944: 19-20).

- **Oyun kâğıtları inhisarı hakkındaki 1118 sayılı kanunun 2 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 339

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 115

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 11, 05.06.1944: 22-23).

- **Ankara Belediyesi için İsviçre'den satın alınacak otobüslere müteallik Anlaşmaya esas olan mektupların beşinci numarasında derpiş olunan**

müddetin 30 Haziran 1943 tarihine kadar uzatılması hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 298

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 155

Açık Milletvekillikleri: 2

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 11, 12.06.1944: 42-43).

- **Ankara Belediyesi tarafından İsviçre'den mubayaa olunacak otobüslere müteallik mektupla Mukavelenin akdi için tesbit olunan müddetin 31. XII. 1943 tarihine kadar temdidi hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 302

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 151

Açık Milletvekillikleri: 2

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 11, 12.06.1944: 45-46).

- **Türkiye ile İsviçre arasında 4 Ağustos 1943 tarihinde Bern'de imza olunan Ticari Mübadelelerin ve Tediyelelerin tanzimine ait Anlaşma ile merbut Protokol ve mektupların tasdikine ait kanuna verilen reylerin neticesidir (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 301

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 152

Açık Milletvekillikleri: 2

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 11, 12.06.1944: 49-50).

- **1944 mali yılı Muvanesei umumiye kanununa bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 297

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 156

Açık Milletvekillikleri: 2

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 11, 14.06.1944: 59-60).

- **Almanya ile mevcut 18.IV.1943 /tarihli Ticaret ve Tediye Anlaşmasının 1 (A) listesindeki 40 000 000 liralık kontenjana munzam 700 000 liralık kontenjanım kabulü hususunda teati olunan mektupların tasdiki hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 298

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 155

Açık Milletvekillikleri: 2

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 11, 14.06.1944: 62-63).

- **Yalova Kaplıcaları İşletme İdaresinin 1941 malî yılma ait bilançonun tasdikine dair kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 299

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 154

Açık Milletvekillikleri: 2

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 11, 16.06.1944: 73-74).

- **Antalya, Trabzon ve Malatya elektrik imtiyazlarının feshi hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 313

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 140

Açık Milletvekillikleri: 2

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 11, 21.06.1944: 124-125).

- **Şeker ve glikoz resimleri hakkındaki 4385 sayılı kanuna ek kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 315

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 138

Açık Milletvekillikleri: 2

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 11, 21.06.1944: 127-128).

- **Türkiye Zirai Donatım Kurumu Kamunu lâyihası ve Ziraat, Maliye, Bütçe ve Ticaret Encümenleri mazbataları (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 281

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 172

Açık Milletvekillikleri: 2

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 11, 26.06.1944: 136-137).

- **Bazı İsviçre mamul mallarının muayyen bazı Türk mallarıyla mübadelesini tanzim maksadıyla imza edilen protokolün tasdikine dair olan kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 286

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 167

Açık Milletvekillikleri: 2

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 12, 10.07.1944: 39).

- **Romanya'dan 70 vagon ve 3270 varil alınması ve bedellerinin kısmen muayyen mallar kısmen de ley olarak ödenmesi hususunda yapılan Anlaşmanın tasdikine dair olan kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 288

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 165

Açık Milletvekillikleri: 2

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 12, 10.07.1944: 42-43).

- **Türkiye ile Almanya arasında Ticari Mübadeleler ve Tediyeleyerin tanziminle mütedair Anlaşmaya bağlı (II) nci listeye 14 milyon liralık munzam bir kontenjan ilâvesine, incir ve üzüm kontenjanlarında münakale yapılmasına dair teati olunan mektupların tasdiki hakkında kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 291

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 162

Açık Milletvekillikleri: 2

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 12, 10.07.1944: 46-47).

- **Türkiye ile Almanya arasında Ticari mübadelelere ve tediyeleyerin tanzimine mütedair Anlaşma esasları dâhilinde Almanlar tarafından 5 tane tayyare**

verilmesi ve mukabilinde muayyen Türk mallarının ihracı için Alman sefaretiyle teati olunan mektupların tasdikine dair olan kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 293

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 160

Açık Milletvekillikleri: 2

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 12, 10.07.1944: 49-50).

- **Türkiye ile Macaristan arasında mevcut Ticari mübadelelere ve Tediyelelerin tanzimine mütedair Anlaşmalarla merbutlarının 31 Mayıs 1944 tarihine kadar uzatılması hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 282

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 171

Açık Milletvekillikleri: 2

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 12, 10.07.1944: 53).

- **Türkiye ile Romanya arasında imzalanan Tabiye Protokolünün tasdikine dair kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 285

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 168

Açık Milletvekillikleri: 2

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 12, 10.07.1944: 56-57).

- **Türkiye ile Romanya arasında Ticari mübadelelere ve Tediyelelerin tanzimine mütedair Anlaşmalarla merbutlarının iki ay temdidi hakkında teati olunan mektupların tasdiki hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 276

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 177

Açık Milletvekillikleri: 2

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 12, 10.07.1944: 60).

- **İstiklâl harbi malûllerine verilecek para mükâfatı hakkındaki kanıma verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 265

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 187

Açık Milletvekillikleri: 2

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 12, 17.07.1944: 99-100).

- **Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülü hakkındaki 3656 ve 3888 sayılı kanunlara bağlı bir sayılı cetvellerin Maarif Vekâleti kısmında derişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 233

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 219

Açık Milletvekillikleri: 3

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 12, 18.07.1944: 117-118).

- **Diyarbakır ve Elâzığ istasyonlarından Irak ve İran hudutlarına kadar yapılacak demiryollarının inşası için istikraz akdine dair olan 4057 sayılı kanuna ek kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 239

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 213

Açık Milletvekillikleri: 3

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 12, 18.07.1944: 121).

- **Memur meskenleri inşası hakkındaki Kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 241

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 211

Açık Milletvekillikleri: 3

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 12, 18.07.1944: 124-126).

- **Almanya ile siyasi ve iktisadi münasebetlerimizin kesilmesine dair takrire verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 411

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 41

Açık Milletvekillikleri: 3

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 13, 02.08.1944: 12-13).

- **Muamele vergisi kanununun 10 ncu maddesine bir fıkra eklenmesine dair olan kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 326

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 126

Açık Milletvekillikleri: 3

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 13, 02.08.1944: 46-47).

- **Yeniden 16 kaza teşkiline dair olan kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 326

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 126

Açık Milletvekillikleri: 3

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 13, 02.08.1944: 49-50).

- **Yeniden yapılacak su işleri için gelecek senelere geçici teahhüt icrasına mezuniyet verilmesi hakkındaki 3132 sayılı kanuna ek kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 311

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 140

Açık Milletvekillikleri: 3

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 13, 03.08.1944: 85-86).

- **Türkiye Finlandiya Ticaret ve Tediye Anlaşmasının temdidini hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 326

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 125

Açık Milletvekillikleri: 4

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 13, 04.09.1944: 123-124).

- **Türkiye ile Macaristan arasında imza edilen Ticaret ve Tediye Anlaşmalarıyla merbutlarının tasdiki hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 331

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 120

Açık Milletvekillikleri: 4

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 13, 04.09.1944: 127-128).

- **Türkiye ile Romanya arasında mevcut Ticâret ve Terliye Anlaşmalarıyla merbûtlarının temdidini hakkında teati olunan mektuplarına tas duan a-dair kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 319

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 132

Açık Milletvekillikleri: 4

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 13, 04.09.1944: 130-131).

- **Türkiye ile Romanya arasında imza olunan Ticaret ve Tediye Anlaşması ile merbutlarının tasdiki hakkında kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 326

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 125

Açık Milletvekillikleri: 4

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 13, 04.09.1944: 134-135).

- **Yeniden radyo istasyonları kurulmasına dair olan kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 258

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 197

Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 13, 04.09.1944: 155-156).

- **Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülü hakkındaki 3656 ve buna ek 3888 sayılı kanunlara bağlı kadro cetvellerinin Maarif Vekilliği kısmında değişiklik yapılmasına dair kanuna verilen reylerin neticesidir. (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 295

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 160

Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 13, 04.10.1944: 172-173).

- **Hudut ve Sahiller Sıhhat Umum Müdürlüğü 1944 malî yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) ve (B) işaretli cetvellerde değişiklik yapılmasına dair kanuna verilen reylerin neticesidir (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 289

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 166

Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 13, 04.10.1944: 176).

- **Vakıflar Umum Müdürlüğü 1944 malî yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) ve (B) işaretli cetvellerde değişiklik yapılmasına dair kanuna verilen neylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 289

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Oya katılmayanlar: 166

Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 13, 04.10.1944: 179-180).

3.1.3. Üçüncü yasama yılındaki çalışmaları:

VII. dönem TBMM milletvekilliğine seçilen üyeler üçüncü yasama yılı için 01.11.1944-13.08.1945 tarihleri arasında görev yapmışlardır.

08.11.1944 tarihli meclis ikinci birleşimdeki toplantıda encümen seçimleri yapılmıştır. Dâhiliye Encümenine üye seçimi için yapılacak oylamada tasnif işini yürütmek amacıyla ad çekme yöntemiyle kurulan heyete “Muzaffer Akpınar

(Balıkesir), Fuat Sirmen (Rize), Şefik Özdemir (Gaziantep) seçilmişlerdir” (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 14, 08.11.1944: 13).

Mecliste yapılan oylama sonucunda aşağıdaki isimleri yer alan milletvekilleri ile birlikte Recai Güreli 314 oy alarak 7. Dönem 3. Yasama yılında TBMM’de Dâhiliye Encümeni olarak görev yapmıştır. Dâhiliye encümenine seçilen diğer milletvekilleri şunlardır:

(Ankara) Fevzi Daldal, (Balıkesir) Fahrettin Tiritioğlu, (Balıkesir) Yahya Sezai Uzun, (Bolu) Hasan Şükrü Adal, (Bursa) Fatin Güvendiren, (Çoruh) Atıf Tüzün. (Elâzığ) Sabit Sağıroğlu, (Elâzığ) İhsan Yalçın, (Erzincan) Şükrü Sökmensüer, (Erzurum) Nakiye Elgün, (Gaziantep) Dr. Abdurrahman Melek, (Giresun) Necini Osten, (Gümüşhane) Recai Güreli, (İçel) Refik Kora İtan, (İzmir) Halid Onaran, (Kars) Esad Özoğuz, (Kayseri) Ahmed Hilmi Kalaç, (Konya) Şevki Ergun, (Kütahya) Ömer Bedrettin Uşaklı, (Malatya) Emrullah Barkan, (Maraş) Rasih Kaplan, (Mardin) Edib Ergin, (Seyhan) Cavid Oral, (Sivas) Mithat Şükrü Bleda, (Sivas) Eşref Dizdar, (Tekirdağ) Cemil Uybadın, (Tokat) Galib Pekel, (Trabzon) Salise Abanozoğlu, (Yozgad) Salim Korkmaz, (Zonguldak) Rifat Vardar (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 14, 08.11.1944: 14).

3.1.3.1. Komisyon görevleri:

Recai Güreli VII. dönem 3. yasama yılında Dâhiliye Encümeni olarak mecliste görev yapmıştır. Recai Bey’in üçüncü yasama yılında yer aldığı komisyonlarda hazırlanmasına katkı sağladığı ve imzası olan tutanaklar şunlardır:

- 08.12.1944 tarih ve 4 karar numaralı Tunceli Vilâyetinin idaresi hakkındaki 2884 sayılı kanun hükümlerinin bir yıl daha uzatılmasına dair Dâhiliye Encümeni mazbatasası (Esas No: 1/371) S. Sayısı: 118
- 08.07.1944 tarih ve 35 karar numaralı Askerlik kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkında Dâhiliye Encümeni mazbatasası (Esas No: 1/256) S. Sayısı:17
- 03.01.1945 tarih ve 8 karar numaralı devlete ait bazı liman ve iskelelerin Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğüne devri ve mezkûr Umum Müdürlükçe işletilmesi hakkında Dâhiliye Encümeni mazbatasası (Esas No: 1/258) S. Sayısı: 35
- 16.03.1945 tarih ve 13 karar numaralı Belediye Kanunu’nun 54, 119, 120 ve 128’nci maddelerinin değiştirilmesi hakkında Dâhiliye Encümeni mazbatasası (Esas No: 1/398) S. Sayısı: 53

- 05.01.1945 tarih ve 9 karar numaralı Millî Müdafaa Mükellefiyeti Kanunu'nun 11 ve 19'uncu maddelerinin değiştirilmesine dair Dâhiliye Encümeni mazbatası (Esas No: 1/352) S. Sayısı: 58
- 06.04.1945 tarih ve 24 karar numaralı Vatandaşlık Kanunu'nun 10'ncu maddesinin 2'nci fıkrasının yorumlanmasına dair İçişleri Komisyonu raporu (Esas No: 3/225) S. Sayısı: 79
- 28.03.1945 tarih ve 18 karar numaralı genel nüfus sayımı hakkında İçişleri Komisyonu raporu (Esas No: 1/406) S. Sayısı: 85
- 04.05.1945 tarih ve 29 karar numaralı Şikago'da 7 Aralık 1944 tarihinde akit ve imza edilmiş olan Milletlerarası Sivil Havacılık Konvansiyonu ile Sivil Havacılık Seçici Anlaşması ve bunların eklerinin onanması hakkında İçişleri Komisyonu raporu (Esas No: 1/425) S. Sayısı: 123
- 02.04.1945 tarih ve 21 karar numaralı Şose ve Köprüler Kanunu ile bu kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkındaki 1882 sayılı kanunda değişiklik yapılmasına dair İçişleri Komisyonu raporu (Esas No: 1/408) S. Sayısı: 118
- 02.08.1944 tarih ve 50 karar numaralı Jandarma Erat Kanununun 3'ncü ve 20'nci maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bazı maddeler ilavesine dair İçişleri Komisyonu raporu (Esas No: 1/320) S. Sayısı: 116
- 04.04.1945 tarih ve 20 karar numaralı İstanbul Havagazı ve Elektrik ve Teşebbüsatı Sınaiye Türk Anonim Şirketini satın alma sözleşmesinin onanmasına ve İstanbul Elektrik, Tramvay ve Tünel İşletmeleri İdaresine devrine dair İçişleri Komisyonu raporu (Esas No: 1/399) S. Sayısı: 125
- 15.12.1944 tarih ve 5 karar numaralı Kayseri Milletvekili Muhittin Taner'in, belediyelere bağlı elektrik işletmelerinin kazanç vergisiyle Muhasebei umumiye ve Arttırma, Eksiltme ve İhale Kanunlarından muafiyetine dair İçişleri Komisyonu raporu (Esas No: 2/51) S. Sayısı: 145
- 12.04.1944 tarih ve 5 karar numaralı Uyuşmazlık Mahkemesi kurulması hakkında İçişleri Komisyonu raporu (Esas No: 1/122) S. Sayısı: 151
- 27.06.1945 tarih ve 34 karar numaralı Tarım Bakanlığı Toprak İşleri Genel Müdürlüğü görev ve kuruluşu hakkında İçişleri Komisyonu raporu (Esas No: 1/484) S. Sayısı: 157

- 22.06.1945 tarih ve 33 karar numaralı Orman Kanunu'nun 1'nci maddesinin değiştirilmesine ve bu kanuna bazı hükümler eklenmesine dair İçişleri Komisyonu raporu (Esas No: 1/438) S. Sayısı: 158
- 07.08.1944 tarih ve 42 karar numaralı Kazanç Vergisi Kanunu'nun 3'ncü maddesinin 14'ncü fıkrasının değiştirilmesine ve Bina Vergisi Kanunu'na bir geçici madde eklenmesine dair İçişleri Komisyonu raporu (Esas No: 1/293) S. Sayısı:162

3.1.3.2. Meclis konuşmaları:

Recai Güreli TBMM'de görev yaptığı üçüncü yasama yılında mecliste şu konular hakkında konuşma yapmıştır:

3.1.3.2.1. İzmir Mebusu Şükrü Saraçoğlu ve 222 arkadaşının anayasa teklifi:

30.12.1944 tarihinde İzmir milletvekili Şükrü Saraçoğlu önderliğinde 222 milletvekili Teşkilatı Esasiye Kanunu'ndaki yabancı sözlerin Türkçe karşılıklarıyla değiştirilmesi için meclise bir yasa teklifi sunmuşlardır. Teşkilatı Esasiye Kanunu ile ilgili anayasa teklifi şu şekildedir:

Yüksek Reisliğe

Teşkilâtı Esasiye Kanunundaki yabancı sözlerin Türkçe karşılıklarıyla değiştirilmesi, dil devrimimizin hukuk ve idare alanında da gerçekleşip kökleşmesine yardım edeceği düşüncesiyle hazırlanan tasarı ilişik olarak sunulmuştur. Tasarıda eski Teşkilâtı Esasiye Kanunu hükümlerinin esasında hiç bir değişiklik yapılmamış, manaya tamtamına bağlı kalınmıştır.

Hangi yabancı sözlerin hangi Türkçe asıllarıyla karşılandığını gösteren gerekçe ilişiktir. Bu tasarının biran önce kanunlaşması için gerekli işlemin yapılmasını saygılarımızla rica ederiz (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 15, 10.01.1945: 65-66).

Recai Güreli de bu kanun teklifinin altına imzasını atan 222 milletvekilinden birisidir. Anayasa teklifinde amaç Teşkilatı Esasiye Kanunu'nu sadeleştirmek ve içerisindeki kelimeleri günümüz kelimeleri ile değiştirerek anlaşılmasını sağlamaktır. Anayasa teklifinin sonuna bu teklifin gerekçeleri şöyle açıklanmıştır:

Gerekçe

Anayasada kullanılan kelimeler hakkında

Anayasa metninde değiştirilen kelimelerin sayısı pek çoktur. Ancak bunların en büyük kısmı konuşma dilimizde evvelce de kullanılmamış ve bugün yazı dilimizde gitgide kullanılmaz olmuş kelimelerdir. Bunlar üzerinde yapılan iş, onları sadece

bugünün kelimeleri ile değiştirmek olmuştur. Yine bu kelimelerden bir kısmı, Türkçe karşılıkları dilimizde yaşamakta olduğu halde, resmî dilde dayanan Arapça terimlerdir. Böyle kelimelerimizi terim olarak lyık oldukları yerlere yerleştirirken bir kısmının sarih olarak hangi kelimeye karşılık oluklarına işaret etmek gerekliliğini duyduk.

Metinde terim olarak eski ve yeni Türk lehçelerinden alınmış bir kısım kelimelerle yaşayan dilin teşkil imknlarına dayanarak yapılmış bir kısım kelimeler vardır. Bunlar hakkında da kısa izahlar yapmağı yerinde bulduk.

Terim koyarken en çok dikkt edilecek cihetlerden biri teklif edilen karşılığın komşu kavramlarla ilişikliğini ve onlar arasındaki yerini kavramak ve belirtmektir. Bu itibarla yeni kelimeleri kavram aileleri ve kelime aileleri halinde birden göz önüne getirmeğe çalıştık. Onları mümkün olduğu kadar bir kelime veya bir kavram etrafına topladık veya göndermelerle bağladık.

Tanzimat’tan beri, hususiyle Meşrutiyetten sonra hukuk terimlerimiz, Fransız hukuk kavramlarını Arapça kelimelerle ifade yolunda gelişmiştir. Bununla beraber bu sistem kullanışta birçok ikilikler ve kararsızlıklar gösterir. Bunu önlemek için gerekli gördükçe ve katlik sağlamak üzere yanlarına Fransızca karşılıklarını da koyduk (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 15, 10.01.1945: 67).

Anayasa teklifinin gerekçesi olarak Teşkilatı Esasiye Kanunu içerisinde eskiden de pek kullanılmayan kelimelerin bugün kullandığımız kelimelerle değiştirilmesi olarak gösterilmiştir. Bir sorun da Tanzimat’tan sonra hukuk terimlerimizin Fransız hukuk kavramlarını Arapça kelimelerle ifade edilmesi olarak gösterilmiş; bu durumun ikiliklere neden olduğu belirtilmiştir. Bunu da ortadan kaldırmak için kanuna Fransızca terimler koyulmuştur. Kanun teklifi hakkında hazırlanan Teşkilatı Esasiye Encümeni Mazbatas hazırlanmıştır. Encümen yasa teklifinde gerekli düzenlemeleri yaparak meclise sunmuştur. Teşkilatı Esasiye Encümeni Mazbatas Ek-D’de gösterilmiştir.

3.1.3.2.2. Btlerden aylık ve denek alanlara bir aylık tutarında yapılacak yardım hakkında kanun tasarısı:

09.04.1945 tarihli meclis 40. Birleşiminde genel btden ve genel btye giren dairelere bağlı çalışanlara 1944 mali yılı için bir defaya mahsus birer maaş ikramiye verilmesiyle ilgili bir kanun teklifi görüşülmüştür. Teklif edilen kanun tasarısının 3’üncü maddesi şu şekildedir:

MADDE 3.—Aşağıda gösterilenler, bu kanunun hükümlerinden faydalanamaz:

1. Sözleşme ile çalıştırılanlar;
2. 4553 sayılı kanunun 49 nc maddesi gereğince çalıştırılanlar;

3. Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte eli işten çektirilmiş, bakanlık emrine veya açığa alınmış olanlar, geriye doğru en çok bir yıl içinde kıdem veya sınıf indirilmesi cezalarına uğramış bulunanlar;

4. Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte bu kanunda faydalanacak hizmetlerle 7 ve 9'ncu maddelerde yazılı yerlerdeki hizmet süreleri tutarı bir yılı bulmamış olanlar (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 16, 09.04.1945: 25).

Bu teklifin üçüncü maddesiyle ilgili Recai Güreli de söz alarak konuşma yapmıştır.

Recai Bey konuşmasında şunları ifade etmiştir:

Muhterem arkadaşlar, Yahya Sezai arkadaşımın temas ettiği konulara ben de temas edecektim. Çok, iyi ifade buyurdıkları için tekrarlamayacağım. .Yalnız bir noktayı arz etmek istiyorum.

Demin Tahsin Yalta arkadaşım... (Balta, sesleri). Affedersiniz, Yalta konferansından zihnime takılmış olsa gerek. (Gülüşmeler).

Efendim, hakikaten kanun tasarısında bir noksanlık göze çarpıyor. Bu noksanlığı demin bir arkadaşım sual sorarak tebarüz ettirdi, Hulusi arkadaşım. Bendeniz de aynı nokta üzerinde duracağım: 23 ay evvel, yedek subay okulunda 6 ay okutulmuş, 6 ay sonra kıtalara verilmiş, 23 ay hizmeti mecburesini, vatani hizmetini yerine getirmiş, bundan bir hafta evvel yahut 20 gün evvel terhis edilmiş. Yeni memuriyete girmek için teşebbüs yapmış muvaffak olamamış. Şimdi bu arkadaş bu yıl içinde vatani hizmetini yaptığı halde bu kanundan istifade edemiyor, yani bu kanunda bu gibi fedakâr genç arkadaşlarımızın yeri yoktur. Bunları mahrum etmek bendenizce âdilâne olmayacak gibi geliyor. Bunun için bu arkadaşları da yüksek atıfetinizden istifade ettirmek hakikaten yerinde olacaktır. Bütün bu genç arkadaşlar sizlere dua edecektir. Onun için; bir takrir hazırladım, takdim edeceğim, kabulünü rica ederim (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 16, 09.04.1945: 26).

Recai Güreli kanunda eksik gördüğü yedek subay okulunda okuyup da göreve başlayamamış kişilerin, verilecek ikramiyeden yararlanamaması konusunu dile getirmiştir. Bu durumda olanların mağdur edilmemesi için bir takrir hazırlamış ve meclise sunmuştur. Recai Bey'in hazırladığı takrir şudur:

Yüksek Reisliğe

Birinci maddenin sonuna aşağıdaki fıkranın ilâvesini teklif ederim:

(1944 senesi yedek subay olarak ordu hizmetinde; geçirip te bu kanunun neşrinde terhis edilmiş olanlar da bu kanundan istifade ederler ve tahsisatları Millî Müdafaa Bütçesinden tesviye edilir) (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 16, 09.04.1945: 26).

Recai Güreli bu takrir ile yedek subay okulunda okuyan ve bir yıllık hizmet süresini doldurmamış kişilerin de verilecek ikramiyeden yararlanmasını arzulamıştır. Ancak verdiği teklif meclis başkanının uyarısı ile geçersiz sayılmıştır. Çünkü Recai Bey verdiği takririn birinci maddenin sonuna eklenmesini istemiştir. Birinci madde daha önce kabul edildiği için teklif geçersiz kalmıştır.

3.1.3.2.3. Gümüşhane Milletvekili Recai Güreli'nin köy kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bazı maddelerin eklenmesine dair kanun görüşmesi:

TBMM'nin 11.04.1945 tarihli 41. birleşiminde Recai Güreli'nin Köy Kanununa dair değişiklik ve madde eklenmesi konusu görüşülmüştür. Recai Bey'in 12.07.1943 tarihinde hazırlayarak meclise sunduğu teklif layihası ile teklifinin gerekçesi ve bununla ilgili hazırlanan Dâhiliye Encümeni Mazbatası şöyledir:

S. Sayısı: 70

Gümüşhane Milletvekili Recai Güreli'nin Köy Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Ve Bu Kanuna Bir Madde İlâvesine Dair Kanun Teklifi Ve Dâhiliye Encümeni Mazbatası (2/18)

12.VII.1945

Yüksek Reisliğe

442 sayılı Köy Kanununun 20, 22, 24, 25, 26, 28, 29, 31, 32, 33 ve 41 nci maddelerinde değişiklik yapılması ve ayrıca bir madde eklenmesi hakkında hazırladığım teklif lâyihası ve mucip sebeplerini takdim ediyorum. Alakadar Encümen tarafından tetkikiyle Heyeti Umumiye'de müzakeresine müsaadelerini saygıyla rica ederim.

Gümüşhane Mebusu

R. Güreli

Lâyihanın teklifini mucip sebepler

Yüksek Reisliğe

1. — Köy Kanunu hükümleri köy muhtarlarını dernekçe ve ihtiyar meclisi azalarından ayrı olarak seçime tâbi tutmaktadır. Bu suretle yapılan ayrı seçim ekser köylerde köylünün huzur ve rahatını selbedecek kadar derin ihtilâflar doğurmaktadır.

Bazı kimseler muhtarlığı daima kendi taraflarına hasretmek maksadıyla şahsi menfaatlerine âlet olabilecek karakter ve evsafa âciz kimselerin muhtarlığa seçilmesini temin için köylüler arasında tefrikaya sebebiyet vermektedirler. Bu durum köylülerimizi maddi, mânevi zararlara uğrattığı gibi seçimlerin uzamasına yani kanunun tâyin ettiği müddet zarfında bitirilmemesine sebep oluyor. Ve ekseriya yalan yanlış müracaatlarla yüksek makamata da meşgul ediyor. Muhtar seçimi vesilesiyle köylüler arasında tahaddüs eden ihtilâf ve kavgaların önüne geçilmesini teminen muhtarların ihtiyar meclisi azaları tarafından seçilmesi her bakımdan daha muvafık olacağı kanaatindeyim.

2. — Köy Kanunu; köylülerin mukadderatını elinde bulunduran muhtar ve ihtiyar meclisi azalarına çok mühim vazifeler yüklediği gibi bu uzuvlar kazai, idari karar vermek gibi şümüllü salâhiyetlere de malik bulunmaktadırlar. Bu derece ağır ve

şümüllü vazife ve mesuliyetlere sahip bulunan köy idaresi mensupları ekseri köylerimizde maalesef okuyup yazma bilmeyen ehliyetsiz ellerdedir. Köy Kanunu buna dair bir kaydı ihtiva etmediğinden idare amirlerince muhtar seçimlerinde bu konu üzerinde ısrar edilmektedir.

Muhtarların okur yazar olmamaları sebebiyledir ki, köy işleri müspet semere vermemekte ve köylerimizin her bakımdan verimini felce uğratmaktadır.

Cumhuriyet İdaresi; kültür, sağlık, sosyal, ekonomi, tarım, bayındırlık alanında geniş ve baş döndürücü hareketleri yaparken her işin ve her maddenin kökü, temeli olan köylüsünü de mütenazır bir tarzda yürütmek gayesiyle Köy Kanununu tedvin eylemiş bulunduğu malûmdur. Gerek, bu bakımdan gerekse Köy Kanunu ile Devlet kanunlarının köy idare mensuplarını ilgilendiren işlerin yürütülmesi bakımından muhtarlıklara okur yazar ve iş yapabilecek kabiliyette olan kimselerin getirilmesi köy ve köylü için her bakımdan faydalı olacağı teemmül edilerek 20, 22, 24, 25, 26, 28, 29, 31, 32, 33, 41 nci maddelerinde tadilât yapılmasına ve İşbu 442 sayılı kanuna bir madde eklenmesine lüzum ve zaruret hâsıl olduğunu arzederim (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 16, 11.04.1945: 70).

Recai Güreli Köy Kanunu'ndaki değişiklik teklifinin gerekçesi olarak; muhtarların güçlü kimselerin etkisi altında seçilmesindense halkın seçtiği ihtiyar heyeti üyelerince seçilmesini istemektedir. Bunun bir gerekçesi olarak da muhtar seçimlerinin haddinden fazla uzamasını göstermektedir. Ayrıca muhtarların köyün önemli hizmetlerini görmeleri sebebiyle en az okuryazar olmaları gerektiğiyle ilgili bir madde eklenmesi gerektiğini ifade etmiştir. Recai Güreli'nin Köy Kanunu ile ilgili kanun teklifi ve teklife dair Dâhiliye Encümeni Mazbatası Ek-E'de verilmiştir.

Dâhiliye Encümeni mazbatasında köy muhtarının ihtiyar heyetince seçilmesini halkçılık ilkesine aykırı bulunarak kabul edilmemiştir. Teklifte bulunan muhtar seçimlerinin Ekim ayında yapılması uygun görülmüştür. Devamında zorunlu olarak yeni seçilen muhtarların Kasım ayında göreve başlaması uygun görülmüştür. Kanunun 25'inci, 29'uncu, 31'inci ve 33'üncü maddelerinin değiştirilmesi teklifi encümen tarafından uygun bulunmuştur. Kanunda değişiklik öneren 32'nci maddesi daha açıklayıcı bir biçimde encümen tarafından yeniden yazılarak kabul edilmiştir. Kanunda değiştirilmesi Recai Güreli tarafından teklif edilen 20'inci, 22'inci, 26'ıncı, 41'inci maddeleri ise kabul edilmemiştir.

3.1.3.2.4. Çiftçiye toprak dağıtılması ve çiftçi ocakları kurulması hakkında kanun tasarısı:

TBMM'nin 14.05.1945 tarihli 54'üncü birleşiminde görüşülen konulardan birisi de Çiftçiye Toprak Dağıtılması ve Çiftçi Ocakları Kurulması Hakkında Kanun Tasarısı'dır. Recai Güreli kanun tasarısı üzerine şunları söylemiştir:

Sayın arkadaşlar; benden evvel söz alan değerli arkadaşlarımın kıymetli mütâlâalarını kemali dikkatle dinledik. Bendeniz komisyonda çalışmış bir arkadaşınız sıfatı ile mâruzâtta bulunmak istiyorum.

Konuşan arkadaşlarımızdan bazıları çiftçiye toprak vermek safhasında mutabık olduklarını tebarüz ettirdiler: Bazı arkadaşlarımız Yüksek huzurunuzda sunulan toprak tasarısının bazı maddeleri üzerinde durarak bunların zor şeraiti haiz oldukları için kabiliyeti tatbikiyesinin güç olacağını ileri sürdüler.

Arkadaşlar; bendeniz söz değil fakat tarihi bir hâdiseden bahsedeceğim. Bu tarihi hâdisi şudur: İdare hayatımda geçirdiğim bir Muğla ili vardır. Muğla ilinde gördüğüm bâzı hâdiseleri yüksek huzurunuzda anlatmağa çalışacağım.

Bazı arkadaşlar, Devlete ait topraklar geniştir. Bu topraklarda belediyelere, vakfa hususi idarelere ait topraklar vardır, buyurdular. Ve evvelâ bunları dağıtmaya başlayalım. Ondan sonra gerekirse çiftliklere geçelim diye mütâlâa ettiler. Şimdi bendeniz bu noktaya biraz ilişmek istiyorum. Arkadaşlar Muğla'dan, Fethiye'den itibaren sahili takip eden son noktası olan Küllük (Güllük) limanına kadar olan topraklar tamamen çiftliktir. Bu çiftlikler nasıl elde edilmiştir. Bunları da arz edeyim. Bu çiftliklerden yalnız Köyceğiz kazasının topraklarını ele alacağım. Köyceğiz kazası 43 köydür. Bu 43 köy 18 çiftlik içinde oturmaktadır. Bu çiftlikler içinde oturan köylünün bir santim dahi toprağı yoktur.

Bu arazi çiftlik sahiplerinin ellerine nasıl geçmiştir. Zeamet ve Tımar zamanında bu çiftliklerin arazisi Dalaman çiftliği de dâhil, Bekir Ağa isminde bir mütesellime padişahlar tarafından hediye edilmiştir. Bu adam devlete isyan etti. Bundan dolayı öldürüldü. Öldürüldükten sonra tabiatıyla arazi padişaha intikal etti. Bu sefer ahfadı İstanbul'da başlarını şuraya buraya vurdular. Eski tabirle arz ediyorum. Süreyya Paşa isminde bir zatı buldular. Bu Süreyya Paşa Serkarini Padişahı idi. Bu adam Padişaha iltimasta bulunarak öldürülen Bekir Ağanın ahfadının bu topraklardan istifade ettirilmesini temin etti. Topraklar şu şekilde verildi. Evvelâ Mirişah Sultan isminde bir kadına verildi, yani temlik edildi. Temlik edildikten sonra icârei vakıf diye ahfadına verildi. Ahvadi böylece araziye aldıktan sonra orada kırk üç parça köyün ki nüfusu o zaman fazlaydı yüz bin nüfuslu halka tahakküm ettiler, Arkadaşlar bu tahakküm şudur: Yakinen şahit oldum, tahakküm o kadar ileri gitmiştir ki bu toprakta öteden beri sazdan yapılmış topraklar içinde oturan bu hayli kalabalık nüfus ağaç dahi dikemez vaziyettedir. Evinin akan damını çiftlik sahibine müracaat etmeden ve onun müsaadesini almadan yaptıramaz. Dahası var, fakat yüksek huzurunuzu rahatsız etmek istemem. Binaenaleyh Toprak Kanunu tasarısını gerek Komisyonca çalıştığım zamanda ve gerekse ondan sonra okuduğum vakit bunun biran evvel çıkarılmasını son derece lüzumlu buldum. Köylü, çiftçi bunu dört gözle beklemektedir. Bu bakımdan bu kanun tasarısının maddeleri üzerinde herhangi bir

suretle rötuş yapılacak yerler varsa yapılabilir. Mâruzâtım bundan ibarettir (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 17, 14.05.1945: 79).

Recai Güreli, aynı zamanda Çiftçiye Topraklandırma Kanunu'nun komisyonunda da görev yapmış birisi olarak milletvekillerine bazı açıklayıcı konuşma yapmıştır. Toprak Kanunu'nun çıkarılmasının lüzumlu olduğunu daha önce valilik görevini yürüttüğü Muğla ilindeki bir örnekle milletvekillerine açıklamıştır. Kısaca Muğla'da birçok çiftlik olduğundan bahsetmiş ve bu çiftlikler üzerinde yaşayan köylünün bir karış dahi toprağının olmadığını anlatmıştır. Toprağı olmayan köylü o kadar kötü bir durumdadır ki çiftlik sahibinin her işini görmek zorunda kalıyor. Kaldı ki çiftlik sahiplerinin o bölgedeki toprakları çalışarak değil iltimas sonucunda elde ettiğinden ve sırf bu nedenlerden ötürü köylünün Toprak Kanunu'nun çıkmasını dört gözle beklediğinden bahsetmiştir.

Recai Güreli'nin konuşmasına karşılık söz alan Eskişehir milletvekili Emin Sazak şunları söylemiştir: “Böyle Recai Bey arkadaşımın dediği gibi topraklar şuradan, buradan uydurma değildir. Ben ne mevkiimi suiistimal etmiş, ne de bir şey yapmışımdır, alnımın teri ile, kafamın çalışmasıyla elde ettiğim toprakları verirken acı duymaz değilim” (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 17, 14.05.1945: 80). Recai Bey'e topraklarını kendi çalışması ile kazandığını bu nedenle başkası ile paylaşmanın vicdanına ve aklına sığmadığını belirtmiştir.

TBMM'nin 01.06.1945 tarihli 67'inci birleşiminde Çiftçiye Toprak Dağıtılması ve Çiftçi Ocakları Kurulması Hakkında Kanun Tasarısı'nın 17'inci maddesi görüşülmüştür. Bu kanun tasarısının 17'inci maddesi şu şekildedir:

MADDE 17. — Topraksız veya az topraklı çiftçiler tarafından ortakçılık veya kiracılıkla işlenmekte olan veya hiç arazisi olmayıp ötedenberi tarım işçiliği ile geçinenlerin üzerlerinde yerleşmiş bulundukları arazi, o bölgede (39) ncü madde gereğince dağıtmıya esas tutulan miktarın kendi seçtiği yerde üç katı sahibine bırakılmak şartıyla yukarıda yazılı çiftçi ve işçilere dağıtılmak üzere kamulaştırılabilir. Sahibine bırakılacak olan arazi 50 dönümden aşağı olamaz, Şu kadar ki, bu hükmün uygulanmasında daha yakınında dağıtılabilecek veya kamulaştırılabilir araziden bunlara verilmesi mümkün olan miktarın bu çiftçileri topraklandırmaya yetmemesi şarttır. Civardaki çiftçiler tarafından ortakçılık veya kiracılıkla işlenmekte olan arazi dahi bu çiftçilere dağıtılmak üzere yukarıdaki şartlar ve esaslara göre kamulaştırılabilir. Bu gibi yerlerde köy varsa köy öğretmeni için köy tüzel kişiliği adına da bir yer verilir (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 18, 01.06.1945: 31).

Bu madde ile topraksız olan köylüye üzerinde çalıştığı topraklardan bir miktar pay verilmesi teklif edilmektedir. Verilmesi planlanan arazinin büyüklüğünün ne olacağı ve ne şartlarda kamulaştırılacağı açıklanmaktadır. Bu kanun tasarısı ile ilgili Recai Güreli 320 arkadaşıyla birlikte bir önerge hazırlayarak maddenin değiştirilmesini teklif etmişlerdir. Hazırlanan önerge şudur:

Yüksek Başkanlığa

Sözle arz ettiğim sebeplere dayanarak 17 nci maddenin aşağıdaki şekilde düzeltilmesini saygılarımızla arz ve teklif ederiz:

Madde 17. — Topraksız veya az topraklı olan toprakçılar, kiracılar veya tarım işçileri tarafından işlenmekte bulunan arazi, o bölgede (39) ncu madde gereğince dağıtmağa esas tutulan miktarın kendi seçtiği yerde üç katı sahibine bırakılmak şartıyla, yukarıda yazılabilir. Sahibine bırakılacak olan arazi elli dönümden aşağı olamaz. Bu madde hükmünün uygulanmasında 15 ve 16 nci maddelerin hükümleri işlemez. Geçici mevsim işçileri hakkında bu hüküm uygulanamaz. İşçinin geçici mevsim işçisi olup olmadığını Tarım Bakanlığı belli eder (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 18, 04.06.1945: 108-109).

Recai Güreli ve arkadaşlarının teklifinde, daha yakınında dağıtılabilecek veya kamulaştırılabilecek arazinin çiftçileri topraklandırmaya yetmemesi şartı kaldırılmıştır. Ayrıca maddeye geçici mevsim işçilerinin toprak alamayacağı eklenerek haksız bir dağıtımın önüne geçilmek istenmiştir. Güreli ve arkadaşlarının verdiği bu önerge meclisçe uygun görülmüş ve madde bu haliyle kabul edilmiştir.

3.1.3.2.5. 1945 yılı İçişleri Bakanlığı bütçesi görüşmeleri:

TBMM'nin 23.05.1945 tarihli 1945 yılı İçişleri Bakanlığı bütçesi üzerine yapılan konuşmalardan birisi de Recai Güreli'ye aitti. Recai Bey'in konuşması şu şekildedir:

Muhterem arkadaşlar, İçişleri bütçesinin müzakeresi vesilesiyle memleketin idarî teşkilâtı ile mülki bölümünde gördüğüm bazı eksiklikler üzerinde durmak maksadıyla huzurunuzda söz almış bulunuyorum.

Sayın arkadaşlarım, esas mevzua girmeden önce mülki teşkilâtın bünyesini teşkil eden köylerimizden kısaca bahsetmek isterim. Türk köylüsünü, durumuna dair bir idare sistemine kavuşturan ve köy idaresine mânevi şahsiyet ve hukuki ehliyet veren 442 sayılı Köy Kanunu Cumhuriyet idaresinin feyizli eserlerinden biri ve en önemlisidir. Bu kanunla köy idarelerine verilen geniş ve şümüllü salâhiyetler köylerin imarını istihdaf eden hükümler açık ve sarîh olmasına rağmen aradan 20 seneye yakın bir süre geçtiği halde kanun ekseri köylerimizde uygulanmamış ve ihmal olunmuştur. Kanunun uygulanmasındaki ihmal ve teseyyüp kanunun esaslarında ve hükümlerinde değildir. Onu, icraya memur olan muhtarların bilgi noksanında, denetlemenin kifayetsizliğinde buluyorum.

Arkadaşlar; Devlet işlerinin tümü köyde başlar, köyde biter. Köy idaresinin başında olan muhtarların bilgi noksanı, okuryazar olmamaları köy kalkınmasının Devlet bakımından büyük bir adımı olan Millî Eğitim seferberliği zamanla hallededeceğine inandığım için bu vadiye daha fazla söz söylemeyi lüzumsuz, görüyorum.

Murakabenin, noksanlığından bahsetmiştim. Bu noksanlık, yanlış telâkki edilmesin. Bu noksanlığı murakabenin yapılmasındaki ihmale değil, mülki bölümün genişliğinde buluyorum.

Arkadaşlar, bir kısım ilçe ve bucak teşkilâtımız çok geniş ve sahalarımız haddinden fazla aşkındır. 300 köyü ihtiva eden ilçelerimiz olduğu gibi 60 - 70 köyü ihtiva eden bucaklarımız da vardır.

İlçe ve bucak teşkilâtımızın genişliği nispetinde murakabe çok zor vaziyete giriyor. Köylü işleri de o nispette gecikiyor. Bu mahzurların önüne geçmek için bölümde bazı değişiklik yapılması, zaruretindeyiz zannediyorum.

Bence, ilçeler 50, bucaklar da 10 köyü geçmemelidir.

Arkadaşlar, bugün aşağı yukarı 40 bin köyümüz vardır. Mevcut olan ilçelerimizin adedi 397'dir. Bucak adedi de 932 kadardır. 40 000 köyü buna taksim ettiğimiz takdirde beher ilçeye 100 köy isabet etmektedir. Fakat bunda bir tevazün yoktur. Bazı ilçelerimiz üç yüz köyü ihtiva ettiği halde bazı ilçelerimiz de 40 – 50 ile idare edilmektedir. Binaenaleyh bu teşkilâtın böyle ıttırsız bir halde bulunması murakabeyi güçleştirdiği gibi halk işlerini de güçleştirmektedir. Köylerin adedi, ilçelere bağlı köylerin âdeti ne kadar az olursa, o saha ne kadar daralırsa köylülerin işleri de o nispette iyi görülür ve çabuk görülür. Bu teşkilâta verilecek para mevzuubahis olabilir. Fakat arkadaşlar idarî teşkilât Devletin esas bünyesini teşkil etmektedir. Paraya acımamak lâzımdır. İçişleri Bakanlığının bütçesini gözden geçirdim, yedi aylık bütçe içinde yeniden ne bir ilçe, ne de bir nahiye teşkilâtı için tahsisat konulmamıştır. Arkadaşlar tekrar ediyorum, ilçe ve bucakların köyleri azalır, saha daralırsa köylülerin işleri daha çabuk ve daha kolaylıkla görülebilir. Binaenaleyh halkın selâmeti için paraya acımamak lâzım, gelecek yıl bütçesinde ilçe adetlerinin çoğaltılması, bucakların keza çoğaltılmasını candan istiyorum. Bu hususta başka mâruzâtım yoktur. Bunun İçişleri Bakanlığı tarafından gelecek; bütçelerin tanziminde nazarı dikkate almalarını rica ederken kendilerine de candan muvaffakiyetler dilerim (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 17, 23.05.1945: 287-288).

Recai Güreli İçişleri Bakanlığı bütçesi görüşülürken bazı eksik gördüğü noktalara dikkati çekmiştir. Konuşmasında köylerin ülkenin kalkınmasındaki öneminden bahsederek köy idaresinde sorunların hızlı bir şekilde muhtarlar tarafından çözülmesi gerektiğini söylemiştir. Ancak burada iki önemli sorunun karşımıza çıktığını ifade etmiştir. Birincisi, köyün başında bulunan muhtarların okuryazar olmamaları; ikincisi de köyleri denetlemekle yükümlü olan ilçe ve bucak idarelerinin çok geniş alanları denetlemek zorunda olmasıdır. Recai Bey ilçe ve bucaklara bağlı köylerin sayılarının ve dolayısıyla alanların fazla olmasının hizmetin verimini düşürdüğünü belirtmiştir. Bu sebeple en azından bir sonraki sene için İçişleri Bakanlığı bütçesine yeni ilçe ve

bucaklar kurmak için para ayrılmasını istemiştir. Bu sayede yetki alanı daralınca köylü daha hızlı hizmet alacak ve memleketin kalkınması bir o kadar hızlı olacaktır.

Bu görüşmelerin ardından İçişleri Bakanlığı bütçesi oylamaya sunulmuş ve bütçe kabul edilmiştir.

3.1.3.2.6. 1945 yılı Bayındırlık Bakanlığı bütçesi görüşmeleri:

TBMM'nin 24.05.1945 tarihli 61'inci birleşiminde 1945 yılı Bayındırlık Bakanlığı bütçesinin görüşülmesi sırasında Recai Güreli Bayındırlık Bakanı'na bir soru sormak için söz almıştır. Recai Bey'in konuşması şu şekildedir:

Sayın arkadaşlar, ben Sayın Bayındırlık Bakanından bir sual soracağım ve bir de ricada bulunacağım.

Arkadaşlar, bizim yapı işlerinde koordinasyon yoktur. Vekâletler arasında yapı işleri koordine edilmemiştir. Her Vekâletin ayrı mühendisleri ve fen adamları vardır, Vekâletler ayrı ayrı keşifnameler yapmakta, ayrı ayrı tahlil, fiyat cetvelleri almakta ve bu sebeple keşiflerde birçok farklar ve nakdî zararlar husule gelmektedir.

Bayındırlık Bakanlığında bir yapı işleri reisliği vardır ve kurulmuştur. Bunun hikmeti vücudu nedir? Gerek Hazine zararını korumak, gerek mühendis ve fen adamlarını daha fazla para veren müesseselere kaçırmamak bakımından Devlete ait bütün yapı işlerini Bakanlık yapı işlerinde koordine edilemez mi? Bu hususta bir şey düşünüyorlar mı? Sayın Bakandan izahatta bulunmalarını rica ediyorum. İzahat lütfederlerse kendilerine müteşekkir kalırım. (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 17, 24.05.1945: 352).

Recai Güreli ülkedeki yapı işlerinin tek bir bakanlık üzerinden, yani Bayındırlık Bakanlığı üzerinden yapılmasının ülkeye ekonomik olarak yarar sağlayacağını söyleyerek bunun mümkün olup olmadığını Bayındırlık Bakanı'na sormuştur. Bayındırlık Bakanı, aynı zamanda Trabzon milletvekili de olan, Sırrı Day ülkedeki mühendis sayısının artmasına rağmen ülkedeki işlerin de genişlediğini ve bu yüzden eldeki mühendis sayısının yetersiz geldiği cevabını vermiştir. Ancak konu ile ilgili gerekli notları almış ve elinden geleni yapacağını belirtmiştir. Bu konuşmanın akabinde Bayındırlık Bakanlığı bütçesi yapılan oylama ile kabul edilmiştir.

3.1.3.2.7. İller Bankası kanun tasarısı görüşmeleri:

TBMM'nin 08.06.1945 tarihli 71'inci birleşiminde İller Bankası Kanunu hakkında görüşmeler yapılmıştır. Bu kanundaki üçüncü bölüm yönetim birimlerini ilgilendirmektedir. Yönetim birimlerinden İdare Meclisi'ni ilgilendiren 14'üncü maddesi ile ilgili Recai Bey görüş bildirmiştir. Öncelikle kanun tasarısındaki 14'üncü

maddeyi verip; sonrasında Recai Güreli'nin maddeyle ilgili konuşmasına yer vereceğiz:

MADDE 14. — Bankanın bir başkanla beş üyeden kurulan bir idare meclisi vardır. İdare meclisi başkan ve üyeleri İçişleri Bakanı tarafından inha ve Bakanlar Kurulunca tâyin olunurlar. Görevleri üç yıl sürer. Sürelerini dolduranlar yeniden tâyin edilebilirler. Başkan ve üyelerin bakanlıkta, teknik işlerde veya şehircilikte görgü ve uzmanlık sahibi olmaları ve uzmanlıklarına uygun yüksek tahsil görmüş bulunmaları şarttır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 18, 08.06.1945: 203).

Recai Güreli'nin bu madde ile ilgili konuşması şu şekildedir:

Muhterem arkadaşlar; 14 ncü maddenin müzakeresi sırasında İçişleri Komisyonunda, bankanın idare meclisinde, idarecilik hayatında yaşamış bir arkadaş bulunmasını tesbit etmiştik. Bütçe Komisyonu bu «idarecilik» kelimesini çıkarmışlar. Arkadaşlar, hayatını bu işe vakfetmiş olan bir idareci arkadaşın bu bankanın idare meclisinde bulunması herhalde çok faydalı olur. Malumu âlileridir ki, Mahallî İdareler Bankası, doğrudan doğruya illerin, belediyelerin ve hatta köylerin onarma işleriyle uğraşacaktır. Verilecek kredi ile yapılacak işler hakkında incelemeler yapacaktır. Binaenaleyh idare âmirleri herhalde yakînen bu işlere vukufları dolayısıyla tahmin ederim ki bunlar arasında hayatını idarede geçirmiş birisinin de bulunmasında fayda görüyorum (Doğru, doğru sesleri) (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 18, 08.06.1945: 204).

Recai Güreli İdare Meclisi üyeliklerine seçilecek kişilerin İller Bankası'nın idareci kadrolarında görev yapmış kişilerden seçilmesinin daha uygun olacağını savunmaktadır. Çünkü İller Bankası belediyelerin ve köylerin onarım işleri için kredi verecektir. Dolayısıyla bu kredilerin takibi konusunda yıllarca hizmet vermiş kişilerin bilgi ve tecrübesinden yararlanılmasının kamu yararı için uygun olduğunu savunmaktadır. Bu konuşmasının ardından Recai Bey maddeye eklenmek üzere şu önergeyi vermiştir:

Yüksek Başkanlığa

14 ncü maddeye Banka Meclisine seçileceklerin vasıfları arasında idare amirliğinin ilâvesini arz ve teklif eylerim (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 18, 08.06.1945: 204).

Recai Güreli'nin verdiği bu önerge meclis tarafından kabul edilerek uygulamaya konulmuştur.

3.1.3.2.8. Erzincan Milletvekili Behçet Kemal Çağlar ve arkadaşlarının Toprak Kanunu'nun kabulü dolayısıyla, Atatürk'ün yüce adının saygı ile anılmasına, Yüce Şef İnönü'ye Büyük Millet Meclisinin saygılarının sunulmasına ve

Saraçoğlu hükümetinin kutlanmasıyla kendilerine başarılar temennisine dair önergesi:

TBMM'nin 11.06.1945 tarihli 72'inci birleşiminde Toprak Kanunun kabulü dolayısıyla Recai Güreli'nin de aralarında bulunduğu 12 milletvekili aşağıdaki önergeyi meclise sunmuşlardır:

Yüksek Başkanlığa

Türk devriminin yüksek başarısı «Toprak Kanunu» nu çıkarmak şerefine ulaşan Yedinci Dönem Büyük Millet Meclisi üyelerinin bu tarihî anda aşağıdaki hususlara karar vermelerini dileriz:

1. — Büyük Millet Meclisi çiftçiyi toprağa kavuşturma dâvasının ilk sahibi Atatürk'ün yüce adını en derin saygı ile anar.
2. — Büyük Millet Meclisi, Anayasada çiftçiyi toprak sahibi kılmak için yapılan değişiklikten başlayarak bu devrim hareketini şu tarihî âna kadar azimle takip eden Yüce Şef İnönü'ye derin saygılarını sunar.
3. — Büyük Millet Meclisi, çiftçiyi toprağa kavuşturma tasarısını Meclise getirerek büyük dâvanın kanunlaşmasındaki tarihî hizmetinden dolayı Sayın Saraçoğlu Hükümetini kutlar, ona sevgi duyguları içinde başarılar diler.
4. — Büyük Millet Meclisi çiftçiyi toprak sahibi kılacak kanunu kabul ve tasdiki tarihinden sonraki ilk pazar gününü her yıl bütün yurttan toprak bayramı olarak kutlanmasına karar vererek milyonlarca Türk çiftçisinin sevincine şimdiden ve yürekten katılır.

B. K. Çağlar	Ş. Sökmensüer	R. Güreli
Erzincan Milletvekili	Erzincan Milletvekili	Gümüşane Milletvekili
Z. Arkant	N. Fırat	N. Baydar
Yozgad Milletvekili	Samsun Milletvekili	Malatya Milletvekili
Necmeddin Sahir Sılan	P. C. Güven	R. R. Pasin
Tunceli Milletvekili	İçel Milletvekili	Ağrı Milletvekili
Dr. K. Bayizit	S. K. Yetkin	K. Aydar
Maraş Milletvekili	Urfa Milletvekili	Isparta Milletvekili
H. Pekcan		

Kütahya Milletvekili (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 18, 08.06.1945: 204).

Recai Güreli ve arkadaşlarının verdiği önergenin ilk üç fıkrası oy birliği ile kabul edilmiştir. Dördüncü fıkra ise bir kanun teklifine ihtiyaç duyması sebebiyle oylamaya sunulmamıştır. Dördüncü fıkra ile ilgili kanun teklifi 13.06.1945 tarihinde meclise sunulmuştur. Recai Güreli de teklifi veren milletvekilleri arasında yer almıştır. Recai Güreli ve arkadaşlarının Toprak Bayramı ile ilgili kanun teklifi ve teklife ait İçişleri

Komisyon Raporu Ek-F'dedir. İçişleri Komisyonu'nun değiştirdiği hali ile kanun teklifi meclisçe kabul edilmiştir.

3.1.3.3. Meclis oylamaları:

Recai Güreli'nin VII. dönem üçüncü yasama yılında TBMM'de yapılan oylamalarda kullandığı oylar ve sonuçları şu şekildedir:

- **1940 malî yılı hesabı kati kanununa verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 308   Oya katılmayanlar: 149

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 3

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 14, 15.11.1944: 25-26).

- **Atatürk'ün Anıtkabir inşaatına dair kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 283   Oya katılmayanlar: 169

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 3

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 14, 22.11.1944: 39).

- **Posta, Telgraf ve Telefon İşletme Umum Müdürlüğü 1944 malî yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 280   Oya katılmayanlar: 172

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 3

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 14, 22.11.1944: 42-43).

- **Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü 1944 malî yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılmasına dair kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 275

Oya katılmayanlar: 177

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 3

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 14, 01.12.1944: 50-51).

- **Orman Umum Müdürlüğü 1944 malî yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 321

Oya katılmayanlar: 130

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 4

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 14, 06.12.1944: 62-63).

- **Posta, Telgraf ve Telefon Umum Müdürlüğü'nün 1940 malî yılı hesabı katî kanuna verilen reylerin neticesidir (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 316

Oya katılmayanlar: 135

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 4

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 14, 08.12.1944: 71-72).

- **Orman Umum Müdürlüğü'nün 1940 malî yılı hesabı katî kanununa verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 314

Oya katılmayanlar: 137

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 4

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 14, 08.12.1944: 74-75).

- **Hudut ve Sahiller Sıhhat Umum Müdürlüğü 1944 malî yılı Bütçe Kanuna bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılmasına dair kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 308

Oya katılmayanlar: 143

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 4

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 14, 15.12.1944: 96-98).

- **Almanya'ya ve Japonya'ya; harp ilânına ve 1 Ocak 1942 tarihli Birleşik Milletler Beyannamesi'ne Türkiye'nin de katılmasına dair hükümet teklifinin tasvibi hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Takrir kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 401

Oya katılmayanlar: 54

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 15, 23.02.1945: 132-133).

- **1944 malî yılı Muvazenei Umumiye Kanunu'na bağlı (A) ve (D) işaretli cetvellerde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 347

Oya katılmayanlar: 108

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 15, 03.01.1945: 11-12).

- **Japonya ile siyasi ve iktisadi münasebetlerimizin 6.1.1945 Cumartesiye Pazara bağlayan gecenin yarısından itibaren kesilmesi teklifinin kabulüne dair olan takrire verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 309

Oya katılmayanlar: 116

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 15, 03.01.1945: 15-17).

- **Türkiye - İsviçre Ticaret ve Tediye Anlaşması'nın Birinci Kânun 1944 tarihine kadar üç ay müddetle uzatılması hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 287

Oya katılmayanlar: 167

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 15, 08.01.1945: 34-35).

• **Anayasaya verilen reylerin neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 365

Oya katılmayanlar: 90

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 15, 10.01.1945: 56-57).

• **Arazi vergisi hakkındaki 1833 sayılı kanununun 2'nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanuna verilen oyların neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 331

Oya katılmayanlar: 124

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 15, 17.01.1945: 114-115).

• **Muamele vergisi hakkındaki 3843 sayılı kanunun 10'ncu maddesinin 5'nci fıkrasının değiştirilmesine dair kanuna verilen oylar (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 325

Oya katılmayanlar: 130

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 15, 17.01.1945: 117-118).

• **İnhisarlar Umum Müdürlüğü'nün 1944 malî yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A işaretli cetvelde değişiklik yapılmasına dair kanun hakkında verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 322

Oya katılmayanlar: 130

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 15, 19.03.1945: 171-172).

- **İnhisarlar Umum Müdürlüğü 1944 malî yılı bütçesine bağlı cetvellerde değişiklik yapılmasına dair olan kanuna verilen oyların sonucudur (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 319   Oya katılmayanlar: 133

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 3

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 15, 19.03.1945: 174-175).

- **Sıtma ile olağanüstü savaş hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 302   Oya katılmayanlar: 148

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 3

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 15, 26.03.1945: 197).

- **Tütün ve müskirattan alınacak müdafaa vergisi hakkındaki 2460 sayılı kanunun değiştirilmesine dair kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 292   Oya katılmayanlar: 158

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 15, 26.03.1945: 200-201).

- **1944 yılı Genel Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 316   Oya katılmayanlar: 134

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 16, 09.04.1945: 31-32).

- **Birleşik Krallık mamul eşyanın Türkiye'ye ihracına müteallik garantilere dair munzam anlaşmanı beşinci maddesine bir (F) fıkrası ilavesi için İngiltere Sefareti ile teati edilen notaların onanması hakkında kanuna verilen oyların sonucudur (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 272

Oya katılmayanlar: 178

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 16, 25.04.1945: 103-104).

- **Türkiye-Amerika Ticaret Anlaşması'na bağlı bir sayılı listede 659 D ve C pozisyonlarına giren maddelere müteallik gümrük resimleri hakkında teati olunan mektupların onanmasına dair kanuna verilen oyların sonucudur (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 272

Oya katılmayanlar: 178

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 16, 25.04.1945: 110).

- **Devlet Denizyolları ve Limanları İşletmeleri Genel Müdürlüğü 1944 yılı bütçesinde değişiklik yapılmasına dair kanun tasarısına verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 260

Oya katılmayanlar: 190

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 16, 27.04.1945: 130-131).

- **Devlet Denizyolları ve Limanları Genel Müdürlüğü 1944 yılı bütçesinde hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 262

Oya katılmayanlar: 188

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 16, 27.04.1945: 134).

- **Vakıflar Genel Müdürlüğü 1944 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılmasına dair kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 263

Oya katılmayanlar: 187

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 16, 27.04.1945: 137-138).

- **Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü'nün 1944 bütçesinde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 288

Oya katılmayanlar: 162

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 16, 30.04.1945: 146-147).

- **Vakıflar Genel Müdürlüğü 1945 yılı yedi aylık Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 304

Oya katılmayanlar: 146

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 17, 02.05.1945: 8-9).

- **Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü 1945 yılı yedi aylık Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 303

Oya katılmayanlar: 147

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 17, 04.05.1945: 17-18).

- **1944 yılı Genel Bütçe Kanunu’na bağlı A cetvelinde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 301   Oya katılmayanlar: 149

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 17, 07.05.1945: 25-26).

- **1944 yılı Bütçe Kanunu’na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 319   Oya katılmayanlar: 131

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 17, 09.05.1945: 39-40).

- **Devlet Havayolları Genel Müdürlüğü 1944 yılı Bütçe Kanunu’na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılmasına dair olan kanuna verilen oyların sonucudur (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 339   Oya katılmayanlar: 111

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 17, 14.05.1945: 85-86).

- **Posta, Telgraf ve Telefon İşletme Genel Müdürlüğü 1944 yılı bütçesinde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucudur. (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 333   Oya katılmayanlar: 117

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 17, 14.05.1945: 91-92).

- **1945 yılı 7 aylık Bütçe Kanunu’na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 368   Oya katılmayanlar: 77

Reddedenler: 5   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 17, 29.05.1945: 510-511).

- **Bakanlar Kurulunca verilen güvenlik oylarının sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 359   Oya katılmayanlar: 84

Reddedenler: 7   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 17, 29.05.1945: 513-514).

- **Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü 1945 yılı 7 aylık Bütçe Kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 304   Oya katılmayanlar: 146

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 17, 30.05.1945: 573-574).

- **Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü 1945 yılı yedi aylık Bütçe kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 314   Oya katılmayanlar: 136

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 17, 30.05.1945: 577-578).

- **Devlet Denizyolları İşletme Genel Müdürlüğü 1945 yılı yedi aylık Bütçe Kanunu’na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 303   Oya katılmayanlar: 147

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 17, 30.05.1945: 580-581).

- **Devlet Havayolları Genel Müdürlüğü 1945 yılı yedi aylık Bütçe Kanunu’na verilen oylara sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 293   Oya katılmayanlar: 157

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 17, 30.05.1945: 583-584).

- **Orman Genel Müdürlüğü 1945 yılı 7 aylık Bütçe Kanunu’na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 339   Oya katılmayanlar: 111

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 17, 30.05.1945: 587-588).

- **Posta, Telgraf ve Telefon Genel Müdürlüğü 1945 yılı yedi aylık Bütçe Kanunu’na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 317   Oya katılmayanlar: 133

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 17, 30.05.1945: 590-591).

- **Tekel Genel Müdürlüğü 1945 yılı yedi aylık Bütçe Kanunu’na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 324   Oya katılmayanlar: 126

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 17, 30.05.1945: 593-594).

- **Şikago'da 7 Aralık 1944 tarihinde akit ve imza edilmiş olan milletlerarası Sivil Havacılık Konvansiyonu ile Sivil Havacılık Geçici Anlaşması ve bunların eklerinin onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 335

Oya katılmayanlar: 115

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 18, 05.06.1945: 161-162).

- **Millî Korunma Kanunu'na göre yapılmış olan harcamalara ait 1941 takvim yılı bilançosunun onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 320

Oya katılmayanlar: 128

Reddedenler: 0

Çekimserler: 1

Açık Milletvekillikleri: 6

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 18, 06.06.1945: 183-184).

- **Çiftçiye Topraklandırma Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 345

Oya katılmayanlar: 104

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 6

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 18, 11.06.1945: 232-233).

- **Ankara Tıp Fakültesi'nin kurulmasına dair kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 275

Oya katılmayanlar: 174

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 6

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 18, 20.06.1945: 346-347).

- **İstanbul Havagazı ve Elektrik ve Teşebbüsatı Sınaiye Türk Anonim Şirketini satın alma sözleşmesinin onanmasına ve İstanbul Elektrik, Tramvay ve Tünel İşletmeleri İdaresi'ne devrine dair kanuna verilen reylerin sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 258

Oya katılmayanlar: 191

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 6

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 18, 20.06.1945: 350).

- **Çalışma Bakanlığı'nın Kuruluş ve Görevleri hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 289

Oya katılmayanlar: 163

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 3

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 18, 22.06.1945: 382).

- **Orman Koruma kuruluşunun kaldırılmasına ve bu kuruluşa ait, görevlerin Devlet Orman İşletmelerine verilmesine dair kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 285

Oya katılmayanlar: 168

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 2

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 18, 25.06.1945: 419-420).

- **Elektrik işletme müesseselerinin kazanç vergisi ile Genel Muhasebe ve Arttırma, Eksiltme ve İhale Kanun'larından muafiyetine dair kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 279

Oya katılmayanlar: 174

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 2

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 18, 25.06.1945: 423).

- **Yeniden 9 ilçe kurulmasına dair kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 268

Oya katılmayanlar: 185

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 2

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 18, 25.06.1945: 426-427).

- **Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü 1945 yılı bütçesine (400 000) lira ek ödenek verilmesi üzerine olan kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 279

Oya katılmayanlar: 175

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 18, 27.06.1945: 452-453).

- **Noter Kanununun 71 ve 84'ncü maddelerinin değiştirilmesi ve olağanüstü hallerin süresince noter ücretlerinin arttırılmasına dair olan kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 272

Oya katılmayanlar: 182

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 19, 04.07.1945: 35).

- **Tarım Bakanlığı Toprak İşleri Genel Müdürlüğü görev ve kuruluş kanununa verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 251

Oya katılmayanlar: 203

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 19, 06.07.1945: 56-57).

- **İşçi Sigortaları İdaresi kurulmasına dair olan kanuna yerilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 275   Oya katılmayanlar: 179

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 19, 09.07.1945: 101).

- **Yalova kaplıcaları işletmesi idaresinin, 1942 malî yılı bilançosunun onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 244   Oya katılmayanlar: 210

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 19, 09.07.1945: 104-105).

- **Türk - İngiliz Ticaret ve ödeme ve malî anlaşmalarının birer ay uzatılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 235   Oya katılmayanlar: 219

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 19, 09.07.1945: 108-110).

- **Mübadele ve teffiz işlerinin katî tasfiyesi ve intacı hakkında 1771 sayılı kanıma ek kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 238   Oya katılmayanlar: 216

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 19, 10.07.1945: 122-124).

- **Tekel Genel Müdürlüğü 1940 malî yılı kesin hesabı hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 283

Oya katılmayanlar: 170

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 2

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 19, 08.08.1945: 140-142).

- **San Fransisko'da 26 Haziran 1945 tarihinde yapılmış ve imzalanmış olan Birleşmiş Milletler Antlaşması ile Milletlerarası Adalet Divanı Statüsünün onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 332

Oya katılmayanlar: 121

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 2

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 19, 15.08.1945: 178-179).

3.1.4. Dördüncü yasama yılındaki çalışmaları:

VII. dönem TBMM milletvekilliğine seçilen üyeler dördüncü yasama yılı için 01.11.1945-14.06.1946 tarihleri arasında görev yapmışlardır.

TBMM'nin dördüncü yasama yılının ilk birleşimi olan 01.11.1945 tarihli oturumda 4. yasama yılında görev yapacak kâtipliklerin seçimi yapılmıştır. Oylamada tasnif işini yürütmek amacıyla “(Maraş) Ahmed Hamdi Tanpınar, (Samsun) Zühtü Durukan, (Gümüşhane) Recai Güreli” seçilmişlerdir (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 20, 01.01.1945: 9). Kâtip seçimine 373 milletvekili oy vermiştir. “Bülent Osma (Bitlis), Dr. Muhtar Berker (İçel), Sedat Pek (Kocaeli), Vedit Uzgören (Kütahya), Naşit Fırat (Samsun), Necmeddin Sahir Sılan (Tunceli) 373 şer oyla kâtipliklere seçilmişlerdir” (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 20, 01.01.1945: 10).

TBMM'nin 05.11.1945 tarihli ikinci birleşiminde İçişleri Komisyonu'na üye seçimi yapılmıştır. Yapılacak oylamada tasnif işini yürütmesi için ad çekme yöntemiyle kurulan heyete “Muhtar Ertan (Bitlis), Nafiz Dumlu (Erzurum), Amiral Fahri Engin

(Samsun), Yaşar Özey (Manisa)” seçilmişlerdir (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 20, 05.01.1945: 14-15).

Mecliste yapılan oylama sonucunda aşağıdaki isimleri yer alan milletvekilleri ile birlikte Recai Güreli 330 oy alarak 7. Dönem 4. yasama yılında TBMM’de İçişleri Komisyonu üyesi olarak görev yapmıştır. İçişleri Komisyonuna seçilen diğer milletvekilleri şunlardır:

(Ankara) Fevzi Daldal, (Balıkesir) Fahrettin Tiritioğlu, (Balıkesir) Yahya Sezai Uzay, (Bitlis) Muhtar Ertan, (Bolu) Hasan Şükrü Adal, (Bursa) Fatın Güvendiren, (Çoruh) Atıf Tüzün, (Elâzığ) Sabit Sağıroğlu, (Elâzığ) İhsan Yalçın, (Erzurum) Nakiye Elgün, (Gaziantep) Dr. Abdurrahman Melek, (Giresun) Necmi Osten, (Gümüşhane) Recai Güreli, (İçel) Refik Koraltan, (İstanbul) Muhittin Üstündağ, (İzmir) Halid Onaran, (Kars) Esad Özoğuz, (Kayseri) Ahmed Hilmi Kalaç, (Konya) Şevki Ergun, (Kütahya) Ömer Bedrettin Uşaklı, (Malatya) Emrullah Barkan, (Maraş) Rasih Kaplan, (Seyhan) Cavid Oral, (Sivas) Mitat Şükrü Bleda, (Sivas) Eşref Dizdar, (Tekirdağ) Cemil Uybadın, (Tokad) Galib Pekel, (Trabzon) Salise Abanozoğlu, (Yozgad) Salim Korkmaz, (Zonguldak) Rifat Vardar (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 20, 05.01.1945: 17).

3.1.4.1. Komisyon görevleri:

Recai Güreli VII. dönem 4. yasama yılında Dâhiliye Encümeni olarak mecliste görev yapmıştır. Recai Bey’in dördüncü yasama yılında Dâhiliye Encümeni olarak hazırlanmasına katkı sağladığı ve imzası olan tutanaklar şunlardır:

- 23.01.1946 tarihli Basın ve Yayın Genel Müdürlüğü Kuruluş, Görev ve Memurları hakkındaki Kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bazı maddeler eklenmesine dair olan kanun tasarısının Geçici Komisyon’da görüşülmesi hakkında İçişleri Komisyonu raporu (Esas No: 1/460)
- 23.01.1946 tarihli Siirt Milletvekili Saffet Tuncay ve üç arkadaşının, Millî Korunma Kanunu’nun 4648 sayılı kanunla değiştirilen 30’ncü maddesine ek kanun teklifinin Geçici Komisyon’da görüşülmesine dair İçişleri Komisyonu raporu (Esas No: 2/91)
- 21.01.1946 tarih ve 8 karar numaralı Belediye Kamulaştırma Kanununa bir geçici madde eklenmesi hakkında İçişleri Komisyonu raporu (Esas No: 1/518) S. Sayısı:

- 23.01.1946 tarih ve 10 karar numaralı Adli kâğıtların Posta, Telgraf ve Telefon İdaresi vasıtasıyla tebliğine dair olan 3560 sayılı kanuna ek kanun tasarısına dair İçişleri Komisyonu raporu (Esas No: 1/526) S. Sayısı: 72
- 25.01.1946 tarih ve 11 karar numaralı devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülü hakkındaki 3656 sayılı kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin Emniyet Genel Müdürlüğü kısmında değişiklik yapılmasına dair İçişleri Komisyonu raporu (Esas No: 1/529) S. Sayısı: 73
- 25.01.1946 tarih ve 12 karar numaralı İzmir Milletvekilleri Şevket Adalan ve Halit Onaran'ın, Bina Vergisi Kanunu'nun 34'ncü maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun teklifi İçişleri Komisyonu raporu (Esas No: 2/92) S. Sayısı: 78
- 07.08.1944 tarih ve 42 numaralı Kazanç Vergisi Kanunu'nun 3'ncü maddesinin 14'ncü fıkrasının değiştirilmesine ve Bina Vergisi Kanunu'na bir geçici madde eklenmesine dair İçişleri Komisyonu raporu (Esas No: 1/293) S. Sayısı: 85
- 08.11.1946 tarih ve 18 karar numaralı Emniyet Teşkilât Kanunu'nun 24'üncü maddesinin 2'nci fıkrasıyla 4598 sayılı kanunun 4'ncü maddesinin yorumlanmasına dair İçişleri Komisyonu raporu (Esas No: 3/313) S. Sayısı: 87
- 08.11.1946 tarih ve 17 karar numaralı yeniden 7 ilçe kurulması hakkında kanun İçişleri Komisyonu raporu (Esas No: 1/550) s. sayısı:88
- 05.02.1946 tarih ve 16 karar numaralı İstanbul Sular İdaresi kurulması hakkındaki 2226 sayılı Kanuna ek kanun tasarısı hakkında İçişleri Komisyonu raporu (Esas No: 1/546) S. Sayısı: 120
- 12.05.1945 tarih ve 30 karar numaralı Danıştay Kanunu'nun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bazı fıkra ve maddeler eklenmesi hakkında İçişleri Komisyonu raporu (Esas No: 1/92) S. Sayısı: 129
- 05.06.1946 tarih ve 3 karar numaralı Danıştay'da açık bulunan Daire başkanlığı için seçim yapılmasına dair Başbakanlık tezkeresi ve Adalet ve İçişleri Komisyonlarından Kurulmuş Karma Komisyon raporu (Esas No: 3/344) S. Sayısı: 159
- 10.06.1946 tarih ve 37 karar numaralı İdarei Umumiyei Vilâyat Kanunu'nun bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkında İçişleri Komisyonu raporu (Esas No: 1/575) S. Sayısı: 155'e ek

- 28.04.1945 tarih ve 28 karar numaralı Tekirdağ Milletvekili Rahmi Apak ve iki arkadaşının, «İnönü Armağanı» başlıklı kanun teklifi hakkında İçişleri Komisyonu raporu (Esas No: 2/25) S. Sayısı: 164

3.1.4.2. Meclis konuşmaları:

Recai Güreli TBMM’de görev yaptığı dördüncü yasama yılında mecliste şu konular hakkında konuşma yapmıştır:

3.1.4.2.1. 1946 yılı Maliye Bakanlığı Bütçesi görüşmeleri:

TBMM’nin 21.12.1945 tarihli 16. Birleşimindeki 1946 yılı Maliye Bakanlığı Bütçesi’nin görüşülmesi sırasında Recai Güreli Maliye Bakanı’na iki soru sormuştur.

Recai Güreli’nin Bakan’a yönelik soruları şunlardır:

Bir soru: 4589 sayılı kanunla yakacak zammı malûmu âlileridir ki yüksek yerlerde oturanlara veriliyordu. Yani 1500 rakımdan yukarı. Bunun diğer bölgelere de teşmili hakkında Sayın Maliye Bakanımız bir şey düşünüyorlar mı? Bu bir.

İkinci soru: vergi cibayeti [tahsil etme] usulünün değiştirilmesi hakkında bu güne kadar ele alınmış bir program veya tasarı var mıdır? Bunları öğrenmek istiyorum, müsaade buyurulursa (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 20, 21.12.1945: 281).

Recai Güreli’nin sorularına karşılık Maliye Bakanı Nurullah Esat Sümer söz alarak şu cevapları vermiştir:

Yüksek Meclis derhatır buyuracaktır ki, yakacak zammının verilmesini istilzam eden kanun taallûk ettiği bölgelerin hususiyeti nazara alınarak yapılmıştı ve ancak o bölge dâhilindeki memurlara bir yardım mahiyetini taşır. Bunun her tarafa teşmili hakkında Maliye Bakanlığınızda mevcut bir düşünce yoktur.

Vergi cibayet meselesine gelince; geçende arz etmiş olduğum gibi, Maliye Bakanlığınız umumî surette vergi sisteminde bazı yenilikler hazırlamaktadır. Diğer taraftan tahsil usullerinin basitleştirilerek kolaylaştırılması yolunda bazı tedbirler düşünülmüş ve İstanbul, İzmir ve bir de Ankara’da, üç aya yakın bir zamandan beri tecrübe şeklinde tatbik edilmiştir. Aldığımız neticeler mucibi memnuniyettir. Bunu yurt çapında tatbik etmeyi tetkik ediyoruz (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 20, 21.12.1945: 281-282).

Recai Güreli 1946 yılı Maliye Bakanlığı bütçesinde, halkın lehine olacak yakacak yardımından daha fazla insanın yararlanmasıyla ilgili Maliye Bakanlığı’nca bir planın olup olmadığını sormuştur. Maliye Bakanı Nurullah Esat Sümer de cevaben yakacak yardımının sadece belli bölgelerle sınırlı kalması gerektiğini ve daha geniş bir bölgeye yakacak yardımının yapılmasının düşünülmendiğini iletmıştır.

İkinci soruya cevaben de vergi toplama sisteminde değişiklik planlandığını hatta bu sistemin İstanbul, İzmir, Ankara gibi büyük şehirlerde üç aydır denendiğini ve başarılı sonuçlar alındığını ifade etmiştir. Tüm konuşmaların ardından 1946 yılı Maliye Bakanlığı bütçesi kabul edilmiştir.

3.1.4.2.2. 1946 yılı Milli Eğitim Bakanlığı bütçesi görüşmeleri:

24.12.1945 tarihli meclis 17'inci birleşiminde Milli Eğitim Bakanlığı'nın 1946 yılı bütçesi görüşülmüştür. Recai Bey bu konu üzerine söz alarak şunları söylemiştir:

Muhterem arkadaşlarım; öğretim işi benim branşım olmadığı için, ben öğretim işinden bahsedecek değilim. Bahsedeceğim, millî eğitim işidir.

Her şeyden evvel, şunu belirtmek isterim ki, Hükümetin millî eğitimdeki tutumu kültür dâvamızı kökünden halledecek mahiyettedir, büyük geniş ve programlı olarak, hızlı adımlarla yürümektedir. Bilhassa yabancı fikirleri bile üzerine çeken, ilk öğretim konusunda, kültür inkılâbımızın büyüklüğü dünya çapında göğsünüzü kabartacak derecece önemli ve parlaktır. Bu tutumda millî eğitim dâvamızın kısa bir süre içinde başarılıcağına inanarak ferahlıyoruz ve seviniyoruz. Bu yönden Saraçoğlu Hükümetini onun Millî Eğitim Bakanını tebrik etmekle bahtıyarım. Bu hakikati sevinçle tebarüz ettirirken, millî eğitimi ilgilendiren bazı konulara temas etmek istiyorum. Bunlardan birisi, köylerin ilkokul binalarına aittir. Yani bu binaların yapılmasını kolaylaştıracak tedbirlerin sağlanmasına ait bazı fikirlerdir. Arkadaşlar, köylerde yapılmakta olan okulların yapılan itibariyle tipleri aynıdır. Yani küçük köylere yapılan okulların çapı ne ise büyük köylerinki de aynıdır. Ancak büyük köylere nüfus ve tahsil çağındaki çocuk adedine göre adetleri artırılmaktadır. Arkadaşlar, benim tetkikatıma göre bu okulların taşını kumunu, kirecini ve buna mümasil bu levazımı köyce tedarik edildikten sonra para bakımından aşağı yukarı vasati olarak beş bin liraya mal olmaktadır. Şimdi arkadaşlar, bu beş bin lirayı 20, 30, 50 evli köyler de veriyor daha büyük köyler de veriyor. Ve seve seve, benimseyerek veriyor. köyler de vermektedir, daha büyük köyler de veriyor. Ve seve seve benimseyerek veriyor hiçbir suretle şikâyetleri de varit değildir. Ancak para bakımından zorluk çekmektedirler. Bu zorluğu gidermek için düşündüğüm bir fikir vardır. Arkadaşlar biliyorsunuz ki, bir kaç sene evvel köylerin bütçesinden % 5 olarak bir para kesilmişti. Bu para Belediyeler Bankasına - ki şimdi İller Bankası olmuştur - bu bankaya intikal eden paranın yekûnu zannediyorum, iki milyon liraya yakındır ve bu para halen bankada durmaktadır. Bundan evvel ve bir emirle alınan bu iki milyona yakın paranın köylülerin işlerini kolaylaştırma bakımından kendilerine iadesine imkân yok mudur?

Bunu Millî Eğitim Bakanımız İçişleri Bakanıyla tetkik buyurarak bunların işlerini kolaylaştırmak için bu paranın iadesini temin buyursunlar. Birinci istirhamım budur.

İkinci istifhamım şudur: Arkadaşlar, bu okullar köylerde yapılacaktır ve on sene zarfında bu köylerdeki okulların tamamlanması da program icabıdır. Acaba her ilde, bütün köylerde okullar yapılacağına göre bu sene yapılacak olan mekteplerin kollektif olarak ele alınması ve köylerin büyüklüğünü, küçüklüğünün nazarı itibara alarak, varidatı da göz önünde tutularak yapılması imkânı var mıdır? Bu işi Millî

Eğitim Bakanı programlarsa acaba tatbik kabiliyeti olabilir mi? Bu hususu düşünmelerini rica ediyorum.

Üç; arkadaşlar, ilkokul inşaatında bir program çizilmiştir. Fakat gerek illerde gerek ilçelerde idarenin başında olan arkadaşlarımız bu programa riayet etmeyerek bir an evvel bu okulları vaktinden evvel yaptırmak için acele ediyorlar. Filhakika bu hareket şayanı takdirdir. Amma köylerin, bilhassa küçük köylerin 1948 de yapılacak olan ve programa ona göre alınmış olan okulu 1946 da sen bitireceksin demek köylüyü yine zarara kor. Bu bakımdan bunu bir tamimle illere yayarak Millî Eğitim Bakanlığının bunun önüne geçmesini bilhassa rica ederim.

Aynı konuda bir şeye daha temas ederek sözümü bitireceğim. Arkadaşlar, sanat teknik okulları hakikaten göğüs kabartacak kadar sevinç ve sevgi veriyor. Bütün halk bilhassa şark ve garptaki yaşayan insanlar buna fevkalâde teşne ve göğüslerini açarak bunların adetlerinin artmasına dua etmektedirler. Şimdi arkadaşlar, yalnız, bütçe tasarısını tetkik ederken gördüm ki geçen yıl bütçeye konulan tahsisatın yani altı milyon lira tahsisat garp vilâyetlerine hasredilmiştir.

Arkadaşlar, zannediyorum ki, teknik ve sanat işi, garpten ziyade şark illerine de lâzımdır. Tetkikatımda geçen yıl yalnız Diyarbakır, Erzurum gibi bir iki yerde yapılmıştır. Diğerleri tamamen garp vilâyetlerine inhisar etmiştir. Bunun, bilhassa bu yıl için, birazda şark vilâyetlerine de, himmet buyurmalarını Millî Eğitim Bakanından rica ederim.

Sözüme son verirken, bu konularda Sayın Millî Eğitim Bakanı beni tenvir buyururlarsa minnetle karşılarım (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 20, 24.12.1945: 329-330).

Recai Güreli buradaki konuşmasında halkın çektiği zorluklardan ve çözüm önerilerinden bahsetmiştir. Öncelikle köylere yapılacak okulların kum, kireç gibi ihtiyaçlarının o köydeki insanlardan karşılanması köylüleri zor duruma düşürmektedir. Küçük köylerde köylüye düşen masraf büyük köylere göre çok daha aladır. Bu durum da köylüyü zora sokmaktadır. Bu duruma çözüm olarak İller Bankası'nda biriken köy bütçesine ait paraların köy okulu yapımında kullanılmasının köylüyü rahatlatacağından bahsetmektedir. İkinci olarak da okul yapım işinin Millî Eğitim Bakanlığı tarafından topluca organize edilmesinin inşaat işini kolaylaştıracağını belirtmiştir. Bu yüzden Bakanlığın bu konuyu düşünmesini istemiştir. Üçüncü olarak da bazı valilerin okul yapım işini, bakanlığın belirlediği tarihten önce bitirmek için köylüyü zorlamasından bahsetmiş ve bunun için Millî Eğitim Bakanlığı'nın önlem almasının gerekliliğini iletmiştir. Son olarak bakanlığa teknik ve sanat okulu projelerinin batı illerinden ziyade doğu illerine yapılmasının gerekliliğini ifade etmiştir. Millî Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel, Recai Bey'in tekliflerini not aldığını belirttikten sonra Bakanlık bütçesi oylanarak kabul edilmiştir.

3.1.4.2.3. 1946 yılı Bayındırlık Bakanlığı Bütçesi görüşmeleri:

25.12.1945 tarihli meclis 18'inci birleşiminde 1946 yılı Bayındırlık Bakanlığı bütçesi görüşülmüştür. Bütçe görüşmelerinde söz alanlardan birisi de Recai Güreli'dir. Bütçe ile ilgili şunları söylemiştir:

Sayın arkadaşlar, maruzatım kısa olacaktır.

Bayındırlık bütçesini ve Komisyon raporunu gözden geçirdim. Yollar için ayrılan paranın miktarı 10 000 000 liradır.

Raporun 3 ncü maddesinin baş tarafında bu 10 000 000 dan 5 700 000 lirası geçen yıllarda yapılmış işlerin temadisi [sürmekte] olan yollara sarf edilecektir deniyor, geriye 3 700 000 lira kalıyor. Yani bu sene yeni şose olarak yapılacak yol, 107 Km'dir, sarf edilecek para 3 700 000 liradır.

Şimdi arkadaşlar, müsaadenizle kendi seçim bölgame ait iki ilçenin durumundan bahsedeceğim. Bu iki ilçe Kelkit ve Şiran ilçeleridir.

Kelkit-Şiran ilçeleri, malûmu âlileri, Gümüşhane, Bayburt ve Erzincan arasındadır, Her iki tarafa mesafe itibariyle müsavidir. Fakat yağmur ve kar yağmağa başladı mı bunlar ne Gümüşhane'ye ve ne de Erzincan'a gidememektedirler. Bunun sebebi pek tabîî yolsuzluktur arkadaşlar. Bu iki kazanın aşağı yukarı nüfusu da 60 - 70 bini bulmaktadır. İktisaden bağlı bulundukları Erzincan'dan mahrum bulundukları gibi Hükümete ait işlerini görebilmek için aylarca il merkezine de gidememektedirler. Bunu geçen yıl ve daha evvelki yıllarda Sayın Bayındırlık Bakanı'na mevzu bahis etmiştim. Fakat ne çare ki bu yol hiç olmazsa bir istikamette olsun yapılamadı. Haklı görüyorum. Bilhassa bu dar bütçe ile bu şekilde bütün isteklerin yerine getirilmesine imkân yoktur. Ancak bunalmış vaziyette olan bu ilçe halkını yolsuzluktan kurtarmak yerindedir.

Bu gerekçeden anladığıma göre Bayındırlık Bakanlığı'nın düzenli bir yol programı olmasa gerekir, öyle hissediyorum. Geçen defa ve bundan evvelki yıllarda bütçelerini ve gerekçelerini tetkikatın sonucu bana bu hissi verdi.

İkinci dileğimi arz edeyim. Gümüşhane'nin bir tek yolu vardır. Transit yolu, için bu yıl bütçesinde hiç bir para ayrılmamıştır. Halbuki milyonlarca para bu yola sarf edilmiştir. Eğer bu sene bu bozuk olan kısımlar onarılmazsa bu milyonlar heder olmuş olacaktır. Bu seneki tetkik gezimizde bazı yerlerin geçilmez hale geldiğini gördük. Belki 30 - 40 bin lira ile yapılacak bir tamir eğer şimdi yapılmazsa istikbalde daha çok paraların sarfını mucip olacaktır. Çünkü beher kilometre için kırk bin lira hesap edilmektedir. O halde 12 kilometre için dört beş yüz bin lira bir paranın sarfını istilzam eder. Halbuki şimdi beş on bin lira ile halledilecek bir iştir. Gelecek yıl daha büyük yaralar açılacağına ve bütçeye de belki darlık sebebiyle yine para konulmazsa yol büsbütün harap olup gidecek. Bu sebeple gerek Bayburt'un gerek Gümüşhane'nin muvasalas [ulaşımı] tamamen kesilmiş olacaktır. Esasen kışın kar yolu kapatmaktadır. Bu yolun açılması için mütemadi tamirat dediğimiz paradan da para konulmadığı için bu dahi yapılamamaktadır.

Halkın çok büyük ıstırapı vardır. Ben de bir arkadaşım gibi, Allah rızası için diyeceğim ve bilhassa Bayındırlık Bakanından yalvaracağım. Şiran - Kelkit yolunu

kurtarmak için bu sene hiç olmazsa ilden alınacak olan % 15'i mahalline tahsis ederek bu yolun yalnız geçit vermez kısımlarını onarmak suretiyle kışın buraya bir geçit temin edilsin. Yoksa şose yapılsın falan diye bir şey isteyecek değilim. Çünkü bütçemizi ve malî vaziyetimizi görüyorum. Aynı zamanda daimî tamirat işine de ehemmiyet vererek Gümüşhane - Bayburt - Erzurum yolu üzerindeki bozulmuş olan kısmı da fedakârlık yaparak tamir ettirsinler. Ricam ve maruzatım bundan ibarettir (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 20, 25.12.1945: 390-391).

Recai Güreli'nin konuşmasında Bayındırlık Bakanlığı Bütçesi'nin azlığına dikkati çekmektedir. Çünkü bahsi geçen bütçenin %60'ı bir sene önce yapılan yola masraflarına kullanılacaktır. Memleketin ekonomik durumu göz önüne alınarak yeniş yol açılmasa da var olan yolların tamir edilmesinin halkın mağduriyetini biraz olsun giderebileceğini söylemiştir.

Özellikle kendi seçim bölgesi olan Gümüşhane'nin yol durumu hakkında bilgi vermiştir. Gümüşhane, Bayburt ve Erzincan illerinin ortasında yer alması bakımında Kelkit, Şiran yollarının önemine dikkati çekmiştir. Bütçenin az olması sebebiyle yeni yol yapılmayacağına göre var olan yolların tamir edilmesini istemektedir. Çünkü bu yollarda özellikle kışın kar yağdığında ulaşım durma noktasına gelmektedir. Bunun çözümü için özellikle geçitlerin açılması veya tamir edilmesini istemiştir.

Recai Güreli'nin konuşması sonrası söz alan Bayındırlık Bakanı Sırrı Day, bütçenin az olması noktasını açıklama gereği hissetmiştir. Bakan 1946 bütçesini geçmiş yıllarla kıyaslayarak, bütçenin her geçen yıl biraz daha arttığını belirtmiştir. Ayrıca yol yapım işlerinde kullanılacak esas unsurlardan kamyonun bakanlık bünyesinde yeterince olmadığını söylemiştir. Bakan, savaş sebebiyle fiyatların büyük oranda artması ve savaş ortamında Bakanlık bütçesinin az olmasının yol yapmayı zor bir hale getirdiğini söylemiştir.

3.1.4.2.4. 1946 yılı Çalışma Bakanlığı Bütçesi görüşmeleri:

27.12.1945 tarihli meclis 20'inci birleşiminde 1946 yılı Çalışma Bakanlığı Bütçesi görüşülmüştür. Recai Güreli de söz alarak bakanlık bütçesi üzerine görüşlerini şöyle dile getirmiştir:

Muhterem arkadaşlarım, bütün arkadaşların malûmu olduğu üzere, iş hukuku, hukukun yeni bir şubesidir. Bu şube ilk defa 19ncu asrın sonlarında İngiltere'de doğdu ve sonraları bütün memleketlere yayıldı. 19ncu asırdan beri iş kanunlarının büyük inkişafı uğraması, sanayi ve iş sahalarında Devlete düşen denetleme ve müdahale vazifelerinin artması ve içtimai yardım müesseselerinin gittikçe ehemmiyet kesbetmesi, her Devletin dahilî teşkilâtı arasında işe mahsus iş idareleri

teşekkül etmiş ve bu ihtiyacını zaruri kılmıştır. Bugün bütün devletlerin millî teşkilâtı arasında iş teşkilâtı vücade getirilmiştir. Sanayi hayatı inkişaf etmiş devletler de iş için müstakil vekâletler vardır, iş departmanları kurulmuştur. Bizde de 1935 yılında yayınlanan 3008 sayılı iş kanunu hükümlerinin tatbikini temin ve takip etmekle mükellef, evvelâ genel merkezi Ankara'da olmak üzere Ekonomi Bakanlığına bağlı bir iş dairesi kurulmuştur. Aynı zamanda 1937 Bütçe yılına mahsus olmak üzere iş hayatındaki hareket ve kesafetler, vilâyetler arasındaki münakale dolayısıyla, iktisadi alâka göz önüne alınarak, Türkiye Cumhuriyeti 14 bölgeye ayrılmıştır. Arkadaşlar, bütçeyi gözden geçirdim, kadrolarını gördüm. Bugün Çalışma Bakanlığının teşekkülünden sonra bu yıl bütçesinde konulan tahsisat, aynı zamanda bunun mukabili alınan kadro yalnız merkeze inhisar etmekle iktifa edilmiştir. Vilâyetlerde, bundan evvel arz ettiğim 14 bölgeye taksim edildiğine göre, bu 14 bölge teşkilâtı aynen ipka edilmiş [önceki durumda kalmış] demektir. Şimdi teşkilât olmadığı takdirde kanunun yürürlüğe girmesiyle bugün arasında aşağı yukarı 10 yıl geçmiştir. Bu on yıl müddet zarfında kanundan beklenen randıman alınamamıştır. Bunun sebeplerini bilhassa teşkilâtın noksanında buluyoruz. Hiç bir vilâyet yoktur ki, kanunun şümülü dâhilinde, müesseselere, imalâthanelere ve işyerlerine sahip olmasın. İş Kanununun çerçevesi dâhilinde birçok tirikotaj atelyeleri, berber salonları, zeytinyağı ve sabun fabrikaları, tütün imalâthaneleri ve demin de Besim Atalay'ın söyledikleri yol ameleleri ve sair birçok teşkilât ve müesseseler mevcut olduğu halde, teşkilatın illerdeki noksanlığı dolayısıyla denetleme noksanı ve teşkilâtsizlik bunlara doğrudan doğruya müdahaleye ve bunları öğrenip anlamağa maalesef imkân bırakmamaktadır; ve bunlar da kanunun dışında kalmışlardır.

Arkadaşlar; Çalışma Bakanlığı, haksızlığı, sefalet doğuran tehlikeleri tamamıyla bertaraf etmek ve işçilerin yaşama şartlarını düzeltmek istiyorsa evvelâ İş Kanunundaki bütün olayları göz önüne getirerek, ona göre illerde teşkilât yapması lâzım gelir ve bunun tam tatbikini temin için Yüksek Meclisin bunu esirgememesi ki esirgemeyeceğine kaniim. Bunu sağlamak lâzımdır. Bu sağlandığı takdirde tahmin ederim ki, bu kanun hükümlerinden kendisini muaf tutan müesseseler ve fabrikalar bundan kendilerini kurtaramamış olsunlar. Maruzatım bundan ibarettir (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 20, 27.12.1945: 551).

Recai Bey konuşmasında Çalışma Bakanlığı'nın alanına giren iş hukuku ve 1935 yılında çıkarılmış olan 3008 sayılı İş kanunu üzerine konuşmuştur. Konuşmasında İş Kanunu'nun Çalışma Bakanlığı'na verdiği denetleme yetkisinin kullanmadığını eleştirmiştir. Bakanlığın bu eksikliği gidermek için denetleme teşkilatı kurulmasının kanunun işlerliğini arttıracaklarını savunmuştur. Çalışma Bakanlığı'nın 1946 yılı bütçesinde illere personel alımı için herhangi bir pay ayrılmamış olmasının eksikliğini dile getirmiştir.

Recai Güreli'nin konuşmasına cevap vermek için kürsüye Çalışma Bakanı Dr. Sadi İrmak çıkmıştır. Bakan cevap olarak şunları söylemiştir: “Bu önümüzdeki beş on gün sonra çıkacak kanundan sonra memleketin 18 bölgesinde az sayıda fakat dinamik

metotla çalışacak arkadaşlarla işe başlamak kararındayız” ibarettir (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 20, 27.12.1945: 556).

Konuşmalardan sonra yapılan oylama ile Çalışma Bakanlığı’nın 1946 yılı bütçesi onaylanmıştır.

3.1.4.2.5. Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü 1946 yılı bütçe kanunu tasarısı:

TBMM’nin 28.12.1945 tarihli 21’inci birleşiminde Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü 1946 Yılı Bütçe Kanunu görüşmeleri yapılmıştır. Recai Güreli bu konudaki fikirlerini şu şekilde ifade etmiştir:

Sayın arkadaşlarım, Devlet Denizyolları ve Limanları bütçesi konuşulurken, Türkün eşsiz kahramanlık menkıbesini taşıyan, bütün denizyollarını Karadeniz’e, dünya topraklarını Tuna havzasına bağlayan Çanakkalelilere yıllardan beri ıstırap veren bir derdini huzurunuzda belirtmek istiyorum.

Arkadaşlar, Truva, Dardan gibi tarihin eserlerini sinesinde taşıyan ve turistik ziyaretlere sahne olan, barış zamanlarında transatlantiklerin demirlediği ve birçok turistlerin şehrin ortasından geçerek Truva, Dardanos ve Kastanbolu harabelerini ziyaret eden yabancı gözlerin Türk enerjisini göreceği ilk Türk şehridir.

Arkadaşlar, güzel Çanakkale yıllardan beri işe yarar bir iskeleye mâlik değildir, kavuşamamıştır. Mevcut bir iskelesi vardır. Bu iskele çok harap ve işlemez bir haldedir. Gelen vapurlar; gemiler iskelenin bir iki mil mesafesinde demirlemekte ve nakliyat sahile kayıklarla yapılmaktadır. Bu suretle gemiler ve kayıklar, geceye rastlarsa geceleyin hal büsbütün ıstırap verici olmaktadır. Bilhassa eşya nakliyatında halk bazı maddi zararlara da düçar [uğramış] oluyor. Vaktiyle iskelenin yeniden yapılması için, bir kaç sene evvel zannediyorum, Devlet Limanları Umum Müdürlüğü bir etüt yapmışlardı. Bu etüt tamamlandığı halde henüz yeni bir iskeleye başlanmamıştır. Arkadaşlar, ben iskelenin yeni yapılmasını, isteyecek, mutlaka yapılsın diyecek değilim. Fakat hiç olmazsa 5-10 bin lira ile tamir edilmesi mümkün olan bu iskeleyi tamir etsinler. Halkın bu ıstırabını gidersinler. Bunu, Ulaştırma İşleri Bakanımız Sayın General Ali Fuad Cebesoy’dan bilhassa rica ediyorum. Sözüm bundan ibarettir (Alkışlar) (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 20, 28.12.1945: 585).

Recai Güreli burada da Çanakkale halkının iskele ihtiyacını dile getirmiştir. Aslında Çanakkale’de mevcut bir iskele vardır. Ancak iskelenin küçük olması büyük vapurların kıyıya yanaşamamasına neden olmaktadır. Vapurlar iskeleye yanaşamadığı için ticaret mallarının kıyıya küçük kayıklarla taşınmak zorunda bırakılmaktadır. Halk özellikle eşya taşıma sırasında maddi zarara uğruyordu. Recai Bey halkın mağduriyetini gidermek için yeni iskele yapılamasa bile eski iskelenin tamir edilmesini Ulaştırma Bakanı Ali Fuat Cebesoy’dan istemiştir.

Recai Bey'in konuşması sonrası söz alan Ulaştırma Bakanı Ali Fuat Cebesoy, Çanakkale'nin iskele ihtiyacının farkında olduklarını bu nedenle Bayındırlık Bakanlığı ile anlaşarak Çanakkale'ye yeni ve büyük bir iskele yapılacağını söylemiştir. Ulaştırma Bakanlığı olarak da eski iskeleyi tamir edeceklerini bildirmiştir. Konuşmalar sonrasında yapılan oylama ile 1946 yılı Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü bütçesi kabul edilmiştir.

3.1.4.2.6. Elektrik İşleri Etüd İdaresi'nin Ekonomi Bakanlığı'na bağlanması kanun tasarısı görüşmeleri:

TBMM'nin 30.01.1946 tarihli 30'uncu birleşiminde Elektrik İşleri Etüd İdaresinin Ekonomi Bakanlığı'na bağlanması konusunda Recai Güreli söz alarak şunları söylemiştir:

Muhterem arkadaşlar, 2819 sayılı kanunla kurulmuş olan Elektrik İşleri Etüd idaresi elimizdeki bu tasarı ile Ekonomi Bakanlığına devrolunmaktadır. Vazifeleri ve Ödevleri 3611 sayılı kanunla devrediliyor. Bendeniz devredilsin, edilmesin gibi aleyhinde menfi bir kanaat ve fikir beslemiyorum. Ancak 3611 sayılı kanunun 6ncı maddesi üzerinde biraz durmak istiyorum. 6ncı maddeyi arkadaşım demin okudu. Ben de tekrar okuyarak sizi rahatsız etmeye lüzum görmüyorum. Bu madde mahfuz kaldığına göre, yani Bayındırlık Bakanlığının üzerine bir vazife verilmiş olduğuna göre bu teşkilât Ekonomi Bakanlığına devredildiği takdirde bu vazifeye Bayındırlık Bakanlığı hangi teşkilatıyla bakabilecektir? Yani bu 6ncı maddede olan görevlere nasıl bakabilecektir?

Asıl üzerinde durmak istediğim nokta bu cihettir. Binaenaleyh üç şık vardır! Ya bu maddenin ilgası ile doğrudan doğruya, topyekûn bu vazifeleri Ekonomi Bakanlığına devretmek lâzım gelir yahut Bayındırlık Bakanlığının 6 ncı maddedeki görevleri için bir teşkilât kurması elzem olduğu kanaatindeyim. (Var sesleri).

Bendeniz görmediğim için söylüyorum. Daha doğrusu bu husustaki mütalâam şudur: Efendim; İçişleri Bakanlığı bir İller Bankası teşkil etti. Belediyelerin, vilâyetlerin, şirketlerin, hususi şahısların elektrik işleri ve imtiyazları vardır; Ekonomi Bakanlığını bundan kurtarmak için acaba İller Bankasında böyle bir teşkilât yapıp, doğrudan doğruya bu işleri İller Bankasına devretmek suretiyle, hem belediyelerin hem de vilâyetlerinin işlerini kolaylaştırmış olmaz mı? Eğer benim bu husustaki noktai nazarım komisyon arkadaşlarım tarafından muvafık görülürse, komisyon tarafından, Bakanlık tarafından bu kanunu geri almak suretiyle bu tez üzerinde durmalarını bendeniz de rica ediyorum. Maruzatım bundan ibarettir (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 21, 30.01.1946: 153-154).

Recai Güreli konuşmasında Elektrik İşleri Etüd İdaresinin Ekonomi Bakanlığı'na bağlanıp bağlanmamasından çok bu idarenin Ekonomi Bakanlığı'na bağlandıktan sonra yaşanacak ikiliğe dikkati çekmektedir. Kanun teklifinde 3611 sayılı kanunun 6'ncı maddesinin kalıyor olması Bayındırlık Bakanlığının üzerine bazı işler

yüklemiştir. Recai Bey bu görevlerin de Ekonomi Bakanlığı'na bağlanmasını daha doğru bulmaktadır. Çünkü yasa bu haliyle kalırsa elektrik işlerinin tüm projelerinin onayını Bayındırlık Bakanlığı'ndan alması gerekmektedir. Ayrıca Bayındırlık Bakanlığı'na elektrik işlerinin denetim görevi de yüklenmektedir. Recai Güreli teklifinde ya bu görevler de Ekonomi Bakanlığı'nda olmalı ya da bu görevleri İller Bankası'na devrederek illerin işlerini kolaylaştırmalıyız demiştir.

Elektrik işleri sanayi ile ilgili görüldüğü için Elektrik İşleri Etüd İdaresi Ekonomi Bakanlığı'na bağlanmıştır. Elektrik işlerinin yapı izinleri ise eskisi gibi Bayındırlık Bakanlığı'nda bırakılmıştır.

3.1.4.2.7. Sıtma Savaşı Kanunu'nu görüşmeleri:

15.02.1946 tarihli meclis 37'nci birleşiminde Sıtma Savaşı Kanunu görüşülmüştür. Bu kanunun 8'inci maddesi şu şekilde teklif edilmiştir:

MADDE 8—Çevresinde oturanların sağlığına zarar vereceği ilgili sağlık makamlarınca tespit olunan ve küçük say ile giderilmesi kabil bulunan sıtma kaynaklarının ortadan kaldırılmasıyla o yerde oturmakta bulunanlar ödevlidir.

Küçük sây ödevi yılda beş gündür. İşbu ödev kasaba ve şehirlerde belediyelerce, köylerde ihtiyar heyetlerince halka bedenen veya para olarak salınır.

Bu ödev 18 yaşından 60 yaşına kadar erkek nüfus dâhil olup malûller, öğrenciler, askerde olanlarla küçük sây ödevinin ilân edildiği yıl içinde o yerde bulunmayanlar, Devlet, özel idare ve belediye ile Devlet ekonomi kurumları ve müesseseleri memurları, hizmetlileri ve işçileri bu ödev dışındadır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 22, 15.02.1946: 155-156).

Sıtma Savaşı Kanunu'nun sekizinci maddesi sıtma kaynaklarının kurutulması görevinden bazı kişiler muaf sayılmışlardı. Recai Bey bu noktada maddeye itirazlarını şöyle dile getirmiştir:

Muhterem arkadaşlar, bendeniz mükelleflerden istisna edilenlere bilhassa ilişmek istiyorum. Malûmu Âlileridir ki, sıtma savaşı yalnız halka ve köylüye değil, o kasaba ve çevrede oturan bütün memur ve müstahdem herkese de şâmindir. Yani her yerde, herkes bundan zarar görmektedir. Binaenaleyh, maddenin ikinci fıkrasında « Bu mükellefiyet 18 yaşından 60 yaşına kadar, erkek nüfus dâhil olup malûller, öğrenciler, askerde bulunanlar, küçük sây mükellefiyeti ilân edildiği yıl içinde o yerlerde bulunmayan, Devlet, özel idare, belediye ve Devlet ekonomi .... » bunları istisna ediyoruz. Bunları istisna edersek müsavat ve adalet tecelli etmiş olmaz. Onun için bu istisnalar arasına yalnız emeklileri koymak yerinde olur. Çünkü emekliler en az para alan insanlardır. Emeklileri neden istisna etmiyoruz. Bu da adalet münafidir. Müsaade buyurursanız bendeniz bu hususta bir tahrir hazırladım, Başkanlığa takdim

ediyorum. Takdir yüksek heyetindir (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 22, 15.02.1946: 156).

Recai Bey'in itirazı sıtma savaşında istisna tutulanlara yöneliktir. O, sadece emeklilerin bu görevden muaf tutulmasını istemektedir. Çünkü emeklilerin aylıklarının yetersiz olduğunu savunmaktadır. Recai Bey'in itirazı üzerine söz alan Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Dr. Sadi Konuk şunları söylemiştir:

Recai arkadaşımız mükellefiyet hakkındaki arzuları ve tekaütlerin istisna edilmesi keyfiyetine gelince: Kanun şimdiye kadar yaptığımız tatbikattan aldığımız neticeye göre ayarlanmış bir mevzuadır. Biz bunu kâfi görüyoruz. Tekaütleri istisna yahut mükellefiyeti diğer müessesatta çalışanlara da teşmil edersek işi aksatması bakımından umumi hizmette bir rahne açabilir. O itibarla umumi hizmette çalışanları bu gibi umuma şâmil ikinci bir mükellefiyetten uzak tutuyoruz. Emekli olmayı da mahzur saymıyoruz. Vatandaş hukukuna sahip her vatandaşın memleket hizmetine katılmasını doğru sayıyoruz (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 22, 15.02.1946: 156-157).

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Dr. Sadi Konuk memurları, işçileri öğrencileri sıtma savaşı hizmetinden muaf tutmalarının sebebi olarak vatandaşa hizmetlerin aksamamasını göstermiştir. Emeklilerin ise her sorumlu vatandaş gibi hizmete katılmasını doğru bulduğunu ifade etmiştir. Bakanın bu sözleri üzerine tekrar söz alan Recai Güreli şunları ifade etmiştir:

Muhterem arkadaşlar; bendeniz zannedersem Sayın Bakana maksadımı iyi izah edemedim. Yani bu mükellefler, esasen memurlar, müessesede çalışanlar bedenem çalışacak değillerdir. Nasıl ki diğer fabrikalardaki işçiler para olarak, yani maddi olarak bu savaşa yardım edeceklerse, memurlar da bunu esirgemeyeceklerdir. Yani bunlar da taayyün edecek olan yevmiyenin bedeli ne ise her vatandaşın vereceği gibi, memurlar da verebilirler ve bu suretle de istisnai muamele görmemiş olurlar. Müsaade buyurursanız teklifim yerindedir. Bunun için teklifi kabul buyurmanızı bilhassa rica ediyorum (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 22, 15.02.1946: 157).

Recai Güreli memurların da sıtma savaşında her vatandaş gibi görev almasını istemektedir. O'na göre memurları bu savaşta muaf tutmak yerine para ile savaşa destek olmaları daha doğru olacaktır. Memurların kanundan istisna olmamasını şu şekilde ifade etmiştir:

Sözcü arkadaşım istisnadan bahsetti. Bendeniz memurların istisnasını değil, mükellefiyet dâhiline alınmasını istedim. Sonra emekliler; tasarının maddesinde, 500 -600 lira ücret olan memurlar istisna ediliyor, en son olarak 150 liraya kadar, 30 - 40 lira para alan emekliler istisna edilmiyor. Bu hal adalete münafı olsa gerek. Bu bakımdan memurlar dâhil olmalı, fakat emekliler az para almaktadır, bunların her halde istisna edilmeleri kanaatindeyim, takdir Yüksek Heyetinizindir. (Doğru sesleri) (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 22, 15.02.1946: 158).

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Dr. Sadi Irmak Recai Bey'in görüşlerine katılmadığını memurların amme hizmeti yaptığını, bu nedenle sıtma kanununda onları istisna tutmazsak ikini bir amme hizmetinin memurlara yüklenmiş olacağını ifade etmiştir. Emekliler ise amme hizmetinde olmadıkları için sıtma kanununda istisna tutulmamışlardır. Tüm konuşmalarına rağmen Recai Güreli fikrinden vazgeçmeyerek istisnaya tabi tutulacaklarla ilgili şu tavrı meclise sunmuştur:

Yüksek Başkanlığa

8 nci maddenin 2 nci fıkrasındaki (Devlet özel idare ve belediye ile Devlet Ekonomi Kurumları ve müesseseleri memurları, hizmetlileri ve işçileri) kaydının kaldırılmasını ve bu fıkra emeklilerin istisnaları meyanma alınmasını ve mükellef cetvellerinin idari makamlarca onaylanmasının fıkra sonuna ilâvesini teklif ederim (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 22, 15.02.1946: 158).

Recai Güreli'nin tavrı meclis tarafından dikkate alınmış ve gerekli düzeltmenin yapılabilmesi için komisyona gönderilmiştir. Gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra sıtma kanunu kabul edilmiştir.

3.1.4.3.Meclis oylamaları:

Recai Güreli'nin VII. dönem dördüncü yasama yılında TBMM'de yapılan oylamalarda kullandığı oylar ve sonuçları şu şekildedir:

- **Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü 1940 yılı kesin hesabı hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 275   Oya katılmayanlar: 174

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 6

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 20, 26.11.1945: 41-43).

- **Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü'nün 1940 yılı kesin hesabı hakkındaki kanuna verilen oyların sonudur (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 279   Oya katılmayanlar: 170

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 6

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 20, 30.11.1945: 48-50).

- **1945 yılı Bütçe Kanunu’na bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 321   Oya katılmayanlar: 134

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 6

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 20, 14.12.1945: 75-76).

- **Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü 1945 bütçesinde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oylara sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 332   Oya katılmayanlar: 122

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 20, 26.12.1945: 484-485).

- **1945 yılı Bütçe Kanunu’na bağlı (A) işaretli cetvelin Büyük Millet Meclisi kısmında değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 343   Oya katılmayanlar: 111

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 20, 26.12.1945: 491-492).

- **Posta, Telgraf ve Telefon İşletme Genel Müdürlüğü 1945 yılı Bütçe Kanunu’na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 338   Oya katılmayanlar: 116

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 20, 26.12.1945: 494-497).

- **Tekel Genel Müdürlüğü 1945 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 341   Oya katılmayanlar: 113

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 20, 26.12.1945: 498-499).

- **Vakıflar Genel Müdürlüğü 1945 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 322   Oya katılmayanlar: 132

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 20, 26.12.1945: 501-502).

- **1946 yılı Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 380   Oya katılmayanlar: 70

Reddedenler: 4   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 20, 27.12.1945: 565-566).

- **Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü 1946 yılı Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 329   Oya katılmayanlar: 125

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 20, 28.12.1945: 657-658).

- **Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü 1946 yılı Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 326   Oya katılmayanlar: 128
Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 1
Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 20, 28.12.1945: 660-661).

- **Devlet Havayolları Genel Müdürlüğü 1946 yılı Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 354   Oya katılmayanlar: 100
Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 1
Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 20, 28.12.1945: 667-668).

- **Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü 1946 yılı Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 341   Oya katılmayanlar: 113
Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 1
Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 20, 28.12.1945: 671-672).

- **Orman Genel Müdürlüğü 1946 yılı Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 342   Oya katılmayanlar: 112
Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 1
Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 20, 28.12.1945: 674-675).

- **Tekel Genel Müdürlüğü 1946 yılı Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 326   Oya katılmayanlar: 128

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 20, 28.12.1945: 678-679).

• **Vakıflar Genel Müdürlüğü 1946 yılı Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 299

Oya katılmayanlar: 155

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 20, 28.12.1945: 681-682).

• **Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü 1946 yılı Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 296

Oya katılmayanlar: 158

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 20, 28.12.1945: 685).

• **Türkiye - Finlandiya Ticaret ve ödeme Anlaşmasının 6 ay süre ile uzatılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 332

Oya katılmayanlar: 122

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 21, 09.01.1946: 8-11).

• **Türk-İngiliz Ticaret ve Ödeme Ve Akçalı Anlaşmaları sürelerinin 20 gün uzatılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 316

Oya katılmayanlar: 138

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 21, 09.01.1946: 12-14).

- **Türkiye - İsviçre Ticaret ve Ödeme Anlaşması'nın üç ay süre ile uzatılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 311   Oya katılmayanlar: 143

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 21, 09.01.1946: 15-18).

- **Türkiye - İsviçre Ticaret ve Ödetme Anlaşması'nın bir ay süre ile uzatılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 306   Oya katılmayanlar: 148

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 21, 09.01.1946: 19-21).

- **Türkiye ile Çekoslovakya arasında 22 Haziran 1945 tarihinde imzalanan Ticaret ve Ödeme Anlaşmalarının onanmasına ilişkin kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 333   Oya katılmayanlar: 121

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 21, 16.01.1946: 56-57).

- **Türk - İngiliz Ticaret ve Ödeme Anlaşması'nın onanması hakkında kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 332   Oya katılmayanlar: 122

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 21, 16.01.1946: 59-60).

- **Türkiye Cumhuriyeti'yle İsviçre Konfederasyonu arasında Ticaret mübadelelerinin ve ödemelerinin düzenlenmesi için imzalanan anlaşma ve eklerinin onanması hakkında kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 339

Oya katılmayanlar: 115

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 21, 16.01.1946: 63-64).

- **Türkiye ile Yunanistan arasında 1 Haziran 1945 tarihinde imzalanan Ticaret ve Ödeme Anlaşması'na ilişkin kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 334

Oya katılmayanlar: 120

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 21, 16.01.1946: 66-67).

- **İş ve İşçi Bulma Kurumu kuruluş ve görevleri hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 338

Oya katılmayanlar: 115

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 21, 16.01.1946: 83-84).

- **Gümrük çıkış vergisinin kaldırılmasına dair kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 339

Oya katılmayanlar: 114

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 21, 23.01.1946: 101-102).

- **Toprak Mahsulleri Vergisi Kanunu’nun kaldırılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 334

Oya katılmayanlar: 119

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 21, 23.01.1946: 104-105).

- **Devlet Denizyolları ve Limanları işletme Genel Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 334

Oya katılmayanlar: 119

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 21, 30.01.1946: 170-171).

- **1946 yılı Bütçe Kanunu’na bağlı (A) ve (D) işaretli cetvellerin Büyük Millet Meclisi kısmında değişiklik yapılmasına dair kanuna verilen oyların sonucudur (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 298

Oya katılmayanlar: 155

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 2

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 22, 01.02.1946: 5).

- **İstiklâl harbi malûllerine verilecek para mükâfatı hakkındaki kanuna verilen oyların sonucudur. (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 296

Oya katılmayanlar: 157

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 2

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 22, 01.02.1946: 8-9).

- **Etibank Kanunu’nun bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 323   Oya katılmayanlar: 130

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 2

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 22, 04.02.1946: 23-24).

- **Sümerbank Kanunu’nun bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 322   Oya katılmayanlar: 131

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 2

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 22, 04.02.1946: 27).

- **Elektrik İşleri Etüd İdaresi’nin Ekonomi Bakanlığı’na bağlanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 313   Oya katılmayanlar: 138

Reddedenler: 2   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 2

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 22, 04.02.1946: 30-31).

- **Türkiye Büyük Millet Meclisi binası yapısı için gelecek yıllara geçici yüklenmelere yetki verilmesi hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 301   Oya katılmayanlar: 152

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 2

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 22, 06.02.1946: 51-52).

- **Şeker ve glikozdan alınan munzam istihlâk vergilerinde yapılan indirmelerin onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 298

Oya katılmayanlar: 155

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 2

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 22, 06.02.1946: 54-55).

- **Devlet Havayolları Genel Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesine dair kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 288

Oya katılmayanlar: 165

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 2

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 22, 08.02.1946: 75-76).

- **Meslekî hastalıkların tazmini hakkındaki 42 numaralı milletlerarası sözleşmeye katılmaya dair kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 303

Oya katılmayanlar: 150

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 2

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 22, 11.02.1946: 113-114).

- **Sınai müesseselerde hafta tatili yapılması hakkındaki 14 numaralı milletlerarası sözleşmeye katılmaya dair kanuna verilen oyların sonucu (kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 291

Oya katılmayanlar: 162

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 2

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 22, 11.02.1946: 117).

- **Ücretli iş bulma bürolarının kapatılması hakkında 34 numaralı milletlerarası sözleşmeye katılmaya dair kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 293

Oya katılmayanlar: 160

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 2

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 22, 11.02.1946: 120-121).

- **İnebolu ve Amasra limanları yapımı için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 313

Oya katılmayanlar: 140

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 2

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 22, 13.02.1946: 145-146).

- **Kazanç Vergisi Kanunu'nun 3'ncü maddesinin 14'ncü fıkrasının değiştirilmesi hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 310

Oya katılmayanlar: 141

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 4

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 22, 03.04.1946: 181-182).

- **Bina vergisi Kanunu'na geçici bir madde eklenmesi hakkındaki kanuna verilen oylar (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 309

Oya katılmayanlar: 142

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 4

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 22, 03.04.1946: 185-186).

- **Ankara Tıp ve Fen Fakülteleri yapımı için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 319

Oya katılmayanlar: 135

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 23, 06.05.1946: 13-14).

- **Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti tarafından Cumhuriyet Hükümetine verilen on milyon dolarlık Kredi Anlaşması'nın onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 349

Oya katılmayanlar: 105

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 23, 08.05.1946: 36-37).

- **1946 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 315

Oya katılmayanlar: 139

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 23, 06.05.1946: 39-42).

- **Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı kanuna ek kanuna verilen oyların sonucudur (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 329

Oya katılmayanlar: 125

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 23, 13.05.1946: 48-49).

- **Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri arasında hava ulaştırmalarına dair olan anlaşmanın onanması hakkındaki kanuna verilen oylar (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 331

Oya katılmayanlar: 123

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 23, 13.05.1946: 51-52).

- **Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'yle Birleşik Krallık Hükümeti arasında hava ulaştırmalarına dair olan anlaşmanın onanması hakkındaki kanuna verilen oyların neticesi (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 323

Oya katılmayanlar: 131

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 23, 13.05.1946: 55-56).

- **Tekel Genel Müdürlüğü 1941 yılı bilançosunun onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 275

Oya katılmayanlar: 179

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 23, 15.05.1946: 76).

- **Toprak Mahsulleri Vergisi Kanunu'nun kaldırılması hakkındaki 23.I.1946 tarih ve 4840 sayılı kanuna ek kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 308

Oya katılmayanlar: 146

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 23, 17.05.1946: 97-100).

- **4109 sayılı kanuna ek kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 308

Oya katılmayanlar: 145

Reddedenler: 1

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 23, 17.05.1946: 101-103).

- **3339 sayılı kanunun yürürlük süresinin uzatılmasına dair olan kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 308

Oya katılmayanlar: 146

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 23, 17.05.1946: 104-107).

- **İstanbul Sular İdaresi teşkili hakkındaki 2226 sayılı kanuna ek kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 288

Oya katılmayanlar: 166

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 23, 17.05.1946: 108-110).

- **Şark halı ve kilimleri ile benzerleri ve hayvan postları için kurulacak serbest yer hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 287

Oya katılmayanlar: 167

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 23, 17.05.1946: 115-117).

- **Türk-Yunan Ticaret ve Ödeme Anlaşması'nın üç ay uzatılması hakkında kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 305

Oya katılmayanlar: 149

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 23, 20.05.1946: 137-140).

- **Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu sözleşmesinin onanmasına dair kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 305

Oya katılmayanlar: 149

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 23, 20.05.1946: 141-143).

- **Tekel Genel Müdürlüğü kuruluş ve görevleri hakkındaki 4036 sayılı kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesine dair olan kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 309

Oya katılmayanlar: 145

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 23, 20.05.1946: 144-147).

- **Tekel ve Çakmak Tekel'i Geçici İşletme İdaresi'nin Tekel Genel Müdürlüğü'ne devrine dair olan kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 310

Oya katılmayanlar: 144

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 23, 20.05.1946: 148-150).

- **Tekel Genel Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girilmesi hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 304

Oya katılmayanlar: 150

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 23, 20.05.1946: 151-154).

- **1946 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) ve (E) işaretli cetvellerde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 277

Oya katılmayanlar: 177

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 23, 22.05.1946: 171-173).

- **Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü 1946 yılı bütçesinde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 277

Oya katılmayanlar: 177

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 23, 22.05.1946: 174-176).

- **Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü 1946 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 266

Oya katılmayanlar: 188

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 23, 22.05.1946: 178-180).

- **Türkiye ile Yunanistan arasında imza edilen Ticaret ve Ödeme Anlaşması ile bağlantılarının altı ay daha uzatılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 286

Oya katılmayanlar: 168

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 23, 27.05.1946: 206-208).

- **Avrupa Kömür Kurulu'nun teşkiline dair Londra'da imzalanan anlaşmanın onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 288

Oya katılmayanlar: 166

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 23, 27.05.1946: 209-212).

- **Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı statüsünde yapılan değişikliklerin onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 276

Oya katılmayanlar: 178

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 23, 27.05.1946: 213-215).

- **Maliye Bakanlığı Kuruluş ve görevleri hakkındaki 2996 sayılı kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bazı maddeler eklenmesine dair olan kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 309

Oya katılmayanlar: 145

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 23, 29.05.1946: 229-231).

- **Devlet Kâğıt ve Basım Genel Müdürlüğü'nün sermayesi hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 307

Oya katılmayanlar: 147

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 23, 29.05.1946: 232-235).

- **Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü 1946 yılı bütçesinde değişiklik yapılışı hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 277   Oya katılmayanlar: 177

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 23, 31.05.1946: 285-287).

- **Siyasal Bilgiler Okulu hakkındaki 2777 sayılı kanunun ikinci ve dördüncü maddelerini değiştiren kanuna verilen oyların sonucudur (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 320   Oya katılmayanlar: 134

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 24, 03.06.1946: 28-29).

- **Devlet memurları aylıklarının tevhit ve tearülü hakkındaki 3656 sayılı kanuna bağlı (1) sayılı cetvel ile eklerinin Adalet Bakanlığı kısımlarında ve 1946 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelde değişik yapılmalarına dair kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 322   Oya katılmayanlar: 132

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 24, 03.06.1946: 32-33).

- **Devlet Orman İşletmelerinin bazı vergilerden muaf tutulması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455   Kabul edenler: 264   Oya katılmayanlar: 190

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 24, 05.06.1946: 67).

- **Büyük Millet Meclisi seçiminin yenilenmesi hakkında Kırklareli Milletvekili Nafi Kansu ve iki arkadaşının önergelerine verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455	Kabul edenler: 380	Oya katılmayanlar: 72
Reddedenler: 2	Çekimserler: 0	Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 24, 10.06.1946: 125-126).

- **Devlet Havayolları 1946 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455	Kabul edenler: 284	Oya katılmayanlar: 170
Reddedenler: 0	Çekimserler: 0	Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 24, 10.06.1946: 128-130).

- **Yeniden radyo istasyonları kurulmasına dair 4670 sayılı kanunda değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455	Kabul edenler: 284	Oya katılmayanlar: 170
Reddedenler: 0	Çekimserler: 0	Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 24, 10.06.1946: 132-134).

- **Millî Eğitim Bakanlığı kuruluş kadrolarıyla merkez kuruluş ve görevleri hakkındaki 2287 sayılı kanunda değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455	Kabul edenler: 303	Oya katılmayanlar: 151
Reddedenler: 0	Çekimserler: 0	Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 24, 10.06.1946: 136-138).

- **Üniversiteler Kanunu’na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455	Kabul edenler: 327	Oya katılmayanlar: 127
Reddedenler: 0	Çekimserler: 0	Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 24, 13.06.1946: 289-291).

- **1946 yılı Bütçe Kanunu’na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455	Kabul edenler: 321	Oya katılmayanlar: 133
Reddedenler: 0	Çekimserler: 0	Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 24, 13.06.1946: 292-295).

- **Kalkınma istikrazı hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455	Kabul edenler: 312	Oya katılmayanlar: 142
Reddedenler: 0	Çekimserler: 0	Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 24, 13.06.1946: 296-298).

- **Muamele Vergisi Kanunu’nda değişiklikler yapılmasına ve 2781 sayılı kanun ve ekleri gereğince bazı maddelerden alınan istihlâk vergisinin muamele vergisiyle birleştirilmesine dair kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455	Kabul edenler: 309	Oya katılmayanlar: 145
Reddedenler: 0	Çekimserler: 0	Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 24, 13.06.1946: 299-302).

- **Devlet kitapları döner sermayesi hakkındaki kanunun 4'ncü maddesinin değiştirilmesi hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 279

Oya katılmayanlar: 175

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 24, 13.06.1946: 303-305).

- **Türkiye Emlâk Bankası Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 323

Oya katılmayanlar: 131

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 24, 14.06.1946: 346-348).

- **Türkiye Cumhuriyeti ile İsviçre Konfederasyonu arasındaki ticari mübadelelere ve ödemelerin düzenlenmesine ait anlaşmaya bağlı mektup hükümlerime uygun olarak 150 bin ton kömür için teati olunan mektupların onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 455

Kabul edenler: 310

Oya katılmayanlar: 144

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 1

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, C. 24, 14.06.1946: 350-352).

3.2. VIII. Dönem Milletvekilliği:

Türkiye'de 21 Temmuz 1946 yılında 8. dönem milletvekili seçimleri yapılmıştır. Bu seçimler öncesinde 5 Haziran 1946 tarihinde seçim yasası değiştirilmiş ve Cumhuriyetin ilanından sonra ilk defa tek dereceli seçim yasası ile seçimler gerçekleştirilebilmiştir.

Tek parti dönemi, 1946 yılında yapılan ilk çok partili seçimle sona ermiştir. Seçimden önce çıkarılan 4918 sayılı Milletvekilleri Seçimi Kanunu ile iki dereceli olan seçim sistemi, tek dereceli çoğunluk seçim sistemine dönüştürülmüştür. Ancak “açık oy, gizli tasnif” yöntemi kullanılmış ve denetim adli birimler yerine idari birimlerce yapılmıştır. Bu nedenle sonuçları üzerinde uzun süren tartışmalar olmuştur. 1946 seçimlerine, CHP’nin dışında, çok partili siyasal yaşamın ilk partisi olan ve 18 Temmuz 1945 tarihinde Nuri Demirağ tarafından kurulan Milli Kalkınma Partisi (MKP) ile 7 Ocak 1946 yılında, Celal Bayar, Adnan Menderes, Fuad Köprülü ve Refik Koraltan tarafından kurulan Demokrat Parti (DP) de katılmıştır (TÜİK, 2012, s. XII).

1946-1957 yılları arasında yapılan seçimlerde, tek dereceli liste usulü çoğunluk seçim sistemi uygulanmıştır. Bu sisteme göre, kullanılan oyların salt çoğunluğunu alan parti, o seçim bölgesindeki tüm milletvekillerini kazanmıştır (TÜİK, 2012, s. XII).

“Türkiye’nin ilk çok partili seçimi olan bu seçimler sonucunda Cumhuriyet Halk Partisi 395, Demokrat Parti 64, bağımsız olarak da 6 milletvekili olmak üzere toplam 465 milletvekili TBMM’ye milletvekili olarak girmeye hak kazanmıştır” (Kongar, 1998: 145.)

Bu seçimler birçok itirazı da beraberinde getirmiştir. Çünkü bu “seçimler adli denetim dışında açık oy gizli tasnif esasına göre yapılmıştır” (Akşin, 1996: 216). “Bu usulsüzlüklerden dolayı “şâibeli seçim” şeklinde de anılmıştır” (Cumhuriyetin 75. Yılı, 1998: 291)

TBMM’nin VIII. dönemi için seçilen milletvekilleri 5 yasama yılı için görev yapmışlardır. Bu yasama yıllarının başlangıç ve bitiş tarihleri şu şekildedir:

Tablo 3.2. Milletvekilliği VIII. Dönem Yasama Yılları

Yasama Yılı	Başlangıç Tarihi	Bitiş Tarihi
1. Yasama Yılı	05/08/1946	20/09/1946
2. Yasama Yılı	01/11/1946	13/10/1947
3. Yasama Yılı	17/01/1947	09/07/1948
4. Yasama Yılı	01/11/1948	10/06/1949
5. Yasama Yılı	01/11/1949	24/03/1950

https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/tutanak_dergisi_pdfler.yasama_yillari?v_mec lis=1&v_donem=8 Erişim Tarihi: 27.01.2021

Recai Güreli, VIII. dönemde Tokat'tan milletvekili seçilerek ikinci defa milletvekili olmayı başarmıştır. 05.08.1946 tarihinde yapılan ilk meclis toplantısında mecliste ant içerek milletvekilliği görevine başlamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 1, 05.08.1946: 6).

3.2.1. Birinci yasama yılındaki çalışmaları:

VIII. dönem TBMM milletvekilliğine seçilen üyeler birinci yasama yılı için 05.08.1946-20.09.1946 tarihleri arasında görev yapmışlardır.

Meclis ikinci toplantısında Recai Güreli, seçim tutanaklarının incelenmesi için ad çekmek suretiyle seçilen 30 kişilik Tutanakları İnceleme Komisyonu'nda aşağıdaki milletvekilleri ile birlikte görev yapmıştır.

Afyonkarahisar Milletvekili Hasan Dinçer, Denizli Milletvekili Reşat Aydın, Kırşehir Milletvekili Nihat Erdem, Konya Milletvekili Şevki Ergun, İstanbul Milletvekili Cihat Baban, Bitlis Milletvekili Muhtar Ertan, Kastamonu Milletvekili General Aptullah Alptogan, Kütahya Milletvekili Ahmet Tahtakılıç, Kırşehir Milletvekili Sahir Kurutluoğlu, İstanbul Milletvekili Doktor Adnan Adıvar, Giresun Milletvekili Ahmet Ulus, Gaziantep Milletvekili General Âşir Atlı, Gaziantep Milletvekili Doktor Muzaffer Canbolat, Urfa Milletvekili Esat Tekeli, İstanbul Milletvekili Zeki Rıza Sporel, Ankara Milletvekili Arif Çubukçu, Niğde Milletvekili İbrahim Refik Soyer, Antalya Milletvekili Mustafa Korkut, Ankara Milletvekili Raşit Börekçi, İstanbul Milletvekili Abdurrahman Münip Berkan, Tokad Milletvekili Recai Güreli, İstanbul Milletvekili Ahmet Kemal Silivrili, Kütahya Milletvekili Doktor Ahmet İhsan Gürsoy, Mardin Milletvekili Abdürrezzak Satana, Edirne Milletvekili Mahmut Nedim Gündüzalp, Rize Milletvekili Doktor Fahri Kurtuluş, Denizli Milletvekili Abidin Ege, İçel Milletvekili Refik Koraltan, Ankara Milletvekili Fakihe Öymen, Isparta Milletvekili Kemal Turan (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 1, 12.08.1946: 12).

Ayrıca Recai Güreli, VIII. Dönem 1. yasama yılı için 345 oyla alarak İçişleri Komisyonu'nda görev yapmıştır. İçişleri Komisyonu'nda görev alan diğer kişiler şu şekildedir:

(Antalya) Rasih Kaplan, (Balıkesir) Fahrettin Tiritioğlu, (Bitlis) Muhtar Ertan, (Bolu) Hasan Şükrü Adal, (Bolu) İhsan Yalçın, (Çoruh) Atıf Tüzün, (Çorum) Suheyp Karafakıoğlu, (Eskişehir) Abidin Potuoğlu, (Giresun) Eşref Dizdar, (Gümüşhane) (Ahmet Kemal Varınca, (Isparta) Sait Koksall, (İstanbul) Ahmet Kemal Silivrili, (Kars) Akif Eyidoğan, (Kayseri) Fikri Apaydın, (Kocaeli) Cenap Aksu, (Konya) (Şevki Ergun, (Konya) Dr. Aziz Perkün, (Kütahya) Ömer Özdek, (Muğla) Dr. Mitat Sakaroğlu, (Muş) Halid Onaran, (Seyhan) Cavit Oral, (Siird) Etem İzzet Benice, (Siird) Lûtfi Yavuz, (Sivas) Mitat Şükrü Bleda, (Sivas) Nazif Ergin; (Tekirdağ) Cemil Uybadın, (Tokad) Recai Güreli, (Tokad) Galip Pekel, (Trabzon) Hamdı

Orhon, (Trabzon) İhsan Olgun (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 1, 12.08.1946: 22).

3.2.1.1. Komisyon görevleri:

Recai Güreli VIII. dönem 1. yasama yılında İçişleri Komisyonu üyesi olarak mecliste görev yapmıştır. Recai Bey'in birinci yasama yılında İçişleri Komisyonu üyesi olarak hazırlanmasına katkı sağladığı ve imzası olan tutanaklar şunlardır:

- 11.09.1946 tarih ve 2 karar numaralı Matbuat Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkında İçişleri Komisyonları raporu (Esas No: 1/12) S. Sayısı: 49

3.2.1.2. Meclis çalışmaları:

Bu bölümde Recai Güreli'nin birinci yasama yılında yaptığı meclis konuşmalarına yer verilecektir.

3.2.1.2.1. Seçim tutanaklarını inceleme komisyonu raporlarının görüşülmesi:

Recai Güreli 1946 seçimlerinde Balıkesir bölgesinde Cumhuriyet Halk Partisi'nin parti müfettişliğini yaparak seçimlerde ve tutanaklarda herhangi bir usulsüzlük yapıp yapılmadığını denetlemiştir.

TBMM'nin 26.08.1946 tarihli 8'inci birleşiminde Recai Bey, yer aldığı Seçim Tutanaklarını İnceleme Komisyonu'ndaki görevi gereğince Balıkesir milletvekilleri seçim tutanaklarına dair şu konuşmayı yapmıştır:

Muhterem arkadaşlar; öğleden evvel konuşmalarımız 7 saat sürdü, öğleden sonrada devam ediyoruz. Gerek öğleden evvel gerek şimdiki konuşmalarda Demokrat Parti arkadaşlardan söz söyleyenlerin kullandıkları, taktik hep aynıdır. Bu arkadaşlar diyorlar ki, dilekçeler ve vesikalar komisyonlarda tetkik edilmedi, incelenmedi Yüksek Meclise bu suretle sunuldu. Şimdi arkadaşlar bendeniz de Hazırlama Komisyonunda Sözcü sıfatıyla bulundum, fakat demokrat Partili arkadaşlarımın dedikleri gibi bize tevdi edilen dosyalar üzerinde tetkikat yapmamış değiliz. Tamamen inceledik ve vâki olan şikâyet ve ihbarlar üzerine önemle durduk. Ancak inceleme yaptığımız dosyalarda seçim neticesine müessir olabilecek veyahut seçimleri bozabilecek delâile rastlamadığımız için incelemelerimizi tamike lüzum görmedik.

Arkadaşlar, Cumhuriyet Halk partisinin müfettişi olarak Balıkesir seçimlerinde bizzat bulunduğum için yapılan seçimleri bütün teferruatıyla, kaza ve köyleri, bucakları gezerek takip etmiştim seçim gününün ertesi günü yani 22 nci günü valiyi ziyaret etmiştim. Yarım saat veya yirmi dakika sonra Balıkesir İlinin Demokrat Parti İl Müteşebbis Heyeti Başkanı arkadaşım da geldi başkanın vali ile aralarında şu

muhaverelerine şahit oldum. Parti başkanı; valiye hitaben seçimler sükûnetle geçti ufak tefek bazı hâdiseler olmasına rağmen çok memnunuz size bilhassa teşekkür geldim, dediler. Vali bey de, şu mukabelede bulundu. Evet öyle ama ben biraz sizin Demokrat arkadaşlardan müştekiyim. Demokratlardan dört kişi kırmızılar köyünden C. H. P. namına oy kullanan bir gencin önüne çıkarak başını yarmışlar ve kanlar içinde bırakmışlar bunu size haber vereyim dedim. Bendeniz valinin yanında biraz daha kaldıktan sonra ayrıldım.

Arkadaşlar Hazırlama Komisyonunda Balıkesir İli D. P. Müteşebbis heyeti başkanının dilekçesini okuduktan sonra valinin yanındaki konuşmayı gözümün önüne getirerek hayretler içinde kaldım. Hatırımda kaldığına göre Demokrat Parti Başkanın B. M. M. Yüksek Başkanlığıma hitaben yazılmış iki dilekçesi var. Birinin tarihi 01.08.1946 diğeri 08.08.1946 dır. İkinci dilekçesine zabıt varakası adı verilen 21 varaka iliştilmiştir. Bu varakalarda Demokrat Parti'ye verilen oylar Halk Partisi'ne, Halk Partisi'ne verilen oylar Demokrat Partiye kaydedilmiş olduğu iddia ediliyor. Kâğıtların bazıı üç, bazıı iki, bazıı bir imzalıdır.

Arkadaşlar, ne dilekçede ve ne de vesikalarda tazyik, tehdit gibi şikâyet yoktur. Müsaade buyurursanız benim elimde cetveller var, bu cetveller köy sandıklarına aittir. Süreyya Bey arkadaşımın evvel söz söyleyen arkadaşım, zannedirim, Muğlalı Nuri Özsan'dır. Bu arkadaşım vesikaları eline alsın bu cetvellerdeki rakamlarla karşılaştıralım; göreceksiniz ki, vesika diye imzaladıkları kâğıtlarda yazılan oylara ait rakamlar aynıdır.

(Komisyonda yapılır sesleri) Maksadım arkadaşlar tenvir etmektir. Belki rahatsız ediyorum, af buyurun.

Şimdi arkadaşlar şunu arz etmek istiyorum:

Öğleden evvel ve öğleden sonra konuşan demokrat arkadaşlar inceleme Komisyonu tetkikat yapmadı, tahkikat yapmadı gibi sözlerle mugalâta yapmak istiyorlar, İnceleme Komisyonu tetkikatı dilekçelerle ilişkilerini noksansız yapmıştır. Nuri Özsan arkadaşım bir noktaya işaret ettiler. Bir temsilcinin jandarmalar marifetiyle sandık başından dışarıya çıkarılmış. Arkadaşlar bu vâkidir, sebebini arz edeyim. Bu hâdisi Manyas ilçesinin Savur köyünde vuku bulmuştur. Buraya gönderilen temsilci, Balıkesir'de eskiden İnhisar İdaresinde memur iken, bilâhare istifa edip Demokrat Parti ilçe idare heyetinde vazife alan Ahmet isimindeki arkadaştı. Bu arkadaş, sandık başında, Komisyona karşı kötü sözler söylediği için ve seçime müdahale ettiğinden dolayı Komisyon reisi kanuna dayanarak jandarma kuvveti ile oradan çıkarmış ve yerine ikinci bir temsilci alınmıştır. Bu, kanuni ve yerinde bir muameledir.

Bir de temsilci bulundurulmadı diye bir şikâyet yapıldı arkadaşlar.

Arkadaşlar, Balıkesir'in aşağı yukarı bütün kazalarında ve bucaklarında Demokrat Parti teşekkül etmiştir. Bazı köyler vardır dağlarda taşlarda, zaten oralarda parti yoktur. Yalnız Bigadiç ilçesinde Demokrat Parti her nasılsa teşkilât yapmamıştır. Seçim gününde, Demokrat Parti buraya da temsilci göndermiş, Belediye başkanı burada teşkilâtınız yoktur, temsilci bulunduramazsınız demiş fakat bilâhara Demokratlardan Emin Güvensan isminde bir arkadaş temsilci olarak kabul edilmiş. Bu arkadaş tasnifte, kurulda sabaha kadar, sandık başında kalmıştır. Vaziyet budur. Binaenaleyh fazla rahatsız etmeyeyim Balıkesir dosyası üzerindeki mâruzâtım bundan ibarettir, arz ettiğim gibi hiçbir haksızlık ve uygunsuzluk yoktur. Bu raporun

aynen kabulünü rica ederim (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 1, 26.08.1946: 148-149).

Recai Güreli hem CHP yönetimin Balıkesir Parti Müfettişi olması hem de Seçim Tutanakları İnceleme Komisyonu üyesi sıfatıyla Demokrat Parti'nin seçim tutanaklarına itirazı üzerine konuşmuştur. Recai Bey özetle seçimlerin olması gerektiği gibi düzenli bir ortamda yapıldığını, hatta seçim sonrası Demokrat Partili il, ilçe yöneticilerinin valiye seçimle ilgili her şeyin yolunda olmasından dolayı teşekkürlerini ilettiklerini söylemiştir. Demokrat Parti'nin bir diğer suçlaması olan seçim tutanaklarına itiraz dilekçelerinin dikkate alınmadığı konusunda ise her tür dilekçe ve şikâyeti dikkate aldıklarını ancak; yapılan incelemeler sonucunda herhangi bir aksaklığa rastlanılmadığını meclise iletmıştır.

Recai Bey'in incelediği seçim tutanakları ve tutanaklara ait İnceleme Komisyonu Raporları şunlardır:

- 23.08.1946 tarih ve 17 karar numaralı Aydın milletvekillerinin seçim tutanakları hakkında Tutanakları İnceleme Komisyonu raporu (Esas No: 5/13)
- 22.08.1946 tarih ve 10 karar numaralı Ankara Milletvekillerinin seçim tutanakları hakkında Tutanakları İnceleme Komisyonu raporu (Esas No: 5/6)
- 22.08.1946 tarih ve 16 karar numaralı Bolu milletvekillerinin seçim tutanakları hakkında Tutanakları İnceleme Komisyonu raporu (Esas No: 5/9)
- 22.08.1946 tarih ve 9 karar numaralı Sinop milletvekillerinin seçim tutanakları hakkında Tutanakları İnceleme Komisyonu raporu (Esas No: 5/11)
- 22.08.1946 tarih ve 6 karar numaralı Trabzon milletvekillerinin seçim tutanakları hakkında Tutanakları İnceleme Komisyonu raporu (Esas No: 5/12)
- 22.08.1946 tarih ve 8 karar numaralı İstanbul milletvekilliklerine seçilen General Kazım Karabekir, Recep Peker, Hamdullah Suphi Tanrıöver, Orgeneral Cemil Cahit Toydemir ve Hüseyin Cahit Yalçın'ın seçim tutanakları hakkında Tutanakları inceleme Komisyonu raporu (Esas No: 5/10)
- 23.08.1946 tarih ve 19 karar numaralı Eskişehir milletvekilliklerine seçilen İsmail Hakkı Çevik, Ahmet Oğuz, Hasan Polatkan, Abidin Potuoğlu ve Emin Zazâk'ın seçim tutanaktan hakkında Tutanakları İnceleme Komisyonu raporu (Esas No: 5/20)

- 23.08.1946 tarih ve 15 karar numaralı Tekirdağ milletvekillerinin seçim tutanakları hakkında Tutanakları İnceleme Komisyonu raporu (Esas No: 5/23)
- 22.08.1946 tarih ve 7 karar numaralı Antalya milletvekillerinin seçim tutanakları hakkında tutanakları İnceleme Komisyonu raporu (Esas No: 5/7)
- 22.08.1946 tarih ve 11 karar numaralı Balıkesir milletvekillerinin seçim tutanakları hakkında tutanakları İnceleme Komisyonu raporu (Esas No: 5/8)
- 22.08.1946 tarih ve 42 karar numaralı Antalya milletvekili Mustafa Korkut'un seçim tutanağı hakkında tutanakları İnceleme Komisyonu raporu (Esas No: 5/42)
- 23.08.1946 tarih ve 28 karar numaralı Kırşehir milletvekillerinin seçim tutanakları hakkında tutanakları İnceleme Komisyonu raporu (Esas No: 5/30)
- 23.08.1946 tarih ve 26 karar numaralı Kocaeli milletvekillerinin seçim tutanakları hakkında tutanakları inceleme Komisyonu raporu (Esas No: 5/31)
- 23.08.1946 tarih ve 35 karar numaralı Maraş milletvekillerinin seçim tutanakları hakkında tutanakları İnceleme Komisyonu raporu (Esas No: 5/35)
- 23.08.1946 tarih ve 34 karar numaralı Seyhan milletvekillerinin seçim tutanakları hakkında tutanakları İnceleme Komisyonu raporu (Esas No: 5/37)
- 23.08.1946 tarih ve 32 karar numaralı Zonguldak milletvekillerinin seçim tutanakları hakkında tutanakları İnceleme Komisyonu raporu (Esas No: 5/41)
- 23.08.1946 tarih ve 38 karar numaralı Hatay milletvekillerinin seçim (tutanakları hakkında tutanakları İnceleme Komisyonu raporu (Esas No: 5/24)
- 23.08.1946 tarih ve 37 karar numaralı İçel milletvekillerinin seçim tutanakları hakkında Tutanakları İnceleme Komisyonu raporu (Esas No: 5/25)
- 23.08.1946 tarih ve 43 karar numaralı Isparta milletvekillerinin seçim tutanakları hakkında Tutanakları İnceleme Komisyonu raporu (Esas No: 5/26)
- 23.08.1946 tarih ve 47 karar numaralı İzmir milletvekillerinin seçim tutanakları hakkında Tutanakları inceleme Komisyonu raporu (Esas No: 5/27)
- 21.08.1946 tarih ve 27 karar numaralı Kayseri milletvekillerinin seçim tutanakları hakkında Tutanakları İnceleme Komisyonu raporu (Esas No: 5/28)
- 23.08.1946 tarih ve 46 karar numaralı Kırklareli milletvekillerinin seçim tutanakları hakkında Tutanakları İnceleme Komisyonu raporu (Esas No: 5/29)
- 23.08.1946 tarih ve 48 karar numaralı Konya milletvekillerinin seçim tutanakları hakkında Tutanakları İnceleme Komisyonu raporu (Esas No: 5/32)

- 23.08.1946 tarih ve 39 karar numaralı Kütahya milletvekillerinin seçim tutanakları hakkında Tutanakları inceleme Komisyonu raporu (Esas No: 5/33)
- 23.08.1946 tarih ve 44 karar numaralı Manisa milletvekillerinin seçim tutanakları hakkında Tutanakları İnceleme Komisyonu raporu (Esas No: 5/34)
- 23.08.1946 tarih ve 30 karar numaralı Samsun milletvekillerinin seçim tutanakları hakkında Tutanakları İnceleme Komisyonu raporu (Esas No: 5/36)
- 23.08.1946 tarih ve 31 karar numaralı Sivas milletvekillerinin seçim tutanakları hakkında Tutanakları İnceleme Komisyonu raporu (Esas No: 5/38)
- 23.08.1946 tarih ve 33 karar numaralı Urfa milletvekillerinin seçim tutanakları hakkında Tutanakları İnceleme Komisyonu raporu (Esas No: 5/39)
- 23.08.1946 tarih ve 36 karar numaralı Yozgad milletvekillerinin seçim tutanakları hakkında Tutanakları İnceleme Komisyonu raporu (Esas No: 5/40)

Recai Güreli'nin yukarıda tarih ve karar numaralarıyla birlikte isimleri verilmiş olan seçim tutanakları komisyon raporlarında seçimin usule uygun yapıldığına dair imzası vardır.

3.2.1.2.2. 1946 yılı bütçe kanununa bağlı (a) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkında kanun görüşmeleri:

TBMM'nin 02.09.1946 tarihli 9'uncu birleşiminde 1946 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki görüşmelerde (2) Sayılı Cetvele eklenmesi teklif edilen Milli Eğitim Bakanlığı bütçesi hakkında Recai Güreli de bir konuşma yapmıştır. Konuşmasında Milli Eğitim Bakanı'na şunları sormuştur:

Muhterem arkadaşlar; müzakere konusu zannediyorum ki, nakli tahsisat idi. Köy ve ilçelere yardıma ait Millî Eğitim Bakanı sayın arkadaşımın bir şey sormak istiyorum. Acaba... (Burada yok sesleri). Burada yoksa hiç olmazsa zabta geçsin.

Acaba, bu tahsisatı doğrudan doğruya vilâyet bütçelerine vermek suretiyle mi köylere yardım edilecektir, yoksa doğrudan doğruya köylere mi yardım edilecektir? Bunu anlamak istiyorum.

Sonra arkadaşlar, Yüksek Heyetinizce de malûmdur. Köyler gezildiğinde görülür ki, birçok köylüler tarafından yapılmakta olan mektepler münakasasız, şusuz busuz ve çürük çarık yapılmaktadır ve verilen paralar da heba olmaktadır. bir kısım mektepler yıkılıyor. Şimdi biz buraya 3,5 milyon lira gibi epeyce büyük bir para veriyoruz. Bu para ile bugünkü rayice göre 100 köyde yeniden mektep yapılabilir. Noksanların ikmalî vesaire için hiç olmazsa vilâyet bütçelerine yapılacak yardım tahsisatıyla bu mektepler hangi vilâyetlerin köylerinde yapılaksa veya yapılmış olan mekteplerin noksanları ikmal edilecekse, bunları müteahhitlere münakaşa ile ihale etmek

suretiyle daha metin ve sağlam yapılmalara taraftarım. Bunu Millî Eğitim Bakanımızın nazarı dikkatine arz etmiş olmak için yüksek huzurunuzda söz almış bulunuyorum. Maruzatım bundan ibarettir (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 1, 02.09.1946: 225).

Recai Bey konuşmasında Milli Eğitim Bakanlığı'na köy okulları için aktarılan paranın il bütçelerine gönderildikten sonra mı köye ulaşacağını yoksa doğrudan doğruya köye mi yardım olarak gönderileceğini sormuştur. Ancak oturum esnasında Bakan olmadığı için sorusu cevaplanamamıştır. Konuşmasının devamında Milli Eğitim Bakanı'na köy okullarının yapımı ile ilgili bir öneride bulunmuştur. Köy okullarının il veya köy yönetimi eliyle yapılmasının okul projelerinde bazı eksikliklere neden olduğunu bunun yerine okul yapım işinin Avrupa'daki gibi müteahhitlere verilirse hem daha sağlam olacağını hem de eksiklik durumunda müteahhitlere bu eksikliklerin gerekirse yaptırım kullanılarak yaptırılabilceğini önermiştir.

Recai Güreli'nin sözlerine cevap olarak Bütçe Komisyonu Sözcüsü Münir Bırsel şu açıklamayı yapmıştır:

Ödeneğin sureti sarfı da Bütçe Komisyonunda konuşuldu. Bu istenen ödenek, açıkça gerekçede de belirtildiği üzere, yalnız malzeme satın almak için istemektedir. Bunlara ihtiyaç olan illerde kereste, cam, çivi ve diğer malzemelerin o illere ait okulların ihtiyaçları bir arada tesbit edilerek ve iller marifetiyle satın alınmak suretiyle sarfedilecektir. Bu suretle malzemenin iyi ve toptan olarak ve ucuz bir şekilde alınması ve aynı zamanda iyi bir taksim ve iyi bir şekilde sarfedilmesi imkânı temin edilecektir.

Köy okulları inşaatının ihale suretiyle yapılmasa bahsi, zannediyorum ki, işin mahiyetine uygun birşey olamaz. Biliyorsunuz ki, bu işlerde köylüler bedenî mükellefiyetle çalışmaktadırlar. Yalnız alınacak para malzeme bedeli olarak verilecektir ve malzeme köylülere aynen tevzi edilecektir (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 1, 02.09.1946: 225).

Münir Bey'in konuşmalarından da anlaşılacağı üzere Recai Güreli'nin okulların ihaleyle yaptırılması fikri uygun görülmemiştir. Günümüzde geldiğimiz noktaya bakılırsa Recai Güreli düşüncelerinde haklı çıkmıştır.

3.2.1.2.3. Matbuat kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun görüşmeleri:

TBMM'nin 16.09.1946 tarihli 15'inci birleşiminde Matbuat Kanunu'nun 9'uncu maddesinin değiştirilmesi ile ilgili mecliste görüşme gerçekleştirilmiştir. Matbuat Kanunu'nun 9'uncu maddesindeki değişiklik şudur:

Madde 9. — Gündelik veya mevkut gazete veya mecmua çıkarmak isteyenler, gazete ve mecmuanın çıkarılacağı yerin en büyük mülkiye âmirine aşağıda istenilen malûmatı havi imzalarıyla bir beyanname vermeğe mecburdurlar.

A) Gazete ve mecmuanın adı;

B) Gazete veya mecmuanın sahibinin adı, soyadı, uyruğu ve muamele merkezi olan iş ve ev adresi;

C) Yazı işlerini fiilen idare edecek olanın adı, soyadı, uyruğu ve ikametgâhı;

D) Nerede yazılıp idare edileceği, nerede basıldığı ve basılacağı matbaa ve matbaacının adı ve soyadı;

E) Siyasi olup olmadığı;

F) Ne vakitlerde çıkarılacağı;

G) Hangi dillerde çıkarılacağı;

H) Sermayeyi tedarik edenler başkaları, ise onların hepsinin ve sermaye kanun dairesinde kurulmuş bir şirkete ait ise mukavelenamesinin aslı veya tasdikli suretiyle beraber şirketin idare meclisini teşkil veya şirketi temsil eden kimselerin adı, soyadı, memleketi, iş ve ev adresleri ve uyrukları;

İ) Gazete veya mecmua bir cemiyete ait ise tüzüğünün tasdikli suretiyle idare kurulunu teşkil edenlerin adı, soyadı, memleketi, iş ve ev adresi: Beyanname muhteviyatında hâsıl olacak değişikliklerin vukuundan üç gün içinde bildirilmesi lâzımdır. Beyanname vermiş olanlara bu kanunda gazete veya mecmuanın sahibi denilir (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 1, 16.09.1946: 326).

Recai Gürelî'nin kanun teklifiyle ilgili şunları söylemiştir:

Muhterem arkadaşlar; Fuad Hulusi arkadaşım burada huzurunuzda konuştular. Fakat (çok sinirli ve asabi konuştukları için ben şurada aranızda oturduğum halde maalesef ne demek istediklerini anlayamadım. Nihayet bir kâğıt okudular, bunda mülkiye âmirlerine beyannamenin verilmemesini, savcılığa verilmesini bir mütalâa olarak yürüttüler.

Arkadaşlar; İçişleri Komisyonu Sözcüsü olan arkadaşım, tavzih için lâzım gelen cevabı pekâlâ kendilerine kısaca verdiler. Yani mülkiye âmirlerine verilmesi tasarıda kaydedilen beyannamenin, mülkiye âmirine verilmesin, Savcılığa verilsin. Arkadaşlar, mülkiye âmiri 25 senede ancak bir vali olabilir. Sonra Anayasada yazıldığı gibi vali Devletin vilâyette mümessili, bütün asayiştan vali ve mülkiye âmiri mesuldür. Binaenaleyh mülkiye âmirini küçük mü görüyorlar ki, inhisar [Tekel] diye vasıflandırdıkları matbuatı?

Binaenaleyh, bundan fazla bu konu üzerinde mâruzâtta bulunmayacağım ve kendilerinden bilhassa rica ederim, bu konu üzerindeki fikirlerini tashih buyursunlar.

Tasarıda, malûmu âliniz, bugün intişar etmekte [dağılmakta] olan gazete ve mecmualar hakkında bir kayıt yoktur. Beyanname münderecatı değiştiğine göre aynı zamanda gazeteci, gazete sahibi ve neşriyat müdürlerinin vâsıflarında tadilât yapıldığına göre herhalde hâlen intişar etmekte olan gazete ve mecmuaların bu tadilâta tâbi tutulması çok yerinde olur zannederim. Bu hususta bir takrir hazırladım.

Muvafık bulursanız, sözcü arkadaşlarım da bunu lââyik görürlerse lütfen kabulünü rica ederim (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 1, 16.09.1946: 340-341).

Recai Güreli konuşmasında kanunda teklif olunan; çıkarılacak gazete ve dergilerin birtakım bilgilerini gazete veya derginin çıkarılacağı en büyük mülki amire bildirme zorunluluğunu desteklemiştir. Ancak kanun teklifinde eskiden beri çıkarılmakta olan gazete ve dergilerle ilgili beyanname verme zorunluluğu olmamasını bir eksiklik olarak görmüş ve bu konuda meclise şu önergeyi sunmuştur:

Yüksek Başkanlığa

Şifahen arzettiğim sebeplere binaen 9 ncu maddeye aşağıdaki fıkranın ilâvesini teklif ederim.

Tokad Milletvekili

Recai Güreli

Fıkra: Bu madde hükmü halen intişar etmekte olan gazete ve mecmualara da şamildir (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 1, 16.09.1946: 344).

Recai Güreli'nin eskiden beri çıkarılan dergilerin de kanun kapsamına alınması ve beyanname verme zorunluluğuna tabi tutulması isteğine komisyon sözcüsü Hasan Şükrü Adal şu şekilde cevap vermiştir:

Efendim, Komisyon böyle bir fıkraya lüzum olmadığına kanidir. Zira beyanname muhtevasında yapılacak olan değişiklikler esasen kanunda vardır. Beyannameye tâbi tutulacak dediğimiz zaman, eski kanunda başmuharrir vardır, umum müdür vardır, kefalet akçası vardır. Bunlar tabiatıyla bu kanunla kalktığı için beyanname çerçevesi içine alınacaktır. Bu yüzden çıkmakta olan gazetelerin de yeniden beyanname verme mecburiyeti vardır ve bunlara da şâmil olacaktır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 1, 16.09.1946: 344).

Komisyon sözcüsünün çıkmakta olan gazete ve dergilerin de beyanname verme zorunluluğuna tabi olacaklarını açıklaması üzerine Recai Güreli önergesini geri almıştır. Bu konuşmaların sonunda yapılan oylama ile matbuat kanununun 9'uncu maddesi meclisçe kabul edilmiştir.

3.2.1.3. Meclis oylamaları:

Recai Güreli'nin VIII. dönem birinci yasama yılında TBMM'de yapılan oylamalarda kullandığı oylar ve sonuçları şu şekildedir:

• Recep Peker Hükümetine verilen oyların sonucu (Güvenoyu almıştır.)

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 378

Oya katılmayanlar: 30

Reddedenler: 53

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 4

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 1, 14.08.1946: 71-73).

- **1946 yılı Bütçe Kanunu’na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki tasarıya verilen oylara sonucu (Oylarda yeterli sayı yok)**

Üye sayısı: 465	Kabul edenler: 206	Oya katılmayanlar: 255
Reddedenler: 0	Çekimserler: 0	Açık Milletvekillikleri: 4

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 1, 02.09.1946: 226-227).

- **1946 yılı Bütçe Kanunu’na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465	Kabul edenler: 287	Oya katılmayanlar: 171
Reddedenler: 0	Çekimserler 2	Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 1, 04.09.1946: 233-234).

- **Kahvenin tekel konusundan çıkarılmasına ve dâhili İstihlâk Vergisi’ne tâbi tutulmasına dair olan kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465	Kabul edenler: 356	Oya katılmayanlar: 124
Reddedenler: 0	Çekimserler: 0	Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 1, 11.09.1946: 265-267).

- **1946 yılı Bütçe Kanunu’na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye Sayısı: 465	Kabul edenler: 308	Oya katılmayanlar: 122
Reddedenler: 28	Çekimserler: 2	Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 1, 13.09.1946: 318-320).

- **Türkiye Cumhuriyeti ile İsveç Hükümeti arasında hava ulaştırmalarına dair olan anlaşmanın onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 341

Oya katılmayanlar: 119

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C.1, 16.09.1946: 367-369).

3.2.2. İkinci yasama yılındaki çalışmaları:

VIII. dönem TBMM milletvekilliğine seçilen üyeler ikinci yasama yılı için 01.11.1946-13.10.1947 tarihleri arasında görev yapmışlardır.

TBMM'nin 11.11.1946 tarihli ikinci birleşiminde çeşitli komisyonlara üye seçimi yapılmıştır. Seçimi yapılacak komisyonlar için oy sayımını yapacak üyeler ad çekme yöntemiyle belirlenmiştir. Meclis İçişleri Komisyonu'nun oy sayımını yapacak milletvekilleri olarak şu kişiler belirlenmiştir: "Abidin Ege (Denizli), Avni Refik Berkman (Ankara), Dr. Kemal Cenap Berksoy (Yozgad)" (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 2, 11.11.1946: 9). İçişleri Komisyonu seçimine ait hazırlanan tutanak aşağıdadır:

Yüksek Başkanlığa

İçişleri Komisyonu için yapılan seçime (300) zat katılmış ve ilişik listede adları yazılı zatlar, hizalarında gösterilen oyları almışlardır.

Ankara

Denizli

Yozgad

A. R. Bekman

A. Ege

K. C. Berksoy

İçişleri Komisyonu

Antalya	Rasih Kaplan	300
Balıkesir	Fahrettin Tiritoğlu	300
Bitlis	Muhtar Ertan	300
Bolu	Hasan Şükrü Adal	300
Bolu	İhsan Yalçın	300
Çanakkale	Niyazi Çıtakoğlu	300
Çoruh	Atıf Tüzün	300
Çorum	Suheyp Karafakıoğlu	300

Giresun	Eşref Dizdar	300
Gümüşhane	Ahmet Kemal Varınca	300
Isparta	Sait Köksal	300
İstanbul	Ahmet Kemal Silivrili	300
Kars	Akif Eyidoğan	300
Kayseri	Fikri Apaydın	300
Kocaeli	Cenap Aksu	300
Konya	Şevki Ergun	300
Konya	Dr. Aziz Perkün	300
Kütahya	Ömer özdek	300
Muğla	Dr. Mitat Sakaroğlu	300
Muş	Halid Onaran	300
Seyhan	Cavid Oral	300
Siird	Etem İzzet Benice	300
Siird	Lûtfi Yavuz	300
Sivas	Mitat Şükrü Bleda	300
Sivas	Nazif Ergin	300
Tekirdağ	Cemil Uybadın	300
Tokad	Recai Güreli	300
Tokad	Galib Pekel	300
Trabzon	Hamdi Orhon	300
Yozgad	İhsan Olgun	300 (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 2, 11.11.1946: 18).

Recai Güreli 2'inci yasama yılında, bu oturumda yapılan oylama ile 30 kişilik İçişleri Komisyonu'na seçilerek görev yapmıştır.

3.2.2.1. Komisyon görevleri:

Recai Güreli VIII. dönem 2. yasama yılında İçişleri Komisyonu üyesi olarak mecliste görev yapmıştır. Recai Bey'in ikinci yasama yılında İçişleri Komisyonu üyesi olarak hazırlanmasına katkı sağladığı ve imzası olan tutanaklar şunlardır:

- 26.12.1946 tarih ve 6 karar numaralı Tunceli ili merkezinin Kalan kasabasına nakline ve Kalan ilçesinin kaldırılmasına ve bir kadro ile Kütahya ilinde Altıntaş adı ile yeniden bir ilçe kurulmasına dair İçişleri Komisyonu raporlu (Esas No: 1/95) S. Sayısı: 50

- 06.02.1947 tarih ve 14 karar numaralı Danıştay'da ihdas edilen Altıncı Daire Başkanlığı ile üyelikleri için seçim yapılmasına dair Başbakanlık Tezkeresi ve Adalet ve İçişleri Komisyonlarından Kurulan Karma Komisyon raporu (Esas No: 3/67) S. Sayısı: 68
- 13.02.1947 tarih ve 17 karar numaralı Jandarma Erat Kanunu'nun 12'nci ve geçici 3'ncü maddelerinin değiştirilmesi hakkında İçişleri Komisyonu raporlu (Esas No: 1/139) S. Sayısı: 97
- 02.05.1947 tarih ve 21 karar numaralı Jandarma Kanunu'nun 12'nci maddesinin değiştirilmesi hakkında İçişleri Komisyonu raporlu (Esas No: 1/149) S. Sayısı: 124
- 03.05.1947 tarih ve 2 karar şehir ve kasabalarda mahalle muhtar ve ihtiyar heyetleri teşkiline dair olan 4541 sayılı kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bazı maddeler eklenmesine dair Geçici Komisyon raporu (Esas No: 1/164) S. Sayısı: 125
- 21.04.1947 tarih ve 19 karar numaralı Arazi Vergisi Kanunu'nun 9'ncü maddesinin değiştirilmesine dair İçişleri Komisyonu raporlu (Esas No: 1/77) S. Sayısı: 202
- 11.06.1947 tarih ve 36 karar numaralı Çanakkale Milletvekili Niyazi Çıtakoğlu'nun, Belediye Kanununun 110'ncü maddesine bir fıkra eklenmesine dair İçişleri Komisyonu raporlu (Esas No: 1/47) S. Sayısı: 221

3.2.2.2. Meclis çalışmaları:

Bu bölümde Recai Güreli'nin ikinci yasama yılında yaptığı meclis konuşmalarına yer verilecektir.

3.2.2.2.1. 1947 yılı Bayındırlık Bakanlığı bütçesi görüşmeleri:

25.12.1946 tarihli 23'üncü meclis toplantısında Bayındırlık Bakanlığı bütçesi görüşmeleri yapılmıştır. Recai Güreli'nin Bayındırlık Bakanlığı bütçesi üzerine şu konuşmayı yapmıştır:

Muhterem arkadaşlarım, Cumhuriyet Hükümetlerinin, Cumhuriyet devrinde her gün artan verimli çalışmaları arasında Bayındırlık Bakanlığının memleketin imarı hususunda gösterdiği büyük alâka ve çalışma hakikaten teşekkür ve takdire değer mahiyettedir. Bunu, ancak bütün milletin takdirini kazanan, bu çalışmalarını ancak

aramızda olmayan Demokratlar göremiyorlar. Fakat biz ve bütün millet, bütün bu çalışmaları görüyoruz ve göğsümüz kabarmaktadır.

Bugün Bayındırlık bütçesinin müzakeresi münasebetiyle ben de memleket işlerini ilgilendiren bazı konular üzerinde durmak istiyorum. Arkadaşlar söyleyeceğim konular üzerinde birinci derecede, demin de Refik Ahmet [Sevengil-Tokat] arkadaşımın temas ettiği, deprem mıntıkasına, bilhassa kendi seçim daireme ait bir konudur bu. Biliyorsunuz ki, arkadaşlar 1939 yılında, Tokad İli bütün mülhakatıyla depreme uğramıştır. Bundan sonra geçen yıl aynı zamanda Tokad merkezini seller basmış ve aşağı yukarı bir milyon lira kadar bir zarar ve tahribat yapmıştır. Bu meyanda bazı vatandaşların hayatına da son vermiştir. Arkadaşlar her sene benim bildiğim bu âfet Tokad'da cereyan etmektedir. Nitekim 324 yılında gelen selden bin kişi kadar ölmüştür, bu kayıtlarla müspettir. Binaenaleyh bu memleketi hakikaten bu afetten kurtarmak için Bayındırlık Bakanlığının bu uğurda fedakârlık yapmasını rica ederim.

Arkadaşlar ben bütçeyi gözden geçirdim. 610 ncu bölümün birinci maddesinde zelzele bölgesine yardım diye bir milyon 425 bin lira tahsisat konmuştur. İkinci maddesinde yangın, sel, yer kayması ve çökmeleri gibi âfetlerden zarar gören bölgelere yardım olarak 50 bin lira konmuştur. Arkadaşlar bu sel baskınının önüne geçmek için bütçeye konan bu 50 bin lira tahsisatın «bu belki başka yerleredir», kâfi gelmeyeceği pek açıktır. Bundan evvel Sayın Bayındırlık Bakanı Cevdet Kerim arkadaşımın da ricada bulunmuş ve kendileri de ricada bulunmuşlardı. Şimdi bu 50 bin lira dikkatimi çekti. Acaba bunun başka bir bütçede yeri var mıdır, yok mudur? Bunu anlamak istiyorum, Sayın Bakandan rica ediyorum.

Sonra ikincisi: Arkadaşlar yine Tokad bölgesine aittir. 1939 da depremden tamamen yıkılan ve yer ile bir olan Reşadiye İlçesi depreme uğradı hem de bir yangın dolayısı ile tek bir ev kalmamak şartıyla yandı. Bu âfetlerde birçok vatandaşlarımız da hayata gözlerini yumdular, Allah cümlemize ve milletimize sağlık versin. Bu kasabanın yeri değiştirildi. Fakat arkadaşlar Hükümet binası henüz yapılmadı. 1939 yılından beri burada Hükümet binası yapılacak diye vaatler yapılmaktadır, nedense sıraya giremedi. Hiç olmazsa bu yıl bütçesinden burada barakalarda oturmakta olan memur arkadaşları kurtarmak ve halkın işlerinin aksatılmadan yürümesi için, bu sene bütçesinden buradaki Hükümet binasının yeniden yapılmasını bilhassa rica edeceğim.

Bundan maada arkadaşlar, Erbaa'ya geçen sene de olduğu gibi, bu sene de yardımın bir az daha artırılmasını rica edeceğim. Bu kasabanın da yeri değiştirilmiştir. Fakat bu yer değiştirme tamamlanamamış ve halen eski yerinde 300 - 400 ev kalmıştır. Kanuna göre, bu yıl yardım edilmezse burada kalanlar mağdur olacaktır. Buraya da âzami yardımın esirgenmemesini rica ediyorum. Mâruzâtım bundan ibarettir arkadaşlar (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 3, 25.12.1946: 493).

Recai Güreli konuşmasında, aynı zamanda kendi seçim bölgesi de olan, Tokat'ın yaşadığı sorunlara değinmiş ve Bayındırlık Bakanlığı'ndan bazı isteklerde bulunmuştur. Öncelikle 1939 yılında deprem ve sel felaketi yaşayan Tokat'ın yeniden imarı için ayrılan bütçeye dikkati çekmiştir. Recai Bey, Bayındırlık Bakanlığı bütçesinde yer alan 610'uncu bölümün birinci maddesinde deprem bölgesi

için ayrılan miktarı az bulmuş ve Bakan'a ayrıca ayrılan bir bütçenin olup olmadığını sormuştur.

İkinci olarak depremde yıkılan Reşadiye ilçesine bir hükümet konağı yapılmasını ve Erbaa'daki deprem sonrası başlayan yer değiştirme işleminin tamamlanmasını istemiştir. Böylece burada yaşayan halkın daha fazla mağdur edilmeyeceğini dile getirmiştir.

Bayındırlık Bakanı ve aynı zamanda Sinop milletvekili Cevdet Kerim İncedayı; bütçenin az olmasının aksine bir önceki seneden beş milyon lira daha fazla olduğunu, üstelik bir önceki sene bakanlık bütçesi içerisinde Elektrik Etüd İdaresi'nin de yer aldığını bu sene ise bu idarenin Ekonomi Bakanlığı'na aktarıldığını söylemiştir. Bu sayede Bayındırlık Bakanlığı'nın bütçesinin görünenden daha fazla olduğunu ifade etmiştir. Dolayısıyla deprem bölgelerine daha fazla kaynak ayrılabilir.

3.2.2.2.2. 1947 yılı Ekonomi Bakanlığı bütçesi üzerine konuşması:

26.12.1946 tarihli meclis 24'üncü birleşiminde 1947 yılı Ekonomi Bakanlığı bütçesi görüşülmüştür. Recai Güreli Ekonomi Bakanlığı bütçesi ile ilgili düşüncelerini şöyle ifade etmiştir:

Muhterem arkadaşlarım, Ekonomi bütçesinin müzakeresi münasebetiyle Sayın Bakandan iki temennide bulunacağım. Bu temennilerimden birisi Kütahya, ikincisi de Balıkesir'e aittir. Arkadaşlar yüksek heyetinizce de malûm olduğu gibi Kütahya Porsuk dağının eteğinde tarihi bir şehrimizdir. Müsait tabii şartların bir araya gelmiş olması Kütahya'ya tarihi bir şehir olmak meziyetini de kazandırmıştır. Frigya'nın bu eski kasabasına evvelce (Kotyasiom) veya (Kotyaion) deniliyordu. Bugünkü adı da bu kelimedenden çıkmıştır. İçinde ve etrafında bir çok eski eserler vardır. Midras'ın mezarından başka Frigyalıların kayaları oymak suretiyle bırakmış oldukları eserler hâlâ yaşamaktadır. Bizanslılardan sonra şehir Selçuk Türklerinin eline geçti. Bir aralık Germiyanogullarının hâkimiyeti altında yaşadı. Germiyanoglu kızını Yıldırım'a verirken şehir de çeyiz olarak hükümdara teslim etmiştir. Kütahya çok eski zamanlarda İstanbul'dan, İran ve Suriye'ye giden ana caddenin Balıkesir tarafından gelen diğer bir cadde ile ve Bizans zamanında İznik ve İnégöl'den gelen yolların kavşak noktası olduğu için ticari bir merkez idi. Garbi Anadolu'nun birçok büyük il dağlarından çıkar. Bundan dolayı Garbi Anadolu'nun belli başlı su depolarından biri sayılabilir. Şimdiki nüfusu 20 bine yakındır. 1897 tarihinde 22 bin idi. Filhakika o zaman bunun beş altı binini millî olmayan anasır teşkil ediyordu. O tarihten elli seneye yakın bir zaman geçmiş olduğu halde maalesef nüfusunda mühim bir artış yoktur, havası sağlamdır. İşsizlik sebebi ile geçim şartlarının ağırlığı halkın birçoğunu bu güzel ve tarihî şehri terke mecbur bırakıyor. Hâlbuki Kütahya'nın çeşitli ve bol madenleri vardır, 1926 yılında Sanayi ve Meadin bankası tarafından getirilen mütehasıs «Blot Fiyer» tarafından verilmiş uzun bir raporunu okudum, bu

zat raporunda Kütahya havalisinde porselen sanayiine elverişli en yüksek evsafıta ve mühim miktarda madenlerin mevcut olduğunu bildiriyor.

1931 - 1937 yıllarında Türkiye vasatı 730 000 lira değerinde senevi (yıllık) 1476 ton porselen mamulü ithal etmiştir. Savaş yıllarında fincan, tabak ve diğer porselen mamulatından memleket oldukça sıkıntı çekmiştir. Kütahya çini fabrikaları olmasaydı bu sıkıntı büsbütün artmış olacaktı. Hatırladığıma göre, 1937 yılında yapılan beş yıllık sanayi programında Kütahya'da bir porselen fabrikası kurulması kararlaştırılmıştı. Kurulması kararlaştıran bu fabrika ilk kuruluşunda 750 tonluk imalât yapacak ve bilâhare büyültülecekti. Sayın Peker Hükümetinin programı da porselen sanayiinin tetkik edileceği müjdesi Kütahyalıları da çok sevindirdi. Programa giren işlerin gerçekleştiğini görüyor ve göğsümüz kabarıyor. Kütahya'ya ait porselen işinin de programa alınarak bir an evvel gerçekleşmesini Kütahyalılar Sayın Peker Hükümetinden sabırsızlıkla beklemektedirler.

2. — Arkadaşlar, Kütahya'nın ikinci bir derdi daha var. Bunu da fırsat bulmuşken arz etmek isterim. 1935 yılının Ekim ayında Maden Tetkik ve Arama Enstitüsünün en yetkili yerli ve yabancı eleman ve mütehassıslarından müteşekkil bir grup Kütahya'ya gelmiş ve etüdler yapmıştır. Bu etüdler yıllarca sürdü. Bu heyetin yaptığı etüdler kurulacak büyük enerji elektrik santraline aitti. Bu heyetin yaptığı etüdlere elektrik santrali için Kütahya merkezinin Seyidömer Köyü civarında ve bu köyün 10 - 15 kilometre çevresindeki sahanın jeolojik ve teknik bakımından en elverişli şartları ve hususiyetleri haiz olduğu merkezinde idi. Bu raporda bu bölgenin en az 150 en çok 500 milyon ton bir linyiti ihtiva etmekte olduğu ve en genç linyit sınıfından bulunduğu açık işletme yolu ile ve az masrafla büyük parçalar halinde ve zayıatsız çıkarılabileceği. 1936 yılındaki hesaba göre tonu bir buçuk liraya istihsal olunabileceği merkezindedir. Ben raporu okudum. Bundan maada 1937 yılına ait gazeteleri gözden geçirirken bu konuya ait Bakanların beyanatlarında Kütahya'nın Seyidömer Köyünde kurulacak santral için ilk önce bir Alman şirketiyle sonra da Karabük tesisatını yapan İngiliz şirketiyle konuşulmuş olduğu sarahatan yazılıdır.

1937 yılında Devletçe yapılan etüdlere burada kurulacak santralin 57 500 beygir takatında ve yıllık 345 500 milyar kilovat saat enerji istihsal edebileceği, son yıllarda bu bölge santralının Kütahya'nın uzak bir yerinde Tunçbilek civarında kurulacağı haberi yıllarca bu emellerinin gerçekleşmesini sabırsızlıkla bekleyen Kütahyalıları hayal sukutuna uğrattığını bu seferki gezilerimde yana yakıla bana anlattılar. Tunçbilek'te kurulacak santralin Seyidömer civarında kurulacak santrale göre elverişsiz olacağı, maliyet fiyatının daha çok ve hattâ iki misli artacağını yine raporlara istinaden söylediler. Bu havzadaki kömürlerin 4500 den 6000 e kadar kaloriyi haiz olmaları, uzak bölgelere taşınabilir, kısmen biriket yapılabilir, fabrika ve şimendifer yakacağı olarak kullanılabilir olmaları, istihsallerinin [üretimlerinin] matlup [alacak] dereceden fazla olmaması gibi sebeplere mukabil Seyidömer'deki kömürlerin bu nevi kullanışlara elverişli olmayışı ve ancak mahallinde elektrik istihsaline yaramaması büyük enerji santralının burada kurulmasının her bakımdan daha muvafık ve elverişli olur kanaatini vermektedir. Henüz fiiliyata geçilmemişken bu işin bir daha mütehassıslar marifetiyle etüd yapılmasını her bakımdan faydalı gördüğüm için değerli Bakanımın bunun bir daha mahallen tetkik ettirilmesini rica ediyorum.

Sonra arkadaşlar, bundan sonraki ricam Balıkesir'e aittir. Balıkesir 35 000 nüfusu ihtiva etmektedir, mülhakatla beraber 220 bin nüfusludur.

Arkadaşlar, Balıkesir, zirai istihsal itibariyle çok kıısırdır. Bu 220 000 halk ekseriya senenin 6-8 ayını boş geçirmektedir. Burada daha çok hayvancılık vardır. Dağlarında, yaylalarında, meralarında milyonlarca hayvana maliktir. Bütün bunlardan milyonlarca yün, yapağı istihsal edilmektedir. Balıkesir'de istihsal edilen yapağı, kalite itibariyle, her halde memlekette en iyi yapağılardan biridir. Halk yıllardan beri, - oraların hem bir zamanlar valiliğini yaptım, hem de bu sefer Parti Müfettişliğini yaptım -mütemadiyen geçim zorluğundan şikâyet ediyorlardı. Bu ilin kalkınması, ancak orada bulunan iptidai maddelerden istifade edilmek şartıyla bir yün ipliği fabrikasının kurulmasıyla olacağı kanaatindeyim.

Arkadaşlar, ben bu vesile ile Sayın Ekonomi Bakanından rica ediyorum, himmet etsinler ve bu ilin 220 bin nüfusunu kurtaralım. Geçim darlığı bu memleket için hicret doğuruyor. Ben bilhassa bunları rica ederek kürsüden iniyorum (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 3, 26.12.1946: 535-536-537).

Recai Güreli buradaki konuşmasında seçim sırasındaki gezilerinde Kütahya ve Balıkesir'de yaşayan vatandaşların kendisine aktardığı konular üzerine durmuştur. İlk olarak sözlerine Kütahya ile başlamıştır. Kütahya'daki nüfus göçünün sebebi olarak işsizliği öne sürmüş ve Kütahya'ya bir porselen fabrikası kurulmasını teklif etmiştir. Çünkü Kütahya maden bakımından zengin olmasıyla bu yatırımın kolaylıkla yapılabileceği bir bölgedir. İkinci olarak Kütahya'ya acilen bir elektrik santrali kurulmasını istemiştir. Recai Bey elektrik santralinin, bölgede bolca linyit yatağı bulunması sebebiyle Seyidömer'e kurulmasını teklif etmiştir.

Recai Bey'in konuşmasında değindiği bir diğer konu da Balıkesir'in iş imkânlarının geliştirilmesi ve bölgede bulunan hammaddeden yararlanılması amacıyla bir yün ipliği fabrikası kurulması fikridir.

Recai Güreli her iki ildeki vatandaşların hem yetiştirdiği ürünlerin değerlendirilmesi hem de bölge insanının iş imkanına kavuşmalarını sağlamak düşüncesiyle halk için hareket etmiş ve Ekonomi Bakanlığı'na önerilerde bulunmuştur. Ekonomi Bakanı Tahsin Bekir Balta (Rize) Recai Bey'in önerilerini dikkate alacaklarını ancak santralin kurulacağı yere mühendislerin karar vereceğini söylemiştir.

3.2.2.2.3. 1947 yılı Tarım Bakanlığı bütçesi üzerine konuşması:

27.12.1946 tarihli meclis 25'inci birleşiminde 1947 yılı Tarım Bakanlığı bütçesi görüşülmüştür. Recai Güreli bütçeyi incelediği zaman gözüne çarpan hususları meclis konuşmasında şöyle ifade etmiştir:

Muhterem arkadaşlarım, ben söz almak niyetinde değildim. Amma bütçeyi tetkik ettim, bir konu üzerinde duracağım.

Yüksek Heyetinizce malûmdur ki, birçok haralarımız var. Bu haralardan hakikaten memleket için büyük fayda temin edilmektedir. Benim bulunduğum yerlerde haralar civarındaki köylüler hakikaten çok büyük istifade temin ediyorlar. Bugün bütçenin tetkikinde haralar için ayrılan paranın, geçen yıla nazaran 960 bin lira gibi mühim bir rakam noksan olduğunu gördüm.

Evet, çok iyi yapmışlar, amma bilmem öyle midir? Bence iyi yapılmamıştır. Şimdi arkadaşlar ben bu haraların birkaç tanesini gördüm. Civarındaki köyleri de birer birer gezdim. Hakikaten haralar civarında olan köyler hayvancılığın ıslahı bakımından çok büyük faydalar temin etmiştir. Benim gözlerimle gördüğüm müspet netice budur. Bunun için bunlara biraz daha ehemmiyet verilmesi lâzım geliyordu. Bu böyle olduğu halde acaba niçin ve ne maksatla 960 bin lira gibi mühim bir para bu haralar tahsisatından ayrılmıştır? Sayın Tarım Bakanından bunu öğrenmek istiyorum; bu, bir. İkincisi; kulağıma bir şey ilişti. Veteriner hekiminin beşerî tababete olan yakınlığı, insan ve hayvanlar arasında seyreden şarbon hastalığı sebepleriyle Veteriner Umum Müdürlüğü Tarım Bakanlığından alınıp Sıhhat Bakanlığına devredilmek isteniyormuş. Bunun da sebebini anlayamadım. Böyle bir tasavvur var mı? Sayın Ziraat Bakanından bunun da açıklanmasını rica ediyorum. Maruzatım bu kadardır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 3, 27.12.1946: 626).

Recai Güreli Tarım Bakanlığı bütçesini incelediğinde haralara (at çiftliği) ayrılan paranın bir önceki seneye göre az olduğunu görmüş ve bu konuya dikkat çekmiştir. Haraların memleket için önemine dile getirmiş ve bu kadar önemli bir rol üstlenen haralar için neden az bir para ayrıldığını Tarım Bakanı'na sormuştur. İkinci olarak Veteriner Umum Müdürlüğü'nün Sağlık Bakanlığı'na bağlanması gibi bir düşüncenin olup olmadığını sormuştur.

Tarım Bakanı Faik Kurdoğlu Recai Bey'e cevaben haralara ayrılan paranın Bakanlık tasarrufuyla değil Bütçe Komisyonu'nun kararıyla olduğunu ve ayrıca Veteriner Umum Müdürlüğü'nün Sıhhat Bakanlığı'na aktarılması gibi bir durumun söz konusu olmadığını meclise aktarmıştır.

3.2.2.4. 1947 yılı Ticaret Bakanlığı bütçesi:

28.12.1946 tarihli meclis 26'ıncı birleşiminde 1947 yılı Ticaret Bakanlığı Bütçesi görüşülmüştür. Bütçe üzerindeki görüşmeler sırasında konu Toprak Mahsulleri Ofisi'nin buğday satışı gündeme gelmiştir.

Ticaret Bakanı Atıf İnan Toprak Mahsulleri Ofisi'nin 26 kuruşa mal ettiği buğdayı 24 kuruşa sattığını, bunun da sebebini ofisin kar zarar amacından ziyade halk yararını düşünmesinden kaynaklandığını ifade etmiştir. Recai Güreli ise konuşmanın

arasına girerek buğdayın 27 kuruşa satıldığını söylemiştir. Ticaret Bakanı konuyu bir eleştiri olarak algılayınca Recai Bey şu açıklamayı yapmıştır: “Bilâkis, kuvvet diye arz ettim. Yani, nâzını rolünü oynayan Toprak Mahsulleri Ofisi buğday fiyatını 22 kuruştan tespit etmekle buğday fiyatı köylünün nefine [yararına] inkişaf etmektedir. Bu da satış serbest olduğu için yapılmıştır. Yanlış telâkki buyurmayın” (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 3, 28.12.1946: 726).

Recai Güreli Toprak Mahsulleri Ofisi’nin halk yararına hareket ederek buğdayı ucuz satmasını takdir etmektedir.

3.2.2.2.5. 1947 yılı Vakıflar Genel Müdürlüğü bütçe tasarısı görüşmeleri:

30.12.1946 tarihli meclis 27’inci birleşiminde 1947 yılı Vakıflar Genel Müdürlüğü Bütçesi görüşülmüştür. Konu ile ilgili söz alanlardan birisi de Recai Güreli’dir. Bütçe ile ilgili şunları söylemiştir:

Muhterem arkadaşlar; bendeniz de Vakıflar İdaresi bütçesi münasebetiyle bir iki mevzua temas edeceğim.

Temas edeceğim mevzulardan biri, Burhaniye’de pazar yerinde büyük bir cami, diğeri de Vakfa ait o civardaki köprülerdir. Bu cami 1943 yılındaki depremde harap olmuştur. Bu harabiyetten sonraki, resmî ve hususi bütün teşebbüsler müsmir [hayırlı] bir netice vermediği için mecburen yüksek huzurunuzda söz almak zorunda kaldım.

Arkadaşlar, harap olan bu cami Burhaniye’nin yegâne camiidir ve çarşının tam ortasındadır. Resmî mahiyette, hususi mahiyette vâki olan müracaatlara verilen cevap her sene tahsisat konulacaktır ve bu cami yapılacaktır şeklindedir. Hâlbuki yapılmamıştır, arkadaşlar caminin tamiri işi fazla paraya mütevakıf olduğu için mahallen de yapılmasına imkân yoktur. Bu caminin birçok zeytinlik evkafı vardır. Bu zeytinlikler, bütçede görüldüğü veçhile her yıl köprü ve camilere mevkuf olan zeytinlikler 599 bin lira gibi büyük bir irat temin etmektedir. Buna mukabil Vakıflar İdaresi o havalide ve bilhassa bu yere on para bile sarf etmemektedir. Resmî müracaatlara Vakıflar İdaresi şu şekilde cevap vermiştir:

Cami çarşının orta yerinde bulunduğu için tehlikeli durumdadır. Bu tehlike dolayısıyla caminin bir an evvel yaptırılması hakkında vilâyetin temennisine verilen cevap beliren tehlikenin giderilmesi için lazım gelen tedbiri almaktan ibarettir. Hâlbuki arkadaşlar, bu tehlikenin izale edilmesi [giderilmesi] için etrafındaki bütün dükkânları yıkmak lâzımdır. Allah korusun en ufak bir depremle etraftaki birçok dükkânların ve mağazaların yıkılacağı gibi kaybına da mal olacaktır. Bu sebeple Vakıflar İdaresinden benim ricam hiç olmazsa bu yıl bu camiinin bir an evvel tamirini istemektir.

Diğeri de köprülerdir. Köprülerin de Vâkıf birçok zeytinlikleri vardır. Bu zeytinliklerden aldıkları hasılat büyüktür. Hatta işlemeyi dahi temin etmektedir. Bu köprüler de 10 - 15 bin lira ile meydana gelecek ufak mikyastaki [ölçekte]

köprülerdir. Senelerden beri, hatta benim orada bulunduğum veliliğim zamanından beri yazıldığı halde bu köprüler yapılmamıştır. Bunu da bilhassa kendilerinden rica ederim.

Sonra arkadaşlar, bu havalideki arazi ve zeytinlikler genel gideri diye bir tertip vardı, Vakıflar İdaresinin orada bir zeytinyağı fabrikası mevcuttur. Bunu işletmektedir. Zannediyorum ki 57 000 lira ile ve bu az masrafla işletilemeyecek bir vaziyettir. Acaba daha başka yerden mi sarfiyat yapılıyor da bu zeytinlikler işletiliyor; Adetleri milyona balığ olan zeytinliği vardır, Ayvalıkta, Edremit'te Burhaniye'de ve Havran'da birçok zeytinlikleri olduğu halde 57 000 lira ile bu işletme nasıl temin edilebilir. Kendilerinden sormak ve öğrenmek istiyorum. Bunu açıklamalarını rica edeceğim. Mâruzatım bundan ibarettir (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 3, 30.12.1946: 816-817).

Recâi Güreli Balıkesir Burhaniye'de bulunan ve 1943 depreminde hasar gören tarihi caminin tamir edilmemesi ile ilgili Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün eleştirmektedir. Çünkü bu caminin hâlihazırda vakfedilmiş durumda olan zeytinlikleri ve bu zeytinliklerden elde edilen gelirleri mevcuttur. Bu gelirlerle caminin kolayca tamir ettirilebileceğini ifade etmiştir. Caminin en kısa zamanda onarılmazsa bir sonraki depremde yıkılabileceği ve can kayıplarının yaşanabileceği konusunda uyarmıştır. Bir diğer husus olarak da tarihi köprülerin tamir edilmemesini eleştirmiştir. Çünkü bu köprülerin de vakıf malı olan zeytinlikleri ve gelirleri mevcuttur. O gelirlerle kolayca köprülerin tamir edilebileceğini söylemiştir. Recâi Bey'in konuşması üzerine söz alan Başbakan Yardımcısı Mümtaz Ökmen durumlar yakından ilgileneceğini ve Vakıflar Umum Müdürü'ne durumu aktaracağını ve sorunun çözüleceğini söyledi.

3.2.2.2.6. Edremit Belediye Başkanı Cevdet Denizer'in cezasının affına dair Adalet Komisyonu raporu (5/61) görüşmeleri:

11.06.1947 tarihli meclis 71'inci birleşiminde Edremit Belediye Başkanı Cevdet Denizer'in cezasının affı konusu görüşülmüştür. Af meselesine geçmeden evvel Cevdet Denizer'in neden suçlu bulunduğuna değinmekte fayda vardır.

İkinci Dünya Savaşı'nın en şiddetli olduğu yıl olan 1942 yılında hükümet Milli Korunma Kanunu'nu çıkararak ordunun ve halkın ihtiyacı olan gıda maddelerini parası peşin ödenmek suretiyle el koymak istemişti. Bu noktada en çok ihtiyaç duyulan gıda maddelerinden birisi zeytinyağıydı. Cevdet Denizer bu noktada iki unsurdan dolayı suçlu bulunmuş ve ceza almıştır:

1. 1942 - 1943 senesi istihsal ettiği yağlardan Hükümetçe, verdiği beyannameye göre el konulan 93 837 kilo 835 gram yağdan 93 537 kilo ve 672 gram mı teslim edip,

mütebakisini teslimden imtina ediyor. Teslim etmediği miktar, 350 kilo 158 gramdır. (Gülüşmeler).

İkincisi: 1943 - 1944 senesinde imal ettiği yağlardan da 19 434 kilosunu aynı şekilde temerrüt göstererek vermekten imtina ediyor (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 6, 11.06.1947: 126).

Cevdet Denizer, Edremit Asliye Ceza Mahkemesince bozmadan sonra Millî Korunma Kanununun 14 ve 55 nci maddesinin birinci fıkrası ve Türk Ceza Kanununun 80 ve 59 ncu maddeleri nazara alınmak suretiyle iki sene bir ay 25 gün hapis ve 243 lira ağır para cezasına mahkûm etmekle beraber, hüküm hülâsasının ilânına, ve 19 434 kilo yağın da müsaderesine karar veriliyor. Hüküm tarihi 7.VIII.1944 dür (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 6, 11.06.1947: 126).

Cevdet Denizer'in affi konusunda Recai Güreli şunları söylemiştir:

Muhterem arkadaşlar; Adalet Komisyonu Sözcüsü Azmi Bey arkadaşım Cevdet Denizer hakkındaki mütalâalarını yüksek huzurunuzda arz ettiler. Bendeniz yalnız yüksek atıfetinizden af dileyen Cevdet Denizer'in ahvali şahsiyesi ve aynı zamanda ve o sıralarda Hükümetin emirlerine ne derece muti olduğu hakkındaki mütalâalarını kısaca arz edeceğim.

Arkadaşlar; bendeniz 1942 - 1943 yani aranızda katılma şerefini kazanmadan evvel Balıkesir'de Vali bulunuyordum. Bu arkadaşım, da Edremit Belediye Reisi idi. Arkadaşlar, belediye reisliğinde bulunduğu müddetçe hatırlarsınız Hükümet zeytin yağlara bir narh vazetmişti ve bu narh126 kuruştur, zeytinyağını bu fiyattan satacaksınız denince o mıntıkanın belki bütün zeytinyağlarını Hükümet emrine teslim etmek suretiyle yüksek hamiyet ve kudreti gösteren bu Cevdet Denizer'dir arkadaşlar. Hazim Bozca arkadaşımız o zaman savcı muavini idi, savcı muavini olmaları itibariyle buna pekalâ vakıftır. Buna ittiba etmeyen, yalnız arkadaşlar Ayvalık'ın bir kaç şahsiyetidir. Bu meyanda Balıkesir muhitine gelerek kundura toplamak suretiyle Millî Korunma Kanununa aykırı hareket ve birçok vatandaşları izrar edenler de vardır, burada isim zikretmeye lüzum görmüyorum. Arkadaşlar bu zat atıfetinize lâyıktır. Dedesi Türk denizcilerinin en büyüğü Salih Reis'dir. Babası, Kuvayi Milliye zamanında, biliyorsunuz o zaman askerlik mükellefiyeti yoktu, kendisi genç yaşında Kuvayi Milliye'ye iştirak etmiş, boğazına zeytinyağı akıtılmak suretiyle esaret hayatı geçirmiştir. Atıfetinize lâyıktır. Diğer sözlerin hepsi boştur. Bu kadarı kâfidir. (Soldan alkışlar) (Kâfi kâfi sesleri) (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 6, 11.06.1947: 130).

Recai Bey konuşmasında Balıkesir Valiliği yaptığı dönemden Cevdet Denizer'i yakından tanıdığını ve hizmetlerini takdir ettiğini belirtmiştir. Ayrıca Cevdet Denizer'in dedesi ve babasının Milli Mücadele kahramanı olması ve hükümet politikalarına yardımcısı olması bakımından meclisin affını hak ettiğini söylemiştir. "Edremit Belediye Başkanı Cevdet Denizer'in Edremit Asliye Ceza Yargıçlığınca hükmedilip kesinleşen 2 ay 27 gün hapis ve 243 lira para cezası affedilmiştir" (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 6, 11.06.1947: 136).

3.2.2.2.7. Başbakan Hasan Saka'nın kurduğu hükümet programı görüşmeleri:

13.10.1947 tarihli meclis 85'in birleşiminde Başbakan Hasan Saka'nın kurduğu hükümet programı görüşülmüştür. Demokrat Parti adına söz alan Adnan Menderes, Hasan Saka hükümetine ait programın kendilerine oylamadan iki gün önce verilmesini eleştirmiş ve Cumhuriyet Halk Partisi'ni Demokrat Partilileri konuşturmamakla suçlamıştır. Hükümet programını inceleyecek yeterince zamanlarının olmamasından dert yanmıştır. Bunun üzerine söz alan Recai Gürelî şunları söylemiştir:

Aziz arkadaşlarım; ben söz almak niyetinde değildim. Ancak Demokrat Partinin sayın sözcüsü Adnan Menderes arkadaşımın konuşmalarında Partimize yönelttiği yersiz ve haksız hücumlar beni de yüksek huzurunuzda konuşturmağa saik oldu.

Arkadaşlar; Sayın Menderes konuşmasında partilerine baskıdan bahsettiler. Muhalefet partisi sözcüsü pek tabîî bize rahmet okumayacaktır. Yerli yersiz, alabildiğine tenkit ve hücumlarını yapacaktır. Yalnız gönül isterdi ki bu hücum ve tenkitler marazi şekillere bürünmesin. Maatteessüf arkadaşım bunun çok fevkinde sesini yükselterek hücumlarını yöneltti.

Sayın Menderes'in bu iddiası hiçbir delil ve hadiseye istinad etmiyor. Yalnız mübalâğa ve mübalâtla süslenmiş cümlelere inhisar etmektedir. Bu iddianın yersiz ve haksız olduğunu vakıa yüksek huzurunuzda dilimin döndüğü kadar belirtmeğe çalışacağım.

Arkadaşlar; baskıdan bahsediyorlar. Baskı hariçte, vilâyetlerde Demokrat Partiye değil, Halk Partisine karşıdır. Şu misallerle teyit ediyorum. (Sağdan kim yapıyor sesleri). Yani manevî baskı Halk Partisine karşı vardır.

Şimdi anlatayım: 30 Ağustos zafer bayramı gecesi saat 21 de Balıkesir Vali Muavini Nami Ünal, şahsi vaka olarak arz ediyorum, Demokrat Parti binası önünden geçerken şehrin en işlek bir caddesi olan ve orada tecemmüat kanununa aykırı olarak toplanmış olan bir kalabalık Demokrat Partiden bir vatandaşın nutkunu dinliyor. Bu kalabalığın caddeden gelip geçmeği sıkıntıya uğratan bu topluluğun dağıtılmasını orada bulunan emniyet memurlarına ihtar etmiştir. Arkadaşlar bu sırada orada bir de motosiklet üzerine binmiş, kafayı tutsülemiş Demokrat Partili vatandaşlardan biri geliyor, oradaki bir vatandaşa çarpıyor, yaralıyor, yere yuvarlıyor. Polis müdahale ediyor, Demokrat Parti mensupları orada polisin, zabitanın arkasından - söylemekte teeddüp ederim - söyleyin yuha diye bağırıyorlar. Bu bir hâdise.

İki, bağımsız milletvekili Sayın Mareşal Balıkesir'i ziyaret ediyor. Ziyaret günü kalabalık bir halk meydana toplanıyorlar, sebep ve vesile yokken, Hükümet, yani vilâyetin valisi mitinge müsaade ediyor. Konuşuluyor, konuşulurken arkadaşlar, orada bulunan Demokrat Parti mensuplarının birçoklarının güya inzibatı temin edeceklermiş gibi kollarına beyaz ayyıldızlı pazıbent bağlıyorlar. Polis buna müdahale ediyor, aynı zamanda Cumhuriyet savcısı da müdahale ediyor. Bunları kollarınızdan çıkarın diyor. Maalesef çıkarmamakla beraber zabitanın üzerine bilhassa hem Cumhuriyet savcısına, hem Emniyet Müdürüne bağırıyorlar ve bu

şekilde aralarına girmek suretiyle ayırıyorlar. Bunlar hakkında hiçbir muamele yapılmıyor.

Bir hâdisе daha: Arkadaşlar demokrasiye bağlılığımızdan bahsediyoruz. 17 sene hocalık etmiş bir milletvekili arkadaşın demokrasi hakkında konuştuklarını dinlemek ve o da fikirlerini söylemek üzere Demokrat Parti ocağına geliyor. Arkadaşlar, Demokrat Parti ocağındaki oturan ve konuşan vatandaşlar derhal lâmbayı söndürüyorlar, huzurunuzda söylemekten teeddüp ederim, arkasından maalesef yuha diye bağırıyorlar. Bu demokrasi midir? Demokrasiye imanla bağlılık mıdır? Bunlar hâdisedir; vakıadır arkadaşlar.

Sonra arkadaşlar, Halk Partisi mensubu bir vatandaş Bigadiç İlçesi diye bir ilçemiz vardır bu ilçeden otomobile biniyor, yarı yola kadar geliyor, otomobil içinde Demokrat Parti mensubu bazı vatandaşlar da vardır. Onun Halk Partisinden olduğunu anlar anlamaz yarı yolda otomobilden indiriyorlar.

Arkadaşlar, daha buna mümasil birçok hâdiseler vardır. Şimdi benim bunları söylemekten maksadım Demokrat Partili arkadaşlarım yanlış anlamasınlar. (Sağdan gürültüler) Fakat arkadaşlar müsaade ederseniz bu iyiye gitmiyor, kötüye gidiyor. Mevzii hâdiseler olabilir. Zabıta kuvvetlerini hiçe saymak doğru değildir, demokrasi böyle gelişmez. Biribirine, burada olduğu gibi, hariçte de kardeş kardeş sarılarak bu dâvayı yürütmek bizim için bir borçtur; bir vazifedir. Benim Demokrat Parti liderinden ve ileri gelen arkadaşlarından ricam, teşkilâtlarına bunu, bizim tavsiye ettiğimiz gibi, tavsiye etmektir. Bunu bilhassa rica ediyorum. Bundan bir maksadı mahsusum yoktur. Bunu söylemekten maksadım, memlekete ve bu aziz millete acıdığım içindir. Arkadaşlar, dışarda, belki siz farkında değilsiniz, demin bir arkadaş bu noktaya temas etti vaziyet buradaki gibi değildir. İstanbul'da İstanbul Valisinin otomobiline kement atmak, polisini öldürmek bir hâdisedir. (Sağdan şiddetli gürültüler, onu yapan Halkçıdır sesleri, kime söylüyorsun, kendinize söyleyin sesleri).

Efendiler, müsaade edin... (Sağdan gürültüler). Sinirlenmek yok. Demokrat Parti yapıyor demedim. Ne kızıyorsunuz? (Sağdan gürültüler). Sözümü ne kesiyorsunuz? Demokrasi bu mudur? Arkadaşlar; yapmayın. (Sağdan gürültüler) Sözlerime, mukaddes kürsüdeki sözlerime mâni olmayın. Ben demek istiyorum ki, asayiş bozulur. Kastım budur. Yoksa oradaki hâdiseyi Demokratlar yapmış diye bir şey söylemedim. Demek istiyorum ki, ne kadar hassas hareket edersek o nispette iyi olur. Benim ricam, nasıl burada güzel güzel, kardeş kardeş konuşuyor, güzel tenkitler yapıyorsak hariçteki teşkilâtımız da bu şekilde hareket etsin. Bunu, sağlamak ve demokrasiyi bu şekilde ileri götürmek bizim için mukaddes bir vazifedir.

Arkadaşlar; C. H. Partisi ne bugünkü kendi Hükümetine ve ne de hiç kimseye güvenmiyor, Ancak bünyesine güveniyor. C. H. Partisi kuvvetlidir, kudretlidir, her yerde hükmünü icra edecektir, buna inanabilirsiniz. Binaenaleyh, yalnız konuşurken müdahale etmek suretiyle beni susturacağınıza hiç ihtimal vermeyiz. Ne kalben ne vicdanen hiç susmam, istediğim kadar söylerim. Maruzatım bu kadardır. Öbür tarafını siz bilirsiniz Demokrat Partililer (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 6, 13.10.1947: 701-702-703).

Recai Güreli konuşmasında Adnan Menderes nezdinde Demokrat Partililere cevap vermekle birlikte asıl baskının Cumhuriyet Halk Partisi üzerinde olduğunu ifade

etmiştir. Bu durumu bazı örneklerle açıklamıştır. Özellikle taşra vilayetlerde Demokrat Partililerin emniyet mensupları ve valiler gibi kamu görevlilerine karşı çıkışlarının tehlikeli boyutlara eriştiğini ve Demokrat Partililerin yerel idarecilerini uyarmalarını rica etmiştir. Çünkü partiler arasındaki kutuplaşmanın ileride daha büyük sorunlara yol açacağından endişelenmektedir.

3.2.2.3. Meclis oylamaları:

Recai Güreli'nin VIII. dönem ikinci yasama yılında TBMM'de yapılan oylamalarda kullandığı oylar ve sonuçları şu şekildedir:

- **Gümrük Tarifesi Kanunu'nun 28'nci maddesini değiştiren 1926 sayılı kanuna bir fıkra eklenmesi hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun Kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465	Kabul edenler: 289	Oya katılmayanlar: 160
Reddedenler: 5	Çekimserler: 4	Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 3, 02.11.1946: 5-9).

- **Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü 1947 yılı Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun Kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465	Kabul edenler: 276	Oya katılmayanlar: 182
Reddedenler: 0	Çekimserler: 0	Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 3, 04.12.1946: 30-33).

- **İstanbul milletvekilliğine seçilen Abdurrahman Münip Berkan'ın seçim tutanağı hakkındaki İnceleme Komisyonu raporunun reddine dair Tokat Milletvekili Nazım Poroy'un önergesine verilen oyların sonucu (Önerge Kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465	Kabul edenler: 124	Oya katılmayanlar: 211
Reddedenler: 109	Çekimserler: 13	Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 3, 06.12.1946: 75-78).

- **İş ve İşçibulma Kurumu kuruluş ve görevleri hakkındaki kanunun geçici maddesinin değiştirilmesine dair olan kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 273   Oya katılmayanlar: 183

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 3, 09.12.1946: 95-98).

- **Ankara Üniversitesi 1947 yılı Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 296   Oya katılmayanlar: 158

Reddedenler: 0   Çekimserler: 2   Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 3, 11.12.1946: 135-138).

- **İstanbul Teknik Üniversitesi 1947 yılı Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 326   Oya katılmayanlar: 130

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 3, 13.12.1946: 147-150).

- **Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü 1946 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 311   Oya katılmayanlar: 144

Reddedenler: 0   Çekimserler: 1   Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 3, 16.12.1946: 189-191).

- **İstanbul Üniversitesi 1947 yılı Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 285   Oya katılmayanlar: 171

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 3, 16.12.1946: 193-195).

- **1946 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 282   Oya katılmayanlar: 172

Reddedenler: 0   Çekimserler: 2   Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 3, 16.12.1946: 197-200).

- **Tekel Genel Müdürlüğü 1946 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılmasına dair olan kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 266   Oya katılmayanlar: 172

Reddedenler: 0   Çekimserler: 1   Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 3, 16.12.1946: 201-204).

- **Türkiye - İtalya ödeme anlaşması gereğince «tstituto Nazionale per i Cami» Con L'Esterio müessesesi adına Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nda açılmış olan hesapların «Uffioo İtaliana dei Cambi» müessesnesine devri hakkında İtalya Büyükelçiliği ile teati olunan mektupların onanmasına dair kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 282   Oya katılmayanlar: 174

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 3, 16.12.1946: 205-208).

- **Çekoslovakya elçiliği ile alınıp verilen dokuz milyon liralık takas anlaşmasına dair mektupların onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 282   Oya katılmayanlar: 174

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 3, 16.12.1946: 209-212).

- **Türkiye ile Finlandiya arasında imza edilen Ticaret ve Ödeme Anlaşmaları ile eklerinin onanması hakkındaki kanun tasarısına verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 262   Oya katılmayanlar: 194

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 3, 16.12.1946: 213-216).

- **Türkiye ile İsveç arasında imza edilen Ticaret ve Ödeme Anlaşmalarının onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 259   Oya katılmayanlar: 197

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 3, 16.12.1946: 217-220).

- **Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü 1946 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 321   Oya katılmayanlar: 136

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 3, 23.12.1946: 407-410).

- **Vakıflar Genel Müdürlüğü 1946 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılmasına dair olan kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 315   Oya katılmayanlar: 142

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 3, 23.12.1946: 411-414).

- **Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü 1946 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 320   Oya katılmayanlar: 137

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 3, 23.12.1946: 414-417).

- **1946 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılmasına dair kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 320   Oya katılmayanlar: 137

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 3, 23.12.1946: 418-421).

- **Devlet Havayolları Genel Müdürlüğü 1946 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 324   Oya katılmayanlar: 133

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 3, 23.12.1946: 421-424).

- **Tekel Genel Müdürlüğü 1947 yılı Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 294   Oya katılmayanlar: 140

Reddedenler: 23   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 3, 27.12.1946: 664-665).

- **Devlet Havayolları Genel Müdürlüğü 1946 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 308   Oya katılmayanlar: 14 7

Reddedenler: 0   Çekimserler: 2   Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 3, 27.12.1946: 668-669).

- **Posta, Telgraf ve Telefon İşletme Genel Müdürlüğü 1946 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 311   Oya katılmayanlar: 146

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 3, 27.12.1946: 672-673).

- **Şekerden alınan Munzam İstihlâk Vergisi'nden yapılan indirmelerin onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 305   Oya katılmayanlar: 152

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 3, 27.12.1946: 679-681).

- **Orman Genel Müdürlüğü 1947 yılı Bütçe Kanunu’na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 285   Oya katılmayanlar: 139

Reddedenler: 32   Çekimserler: 1   Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 3, 27.12.1946: 683-684).

- **Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü 1947 yılı Bütçe Kanunu’na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 311   Oya katılmayanlar: 118

Reddedenler: 27   Çekimserler: 1   Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 3, 28.12.1946: 770-771).

- **Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü 1947 yılı bütçesine verilen oylar sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 310   Oya katılmayanlar: 114

Reddedenler: 32   Çekimserler: 1   Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 3, 28.12.1946: 774-775).

- **Devlet Havayolları Genel Müdürlüğü 1947 yılı Bütçe Kanunu’na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 305   Oya katılmayanlar: 121

Reddedenler: 30   Çekimserler: 1   Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 3, 28.12.1946: 778-779).

- **Posta, Telgraf ve Telefon İşletme Genel Müdürlüğü 1947 yılı Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 300   Oya katılmayanlar: 124

Reddedenler: 32   Çekimserler: 1   Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 3, 28.12.1946: 782-783).

- **Eskişehir Milletvekili Hasan Polatkan'ın önergesine verilen oyların sonucu (önerge reddedilmiştir).**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 38   Oya katılmayanlar: 155

Reddedenler: 257   Çekimserler: 7   Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli red oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 3, 28.12.1946: 786-787).

- **Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı kanunla buna ek 4644 sayılı kanunda değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı 465   Kabul edenler: 347   Oya katılmayanlar 109

Reddedenler: 0   Çekimserler 1   Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 3, 28.12.1946: 790-792).

- **Subay ve askerî memurların aylıkları hakkındaki 3661 sayılı kanunda değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 323   Oya katılmayanlar: 134

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 3, 28.12.1946: 794-796).

- **Gedikli erbaşların aylıkları hakkındaki 3779 ve 4807 sayılı kanunlarda değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 320

Oya katılmayanlar: 137

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 3, 28.12.1946: 798-800).

- **Sürekli görevle yabancı memleketlerde bulunan memurların kanuna verilen oyların sonucu aylıkları hakkındaki (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 314

Oya katılmayanlar: 140

Reddedenler: 0

Çekimserler: 3

Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 3, 28.12.1946: 802-803).

- **Emekli, dul ve yetim aylıklarına zam yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 309

Oya katılmayanlar: 148

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 3, 28.12.1946: 806-807).

- **3656 Sayılı kanunla tadil ve eklerinin İçişleri Bakanlığı'na ait cetvelinde değişiklik yapılmasına dair kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 353

Oya katılmayanlar: 104

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 3, 30.12.1946: 853-855).

- **Vakıflar Genel Müdürlüğü 1947 yılı Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 339

Oya katılmayanlar: 110

Reddedenler: 4

Çekimserler: 4

Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 3, 30.12.1946: 856-858).

- **1947 yılı Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 354

Oya katılmayanlar: 55

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 3, 30.12.1946: 860-862).

- **Üniversite binalarının Bayındırlık Bakanlığı tarafından yapılması hakkında Bayındırlık Komisyonu azlığının oya sunulmasına dair Ankara Milletvekili Raşit Börekçi ile Urfa Milletvekili Razi Soyer'in önergelerine verilen oyların sonucu (Önergeler Reddedilmiştir).**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 111

Oya katılmayanlar: 148

Reddedenler: 193

Çekimserler: 5

Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 4, 22.01.1947: 43-46).

- **İstanbul Üniversitesi binalarının yapımı hakkındaki Kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 324

Oya katılmayanlar: 132

Reddedenler: 0

Çekimserler: 1

Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 4, 27.01.1947: 58-61).

- **İstanbul milletvekilliğine seçilen Burhan Cahit Morkaya'nın seçim tutanağı hakkındaki Tutanakları İnceleme Komisyonu raporunun reddine dair önergeye verilen oyların sonucu (önerge kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 207

Oya katılmayanlar: 166

Reddedenler: 79

Çekimserler: 4

Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 4, 03.02.1947: 100-101).

- **Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında 27 Şubat 1946 tarihinde Kahire'de imzalanan anlaşmaya ek olarak Ankara'da 6 Aralık 1946 tarihinde imzalanan anlaşmanın onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 266

Oya katılmayanlar: 190

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 4, 03.02.1947: 116-117).

- **Altmış milyon liralık madenî ufaklık para basılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye Sayısı: 465

Kabul edenler: 307

Oya katılmayanlar: 148

Reddedenler: 1

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 4, 19.02.1947: 285-288).

- **Milletlerarası Para Fon'u ile Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankası'na katılmak için hükümete yetki verilmesine dair olan kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye Sayısı: 465

Kabul edenler: 305

Oya katılmayanlar: 151

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 4, 03.02.1947: 289-293).

- **1947 yılı Bütçe Kanunu’na bağlı (A) işaretli cetvelin Büyük Millet Meclisi kısmında değişiklik yapılmasına dair olan kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye Sayısı: 465

Kabul edenler: 251

Oya katılmayanlar: 205

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 4, 21.02.1947: 395-398).

- **Kocaeli Milletvekili Amiral Şükür Okan ve arkadaşlarının, Millî Savunma Bakanlığı Deniz, Hava ve Kara Müsteşarlarına da temsil ödeneği verilmesi hakkındaki önergesine verilen oyların sonucu (Önerge Reddedilmiştir.)**

Üye Sayısı: 465

Kabul edenler: 68

Oya katılmayanlar: 221

Reddedenler: 158

Çekimserler: 9

Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 4, 21.02.1947: 399-402).

- **Temsil Ödeneği Kanunu’na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir).**

Üye Sayısı: 465

Kabul edenler: 234

Oya katılmayanlar: 199

Reddedenler: 20

Çekimserler: 3

Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 4, 21.02.1947: 403-406).

- **Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Fransa Cumhuriyeti Geçici Hükümeti arasında hava ulaştırmalarına dair olan anlaşmanın onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Oya sayısı: 465

Kabul edenler: 282

Oya katılmayanlar: 174

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 4, 21.02.1947: 407-410).

- **Türkiye Çekoslovakya arasında Ticaret ve ödeme Anlaşmalarıyla Modüs vivendiye ek anlaşma ve bağlantılarının onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Oya sayısı: 465

Kabul edenler: 282

Oya katılmayanlar: 174

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 4, 21.02.1947: 411-414).

- **Türkiye - Yunanistan Ticaret ve Ödeme Anlaşması ile bağlantılarının yürürlük süresinin 3 ay daha uzatılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 282

Oya katılmayanlar: 174

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 4, 21.02.1947: 414-417).

- **Türkiye-Yunanistan Ticaret ve Ödeme Anlaşması ile bağlantılarının üç ay daha uzatılması hakkında kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye Sayısı: 465

Kabul edenler: 291

Oya katılmayanlar: 165

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Acık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 4, 21.02.1947: 418-421).

- **İstanbul Adalet Binası inşası için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye Sayısı: 465

Kabul edenler: 282

Oya katılmayanlar: 174

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri:9

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 4, 21.02.1947: 422-425).

- **1941 akçalı yılı kesin hesabı hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye Sayısı: 465

Kabul edenler 294

Oya katılmayanlar: 168

Reddedenler: 0

Çekimserler: 3

Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 5, 14.04.1947: 11-13).

- **3780 sayılı Milli Korunma Kanunu'na göre yapılmış olan harcamalara ait 1942 takvim yılı bilançosunun onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir).**

Üye Sayısı: 465

Kabul edenler 298

Oya katılmayanlar: 0

Reddedenler: 0

Çekimserler: 1

Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 5, 14.04.1947: 15-16).

- **Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü 1941 akçalı yılı kesin hesabı hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 301

Oya katılmayanlar 160

Reddedenler: 1

Çekimserler: 3

Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 5, 14.04.1947: 18-20).

- **Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü 1941 akçalı yılı kesin hesap kanununa verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 295

Oya katılmayanlar 168

Reddedenler: 0

Çekimserler: 2

Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 5, 14.04.1947: 22-23).

- **Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü 1941 akçalı yılı kesin hesap kanununa verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 299

Oya katılmayanlar: 164

Reddedenler: 1

Çekimserler: 1

Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 5, 14.04.1947: 25-28).

- **Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü 1941 yılı akçalı kesin hesabı verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 294

Oya katılmayanlar: 167

Reddedenler: 3

Çekimserler: 1

Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 5, 14.04.1947: 29-30).

- **Orman Genel Müdürlüğü'nün 1941 akçalı yılı kesin hesabı hakkındaki kanuna verilen oyları sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 298

Oya katılmayanlar: 165

Reddedenler: 0

Çekimserler: 2

Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 5, 14.04.1947: 32-34).

- **Posta, Telgraf ve Telefon Genel Müdürlüğü'nün 1941 akçalı yılı kesin hesabı hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 302

Oya katılmayanlar: 162

Reddedenler: 1

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 5, 14.04.1947: 36-37).

- **Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün 1941 akçalı kesin hesap kanununa verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 286

Oya katılmayanlar: 178

Reddedenler: 0

Çekimserler: 1

Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 5, 14.04.1947: 39-41).

- **1947 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 288   Oya katılmayanlar: 177

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 5, 02.05.1947: 81-83).

- **Tekel Genel Müdürlüğü 1941 akçalı yılı kesin hesap kanununa verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 239   Oya katılmayanlar: 176

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 6, 02.06.1947: 9-12).

- **New-York'ta toplanan Milletlerarası Sağlık Konferansı'nda kabul ve imza edilen belgelerin onanmasına dair kanuna verilen oyların sonucu (Kânun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 288   Oya katılmayanlar: 177

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 6, 09.06.1947: 101-103).

- **Milletlerarası Tarım Enstitüsünün kaldırılması, görev ve alacaklarının Birleşmiş Milletlere Yiyecek ve Tarım Kurulu'na devri hakkında Roma'da 30 Mart 1946 tarihinde imzalanan protokolün onanmasına dair kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 285   Oya katılmayanlar: 180

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 6, 09.06.1947: 105-108).

- **Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkındaki 4515 sayılı Kanunda değişiklik yapılmasına dair olan kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Oy sayısı: 465   Kabul edenler: 333   Oya katılmayanlar: 132

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 6, 11.06.1947: 144-146).

- **Devlet Havayolları Genel Müdürlüğü 1947 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (Â) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye Sayısı: 465   Kabul edenler: 294   Oya katılmayanlar: 171

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 6, 16.06.1947: 259-262).

- **Tekel Genel Müdürlüğü 1947 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye Sayısı: 465   Kabul edenler: 310   Oya katılmayanlar: 155

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 6, 16.06.1947: 262-265).

- **Vakıflar Genel Müdürlüğü 1947 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) ve (R) işaretli cetvellerde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye Sayısı: 465   Kabul edenler: 302   Oya katılmayanlar: 163

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 6, 16.06.1947: 266-269).

- **Şeker ve glikozdan alınan munzam istihlâk vergilerinde yapılan indirmelerin onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye Sayısı: 465

Kabul edenler: 310

Oya katılmayanlar: 155

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 6, 16.06.1947: 269-272).

- **Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Kuruluş ve Memurları Kanunu'na bazı hükümler eklenmesine dair olan 4862 sayılı Kanuna bağlı kadro cetvellerinde değişiklik yapılmasına dair olan kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye Sayısı: 465

Kabul edenler: 307

Oya katılmayanlar: 158

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 6, 16.06.1947: 273-276).

- **Kazanç, Muvazene ve İktisadi Buhran vergileri hakkındaki kanunların bazı maddelerinin değiştirilmesine dair olan kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye Sayısı: 465

Kabul edenler: 298

Oya katılmayanlar: 167

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 6, 16.06.1947: 276-279).

- **Şaraplık üzüm bağı yetiştireceklere yapılacak ikraz hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye Sayısı: 465

Kabul edenler: 303

Oya katılmayanlar: 161

Reddedenler: 0

Çekimserler: 1

Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 6, 16.06.1947: 280-283).

- **1947 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılmasına dair kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye Sayısı: 465

Kabul edenler: 304

Oya katılmayanlar: 134

Reddedenler: 26

Çekimserler: 1

Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 6, 17.06.1947: 347-350).

- **Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü 1947 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye Sayısı: 465

Kabul edenler: 317

Oya katılmayanlar: 141

Reddedenler:7

Çekimserler: 1

Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 6, 17.06.1947: 351-354).

- **İstanbul Üniversitesi 1947 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılmasına dair kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye Sayısı: 465

Kabul edenler: 324

Oya katılmayanlar: 136

Reddedenler:4

Çekimserler: 1

Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 6, 17.06.1947: 354-357).

- **Posta, Telgraf ve Telefon İşletme Genel Müdürlüğü 1947 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılmasına dair kanuna oy verenlerin sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye Sayısı: 465

Kabul edenler: 319

Oya katılmayanlar: 142

Reddedenler:3

Çekimserler: 1

Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 6, 17.06.1947: 358-361).

- **Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin Adalet Bakanlığı kısmında değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye Sayısı: 465

Kabul edenler: 317

Oya katılmayanlar: 147

Reddedenler:0

Çekimserler: 1

Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 6, 17.06.1947: 362-365).

- **Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü 1947 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu(Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye Sayısı: 465

Kabul edenler: 343

Oya katılmayanlar: 122

Reddedenler:0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 6, 18.06.1947: 454-457).

- **İstanbul Teknik Üniversitesi 1947 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye Sayısı: 465

Kabul edenler: 347

Oya katılmayanlar: 118

Reddedenler:0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 6, 18.06.1947: 457-460).

- **Orman Genel Müdürlüğü 1947 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye Sayısı: 465

Kabul edenler: 345

Oya katılmayanlar: 120

Reddedenler:0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 6, 18.06.1947: 461-464).

- **Orman Genel Müdürlüğü 1947 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye Sayısı: 465

Kabul edenler: 340

Oya katılmayanlar: 125

Reddedenler:0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 6, 18.06.1947: 464-467).

- **Emekli dul ve yetim aylıklarına zam yapılması hakkındaki 4992 sayılı Kanuna ek kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye Sayısı: 465

Kabul edenler: 293

Oya katılmayanlar: 172

Reddedenler:0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 6, 18.06.1947: 468-471).

- **Tekel Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri hakkındaki kanunda değişiklikler yapılmasına dair olan 4896 sayılı Kanuna bazı hükümler eklenmesi hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye Sayısı: 465

Kabul edenler: 311

Oya katılmayanlar: 151

Reddedenler:3

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 6, 18.06.1947: 471-474).

- **Maden ocaklarında yeraltında çalışan işçilerin ücretlerinin kazanç, buhran, muvazene ve hava kuvvetlerine yardım vergileriyle, damga resminden**

bağışık tutulması hakkında kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)

Üye Sayısı: 465

Kabul edenler: 305

Oya katılmayanlar: 160

Reddedenler:0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 6, 18.06.1947: 475-478).

- **Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çekoslovakya Cumhuriyeti Hükümeti arasında hava ulaştırmalarına dair olan anlaşmanın onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye Sayısı: 465

Kabul edenler: 304

Oya katılmayanlar: 161

Reddedenler:0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 6, 18.06.1947: 478-481).

- **Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Hollanda Hükümeti arasında hava ulaştırmalarına dair olan anlaşmanın onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye Sayısı: 465

Kabul edenler: 311

Oya katılmayanlar: 154

Reddedenler:0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 6, 18.06.1947: 482-485).

- **Türkiye ile Yunanistan arasında imza edilen Ticaret ve Ödeme Anlaşması ile bağlantılarının yürürlük süresinin üç ay daha uzatılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye Sayısı: 465

Kabul edenler: 307

Oya katılmayanlar: 157

Reddedenler:0

Çekimserler: 1

Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 6, 18.06.1947: 485-488).

- **Tekel Genel Müdürlüğü’nce yaptırılacak tütün bakım ve işleme evleri için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye Sayısı: 465

Kabul edenler: 293

Oya katılmayanlar: 166

Reddedenler:1

Çekimserler: 2

Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 6, 18.06.1947: 489-492).

- **Vakıflar Genel Müdürlüğü Teşkilâtı hakkındaki kanunda değişiklik yapılmasına dair olan 3821 sayılı kanuna bağlı (1) ve (2) sayılı cetvellerde değişiklik yapılmasına dair olan kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye Sayısı: 465

Kabul edenler: 275

Oya katılmayanlar: 176

Reddedenler:3

Çekimserler: 4

Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 6, 18.06.1947: 492-496).

- **500 sayılı Rüşumu Sıhhiye Kanunu’nun 1’nci ve 4’ncü maddelerinin değiştirilmesi hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye Sayısı: 465

Kabul edenler: 285

Oya katılmayanlar: 178

Reddedenler:0

Çekimserler: 2

Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 6, 18.06.1947: 496-499).

- **Belediye Kanunu’nun 110’ncu maddesine iki fıkra eklenmesine dair kanuna verilen oyların sonuca (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye Sayısı: 465

Kabul edenler: 261

Oya katılmayanlar: 172

Reddedenler:28

Çekimserler:4

Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 6, 18.06.1947: 500-503).

- **Köy Enstitüleri Kanunu’na ek kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye Sayısı: 465

Kabul edenler: 276

Oya katılmayanlar: 188

Reddedenler:1

Çekimserler:0

Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 6, 18.06.1947: 504-507).

- **Amortisman sandığı hakkında 2794 sayılı kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bazı maddeler eklenmesine dair kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye Sayısı: 465

Kabul edenler: 360

Oya katılmayanlar: 105

Reddedenler:0

Çekimserler:0

Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 6, 25.06.1947: 517-519).

- **Avrupa Kömür Kurulu Anlaşması’nın bir yıl uzatılmasına dair olan protokolün onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye Sayısı: 465

Kabul edenler: 353

Oya katılmayanlar: 112

Reddedenler:0

Çekimserler:0

Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 6, 25.06.1947: 520-522).

- **Türkiye Hükümeti ile İtalya Hükümeti arasında Ankara’da imzalanan Ticaret ve Ödeme Anlaşmaları ile eklerinin onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye Sayısı: 465

Kabul edenler: 338

Oya katılmayanlar: 127

Reddedenler:0

Çekimserler:0

Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 6, 25.06.1947: 527-529).

- **1947 Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetveldi değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye Sayısı: 465

Kabul edenler: 305

Oya katılmayanlar: 158

Reddedenler:2

Çekimserler:0

Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 6, 03.09.1947: 605-608).

- **Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü 1947 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye Sayısı: 465

Kabul edenler: 310

Oya katılmayanlar: 155

Reddedenler:0

Çekimserler:0

Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 6, 03.09.1947: 609-612).

- **Artırma, Eksiltme ve İhale Kanunu'na ek kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye Sayısı: 465

Kabul edenler: 249

Oya katılmayanlar: 216

Reddedenler:0

Çekimserler:0

Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 6, 03.09.1947: 612-615).

- **Hasan Saka'nın başkanlığı altındaki Bakanlar Kurulu'na verilen güvenoyunun sonucu**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 362

Oya katılmayanlar: 54

Reddedenler: 49

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 0

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 6, 13.10.1947: 735-736).

3.2.3. Üçüncü yasama yılındaki çalışmaları:

VIII. dönem TBMM milletvekilliğine seçilen üyeler üçüncü yasama yılı için 17.01.1947-09.07.1948 tarihleri arasında görev yapmışlardır.

TBMM'nin 05.11.1947 tarihli ikinci birleşiminde çeşitli komisyonlara üye seçimi yapılmıştır. Seçimi yapılacak komisyonlar için oy sayımını yapacak üyeler ad çekme yöntemiyle belirlenmiştir. Meclis İçişleri Komisyonu'nun oy sayımını yapacak milletvekilleri olarak şu kişiler belirlenmiştir: "Arif Çubukçu (Ankara), Dr. Galip Kahraman (Antalya), Cavid Oral (Seyhan)" (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 7, 05.11.1947: 9).

Recai Güreli 291 oy alarak İçişleri Komisyonu'na seçilmiş ve 3'üncü yasama yılı boyunca görev yapmıştır. İçişleri Komisyonu'na üye seçiminde oy sayımında görevli kurulun seçim sonucu üzerine hazırladığı tutanak aşağıdadır.

Yüksek Başkanlığa

İçişleri Komisyonu için yapılan seçim sonunda ilişik listede adları yazılı zatlar hizalarındaki oyla seçilmişlerdir.

Arz olunur.

Burdur	Seyhan	Ankara
Ahmet Çınar	Cavid Oral	A. Çubukçu

Rasih Kaplan	Antalya	292
Fahrettin Tiritöğlu	Balıkesir	304
Muhtar Ertan	Bitlis	304
Hasan Şükrü Adal	Bolu	304
İhsan Yalçın	Bolu	294
Niyazi Çıtakoğlu	Çanakkale	300
Dr. Cemal Kazancıoğlu	Çoruh	304
Atıf Tüzün	Çoruh	304
Suheyb Karafakıoğlu	Çorum	304
İsmail Hakkı Çevik	Eskişehir	304
Eşref Dizdar	Giresun	304
Ahmet Kemal Varınca	Gümüşane	304
Akif Eyidoğan	Kars	304

Fikri Apaydın	Kayseri	304
Cenap Aksu	Kocaeli	304
Mitat Şakir Altan	Konya	304
Şevki Ergun	Konya	304
Necati Erdem	Muğla	304
Halid Onaran	Muş	304
Cavid Oral	Seyhan	304
Etem İzzet Benice	Siird	304
Lûtfî Yavuz	Siird	304
Suphi Batur	Sinob	304
Mitat Şükrü Bleda	Sivas	304
Nafiz Ergin	Sivas	304
Cemil Uybadm	Tekirdağ	304
Recai Güreli	Tokad	291
Galib Pekel	Tokad	304
Hamdi Orhon	Trabzon	304
İhsan Olgun	Yozgad	304

(TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 7, 05.11.1947: 14).

TBMM'nin 3'üncü yasama yılı için İdareci Üyeler Kurulu seçimleri yapılmış ve "314'er oy alan Halid Bayrak (Ağrı), Dr. Zihni Ülgen (Bolu), ve Muttalip Öker (Sivas) İdareci Üyeliklere seçilmişlerdir" (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 7, 01.11.1947: 6). Ancak Bolu milletvekili ve meclis idareci üyesi olan Zihni Ülgen'in 11.04.1948'de vefat etmesi üzerine boşalan idareci üyelik için yeniden seçim yapılmıştır. Açık idareci üyelik için yapılan seçimlerde "244 oyla Tokad milletvekili Recai Güreli İdareci Üyeliğe seçilmiştir" (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 11, 07.05.1948: 269).

3.2.3.1. Komisyon görevleri:

Recai Güreli VIII. dönem 3. yasama yılında İçişleri Komisyonu üyesi olarak mecliste görev yapmıştır. Recai Bey'in üçüncü yasama yılında İçişleri Komisyonu üyesi olarak hazırlanmasına katkı sağladığı ve imzası olan tutanaklar şunlardır:

- 30.01.1948 tarih ve 13 karar numaralı Belediye Kanunu'nun 94'ncü maddesinin (A) fıkrasının kaldırılması hakkında İçişleri Komisyonu raporu (Esas No: 1/286) S. Sayısı: 79
- 13.02.1948 tarih ve 2 karar numaralı Danıştay'da açık bulunan altı üyelik için seçim yapılmasına dair Başbakanlık tezkeresi ve Adalet ve içişleri Komisyonlarından kurulan Karma Komisyon raporu (Esas No: 3/184) S. Sayısı: 99
- 13.02.1948 tarih ve 106 karar numaralı Danıştay'da açık bulunan Dördüncü Daire Başkanlığı için seçim yapılmasına dair Başbakanlık tezkeresi ve Adalet ve İçişleri Komisyonlarından kurulan Karma Komisyon raporu (Esas No: 3/183) S. Sayısı: 100
- 18.02.1948 tarih ve 14 karar numaralı Polis Vazife ve Salâhiyet Kanununun 18'nci maddesinin kaldırılmasına dair kanun tasarısı ve Adalet ve içişleri Komisyonları raporları (Esas No: 1/310) S. Sayısı: 106
- 07.05.1947 tarih ve 29 karar numaralı Afyonkarahisar Milletvekili Hazım Bozca ve iki arkadaşının, Milletvekilleri Seçimi Kanununun 24, 25, 27, 34 ve 46'ncı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun tekliflerine dair İçişleri Komisyonu raporu (Esas No: 2/5) S. Sayısı: 185

3.2.3.2. Meclis çalışmaları:

Bu bölümde Recai Güreli'nin üçüncü yasama yılında yaptığı meclis konuşmalarına yer verilecektir.

3.2.3.2.1. 1948 yılı Milli Eğitim bütçesi görüşmeleri:

29.12.1947 tarihli meclis 26'ıncı birleşiminde 1948 yılı Milli Eğitim Bakanlığı bütçesi görüşmelerinde Recai Güreli fikirlerini şu şekilde ifade etmiştir:

Muhterem arkadaşlar; ben iki konu üzerinde biraz tevakkuf edeceğim.

Bütçeyi tetkik ettim, geçen sene olduğu gibi bu yıl dahi öğretmenlere ait ödeneklerde hemen hemen hiç bir fark yok gibi bir şey. Bu birinci konu.

İkincisi de eski öğretmenlerin kıdem işi üzerinedir.

Arkadaşlar, Türk öğretmeni inkılâp ateşinin ve Atatürk rejiminin şuurlu pervanesidir. O okul denilen bir cihanın dürüst, sabırlı, feragatli ve her yerde örnek olan insanlık abidesidir.

Ülkü yolları onun ışığı ile bulunur. Gönül heyecanları onun kıvılcımı ile tutuşur. Onun sevda, fazilet yaratan telkin ve cazibeleri çocuklara olduğu kadar anneleri babaları türlü ışığın kutlu çerçevesine alır. İnkılâba inandığı içindir ki, inandırmak ve sevdirmek yolunda canla, başla çalışır. Bile bilir yanar, yakar ve bunun içindir ki, o çetin ve sönük yerlerde bile sağlam adımlar atan nesiller şahlanmış akınlar doğurur. Onun yıllarla süren telkinleridir ki, anadan, babadan, kardeşten ve her cevherden en üstün olan yurt ve cemiyet karşısında bütün fertleri nurdan bir feragat üstünü gibi fânilerin korkunç ölüm dediği heyelanın karşısına diker ve onu sevimli bir zafer vasıtası kılar. Köyün, kasaba ve şehrin okul çatısı altında içinde dışında ve nihayet cemiyet bünyesinde olmak üzere omuzlarına aldığı iman ve terbiye mefhumu o kadar büyük ve geniştir ki, çocukları, yan yana müsavi şartlar altında ve cinsî temayülleri hâkim bir basiret içinde dimdik ve sımsıkı ve irkilmeksizin tutmak bile çetin bir iştir. Eli, dili, kafası ve sırasında silâhı ile hayat savaşı kahramanı olan öğretmen şimdi bir an için dağlarda, ovalarda yörük yaylalarında birlikte seyredelim. Zümrüt dağların coşan suları sinesinde ve en uzak bir yerde asırların topladığı kara bulutları dağıtmak büyüğü, küçüğü saran kökleşmiş ve sertleşmiş cehli, düğümlemiş zihinleri yani iman ışıklarıyla doldurmak suretiyle ve kara kuvvetin gıcırdayan husumetini yenerek bugüne yarar bir âlem yaratıyor. O kader ve tevekkülün değil, hesap ve tedbirin adamıdır. Köyün ve fertlerin sıkıntılı vaktinde onların teselli varlığı öğretmen olduğu gibi, inkılabı koruma, fenalardan ve fenalıktan kaçınma işlerinde çarpan kalbi ile canla, başla işleyen yine odur. Okul çatısı altında ve açık havada müşahede ve tatbikat işlerinde çocukların günlük hayat ve ruh dalgalarını verdikten sonra köy odasında, köy meydanında, kahvesinde, okuma odasında, müsamerelerde, konferanslarda bedîî eğlencelerde köylünün benliğinin hayat kaynaklarını oynatmak ve heyecan sağlamakta öğretmeni yine iyi işleyen bir örnek gibi görüyoruz; köyün, köylünün yeni ufukları çizilirken içten, dıştan gelen aksi dalgaları çelmek, önlemek ve nihayet kırarak çok kışkandığımız Atatürk inkilâbını en küçük sarsıntıdan korumak ve hattâ Kubilây ve Dündar'lar gibi can ve öyleleri yetiştirmek için yine bayrağı elinde görüyoruz. Her yenilikten öneyak ve örnek olan öğretmen köylünün böylece ülküsünü çizer ve tanıtır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 8, 29.12.1947: 616).

Recai Bey konuşmasında öğretmenlerin Atatürk İnkılâplarının korunması ve yaygınlaştırılması için öneminden bahsetmiştir. 1948 yılı Milli Eğitim bütçesinde öğretmenlere ayrılan ödeneğin geçen seneden bir farkı olmadığını söyleyerek meclisin dikkatini bu noktaya çekmiştir. Ayrıca öğretmenlerin kıdem konusunu da dile getirerek öğretmenlerin sıkıntılarına biraz olsun çare olmaya çalışmıştır. Yapılan oylama sonucunda 1948 yılı Milli Eğitim bütçesi onaylanmıştır.

3.2.3.2.2. 1948 yılı bütçe kanunu tasarısının 15'inci maddesine dair önergesi:

31.12.1947 tarihli meclis 28'inci birleşiminde 1948 yılı Bütçe Kanunu Tasarısı görüşülmüştür. Bu kanun tasarısının 15'inci maddesine dair teklif şudur: “30.06.1939 tarihli ve 3656 sayılı Kanunla eklerine bağlı cetvellerde yazılı kadrolardan, bağlı (L) işaretli cetvelde gösterilenler 1948 yılında kullanılamaz. Bu kadrolarda çalışmakta

olanlar hakkında Memurin Kanununun 85 nci maddesi hükmü uygulanır” (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 8, 31.12.1947: 892).

Bütçe Kanununa eklenmek istenen bu madde üzerine Akif Eyidoğan önderliğinde Recai Güreli ile birlikte elli iki milletvekili meclise bir önerge verilmiştir. Bu önerge şudur:

Yüksek Başkanlığa

Bütçe müzakeresi sırasında şifahen açıklayacağımız sebeplerden ötürü 1948 bütçe tasarısı metninin 15. maddesinin bir kelime ilâvesiyle aşağıda yazılı şekle konulması için değiştirmemizin oya sunulmasını arz ederiz:

MADDE 15.— 30.06.1939 tarihli ve 3656 sayılı Kanunla eklerine bağlı cetvellerde yazılı kadrolardan, bağlı (L) işaretli cetvelde gösterilenler 1948 yılında kullanılmaz. Bu kadrolarda çalışmakta olanlar hakkında Memurin Kanununun münhasıran 85. maddesi hükmü uygulanır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 8, 31.12.1947: 892-893).

Teklif edilen önerge 1948 yılı Bütçe Kanunu Tasarısı’ndaki teklife “münhasıran” kelimesinin eklenmesinden ibarettir. Ancak teklif sonrası Bütçe Komisyon sözcüsünün açıklamaları sonucunda önergeye gerek kalamadığı düşüncesi ile önergesini geri almışlardır.

3.2.3.2.3. 3803, 4274 ve 4459 sayılı kanunların köy okulu, öğretmen evi, köy sağlık memurları ve ebeleri evleri inşa ettirilmesiyle ilgili maddelerinin değiştirilmesi ve 5012 sayılı kanunun kaldırılması hakkındaki kanun görüşmeleri:

21.05.1948 tarihli meclis 61’inci toplantısında köy okulu, öğretmen evi, köy sağlık memurları ve ebeleri evleri inşa ettirilmesiyle ilgili kanun maddelerinin değiştirilmesi konusu konuşulmuştur. Meclise teklif edilen birinci madde aşağıdaki gibidir:

MADDE 1 — Köy enstitüsü mezunu öğretmenlerin tâyin edilecekleri okulların binalarıyla öğretmen evleri ve köy sağlık memurlarıyla köy ebelerinin hizmet görecekları bölge merkezlerinde bunlar için yapılacak evler Millî Eğitim ve Bayındırlık Bakanlıkları tarafından tespit edilecek veya onaylanacak tip plânlara göre valiliklerce aşağıdaki kaynaklardan sağlanacak yardımlarla yaptırılır:

a) Her yıl Devlet ve özel İdareler bütçelerinden ayrılacak ödeneklerden programa göre yapılması gereken işler göz önünde tutularak her vilâyete düşecek hisse nakit veya ayın;

b) Bu kanunun 5 nci ve 6 ncı maddeleri ve Köy Kanunu gereğince köylü yurttaşların çalışma mükellefiyetleri (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 11, 21.05.1948: 435). Recai Güreli bu kanun maddesindeki teklife dair itirazda bulunmuştur. İtirazını meclise şu şekilde yapmıştır:

Muhterem arkadaşlar, bendeniz de Nuri Özsan ve Necati Erdem arkadaşımızın fikirlerine iştirak ediyorum. Sebep şu: Bu inşaat doğrudan doğruya ayrı bir inşaat olduğuna göre, köy okulları ve müstemilâtının şekli hakkında beşinci ve altıncı maddelerde sarahat vardır. Köy Kanunundaki imece şekli ayrı bir şeydir. Böyle olduğuna göre, 5 nci ve 6 ncı maddelerdeki, bilhassa Çalışma Bakanlığı ile Millî Eğitim Bakanlığı bir araya gelir, bunu tâyin eder, tesbit eder, imece işini belirtir, falan şeklinde olduğuna göre, ayrıca tekrar Köy Kanununu buraya karıştırmamak lâzımdır. Köy Kanunundaki imece, doğrudan doğruya köy ihtiyar heyetinin yetkisi dâhilinde ve orada müddet tâyin etmiş değildir. Bu sefer iltibas hâsıl olacak, netice itibariyle belki ilerde müddet tâyini suretiyle, 20 gün mü, 30 gün mü diye bir tereddüt hâsıl olacaktır, binaenaleyh «Köy Kanununa göre» kaydının buradan çıkarılması yerinde olur kanaatindeyim (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 11, 21.05.1948: 437).

Recai Bey itirazında köylere yapılacak evlerde köyde yaşayan kişilerin Köy Kanununa dayandırılarak çalıştırılmalarının açıklanmasını istemektedir. Maddenin bu haliyle kalmasının ileride birtakım karışıklıklara ve mağduriyetlere yol açacağını görmüş ve bunun düzeltilmesini istemiştir. Çünkü köylünün kaç gün Köy Kanunu gereğince çalıştırılacaklarının bir sınırı yoktur. Kanun teklifindeki köylülerin çalıştırılması ile ilgili “köy kanununa göre” ifadesinin çıkarılmasını teklif etmiştir. Sonrasında bu konuyla ilgili Muğla milletvekili Nuri Özsan şu önergeyi vermiştir.

Yüksek Başkanlığa

Şifahen arzettiğim sebeplerden birinci maddenin altıncı bendinde yazılı ve «Köy Kanunu» kelimesinin çıkarılmasını arz ve teklif ederim (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 11, 21.05.1948: 439-440).

Nuri Özsan’ın önergesi oylamaya konulmuş ve kabul edilmiştir. Böylece Recai Güreli’nin istediği gibi maddeden “Köy Kanununa göre” ifadesi çıkarılmıştır.

24.05.1948 tarihli meclis 62’inci birleşiminde 3803, 4274 ve 4459 sayılı kanunların değiştirilmesi ile ilgili kanun tasarısının görüşülmesine devam edilmiştir. Kanun teklifinin 5’in maddesi şu şekildedir:

MADDE 5. — Okul binası veya öğretmen, sağlık memuru ve ebe evi yaptırılacak köyün erkek halkından yaşları 18 - 50 arasında bulunanlar (Bu yaşlar dâhil) İçişleri ve Çalışma Bakanlıklarının mütalâası alınarak Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanacak ve Bakanlar Kurulunca onaylanacak esaslara göre bu inşaat bizzat ve vâsıtalarıyla çalıştırılır. Çalışma mükellefiyeti köylünün başlıca istihsal faaliyeti

zamanlarının dışında ve yılda (30) günü geçmemek üzere düzenlenir. Okula eklenecek dersane, yemekhane, çamaşırlık, işlik, ahır ve depo gibi yapılarla bunlarla ilgili yollar ve suyuolları yapılması ve bunların onarılması da çalışma mükellefiyetine dâhildir (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 11, 24.05.1948: 458).

Teklif edilen 5'inci madde ile köylüden 18-50 yaşlar arasındaki erkeklerin bizzat kendisi ve vasıtalarının çalışması istenilmiş ve çalışma süresi 30 gün ile sınırlandırılmıştır. Bu çalışma sadece okul, ev yapımı ile sınırlı tutulmamış bu okul veya evlerin yol, yemekhane gibi eklerinin yapılması da kapsama alınmıştır. Recai Güreli bu madde üzerine söz alarak şunları ifade etmiştir:

Efendim; Tasarının bu maddesi mükellefiyete tâbi olacakların yaşını tâyin etmekte, âzami 30 günü geçmemek üzere de mükellefiyet tahmil etmektedir. Madde şöyle diyor «18 ile 50 arasında bulunanlar (bu yaşlar dâhil) İçişleri ve çalışma Bakanlıklarının mütalâası alınarak Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanacak ve Bakanlar Kurulunca onaylanacak esaslara göre bu inşaatta bizzat ve vasıtalarıyla çalıştırılır.»

Şimdi yaşları tâyin ettikten sonra aynı zamanda günü de tâyin ettikten sonra bunların çalıştırma şekline ait Çalışma Bakanlığından, İçişleri Bakanlığından, Heyeti Vekileden karar almak suretiyle bunu böyle nazariyata boğmak bence hiç yerinde olmasa gerektir, fuzuli görüyorum, nazaridir. Binaenaleyh amelî bakımdan, esasen bazı köyler 150 - 200 nüfusludur, bazıları 100 - 150 nüfusludur, Vekiller Heyeti bunu nasıl tesbit edecektir? Bendenizce bu, işin gecikmesine sebebiyet verir, mahallî ihtiyar heyetlerinin yapacağı köy kanununda olduğu gibi işleri Bakanlar kuruluna bırakmak bence zaittir, fazladır. Bu bakımdan sayın Millî Eğitim Bakanı arkadaşım tensip ederlerse maddenin bu kısmını çıkarsınlar ve bu işi doğrudan doğruya valilere bıraksınlar: Bendeniz bu şekli daha iyi ve daha kısa bir yol olarak görüyorum takdir Yüksek heyetinizindir (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 11, 24.05.1948: 460).

Recai Güreli konuşmasında çalıştırılacak köylülerin ne kadar süreli ile ve nasıl çalıştırılacaklarına dair kararın Bakanlar Kurulu'na bırakılmasının işleri yavaşlatacağını düşünmektedir. Bu nedenle köylülerin nasıl ve ne kadar çalıştırılacağına o bölgenin valisinin karar vermesinin daha kolay ve hızlı bir çözüm olduğunu savunmuştur.

Recai Bey'e cevap olarak Milli Eğitim Bakanı Reşat Şemsettin Sirer köylülerin çalışma esasları ile ilgili olarak şunu söylemiştir: “Arkadaşlar, her türlü suiistimali ve şikâyeti önlemek için doğrudan doğruya Hükümeti bu işle ilgili ve mesuliyetli hale getirmek kastıyla bu çalışma esaslarını tespit etme işini Bakanlar Kuruluna bırakalım dedik” (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 11, 24.05.1948: 463).

Bakanın konuşması sırasında tekrar sözlerine devam eden Recai Güreli şunları söylemiştir:

Muhterem arkadaşlar; Sayın Bakan bu mükellefiyet esaslarının tâyinini Bakanlar Kurulunca karar altına alınacağından ve bu yolda bir talimat yapılacağından bahisle suiistimallerin önüne geçileceğini beyan buyurdular.

Arkadaşlar, malûmuâliniz her mıntakanın iklimi, çalışma şartları birbirine uymaz. 20 evli 50 nüfuslu bir köyün mükellefiyetini tâyin etmek yorgunluğunu Bakanlar Kuruluna tahmil etmek zannediyorum ki, hem Bakanlar Kurulu için de bir külfet olacağı gibi Vilâyetlerle Bakanlar Kurulu arasında istizahlara yol açacaktır. Köy çalışma mükellefiyeti tarzını esasen Köy Kanunu tâyin etmiştir. Fakat buna rağmen hiç olmazsa bu işin vilâyetlere verilmesi hem işin daha çabuk görülmesi ve hem de ilkokulların biran evvel yapılmasını tacil eder. Bu işin vilâyetlere terki okulların biran evvel yapılmasına çok yardım edecektir. Sayın Komisyon ve Millî Eğitim Bakanı arkadaşım da buna muvafakat buyursunlar. Bendeniz bu hususta bir önerge takdim ediyorum. Takdir Yüksek Heyetinizindir (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 11, 24.05.1948: 463).

Recai Bey yine köylülerin çalışma esaslarının valiler tarafından belirlenmesinin işleri hızlandıracağını söylemiştir. Muğla milletvekili Nuri Özsan ise valiler için okul yapımının bir başarı kaynağı gibi görülmesi sebebiyle köylünün vali elinde ezilmesinden endişe duyduğunu ifade etmiştir. Ancak yine de Recai Bey meclise şu önergeyi vermiştir:

Yüksek Başkanlığa

Arz ettiğim esbaba binaen 5 nci madde de yazılı (İçişleri ve Çalışma Bakanlığının mütalâaları alınarak Millî Eğitimi Bakanlığınca hazırlanacak ve Bakanlar Kurulunca onaylanacak esaslara göre) kaydının kaldırılarak bu yetkinin valilere verilmesi suretinde maddenin tadilini teklif ederim (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 11, 24.05.1948: 464-465).

Recai Güreli'nin bu önergesi mecliste yapılan oylama sonucunda dikkate alınmadığı için oylanmamıştır.

3803, 4274 ve 4459 sayılı kanunların değiştirilmesi ile ilgili kanun tasarısının 7'nci maddesinin görüşülmesiyle devam edilmiştir. 7'nci madde şu şekildedir:

MADDE 7. — Bu kanunun 5 nci ve 6 ncı maddelerinde yazılı çalışma mükellefiyetine tâbi olanlardan:

a) Mazeretsiz olarak işe gelmeyenler veya işten kaçanlar çalışmadıkları her gün için köy ihtiyar heyetleri kararıyla mahallî rayice göre takdir olunacak işçi ücreti verirler. Bu suretle alınacak ücretin tutarı beher gün için iki lirayı geçmemek üzere hesaplanır. Kararlar alâkadarlara tebliğ olunur.

b) Kendilerinden amele ücreti alınmasına karar verilenler tebliğ tarihinden itibaren on gün içinde işe gelmemelerinin mazerete dayandığı veya takdir olunan ücretin rayice uygun olmadığı sebeplerine inhisar etmek üzere köyün bağlı bulunduğu idari mercie itirazda bulunabilirler. Bu merciler tarafından verilecek kararlara söz yoktur.

c) 5 nci ve 6 ncı maddelere göre ödenecek bedenî mükellefiyet bedelini vermeyenlerden bu para Tahsili Emval Kanununa göre alınarak köy sandıklarına yatırılır.

d) Çalışma mükellefiyetine tâbi olanların çalıştırılmasında kayıtsızlığı veya işi aksatacak fena halleri görülen muhtar ve ihtiyar heyeti üyeleri hakkında 4274 sayılı Kanunun 20 nci maddesi tatbik olunur (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 11, 24.05.1948: 465).

Recai Güreli bu madde ile ilgili de söz istemiş ve Milli Eğitim Bakanı'na şu soruyu sormuştur: “Burada idare mercii geçiyor. Bundan maksat, vali, kaymakam veya nahiye müdürü müdür, yoksa mahallî idare kurulu mudur?” (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 11, 24.05.1948: 465). Milli Eğitim Bakanı idare amiridir diyerek cevaplayınca Recai Bey, o halde kanuna idare amiridir şeklinde yazmak gerekir demiştir. Bunun kanunda açıkça yazılmaması halinde karışıklıklara neden olacağını savunmuştur. Ancak komisyonun teklifinde ısrarcı olması üzerine Recai Bey teklifini geri almıştır.

3803, 4274 ve 4459 sayılı kanunların değiştirilmesi ile ilgili kanun tasarısının 8'inci maddesinin görüşülmesiyle devam edilmiştir. 8'inci madde şu şekildedir: “Millî Eğitim Müdürlüklerinde okul binalarının, öğretmen, sağlık memuru ve ebe evlerinin inşaatına ait teknik işlerle uğraşmak üzere geçici olarak yapı ustası ve kalfası, fen memuru, mühendis ve mimar, bekçi ve işçi kullanılabilir” (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 11, 24.05.1948: 466).

Teklifin 8'inci maddesi ile inşaatların yapımında geçici olarak bazı elemanların kullanılabilmesine imkân tanınmıştır. Recai Güreli tekrar söz alarak şunları söylemiştir:

Muhterem arkadaşlar; dördüncü madde ile malzemeyi vesaireyi Bakanlar Kurulu alıyor. Burada da Millî Eğitim Müdürlerine yetki veriliyor. Diyor ki: Amele bulun, usta bulun, şunu bulun, bunu bulun. Bu o demektir ki, okullar emaneten yaptırılacaktır. Biz bunun acısını belâğan [fazlasıyla] mabelâğ [bol bol] çektik. Emaneten yapılan okul binaları altı ay bir sene yaşamamaktadır. Onun için, malzemenin toptan alınmasına bir şey denmez ama hiç olmazsa malzeme alındıktan sonra işçiliğini 2490 sayılı Kanuna göre müteahhitlere vermek suretiyle yaptırmak çok hayırlı olacaktır. Çünkü karşısında mesul olarak bir de müteahhit bulunacaktır. Emaneten yapıldı mı temeli başka türlü oluyor şurası, burası başka türlü oluyor ve altı ay dahi yaşamıyor. Onun için Yüksek Meclis kabul buyurursa hiç olmazsa bunların işçiliğini müteahhide vermek suretiyle bu mektepleri sağlam yapalım. Bir de önerge veriyorum takdir Yüksek Heyetinizindir (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 11, 24.05.1948: 466).

Recai Bey konuşmasında okulların köylüye yaptırılması yerine müteahhitlere yaptırılmasını istemektedir. Çünkü köylü eliyle yapılacak okullar hem sağlam olmamakta hem de bir kusur ya da eksikliği olursa okulun tamirâtı daha fazla bir bedele olmaktadır. Bu nedenle okulları müteahhide yaptırırsak okulun sorunları ile de ilgilenmemize ve fazladan masrafa gerek kalmayacaktır. Konuyla ilgili Recai Bey bir de önerge vermiştir:

Yüksek Başkanlığa

Şifahen arz ettiğim sebeplerden dolayı 8 nci maddenin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Tokad Milletvekili

Recai Güreli

Madde 8. — Okul binalarıyla öğretmen, sağlık memuru ve ebe evlerinin inşaatına ait işçiliği 2490 sayılı Kanun hükümleri dâhilinde illerde il daimî komisyonları tarafından yaptırılır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 11, 24.05.1948: 467).

Recai Güreli'nin önergesi komisyon ve Milli Eğitim Bakanı tarafından olumsuz karşılanınca meclisteki oylamada kabul edilmemiştir.

3.2.3.3. Meclis oylamaları:

Recai Güreli'nin VIII. dönem üçüncü yasama yılında TBMM'de yapılan oylamalarda kullandığı oylar ve sonuçları şu şekildedir:

- **1947 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanun tasarısına verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 304

Oya katılmayanlar: 123

Reddedenler: 35

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 3

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 8, 17.12.1947: 61-63).

- **Ankara Üniversitesi 1947 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 269

Oya katılmayanlar: 178

Reddedenler: 13

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 8, 19.12.1947: 86-88).

- **Devlet Havayolları Genel Müdürlüğü 1947 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 278

Oya katılmayanlar: 166

Reddedenler: 16

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli izinli olduğu için oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 8, 19.12.1947: 90-93).

- **Posta, Telgraf ve Telefon İşletme Genel Müdürlüğü 1947 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 288

Oya katılmayanlar: 153

Reddedenler: 19

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 8, 19.12.1947: 98-99).

- **Vakıflar Genel Müdürlüğü 1947 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılmasına dair kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 285

Oya katılmayanlar: 155

Reddedenler: 18

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 8, 19.12.1947: 102-103).

- **Vakıflar Genel Müdürlüğü 1947 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı {A} işaretli cetvelde değişiklik yapılmasına dair kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 287

Oya katılmayanlar: 157

Reddedenler: 16

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 8, 19.12.1947: 106-107).

• **Vakıflar Genel Müdürlüğü 1948 yılı Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 306

Oya katılmayanlar: 129

Reddedenler: 24

Çekimserler: 1

Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli izinli olduğu için oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 8, 22.12.1947: 183-187).

• **İstanbul Üniversitesi 1948 yılı Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 312

Oya katılmayanlar: 131

Reddedenler: 17

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli izinli olduğu için oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 8, 22.12.1947: 187-190).

• **1757 sayılı kanuna ek kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 227

Oya katılmayanlar: 164

Reddedenler: 66

Çekimserler: 3

Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 8, 22.12.1947: 191-192).

• **3135 ve 4440 sayılı kanunlara ek kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 235

Oya katılmayanlar: 159

Reddedenler: 63

Çekimserler: 3

Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 8, 22.12.1947: 195-196).

- **İstanbul Teknik Üniversitesi 1948 yılı Bütçe Kanunu’na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 240

Oya katılmayanlar: 213

Reddedenler: 7

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 8, 22.12.1947: 199-201).

- **Ankara Üniversitesi 1948 yılı Bütçe Kanunu’na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 243

Oya katılmayanlar: 209

Reddedenler: 8

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 8, 22.12.1947: 203-204).

- **Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü 1947 yılı Bütçe Kanunu’na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 283

Oya katılmayanlar: 151

Reddedenler: 26

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 8, 24.12.1947: 221-223).

- **Ankara Üniversitesi 1947 yılı Bütçe Kanunu’na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkında verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 279

Oya katılmayanlar: 151

Reddedenler: 30

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 8, 25.12.1947: 243-245).

- **Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü 1947 yılı Bütçe Kanunu’na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkında kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 277

Oya katılmayanlar: 148

Reddedenler: 35

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 8, 25.12.1947: 247-249).

- **Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü 1947 yılı Bütçe Kanunu’na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 274

Oya katılmayanlar: 137

Reddedenler: 49

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 8, 25.12.1947: 251-252).

- **İstanbul Üniversitesi 1947 yılı Bütçe Kanunu’na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 285

Oya katılmayanlar: 150

Reddedenler: 25

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 8, 25.12.1947: 255-256).

- **İstanbul Teknik Üniversitesi 1947 yılı Bütçe Kanunu’na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 277

Oya katılmayanlar: 148

Reddedenler: 35

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 8, 25.12.1947: 259-260).

- **Tekel Genel Müdürlüğü 1947 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 274

Oya katılmayanlar: 152

Reddedenler: 29

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 8, 25.12.1947: 263-264).

- **Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü 1948 yılı Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 279

Oya katılmayanlar: 159

Reddedenler: 27

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 8, 25.12.1947: 267-268).

- **İstiklâl Harbi malûllerinden 9 ere verilecek para mükâfatı hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 259

Oya katılmayanlar: 201

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 8, 25.12.1947: 271-272).

- **Başbakanlık Bütçesi'nin 60'ncü bölümü hakkında Eskişehir Milletvekili Ahmet Oğuz'un önergesine verilen oyların sonucu (Önerge kabul edilmemiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 121

Oya katılmayanlar: 198

Reddedenler: 133

Çekimserler: 8

Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 8, 27.12.1947: 466-469).

- **Tekel Genel Müdürlüğü 1948 yılı Bütçe Kanunu’na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 317   Oya katılmayanlar: 108
Reddedenler: 35   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 5
Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 8, 30.12.1947: 865-866).

- **Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü 1948 yılı Bütçe Kanunu’na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 310   Oya katılmayanlar: 123
Reddedenler: 27   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 5
Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 8, 30.12.1947: 869-870).

- **Posta, Telgraf ve Telefon Genel Müdürlüğü 1948 yılı Bütçe Kanunu’na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 306   Oya katılmayanlar: 137
Reddedenler: 16   Çekimserler: 1   Açık Milletvekillikleri: 5
Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 8, 30.12.1947: 873-874).

- **Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü 1948 yılı Bütçe Kanunu’na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 305   Oya katılmayanlar: 127
Reddedenler: 29   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 5
Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 8, 30.12.1947: 877-878).

- **Devlet Havayolları Genel Müdürlüğü 1948 yılı Bütçe Kanunu’na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 306   Oya katılmayanlar: 132

Reddedenler: 21

Çekimserler: 1

Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 8, 30.12.1947: 881-882).

- **Devlet Havayolları Genel Müdürlüğü 1948 yılı Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 306

Oya katılmayanlar: 132

Reddedenler: 21

Çekimserler: 1

Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 8, 30.12.1947: 881-886).

- **1948 yılı Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 359

Oya katılmayanlar: 47

Reddedenler: 51

Çekimserler: 3

Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 8, 31.12.1947: 907-909).

- **Amerika Birleşik Devletleri'nce Türkiye'ye yapılacak yardımdan münhasıran Millî Savunma ihtiyaçları için sağlanacak maddelerin vergi muafırları hakkında kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 297

Oya katılmayanlar: 161

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 9, 19.01.1948: 50-53).

- **Lübnan Cumhuriyeti Hükümeti ile Lozan Antlaşması'nın 34'ncü maddesinde bahis konusu olan optanlar için iki yıllık yeni bir opsiyon süreci tâyin edilmesine ve Lübnan'daki Türk mallarıyla Türkiye'deki Lübnanlı malları durumunu kesin olarak düzenlemek üzere görüşmelere başlanmasına ve bir sözleşme yapılmasına dair kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 278

Oya katılmayanlar: 179

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 9, 30.01.1948: 128-129).

- **Özel İdarelerden aylık alan ilkokul öğretmenlerinin kadrolarının Millî Eğitim Bakanlığı teşkilâtına alınması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 295

Oya katılmayanlar: 162

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 9, 30.01.1948: 132-133).

- **Posta, Telgraf ve Telefon İşletme Genel Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkındaki 4892 sayılı kanunda değişiklik yapılmasına dair olan kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 270

Oya katılmayanlar: 155

Reddedenler: 32

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 10, 04.02.1948: 34-36).

- **Türk-İspanyol Kliring hesabının tasfiyesi hakkında mektup teatisi münasebetiyle yapılan anlaşmanın onanmasına dair olan kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 304

Oya katılmayanlar: 152

Reddedenler: 1

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 10, 04.02.1948: 38-39).

- **Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Yunanistan Krallık Hükümeti arasında hava ulaştırmalarına dair olan anlaşmanın onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 283

Oya katılmayanlar: 174

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 10, 09.02.1948: 76-78).

- **Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Danimarka Hükümeti arasında hava ulaştırmalarına dair olan anlaşmanın onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 285

Oya katılmayanlar: 172

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 10, 09.02.1948: 80-81).

- **Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Irak Krallık Hükümeti arasında hava ulaştırmalarına dair olan anlaşmanın onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 277

Oya katılmayanlar: 180

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 10, 09.02.1948: 83-85).

- **Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Lübnan Cumhuriyeti Hükümeti arasında hava ulaştırmalarına dair olan anlaşmanın onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 284

Oya katılmayanlar: 173

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 10, 09.02.1948: 87-89).

- **Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı statüsünde yapılan değişikliklerin onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu. (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 286   Oya katılmayanlar: 171

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 10, 09.02.1948: 91-92).

- **Afyonkarahisar Milletvekili Sadık Aldoğan hakkındaki kovuşturmanın dönem sonuna bırakılmasına dair olan önergelere verilen oyların sonucu (önergeler kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 149   Oya katılmayanlar: 200

Reddedenler: 106   Çekimserler: 2   Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 10, 13.02.1948: 141-144).

- **Yalova Kaplıcaları İşletme İdaresi'nin 1943 malî yılı bilançosunun onanması hakkındaki Kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 280   Oya katılmayanlar: 173

Reddedenler: 0   Çekimserler: 4   Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 10, 16.02.1948: 190-192).

- **Yalova Kaplıcaları İşletme İdaresi'nin 1944 malî yılı hesap ve bilançosunun onanmasına dair olan kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 281   Oya katılmayanlar: 173

Reddedenler: 0   Çekimserler: 3   Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 10, 16.02.1948: 194-195).

- **Uyuşturucu maddeler hakkındaki Lâhey, Cenevre ve Bongkok, anlaşma, sözleşme ve protokollerin değiştiren protokolün onanmasına dair olan kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 285

Oya katılmayanlar: 172

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 10, 16.02.1948: 198-199).

- **Türkiye ile Fransa arasında 31 Ağustos 1946 tarihinde Paris'te imzalanan Ticaret ve Ödeme Anlaşmaları ile Modüs Vivendi ve eklerinin onanmasına dair olan kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 294

Oya katılmayanlar: 163

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 10, 16.02.1948: 201-203).

- **Türkiye-Fransa Ticaret Anlaşması'na bağlı listelerin kaldırılması hakkında teati edilen mektupların onanmasına dair olan kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 294

Oya katılmayanlar: 163

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 10, 16.02.1948: 206-207).

- **Türkiye ile Yugoslavya arasında 18 Eylül 1947 tarihinde Belgrad'da imzalanan Ticaret ve Ödeme Anlaşmalarıyla Modüs Vivendi tasfiye protokolü ve bağlantılarının onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 275

Oya katılmayanlar: 179

Reddedenler: 3

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 10, 16.02.1948: 210-211).

- **İç istikraz akdi hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 251   Oya katılmayanlar: 183

Reddedenler: 23   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 10, 16.02.1948: 214-215).

- **Atatürk'ün kız kardeşi Makbule Atadan'a vatani hizmet tertibinden aylık bağlanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (yeter sayı yoktur)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 173   Oya katılmayanlar: 260

Reddedenler: 20   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 10, 16.02.1948: 218-219).

- **Atatürk'ün öz kardeşi Makbule Atadan'a vatani hizmet tertibinden aylık bağlanması hakkındaki kanuna ikinci defa verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 197   Oya katılmayanlar: 229

Reddedenler: 26   Çekimserler: 4   Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 10, 18.02.1948: 239-240).

- **Hasankeyf tütününün 1944 yılı mahsulünden ihraç vergisi alınmaması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 197   Oya katılmayanlar: 229

Reddedenler: 26   Çekimserler: 4   Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 10, 18.02.1948: 243-246).

- **Tekel Genel Müdürlüğü atlı takip memurlarıyla atlı koruma ve tahsil memurlarına hayvan yem bedeli verilmesi hakkındaki Kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 278

Oya katılmayanlar: 178

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 10, 20.02.1948: 310-311).

- **General Kâzım Karabekir'in eşi İclâl Karabekir'le kızları Hayat, Emel ve Timsal Karabekir'e vatani hizmet tertibinden aylık bağlanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 273

Oya katılmayanlar: 183

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 10, 20.02.1948: 318-319).

- **Millî Korunma Kanunu'na göre yapılmış olan harcamalara ait 1943 takvim yılı Bilançosunun onanması hakkında kanuna verilen oyların sonucu (Çoğunluk yoktur)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 199

Oya katılmayanlar: 246

Reddedenler: 14

Çekimserler: 4

Açık Milletvekillikleri: 12

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 11, 12.04.1948: 20-23).

- **Millî Korunma Kanunu'na göre yapılmış olan harcamalara ait 1943 takvim yılı bilançosunun onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 235

Oya katılmayanlar: 192

Reddedenler: 26

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 12

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 11, 14.04.1948: 33-36).

- **Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü 1942 akçalı yılı Kesin Hesap Kanunu’na verilen oyların (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 242

Oya katılmayanlar: 209

Reddedenler: 1

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 13

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 11, 30.04.1948: 229-231).

- **Orman Genel Müdürlüğü 1942 akçalı yılı Kesin hesap Kanunu’na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 246

Oya katılmayanlar: 201

Reddedenler: 4

Çekimserler: 1

Açık Milletvekillikleri: 13

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 11, 30.04.1948: 233-235).

- **Posta, Telgraf, Telefon Genel Müdürlüğü’nün 1942 akçalı yılı Kesin hesap Kanunu’na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 275

Oya katılmayanlar: 172

Reddedenler: 4

Çekimserler: 1

Açık Milletvekillikleri: 13

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 11, 03.05.1948: 255-256).

- **Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü 1942 akçalı yılı Kesin hesap Kanunu’na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 258

Oya katılmayanlar: 194

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 13

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 11, 07.05.1948: 270-272).

- **Devlet Havayolları Genel Müdürlüğü 1942 akçalı yılı Kesin hesap Kanunu’na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 259

Oya katılmayanlar: 193

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 13

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 11, 07.05.1948: 274-275).

- **Vakıflar Genel Müdürlüğünün 1942 akçalı yılı Kesin Hesap Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 268

Oya katılmayanlar: 181

Reddedenler: 3

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 13

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 11, 10.05.1948: 307-308).

- **3803, 4274 ve 4459 sayılı kanunların köy okulu öğretmen evi, köy sağlık memurları ve ebeleri evleri inşa ettirmesiyle ilgili maddelerin değiştirilmesi ve 5012 sayılı kanunun kaldırılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 238

Oya katılmayanlar: 210

Reddedenler: 4

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 13

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 11, 24.05.1948: 488-490).

- **Devlet Havayolları Genel Müdürlüğü teşkilâtı hakkındaki 3424 sayılı kanuna ek kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 255

Oya katılmayanlar: 197

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 13

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 11, 31.05.1948: 587-589).

- **Ankara Belediyesine, arsa ve arazisinden belli bir kısmını mesken yapacaklara 2490 sayılı kanun hükmüne bağlı olmaksızın ve muayyen şartlarla tahsis ve temlik yetkisi verilmesi hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Çoğunluk olmamıştır.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 205

Oya katılmayanlar: 247

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 13

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 12, 11.06.1948: 186-187).

- **Ankara Belediyesi'ne arsa ve arazisinden belli bir kısmının mesken yapacaklara 2490 sayılı kanun hükmüne bağlı olmaksızın ve muayyen şartlarla tahsis ve temlik yetkisi verilmesine dair olan kanuna ikinci defa verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 296

Oya katılmayanlar: 156

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 13

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 12, 14.06.1948: 210-211).

- **Demiryolları ve Limanlar İnşaatı için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkındaki 4643 sayılı kanunda değişiklik yapılmasına dair kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 228

Oya katılmayanlar: 224

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 13

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 12, 21.06.1948: 308-309).

- **Filyos-Ereğli hattı ile Ereğli limanının inşasına dair olan 2214 sayılı kanunda değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 296

Oya katılmayanlar: 156

Reddedenler:0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 13

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 12, 21.06.1948: 311-313).

- **Türkiye ile Belçika-Lüksemburg Ekonomik birliği arsındaki ticaret anlaşması ile Türkiye Belçika Ödeme Anlaşması'nın yürürlük sürelerinin iki**

ay uzatılmasına dair kanuna oy verenlerin sonucu. (Kanun kabul edilmiştir.)

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 229

Oya katılmayanlar: 223

Reddedenler:0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri:13

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 12, 21.06.1948: 315-316).

- **Türkiye - Finlandiya Ödeme Anlaşmasının sekizinci maddesiyle bu anlaşmaya bağlı mektuptaki tasfiye hükümleri süresinin altı ay uzatılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 234

Oya katılmayanlar: 218

Reddedenler:0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri:13

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 12, 21.06.1948: 319-320).

- **Türkiye ile Yunanistan arasında imza edilen Ticaret ve Ödeme Anlaşması ile bağlantılarının yürürlük süresinin uzanması hakkında kanuna oy verenlerin sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 233

Oya katılmayanlar: 219

Reddedenler:0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri:13

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 12, 21.06.1948: 323-324).

- **Bina Yapımını Teşvik Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 281

Oya katılmayanlar: 171

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 13

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 12, 28.06.1948: 435-437).

- **Devlet Denizyolları İşletme Genel Müdürlüğü'nün 1942 akçalı yılı kesin hesap kanununa verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 234   Oya katılmayanlar: 0
Reddedenler: 218   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 13
Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 12, 28.06.1948: 439-440).

- **Tekel Genel Müdürlüğü'nün 1942 akçalı yılı kesin hesap kanununa yerilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 243   Oya katılmayanlar: 209
Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 13
Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 12, 28.06.1948: 443-444).

- **Üniversiteler Kanunu'na ek kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 241   Oya katılmayanlar: 209
Reddedenler: 2   Çekimserler: 3   Açık Milletvekillikleri: 13
Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 12, 30.06.1948: 514-515).

- **Belediye Gelirleri Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 288   Oya katılmayanlar: 144
Reddedenler: 19   Çekimserler: 1   Açık Milletvekillikleri: 13
Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 12, 01.07.1948: 578-579).

- **Ankara Üniversitesi kuruluş kadroları kanununa verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 257   Oya katılmayanlar: 193

Reddedenler: 2

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 13

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 12, 06.07.1948: 855-856).

- **Götürü olarak alınan nebati yağ muamele vergileri cetvellerinin tahsil edilemeyen kısmının alınmaması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 253

Oya katılmayanlar: 199

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 13

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 12, 06.07.1948: 859-860).

- **İnebolu ve Amasra Limanları yapımı için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkındaki 4870 sayılı kanunun birinci maddesinin değiştirilmesine dair olan kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 243

Oya katılmayanlar: 209

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 13

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 12, 06.07.1948: 862-864).

- **İlkokul öğretmenlerinin almakta oldukları aylık dereceleri hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 248

Oya katılmayanlar: 202

Reddedenler: 2

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 13

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 12, 06.07.1948: 866-867).

- **Erzincan'da yaptırılacak meskenler hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 234

Oya katılmayanlar: 218

Reddedenler: 2

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 13

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 12, 06.07.1948: 870-871).

- **İdil Biret ve Suna Kan'ın yabancı memleketlere müzik tahsiline gönderilmesine dair kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 239

Oya katılmayanlar: 207

Reddedenler: 4

Çekimserler: 2

Açık Milletvekillikleri: 13

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 12, 07.07.1948: 948-949).

- **İstanbul Teknik Üniversitesi kuruluş kadroları kanununa verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 239

Oya katılmayanlar: 207

Reddedenler: 4

Çekimserler: 2

Açık Milletvekillikleri: 13

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 12, 07.07.1948: 952-953).

- **İstanbul Üniversitesi kuruluş kadroları oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 245

Oya katılmayanlar: 207

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 13

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 12, 07.07.1948: 955-957).

- **Millî Eğitim Bakanlığı kuruluş kadroları hakkındaki 4926 sayılı kanuna bağlı 2 sayılı cetvelde değişiklik yapılmasına dair kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 237

Oya katılmayanlar: 207

Reddedenler: 1

Çekimserler: 1

Açık Milletvekillikleri: 13

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 12, 07.07.1948: 959-960).

- **1948 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı Cetvellerde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465	Kabul edenler: 247	Oya katılmayanlar: 202
Reddedenler: 3	Çekimserler: 0	Açık Milletvekillikler: 13

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 12, 08.07.1948: 1051-1053).

- **Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü 1948 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465	Kabul edenler: 246	Oya katılmayanlar: 206
Reddedenler: 0	Çekimserler: 0	Açık Milletvekillikler: 13

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 12, 08.07.1948: 1055-1056).

- **Türkiye, Avusturya, Belçika, Danimarka, Fransa, Yunanistan, İrlanda, İzlanda, Lüksemburg, Norveç, Hollânda, İtalya, Portekiz, Birleşik Krallık, İsveç, İsviçre Hükümetleri ve Almanya'nın Fransa, Birleşik Krallık ve Amerika Birleşik Devletleri işgali altındaki mntıklar başkomutanları arasında imzalanan Avrupa Ekonomik İşbirliği Sözleşmesi ile eklerinin onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465	Kabul edenler: 274	Oya katılmayanlar: 178
Reddedenler: 0	Çekimserler: 0	Açık Milletvekillikler: 13

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 12, 08.07.1948: 1058-1060).

- **Türkiye ile Amerika Birleşik Devletleri arasında 4 Temmuz 1948 tarihinde imzalanan Ekonomik İşbirliği Anlaşması ve eki ile aynı tarihte teati edilen**

mektupların onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 275   Oya katılmayanlar: 177
Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 13
Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 12, 08.07.1948: 1062-1063).

• **Muhtaç çiftçilere ödünç tohumluk verilmesi hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 273   Oya katılmayanlar: 179
Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 13
Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 12, 08.07.1948: 1065-1067).

• **İstiklâl harbi malûllerine verilecek para mükâfatı hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 273   Oya katılmayanlar: 179
Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 13
Recai Güreli idareci üye olması sebebiyle oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 12, 08.07.1948: 1069-1072).

• **Maliye Bakanlığı ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası arasında 17.06.1948 tarihinde akdedilen sözleşmenin onanmasına ve bazı dövizlerin hazine nam ve hesabına alınıp satılmasına ve muhafazasına dair kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 265   Oya katılmayanlar: 287
Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 13
Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 12, 08.07.1948: 1072-1074).

- **Millî Eğitim Bakanlığı kuruluş kadroları hakkındaki 4926 sayılı kanuna bağlı (1) sayılı cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 264

Oya katılmayanlar: 287

Reddedenler: 1

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 13

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 12, 08.07.1948: 1076-1077).

- **Yeniden yapılacak su işleri için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesine izin verilmesi hakkındaki 3132, 4100 ve 4649 sayılı kanunlara ek kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 267

Oya katılmayanlar: 185

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 13

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 12, 09.07.1948: 1115-1117).

3.2.4. Dördüncü yasama yılındaki çalışmaları:

VIII. dönem TBMM milletvekilliğine seçilen üyeler dördüncü yasama yılı için 01.11.1948-10.06.1949 tarihleri arasında görev yapmışlardır.

TBMM'nin 01.11.1948 tarihli birinci birleşiminde çeşitli komisyona üye seçimi yapılmıştır. Seçimi yapılacak komisyona oy sayımını yapacak üyeler ad çekme yöntemiyle belirlenmiştir. Türkiye Büyük Millet Meclisi İdareci Üyeler Kurulu'na seçiminde oy sayımını yapacak milletvekilleri şu kişilerdir: "Hıfzı Oğuz Bekata (Ankara), Ahmet Eymir (Amasya), Cevdet Gölet (Ankara)" (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 13, 01.11.1948: 8).

Recai Güreli 296 oy alarak İdareci Üyeler Kurulu'na seçilmiş ve 4'üncü yasama yılı boyunca görev yapmıştır. TBMM İdareci Üyeler Kurulu seçim sonucuna dair hazırlanan tutanak aşağıdadır.

Yüksek Başkanlığa

Büyük Millet Meclisi İdareci Üyeler Kurulu için yapılan seçime (296) zat iştirak etmiş ve neticede aşağıda adları yazılı zatlar karşılarında gösterilen oyları almışlardır.

Arz olunur.

Ankara

Ankara

Amasya

H. O. Bekata

C. Gölet

A. Eymir

Muttalip Öker (Sivas) 296

Halit Bayrak (Ağrı) 296

Recai Güreli (Tokad) 296 (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 13, 01.11.1948: 9).

3.2.4.1. Komisyon görevleri:

Recai Güreli VIII. dönem 4. yasama yılında İçişleri Komisyonu ve İdareci Üyeler Kurulu üyesi olarak mecliste görev yapmıştır. Recai Bey'in dördüncü yasama yılında İçişleri Komisyonu ve İdareci Üyeler Kurulu üyesi olarak yaptığı çalışmalar şunlardır:

- 30.11.1948 tarih ve 34961/1331 karar numaralı İdareci Üyeler Kurulu'nun Büyük Millet Meclisi 1948 yılı Bütçesi'nde değişiklik yapılmasına dair kanun teklifi (Esas No: 2/127) S. Sayısı: 56
- 30.11.1948 tarih ve 34962/1332 karar numaralı İdareci Üyeler Kurulunun Sayıştay 1948 yılı bütçesinde değişiklik yapılmasına dair kanun teklifi (2/128) S. Sayısı: 56
- 28.12.1948 tarih ve 35102/1472 karar numaralı İdareci Üyeler Kurulu'nun Büyük Millet Meclisi 1948 yılı bütçesinde değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi (Esas No: 2/139) S. Sayısı: 60
- 09.05.1949 tarih ve 35607/447 karar numaralı İdareci Üyeler Kurulu'nun, Büyük Millet Meclisi 1949 yılı bütçesinde değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi (Esas No: 2/166) S. Sayısı: 212
- 28.04.1947 tarih ve 35608/448 karar numaralı İstanbul'da Maçka'da Tramvay caddesinde Hazine'ye ait binanın satışı hakkında İçişleri Komisyon raporu (Esas No: 1/157) S. Sayısı: 201
- 09.05.1949 tarih ve 35608/448 karar numaralı İdareci Üyeler Kurulu'nun Meclis Hesaplarını İnceleme Komisyonu üyelerinden Ankara dışında vazife icabı

inceleme yapacak olanlara ikamet yevmiyesi verilmesi hakkında kanun teklifi
(Esas No: 2/167) S. Sayısı: 213

- 31.05.1949 tarih ve 35666/506 karar numaralı İdareci Üyeler Kurulu'nun Büyük Millet Meclisi 1949 yılı bütçesinde değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi
(Esas No: 2/173) S. Sayısı: 250

3.2.4.2. Meclis çalışmaları:

Bu bölümde Recai Güreli'nin dördüncü yasama yılında yaptığı meclis konuşmalarına yer verilecektir.

3.2.4.2.1. Tokat Milletvekili Recai Güreli'nin, Demokrat Parti Genel Başkanı'nın Kristal Gazinosu'nda vermiş olduğu beyanat hakkındaki sorusuna Başbakan Hasan Saka'nın sözlü cevabı:

10.11.1948 tarihli meclis dördüncü birleşiminde Recai Güreli, Demokrat Parti genel başkanı Celal Bayar'ın Kristal Gazinosunda basına verdiği demeç hakkında Başbakan Hasan Saka'ya yönelik şu soru önergesini vermiştir:

Yüksek Başkanlığa

Demokrat Parti Genel Başkanı Sayın Celâl Bayar 20 Eylül 1948 günü Beyoğlu Kristal Gazinosunda Demokrat partililerin bir toplantısındaki konuşmalarında:

Biz gürültüden, şamatadan uzak ciddî insanlarız, bu sebeple Seçim Kanununun değiştirilmesi yoluna gittik. Bu sahadaki mücadelelerimizin bir neticesi olarak Kanunu değiştirdiler. Fakat bu değişiklik bizi tatmin etmedi. Çünkü 21 Temmuz seçimlerinden evvel de bize aynı teminatı vermişlerdi. Netice hepimizin malûmudur. Onun için artık sözden bıktık, fiilî hareketi bekliyoruz. Seçim Kanununun sağlam esaslara istinat ettirilmesini istiyoruz. Koalisyon kabinesi.

Başvekilin beyanatı var. Kanunun mükemmel olduğunu söylüyor. Hâlbuki sırf seçim devresine münhasır olmak üzere bir koalisyon kabinesi yapacaklardır. Dâhiliye ve Adliye Vekâletlerine Demokrat Partiye vereceklerdir, bu da yapılmadı.

Dediği Cumhuriyet Gazetesinin 27 Eylül 1948 tarihli nüshasında intişar etti. Demokrat Parti Genel Başkanı ile böyle bir sözleşmede bulunuldu mu? Bu beyanatın mahiyeti nedir? Sayın Başbakanın bu konuda sözlü olarak tenvir etmelerini rica ederim (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 13, 10.11.1948: 68-69).

Recai Güreli Cumhuriyet gazetesinin 27 Eylül 1948 tarihli bir haberinden yola çıkarak cevaplama için Başbakan Hasan Saka'ya yönelik bir soru önergesini meclise vermiştir. Habere göre Hasan Saka, Demokrat Parti genel başkanına 21 Temmuz 1946 seçimleri öncesi seçim kanununu değiştirmek ve kurulacak hükümette

Demokrat Partiye Dâhiliye ve Adalet Bakanlıklarını vermiştir. Recai Bey bu haberin doğru olup olmadığını sormuştur. Hasan Saka soru önergesine şu cevabı vermiştir:

Arkadaşlarımızdan Recai Güreli bir gazetede gördüğü bir havadis üzerine Hükümetten, bu havadisın aslı var mı, yok mu? diye soruyor. Müsaade ederseniz mevzuu maksur olmak üzere kısaca maruzatta bulunacağım.

Sayın arkadaşımızın istinat ettiği şey 27 Eylül tarihli Cumhuriyet Gazetesinin karşı Parti Lideri Sayın Celâl Bayar'a atfen neşrettiği bir malûmattır. Hâlbuki o gazetenin ertesi günkü nüshasında; bir gün evvel yazılan yazının Demokrat Parti Lideri Sayın Celâl Bayar'ın beyanatına tamamen mutabık olmadığına dair bir tavzih çıkmıştır. Aynı mevzuu yazan diğer bir gazete de Vatan Gazetesinde, Cumhuriyetin 27 Eylül nüshasında Celâl Bayar'a atfen yazılan meal itibariyle çok farklı bir yazı da vardır. Celâl Bayar'ın, Cumhuriyetin 27 Eylül tarihli nüshasında yazılan tarzda bir şey söylemediği diğer gazetelerde vardır, aynı zamanda neşriyatı ertesi günü çıkan Cumhuriyet Gazetesi bunu tavzih etmiştir. Bayar'la her hangi bir Koalisyon fikri veya şu veya bu Bakanlığın seçim teminatı olarak Demokrat Partili arkadaşlarımıza terki hakkında aramızda hiçbir şey görüşüldüğü vâki değildir. Hattâ Ben Cumhurbaşkanıya da bu meseleyi arz ettim. Bir arkadaş Cumhuriyet Gazetesinin 27 Eylül tarihli yazısına istinat ederek böyle bir şey rica ediyor; benim bilmediğim ve Devlet Başkanı ile karşı Parti arasında böyle bir konuşma oldu mu diye kendilerinden de sordum. Katiyen böyle bir şey aramızda konuşulmuş değildir dediler. Binaenaleyh ne Cumhurbaşkanı ile ve ne de benimle, doğrudan doğruya ne Celâl Bayar'la ne de Demokrat Parti erkânı ve reislerinden birisiyle böyle bir şeyin konuşulduğu vâki değildir.

Böyle bir vaziyetin olmadığına arkadaşımı ikna edebildiysem sözlerime başka bir şey ilâve etmeyeceğim. Maruzatım bundan ibarettir (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 13, 10.11.1948: 69).

Başbakan Hasan Saka bu haberin doğru olmadığını, hatta aynı gazetenin bir gün sonraki sayısında ve diğer gazetelerde haberin yalanlandığını ifade etmiştir. Bunun üzerine Recai Güreli sözlerine şöyle devam etmiştir:

Muhterem arkadaşlarım; şimdi Yüksek Huzurunuzda okunan sözlü sorum sarih olduğundan kıymetli vaktinizi almamak için tekrarlamaya lüzum görmüyorum.

Hepinizce bilindiği gibi koalisyon kabineleri esaslı bir değişiklik ifade etmekte olduğuna göre bu şekil daha ziyade nispî temsil sistemi cari olan memleketlerde tatbik edilebilir, (öyle şey yok sesleri). Bu aynı zamanda Parti tüzüğü ve programını ilgilendirir bir mevzudur. Binaenaleyh "Sayın Hasan Saka'nın mensup olduğumuz partimizin program ve tüzüğü hükümleri dışında bir teklifte bulunamayacakları tabîdir. Bu konuda beni tenvir ettikleri için kendilerine teşekkür ederim.

Arkadaşlar; sözlü sorunun asıl saiki şudur: Bendeniz o sıralarda İstanbul'da idim. O gün yani Demokrat Partinin Kristal gazinosundaki toplantısından sonra oradan çıkan çok eski arkadaşlardan iki tanesi tesadüfen benim oturduğum gazinoya geldiler. Orada bu beyanattan bahsettiler. O beyanattan şuna sahip olmuşlar: Acaba iki parti arasında bir muvazaa mı vardır ki, Sayın Celâl Bayar bunu orada böyle söyledi?

Bendeniz kendilerine dedim ki, hayır, böyle bir şey yoktur, vâki değildir. Esasen bugün yeni atıldığımız demokrasi hayatını zedeleyeceği için böyle bir şeyi mevzu bahis etmemeniz hayırlı olur.

Fakat arkadaşlar, ertesi günü bu söylenenleri Cumhuriyet gazetesinin 28 tarihli nüshasında aynen gördüğüm için daha çok dikkat nazarımı celbetti. Filhakika Cumhuriyet gazetesinin daha ertesi günkü nüshasında yani 29 tarihli nüshasında şöyle bir yazı çıktı; Demokrat Parti İstanbul İl İdare Kurulunda şu mevzu bahis oldu, Demokrat Parti Başkanı Celâl Bayar dün Kristal gazinosunda, Parti mensupları huzurunda yaptığı konuşmanın bazı yerleri, acele ile olacak yanlış zaptedilgi ve bazı yerlerinin de şeklinin değiştiği ve mâna üzerinde tesir yapacak kadar kısaltıldığı görülmüştür. Bu cihetin gazetenizde tavihini rica ederiz.

Fakat arkadaşlar, bu yazı sarîh olmadığı ve aradan bir ay mütecaviz zaman geçtiği halde ne Başkan ve ne de Hükümetçe tekzibe uğramadı bu kafalarda bir (?) istifhamı uyandırabilir. Ben bu istifhamı silmek için Sayın Başbakanın verdiği izahatı tatminkâr buluyorum. Kendilerine müteşekkirim. Sayın Celal Bayar arkadaşımın da bu hususta, beni af buyurmalarını rica ederim (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 13, 10.11.1948: 69-70).

Recai Bey, başbakanın konu ile ilgili açıklamasını yeterli bulduğunu zaten gazetelerden olayın yalanlandığını takip ettiğini fakat meclisin aklında bir soru işareti kalmaması için bu soru önergesini verdiğini açıklamıştır.

Demokrat Parti Genel Başkanı Celal Bayar da söz alarak görüşme ve anlaşma iddialarını şu sözlerle yalanlamıştır: “Normal bir zamanda Koalisyon, kabinesi istemek muhalif bir parti için kendisinin intiharını talep etmektir ki biz ne doğrudan doğruya ne de bilvasıta Muhterem Hükümet erkânı ve ne herhangi bir kimse ile bu yolda, bir temasımız olmamıştır” (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 13, 10.11.1948: 70).

3.2.4.2.2. Tokat Milletvekili Recai Güreli'nin, siyasi ve gayri siyasi teşekküller tarafından tertip edilen eşya piyangoları hakkındaki sorusuna İçişleri Bakanı Münir Hüsrev Göle'nin sözlü cevabı:

10.11.1948 tarihli meclis dördüncü birleşiminde Recai Güreli siyasi faaliyet yürüten ve siyasi olmayan bazı yapılanmaların eşya piyangosu çektirdiklerine dair duyumları üzerine konuyu İçişleri Bakanı Münir Hüsrev Göle'ye şu soru önergesini vermiştir:

Yüksek Başkanlığa

Siyasi ve gayrisiyasi teşekküller tarafından eşya, piyangosu tertip edilerek biletleri satışa çıkarılmakta ve halka satılmaktadır.

Eşya piyangosu tertibi halen mer'i olan Cem'i İanat Nizamnamesine göre ancak kanunda yer alan hayır cemiyetleri için mesaj vardır. Kanuna aykırı olan bu harekete Hükümet, neden kayıtsız almaktadır.

Bu konu üzerinde İçişleri Bakanının düşüncelerini sözlü olarak bildirmelerini saygılarımla rica ederim (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 13, 10.11.1948: 70).

Recai Bey İçişleri Bakanı Münir Hüsrev Göle'ye, yardım toplama kanununa göre sadece hayır cemiyetlerinin piyango düzenleme yetkisi olduğunu siyasi oluşumlarının nasıl piyango çekilişi yapabildiklerine dair düşüncelerini almak için bir soru önergesi vermiştir.

İçişleri Bakanı Münir Hüsrev Göle Recai Bey'in sorusunu Cem'i İanat Kanununu açıklayarak cevaplandırmıştır. Buna göre yardım toplama kampanyalarının valinin izni ile yapılabildiğinden bahsetmiştir. Ancak yardım toplama kampanyalarının sadece hayır amaçlı olmak zorunda olmadığına dair Danıştay kararı olduğunu şu şekilde ifade etmiştir:

Danıştay'ın 09.10.1947 gün ve birinci Daire 38/45 esas numarası ile Cem'i İanat Tüzüğü hükümlerine göre yapılacak iane teşebbüs ve hareketlerinin yalnız hayır işlerine münhasır olmayıp idare tarafından takdir ve kabul edilecek her ihtiyaca da şâmil bulunacağına ve ianelerin ve sarf yerlerinin de müteşebbisinin isteğine ve idarenin ruhsatına bağlı bulunduğuna karar vermiş ve bu karar 47-202/200 numara ve 03.11.1947 tarihinde Genel Kurulun tasvibine iktiran etmiştir.

Bu karar muvacehesinde umuru hayriyeden gayri yerlere sarf edilmek ve hayır cemiyetlerinden başka teşekküller tarafından tertip edilmek üzere iane toplamak hususundaki taleplerin reddine imkân görülmemekte olduğunu arz ederim (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 13, 10.11.1948: 70-71).

Recai Güreli tekrar söz alarak piyango işlerinin çok vahim bir hal aldığını, vatandaşın bu durumdan rahatsız olduğunu bunun için de Cem'i İanat Kanununun meclise açıklanmasını istemiştir.

3.2.4.2.3. Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti ajanı sıfatıyla hareket eden Export-İmport Bankası arasında akdedilen 30 milyon dolarlık kredi anlaşmasının onanmasına dair kanun tasarısı ve geçici komisyon raporu:

24.12.1948 tarihli meclis 23'üncü birleşiminde İkinci Dünya Savaşı sonrası Amerika Birleşik Devletleri'nin Türkiye'ye yapacağı Marshall yardımları üzerine görüşme yapılmıştır. Amerika yapacağı yardım karşılığında Amerika'dan traktör ve ziraat makineleri alma şartını sunmuştur. Ayrıca ülkelerin doğrudan fabrikalarla temas

kurarak anlaşmalarını yapmalarını istemiştir. Bunun üzerine Tarım Bakanı Cavid Oral'a Recai Güreli şu soruyu sormuştur: “Efendim, hususi teşebbüslerden hangi firmalarla anlaşmalar yapılmıştır, bunu izah buyururlar mı, Cavid Oral arkadaşımız?” (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 14, 24.12.1948: 295).

Recai Güreli'ye cevaben Cavid Oral fabrikalara yapılan başvurularda ne bakanlığın ne de başka bir kimsenin müdahalesi olmadığını; başvuruların herhangi bir müdahale olmaksızın bağımsız bir komite tarafından yapıldığını söylemiştir.

3.2.4.2.4. Maraş Milletvekili Emin Soysal'ın, Kütahya Milletvekili Ahmet Tahtakılıç'a yapılan tecavüze dair başkanlıktan olan sorusuna başkanlık adına İdareci Üyelerden Recai Güreli'nin sözlü cevabı:

10.01.1949 tarihli meclis 29'uncu birleşiminde Maraş Milletvekili Emin Soysal başkanlı divanına cevaplama için sözlü bir soru sormuştur. Soysal sorusunda Kütahya Milletvekili Ahmet Tahtakılıç'a meclis konuşması sonrasında fiili ve sözlü bir müdahalenin olmasına üzüldüğünü ve bu gibi durumların tekrarının olmaması için Meclis Yüksek Başkanlığı'nın bir tedbir alıp almadığını sormuştur. Başkanlık Divanı adına söz alan İdareci Üye Recai Güreli cevaben şunları söylemiştir:

1. Maraş Milletvekili Emin Soysal arkadaşımın Yüksek Meclis Başkanlığından sözlü soru önermesine;

B.M. Meclisinin 29.12.1948 Çarşamba Oturumunda Kütahya Milletvekili Ahmet Tahtakılıç'ın kürsüde konuşmayı yaparak yerine döndüğü sırada hakaret etti diye tecavüze uğradığı,

2. Hâdisе hakkında bugüne kadar gerek Meclis Başkanlık Divanınca ve gerek İdare Heyetince bir karar alınıp Büyük Millet Meclisine bildirilmediği,

3. Bu nevi hâdiselerin bundan böyle tekerrür etmemesi için Yüksek Başkanlıkça bir tedbir alınıp alınmadığı, sorulmaktadır.

Muhterem arkadaşlar; önergede mevzuubahis edilen mesele şu suretle cereyan etmiştir; Yüksek başkanlık adına arz ediyorum:

I - Kütahya Milletvekili Ahmet Tahtakılıç'ın 29.12.1948 tarihli birleşimin birinci oturumunda, beyanatı arasında sarf ettiği bazı sözler hakkında Riyasetçe inceleme yapılmak üzere oturum tatil olunmuştu. Oturumun tatilini müteakip Ahmet Tahtakılıç Meclis kürsüsünden ayrılıp yerine giderken « sahtekârlar » sözünü sarf ettiğini Diyarbakır Milletvekili Şeref Uluğ işitir işitmez Ahmet Tahtakılıç'a bir tokat attığı, Tahtakılıç'ın da Şeref Uluğ'a mukabelede bulunduğu ve bu arada bazı Milletvekillerinin iki taraf lehine müdahaleye başladıkları görülmesi üzerine o civardaki Milletvekili arkadaşlar derhal araya girmişler ve işi süratle bertaraf etmişlerdir.

Oturumun tatilini müteakip Meclis salonunu henüz terk etmeyen Milletvekili arkadaşlarımızın malûmu ve meşhûdu olduğu gibi bu hâdisе münhasıran ve âni olarak asabiyete kapılan iki milletvekili arkadaş arasında cereyan etmiş olduğuna ve her iki taraftan yazılı veya sözlü bu hususta bir şikâyet dahi vâki olmadığına göre Kamutaya inzibati bir ceza alınması teklifinde bulunulmamıştır. Bu nevi hâdiselerin tekerrür etmemesi için en esaslı tedbir, İçtüzük hükümlerine cümlece riayet olunması ve muhterem Milletvekili arkadaşların yekdiğerine karşı sevgi ve saygılı olmalarıdır.

Maruzatım budur arkadaşlar (Soldan: Bravo ve kâfi kâfi sesleri) (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 15, 10.01.1949: 33).

Recai Bey olayın iki milletvekili arasında geçen sözlü bir münakaşadan ibaret olduğunu ve bu gibi hadiselerin bir daha yaşanmaması için içtüzük hükümlerine uymanın gerektiğini söylemiştir. Başkanlık Divanı da tarafların kürsü çalışmaları dışında fevri hareket ederek tartışıklarını ve olayın daha fazla büyütülmesine gerek olmadığına karar vererek olayı kapatmıştır. Ancak 12.01.1949 tarihindeki meclis 30'uncu birleşiminde söz alan Kütahya Milletvekili Ahmet Tahtakılıç kendisine müdahalenin meclis kürsüsünde gerçekleştiğini hatta kendisine müdahale edeneler arasında Recai Güreli'nin de yer aldığını ve "sahtekar" kelimesini kullanmadığı halde Recai Güreli'nin kendisine iftira attığını ifade etmiştir. Ahmet Tahtakılıç konuşmasının devamında konu ile ilgili şunları söylemiştir: "Şu halde tahkikat yapmayan Riyaset Divanı bizzat o günkü hâdisenin bir tarafını teşkil etmiş olan İdareci Üyelerden Recai Güreli vasıtasıyla okuttuğu şey arkadaşlar, asıldan, hakikatten, insaftan mahrum bir ifadedir. Onun için Riyaset Divanı aleyhinde bu iş tarihe geçmiş bir iltizam vesikasıdır" (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 15, 12.01.1949: 55).

Ahmet Tahtakılıç'ın suçlamaları karşısında kendisini savunmak üzere kürsüye çıkan Recai Güreli cevaben şunları söylemiştir:

Muhterem arkadaşlarım, Kütahya Milletvekili Ahmet Tahtakılıç şimdi verdiği beyanatında dediler ki, Riyaset Divanı namına Recai Güreli okuduğu beyanatta, söylediği sözlerde tahkikat yapmaksızın sahtekâr kelimesini Tahtakılıç'ın kullandığından dolayı iftira etmişim veyahut böyle bir şey vâki olmadığı halde kendisine isnat etmişim.

Arkadaşlar, sahtekâr kelimesini kullandığını şimdi isim zikretmeksizin beş on arkadaşla tespit ettim ve ondan sonra bu beyanatımı yaptım.

İkincisi; dediler ki, Recai Güreli bu hâdiseye bilfiil karıştığı halde ve benim üzerime hücum ettiği halde, kendisi bu beyanati yapmıştır.

Sizi yüksek huzurunuzda şerefimle temin ederim, her birinizin gördüğü gibi, Tahtakılıç'ın üzerine ne yürüdüm, ne de Tahtakılıç'ı böyle kavga sırasında veyahut

hâdisе sırasında görmüş dahi değіlim. Yalnız gördüğüm şudur; Maalesef Tahtakılıç o günü gözü kararmış, iradesini kaybetmişti, asabiyete kapılmıştı, sağını solunu görmüyordu arkadaşlar. Benim yaptığım şey şudur; şurada oturuyordum, vaziyet burada karıştığı zaman, Ahmet Oğuz şurada «Gençliği boğuyorlar» diye bağırmakta iken kendisine sarıldım ve kapıdan dışarıya çıkardım. Başka bir şeye hiçbir suretle müdahale etmiş değіlim. Maalesef demin de arz ettiğim gibi; Tahtakılıç o an için esasen kürsüde asabiyetle ve tehevvrle konuşması sebebiyle, iradesini kaybetmiş, gözü kararmıştı.

Sizi temin ederim arkadaşlar, bütün muhalif arkadaşlar da hakkalinsaf söylesinler; değіl Ahmet Tahtakılıç'a, her hangi bir arkadaş üzerine yürümek, yahut tecavüzde bulunmak, veya bir söz söylemek gibi bir harekette bulunmuş değіlim. Yalnız şunu yaptım, Ahmet Oğuz arkadaşımız, fena halde sinirlenmişti. Gençliği boğuyorlar demesi üzerine kollarından tuttum dışarıya çıkarttım. Müdahalem budur, hâdisе tahkikat raporu ile tespit edilmiştir, maruzatım bu kadardır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 15, 12.01.1949: 55).

Recai Bey herhangi bir şekilde müdahale etmediğini yaptığı tek şeyin milletvekili Ahmet Oğuz'u ortamı sakinleştirmek için kolundan tutup dışarı çıkarmak olduğunu söylemiştir. Ahmet Tahtakılıç'ın sinirli olması sebebiyle olayı yanlış hatırladığını ifade etmiştir.

3.2.4.2.5. Tokat Milletvekili Recai Güreli'nin ilkokul öğretmenleri hakkındaki sorusuna Millî Eğitim Balsam Tahsin Banguoğlu'nun sözlü cevabı:

Meclis 26.01.1949 tarihli 37'inci birleşiminde Recai Güreli ilkokul öğretmenleri hakkında Milli Eğitim Bakanı Balsam Tahsin Banguoğlu'na şu soru önergesini vermiştir:

Yüksek Başkanlığa

Aşağıda yazılı olan üç sorunun Sayın Millî Eğitim Bakanı tarafından sözlü olarak cevaplandırılmasını rica ederim.

- 1.—Şehirlerde tâyin edilmeleri için sıra bekleyen ilkokul öğretmenlerinin çokluğu dolayısıyla tasfiye edilecekleri doğru mudur?
2. — Sıra beklemekte olan bu öğretmenlerin içinden sırası gelmeden öne alınarak tâyin edilenler varmış. Bu ne dereceye kadar doğrudur?
- 3.—İlkokulların teftiş, murakabe ve tahkiki ile mükellef tutulan denetmenlerin ilkokul müfettişleri gibi 999 sayılı Harcırah Kanunundan istifade etmeleri için bir şey düşünülüyor mu? (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 15, 26.01.1949: 221).

Recai Bey köylerden şehirlere tayin olmak isteyen öğretmenlerin durumları müfettişlerin harcırahları hakkında bilgi alabilmek için Milli Eğitim Bakanı Balsam Tahsin Banguoğlu'na üç soruluk bir önerge vermiştir. Bakan cevaben; milli eğitimin gelişmesi için okul ve öğretmenin köylere kadar gitmesi gerektiğini, bu sebepten

ötürü köy enstitülerinin açıldığını ifade etmiştir. Köylerdeki öğretmenlerin de bir zaman sonra şehre tayin olmak isteğini ancak batı illerindeki doluluk sebebiyle öğretmenlerin nakil olamadıkları söylemiştir. Tayini olmayan öğretmenlerin meslekten ayrılmaları konusunu da şöyle açıklamıştır:

Bunun dışında da sıhhi veya ailevi sebeplerle nakillerini istedikleri halde nakilleri mümkün olmayan ve mutlaka oralara gitmek istedikleri için meslekten ayrılan öğretmenler vardır. Bunlar fiilen meslekten ayrılmışlar ve birtakım vilâyet merkezlerimizde yerleşmişlerdir. Bunların bir kısmı Devlet dairelerinde, İktisadi Devlet Teşekküllerinde vazife almış, hattâ ticaret hayatına atılmış, dükkân açmıştır. Bunların mühim bir kısmı da bayanlardır. Kocaları oralarda oturdukları için, kocalarıyla birlikte oturmak zaruretiyle meslekten ayrılmışlardır. Oturdukları yerlerde münhal olduğu takdirde kendilerine iş verilmesini istemişler ve bu talepler çoğaldığı için bir sıraya konmuşlardır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 15, 26.01.1949: 221).

Recai Güreli tekrar söze girerek açıklamaları için Bakan'a teşekkür etti. Ancak Bakan'ın açıklamaları yetersiz bularak sorularını biraz daha açıklayıcı olacak şekilde şöyle ifade etmiştir:

Efendim; Sayın Bakan arkadaşşıma teşekkür ederim. Vaziyeti izah buyurdular. Benim sorum basit üç nokta üzerinde idi. birisi, vilâyet emrine verilen öğretmenlerin tâyin işleri, sıraya girip tâyin edilmeleri, bu kendiliğinden olmamıştır.

Misal olarak arz edebilirim; meselâ İstanbul, İzmir, Balıkesir veya Ankara da kocaları vardır. İkisi bir arada çalışması iktiza eder. Bunlar yine Bakanlığın emriyle vilâyet emrine verilmişlerdir. Bunların tasfiyeye tâbi tutulacaklarını duydum. Bu doğru mu? Sorumun birincisi bu idi;

Arkadaşlar malûmuâliniz, öğretmenler tâyin edildikleri yere emirle gider. O emir üzerine sırasını bekler, sıraya konur. Sırası geldiği vakit onu tâyin ederler. Benim bildiğim İstanbul'da olsun, İzmir'de olsun, Ankara'da olsun, hiçbir hizmete girmeksizin yalnız öğretmenlik yapacağım diye sıra bekleyenler çoktur. Bunlar tâyin edilmemektedir. Şimdi bu şekilde olan öğretmenler, hakikaten duyduğum gibi tasfiyeye tâbi tutulacak mı, tutulmayacak mı, bunu öğrenmek istiyorum. Bakan arkadaşım diyorlar ki eğer teklif edeceğimiz herhangi bir köyü veya kasabayı kabul ederlerse gönderileceklerdir, aksi takdirde vazifelerine son verilecektir. 20-25 senelik hayatını öğretmenlikte geçiren bu arkadaşlar emirle gönderildikleri halde onları kocalarının yanından ayırıp da başka kasaba veya köye göndermek bilmem bugünkü zihniyete uyar mı? Bendeniz bu noktada tatmin edilmiş değilim, Bakan arkadaşşımdan kati olarak bir cevap almış değilim. Yani öğrenmek istediğim şudur: Bunlar müstafi [görevinden kendi isteğiyle ayrılmış] addedilmişler mi, edilmemişler mi? Eğer edilmişlerse bunlar gadre [haksızlığa] uğramış olacaktırlar. Çünkü 20-25 sene öğretmenlikte hayat geçirmiş bir arkadaşın 20 sene sonra herhangi bir sebep olmaksızın kapı dışarı edilmesi, bence doğru olmasa gerektir. Bu bir.

İkincisi: sıraya riayet edilmeksizin şu veya bu vilâyetlerden tâyin edilmiş Öğretmenler var mıdır, sualime karşı buyurdular ki: Tercihan tâyin edilmiş olanlar

vardır. Belki tercih sebepleri olabilir, bunun için tâyin ederler buna bir diyeceğim yok.

Bir de denetmen işleri var. Arkadaşlar, denetmenler bugün ilköğretim müfettişlerinin yaptığı vazifeyi yapmaktadırlar. Bunlara yeni bir emirle yolluk verilmektedir. Verilen yolluk 225 kuruştur. Ve bir denetmene ki kaza veya 50, 60, 70 köy veriyorlar. Bu 225 kuruş bunların binecekleri hayvanın yemini dahi temin edememektedir. Şimdi buyuruyorlar ki, bir kanun getireceğiz. Bu kanun gelinceye kadar ne olacaktır? Bunlar tabiatıyla mağdur oluyorlar.

Bugün elimizde bir Harcırah Kanunu var. Bu kanun bütün memurlar için nasıl tatbik ediliyorsa bunlar içinde tatbik edilmek lâzımdır. Tahsisat kâfi değildir diye 225 kuruşla çalıştırmak doğru olmasa gerektir. Zannediyorum denetmeler 1947 yılında bir emirle imtihana tâbi tutulmak suretiyle bu vazifeye geçirilmişler aynı zamanda tahkikat, teftiş ve tetkik gibi vazifelerle de ilköğretim müfettişlerinin gördüğü vazifeleri aynen görmekte bulunmuşlardır. Böyle olduğuna göre bunlara denetmen namı verilse dahi hiç olmazsa bunların yolluklarını artırmak ve bunlara Harcırah Kanununa göre yolluk vermek herhalde hayırlı olur. Kendileri çok dua ederler. Niçin esirgeniyor, bilmiyorum. Belki tahsisat noksandır ilköğretim işlerini Millî Eğitim Bakanlığı tahsisatıyla beraber üzerine aldığına göre bu haksızlıkların önüne geçilmesi lâzımdır. Mâruzâtım bu kadardır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 15, 26.01.1949: 222-223).

Recai Bey il emrine verilip de Bakanlığın atadığı yerlere gitmeyen öğretmenlerin tasfiye edileceğinin doğru olup olmadığını Bakan'dan açıklamasını istemiş; eğer bu doğruysa bu şekildeki öğretmenlerin mağdur olacaklarını, haksızlığa uğrayacaklarını ifade etmiştir. Yine denetmelerin de mağduriyetlerinin olduğunu, onlara verilen harcırahların yetersiz olduğunu söyleyerek Milli Eğitim içindeki rahatsızlıkları dile getirmiştir. Milli Eğitim Bakanı tasfiye olmadığını, zaten söz konusu öğretmenlerin Bakanlık kadrolarında bulunmadığını ifade ederek konuyu açıklamıştır.

3.2.4.2.6. Benzinden alınacak yol vergisi hakkında kanun tasarısı görüşmeleri:

14.02.1949 tarihli meclis 45'inci birleşiminde benzinden 11 kuruşluk yol vergisi alınması ve alınan bu vergi ile yolların yapılması konusu tartışılmıştır. Konu üzerine söz alan Recai Güreli şunları söylemiştir:

Muhterem arkadaşlar; tasarıda filhakika tahsisi varidat diye bir kayıt yoktur, ama hepimizce bilindiği gibi, Hükümetin ele aldığı dokuz senelik bir yol programı vardır. Bu dokuz senelik programı tahakkuk ettirmek için her sene aşağı yukarı 50-60 milyon liralık bir külfete katlanmak icap eder.

Arkadaşlar, hepimiz biliyoruz, yol işi prodüktif yani müsmir işlerdendir. Bunu Devlet yapar, halka meccanen teslim eder. Devletin aldığı nihayet bir yol parasıdır. Bu, bedenî veyahut nakdî olarak, bildiğiniz gibi, 12 liradır. Şimdi, bir yol programına göre, her birimiz, yol dâvasında, sıra geldikçe memleketimizde yol yoktur, iz yoktur denildiği zaman, yol lâzımdır diye bu mühim konu üzerinde durmaktayız. O halde

yol lâzım, buna karar veriyoruz ama yol için para da lâzımdır. Nereden bulalım, Hükümet bu yolları yapmak için bu parayı nereden bulacaktır? Tabîi mükelleflerden temin edeceği vergilerle bunu yapacaktır. Arkadaşlar, yollarımız yoktur diyemeyeceğiz, fakat bugün Türkiye'de mevcut olan en iyi yollar dâhil olduğu halde mutlaka bütün yolların elden geçirilmesi lâzımdır. Sebebi şudur: En iyi bir yola gidersiniz, geçerken ivicacı [girintili çıkıntılı], imalâtı sınaîyesi yoktur, tahtalardan ibaret köprüler vardır, şu vardır, bu vardır. Yani bir otomobil ile en iyi bir otomobil ile saatte 35 - 40 kilometreden fazla gidemezsiniz. Binaenaleyh, bu yolların dahi mutlak ve mutlak bir defa elden geçirilmesi lâzımdır kanaatindeyim.

Şimdi bu tasarı dolayısıyla benzine 11 kuruş zammedilecek ve bu zam şuna, buna intikal edecek ve netice itibarıyla memlekette bir hayat pahalılığı doğuracak. E bunu yapmayalım. Peki, yapmayalım ama ne ile bu yolları yapalım?

Arkadaşlar, yollarımız ne kadar iyi olursa ve muntazam şose haline gelirse, sarf edeceğimiz benzin de o nispette azalır, makinelerimiz de o nispette ömürlü olur, randımanını muhafaza eder. Meselâ 100 kilometrelik kötü bir yolda 3 teneke benzin sarf ediyorsa; iyi bir şosedeki 100 kilometrede ancak yarım teneke benzin sarf edecektir. O halde yolların iyiliğinden biz bu şekilde tasarruf edeceğiz. Hakikaten memleketin hayatı, can damarı, kan damarı olan yollarımızı bu suretle yapabileceğiz.

Ben de bu tasarinın, bazı arkadaşlarımız gibi acilen kabul edilmesi, memleketin refah ve saadeti için lâzımdır kanaatindeyim. Maruzatım bundan ibarettir (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 16, 14.02.1949: 161).

Recai Güreli konuşmasında benzine yapılacak yol vergisinin hayat pahalılığına neden olacağını ancak hükümetin yeni yollar yapabilmesinin yolunun da bundan başka bir şey olmadığını meclise açıklamaya çalışmıştır. Yeni yapılacak yolların hayat pahalılığına neden olacak olmasına rağmen benzinden elde edilecek tasarrufun da memleket yararına olacağını ifade etmiş ve tasarıyı desteklemiştir. Yapılan oylama sonucunda kanun tasarısı kabul edilmiştir.

3.2.4.2.7. 1949 bütçe tasarısına verdiği önerge:

22.02.1949 tarihli meclis 49'uncu birleşiminde 1949 yılı bütçe tasarısı görüşülmüştür. Bütçede bazı memurlukların tasarruf amaçlı (L) cetveline alınarak kadrolarının iptal edilmesi üzerine Recai Güreli'nin de aralarında bulunduğu doksan dokuz milletvekili meclise aşağıdaki önergeyi sunmuşlardır:

Yüksek Başkanlığa

1. 1949 yılı Bütçesi komisyonda incelenirken Devlet teşkilâtında bazı Bakanlıkların Teşkilât veya hususi kanunlarıyla kabul edilmiş bulunan memur kadroları fiilî kadrodan (L) cetveline alınmak suretiyle iptal edilmiştir.

Anayasanın 98 ncü maddesinin sarahatine uyularak teşkilât ve hususi kanunlarıyla kurulmuş olan vazifelerin kanun yollarıyla kaldırılmadıkça iş başında bulunan memurların vazifeleri iptal edilemez. Bu hal mevzuatımıza aykırıdır.

1931 yılına kadar Büyük Meclise sunulan bütçelerde Devlet teşkilâtına ait bütün memur kadroları masraf giderleri gibi ekli olarak verilir, bunlar üzerinde tasarruflar, yapılır. Her yıl Devlet kadrolarının incelenmesi yüzünden hâsıl olan karışıklıklar, vazife istikrarını ve hizmetlerini bozduğu için 1931 Barem Kanunundan itibaren memur kadroları ayrı kanunlarla tespit edilmiş olduğundan bütçelerde yalnız her çeşit giderlerle (E, D) cetvelleri üzerinde tasarruf yapılarak (L) cetvelindeki memur kadrolarına dokunulmamaktadır. Usul ve mevzuat böyle iken geçen yıldan beri komisyon bu esastan ayrılarak teşkilât ve kadrolar üzerinde tasarruflar yapmaya başlamıştır. Bunun meydana getirdiği zararlar çok büyüktür.

2. Devlet vazifelerinde istikrar bozulmaktadır. Çünkü her yıl kadrolardan bir kısım memurların (L) cetveline alınmasıyla o vazifeler iptal edilerek memurlar haklı olarak ümitsizliğe düşmektedirler. Bu yüzden Devlet hizmetleri esasından sarsılmaktadır.

3. Bütçenin Umumi Heyette görüşülmesi sırasında hangi memuriyet ve memurların ilga veya iptal edildiklerine dair kadro cetvelleri bütçelerde bağlı olmadığından farkına varılmaksızın vazifeler iptal ve ilga edilmektedir.

4. Teşkilât kanunları Büyük Meclisin alâkalı komisyonundan geçtikten sonra kanuniyet kesbettiği için vazifelerin iptal ve ilgası da aynı komisyonlardan geçip kanunlaşması gerekir. Bu çok önemli husus göz önüne alınmadan, alınmış olan karar doğru değildir.

5. Bütçe Komisyonu çoğunluğu bu yıl bazı Bakanlıklarda müsteşar muavinlikleri ile İnceleme Kurullarının Neşriyat müdürleriyle doktorları (L) cetveline almışlardır. Bu hususta yapılan tasarruf (110 000) lira arasındadır.

6. Komisyon aynı mahiyette olan Bakanlıklardaki aynı vazifeleri ipka etmiş ve bazılarını (L) cetveline almıştır ki bunların sayısı 20 yî geçmez.

Anayasanın 93 ncü maddesi bütün memurlarını vasıfları, hakları, vazifeleri, maaş ve muhassasatıyla sureti tayin, terakki ve azillerinin hususi kanunlarla yapılacağını sarahaten emrettiğine göre bu yolda vazifelendirilmiş teşkilât ve memuriyetleri, hükmü bir yıla cari olan Bütçe Kanunu ile Anayasanın ruhuna ve sarîh metnine aykırı olan ve onun teminatı altında hususi kanunlarla da kabul edilmiş bulunan memurların haklarından mahrum etmenin doğru olamayacağı ve şayet Bakanlıklar kadrolarında bu vazifeler fazla ve lüzumsuz ise usulüne uyularak kanun yoluyla kaldırılmasının kanunlara uygun olacağı kanaatindeyiz.

Büyük Millet Meclisi, Başbakanlık, İçişleri, Sağlık ve Sosyal Yardım ve Çalışma Bakanlıkları ile Emniyet Genel Müdürlüğü gibi fiilî kadrolarında ve halen iş başında bulunan ve ilişik cetvelde yazılı memurları (L) cetveline, almak suretiyle vazifelerine son verilecek olan ve yekûnları yirmiyi geçmeyen memurların Anayasanın 93 ncü maddesinin sarahatine ve hususi kanunlarının memurlara bahşetmiş olduğu teminat ve haklara göre kadrolarına iadesini arz ve teklif eyeriz (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 16, 22.02.1949: 412-413).

Önergede özetle tasarruf amaçlı 1949 yılı bütçesinden kaldırılan memur kadrolarının anayasal düzenleme ile kaldırılabilceği ifade edilmiştir. Ayrıca bütçeden (L) cetvele alınmak suretiyle kaldırılan memur kadrolarının geriye iade edilmesi istenmiştir. Yapılan oylama sonucunda önerge incelenmek üzere komisyona havale edilmiştir.

Aynı günkü toplantıda bir diğer önergede meclis dışı kadrosunun (L) cetvele alınmak suretiyle kaldırılması üzerine verilmiştir. Recai Güreli bu konu hakkındaki düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir:

Muhterem arkadaşlarım, berveçhi peşin arz edeyim ki, dışının lüzum ve ademilüzumunu yüksek reyinize ve takdirinize bırakıyorum. Yalnız geçen yıl, dışının tayini şöyle olmuştur. Yine Bütçe Komisyonu ki ekseriyeti bugünkü üyelere tereküp etmektedir, tetkik ve dışıya ihtiyaç dolayısıyla ücretini kabul ettiler. Binaenaleyh bu arkadaş bir seneden beri Mecliste dış doktoru olarak çalışmaktadır.

Şimdi arkadaşlar; ben teknik tarafını bilmiyorum, dışı bu bakımdan lâzım mı, değil mi?

Bizim Meclis müstahdemin adedi 142 dir. Muhafız kıtası da 221 dir. Yani Meclismüstahdemini ve muhafız eri olarak 400 e yakın insan vardır. Bunlar vazifedar adamlardır. Bunlardan her gün dışıya müracaat edenlerin adedi 10"-15 i geçmektedir. Biz her gün böyle müracaat eden 10-15 kişiyi vazifeden eksiltirsek, bilmem şurada Koç apartmanı ne kadar mesafedir, oraya kadar gitmek güç müdür, şeklindeki ifade yerinde olur mu? Sonra biz bu 400 kişiyi dışarıya göndermekle daha mı tasarruflu hareket etmiş olacağız? Benim bildiğim bu, tasarruf değildir. Senede 1 600 lira yerine belki üç bin, dört bin lira dışı tedavisi parası gidecektir.

Buna tasarruf demezler arkadaşlar. Tasarruf değildir ama lüzumlu olup olmadığı yüksek takdirinize aittir, nasıl emrederseniz o şekilde olur. Bu hususta okunan, takririn kabul edilip edilmemesi yüksek takdirinize aittir (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 16, 22.02.1949: 418).

Recai Bey meclisteki dışı kadrosunun kaldırılmasının tasarruf olmayacağını, aksine meclis çalışanlarının dışarıdaki bir dışıya gitmesinin devlet için daha büyük bir masraf olacağını ifade etmiştir. Recai Bey'in dışı kadrosunun devam etmesi yönünde konuşma yapmışsa da Bütçe Komisyon Raporunun oylanması sonucunda "(142) oyla Bütçe Komisyonunun raporu kabul olunmuştur" (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 16, 27.02.1949: 972). Böylece meclisteki dışı kadrosu kaldırılmıştır.

Recai Güreli 1949 yılı bütçesinde yer alan Milli Saraylarla ilgili ise kırk beş milletvekili ile birlikte şu önergeyi meclise sunmuştur:

Yüksek Başkanlığa

1.—Meclis Hesaplan inceleme Komisyonu üyeleri tarafından İstanbul'da Millî Saraylar demirbaş eşyalarını her sene saymak ve kontrol etmek üzere İstanbul'a gidecek üyelere istihkak kettikleri yevmiyelerin verilmesi için Millî Saraylar giderlerinin 15 nci bölümünün 13 ncü maddesine (3) bin lira daha bu iş için eklenmesini;

2.—Büyük Millet Meclisi 1949 yılı Bütçesinin 28 nci (bölümünde (5) bin lira yıllık ücretli ve evvelce yapılan sözleşmeye nazaran iki sene daha süreği bulunan yabancı bahçe uzmanına ait tahsisat Bütçe Komisyonu tarafından kaldırılmıştır;

B.M. Meclisi ile Millî Sarayların bütün bahçelerine bakan bu yabancı bahçe uzmanının çok verimli mesaisinden faydalanılmak için İdareci Üyeler Kurulunca yapılan teklif veçhile 1949 yılı Bütçesine (5) bin liranın eklenmesini;

Yukarda yazılı her iki maddenin 1949 yılı Büyük Millet Meclisi Bütçesine eklenmesini arz ve teklif eyeriz (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 16, 22.02.1949: 420).

Milli saraylarda daha önceden görevlendirilmiş olan yabancı bahçe uzmanı için 1949 yılı bütçesinde 5.000 lira ayrılması istenmiş ancak meclis tarafından bu önerge reddedilmiştir.

3.2.4.2.8. İçişleri Bakanlığı bütçesi üzerine konuşması:

24.02.1950 tarihli meclis 51'inci birleşiminde İçişleri Bakanlığı 1949 yılı bütçesi görüşülmüştür. Recai Güreli Bakanlık bütçesi ile ilgili söz alarak şunları söylemiştir:

Muhterem, arkadaşlarım; İçişleri Bakanlığı Bütçesinin konuşulmasına başladığı bugünün fırsatından, istifade ederek, İçişlerimize ait bazı mevzular üzerinde, arkadaşlarım gibi ben de temas etmek istiyorum.(İşitilmiyor sesleri).

Temas edeceğim konular arasında şunlar vardır:

1. Memleketin mülki taksimatı, memleketin coğrafi durumuna göre ve ihtiyacına cevap verecek şekilde ayarlanması;
2. Memur kadrolarının âmme hizmetlerini aksatmayacak şekilde çoğaltılması;
3. Zabıta teşkilâtının, tevhidi ile bu kuvvetin hukuk ve teknik bilgilerle teşhizi;
4. Özel idare, belediye ve köy işlerinin âmme menfaatlerine ve Devletin umumi gidişine uygun bir şekilde ayarlanması;

Ana dâvaları teşkil eden bu konular üzerinde İçişleri Bakanlığının hassasiyetle durmakta olduğuna, tamamıyla kaniim.

Arkadaşlar; bu mühim konular üzerinde fikirlerimi ben de açıklamak istiyorum. Biliyorsunuz ki, mülki taksimatımız 63 vilâyet, 334 ilçe, 940 bucak, 34.354 köyden ibarettir, İllerimizin adedi üzerinde durmayacağım. Ancak Hükümeti vatandaşların ayağına, götürecek onların Devletle münasebet ve alâkalarını en az zahmetle ve en kısa bir zamanda gördürmek İçişleri Bakanlığının iç politikamızda dikkatle takip edeceği esaslardan ve en başta geleni olduğuna şüphe yoktur. Buna göre ilçe ve bucak adetlerinin müspet randıman alacak şekilde lâzım olan miktara çıkarmak şarttır.

Bu yılın bütçesini tetkik ettim; bu mevzuda teklif mahiyetinde dahi olsa bir tahsisat göremedim. Bu konudaki düşüncelerini İçişleri Bakanı izahat verirken elbet açıklayacaklardır.

İllerde İçişlerine ait memur kadrosu iş hacmiyle mütenasip değildir. Bütçedeki tahsisat geçen yılın aynı olduğuna göre, vilâyetlerdeki memur adetinin artışı bakımından, hayal sukutuna uğratacağı tabiidir.

Demokrat Partili arkadaşlarımdan Refik Koraltan bu konuya temasla dediler ki, 1929 yılı ile 1949 yılı arasındaki tahsisatta büyük bir artış olmuştur.

Arkadaşlar; 1929 yılı ile 1949 yılı arasından yirmi sene bir zaman geçti. Benim hatırladığım, 20 sene zarfında yalnız 40-50 yi mütecaviz yeniden ilçe teşkil edilmiş ve yüzü mütecaviz de bucak teşkil edilmiştir. Şimdi bu teşkil edilen bucak ve ilçeler hava ile yürümez.

Tabîî memurlarla ve memur kadrosunu artırmakla yürür. Binaenaleyh, ileri sürülen bu iddianın yerinde olmadığına bu da bir delildir.

Arkadaşlar, bu, yalnız İçişleri Bakanlığı teşkilâtında değil, diğer vekâletlere bağlı teşkilâtta da vaziyet aynıdır. Meselâ, doktorlarımızı nazarı itibara alalım, bugün dahi böyle ilçelerimiz vardır ki, bir doktoru dahi yoktur.

Arkadaşlar, memleketimiz çiftçi memleketidir diyorum tasavvur buyurun ki, bir vilâyette yalnız istatistik doldurmakla meşgul olan – ne yapsın başka çaresi yok - bir ziraat mualliminden başka ziraat işinden anlayan tek bir memurumuz yoktur. Diğer Bakanlıkların da vaziyeti aşağı yukarı aynı durumdadır.

Arkadaşlar, illerimizde valilerimizin büro muamelâtı üç dört kâtibin elindedir. Nüfusu yarım milyonu mütecaviz mesahai sathieâsi ona göre geniş vilâyetlerde bu kadar iş hacmi de o nispette fazla olan illerimizin üç dört kâtiplerle idaresine imkân var mı? Dahasını arz edeyim. Arkadaşlar ilçeler yıllardan beri bir tahrirat kâtibi, bir tek kâtiplerle idare ediliyor. Bucaklar bundan da büsbütün mahrumdur, bir bucak müdürü köylere gidiyor, vekil bırakacak adam bulamıyor arkadaşlar. Nerede memur kadrosunun fazlalığı? Bendeniz, bu konuya Bütçe Komisyonunun da temas ettiğini zannediyorum. Fakat merkez teşkilâtında, yani burada göze çarpan belki 200 - 300 kadar memur fazlalığı vardır. Ama arkadaşlar, inanınız ki, esasen hepinizce de bilinen keyfiyettir, vilâyetlerin teşkilât kadroları fazla değildir, bilâkis noksandır, teşkilât yapmak lâzımdır. Çünkü halkın işleri ancak memurlarla görülebilir. Hükümetin halkın ayağına gitmesi ne şekilde kabili tatbik olur? Bizim bucaklarımız böyle mi kalmalı! Yıllardan beri İçişleri Bakanlığının elinde bir ne vali teşkilâtı kanunu vardır çıkmadı. Sebep? Efendim, her sene konuştuğumuz kadro fazlası, tasarruf tasarruf, tasarruf böyle olmaz, bundan bir şey çıkmaz, tabiatıyla teşkilât arttıkça, iş hacmi büyüdükçe, memur kadrosu artacaktır. Memursuz iş görülmez. Binaenaleyh ben ne Refik Koraltan'ın ve ne de diğer hususta konuşan arkadaşların katiyen fikrinde değilim. Bendenizce kadrolarını artırmak bilhassa vilâyetler için behemehal lâzımdır. Ve üzerinde durulması en mühim bir konudur. Bunu burada bırakıyorum.

Arkadaşlar, bugünkü devlet anlamında zabıta ödevleri yalnız suçluları yakalamaktan ibaret değildir. Devletin âmme hizmetlerinin çokluğu nispetinde zabıta vazifesi de nezaket arz etmektedir. Memleketin sanayiinin, ticaretinin, ziraatının, dışarı ile münasebetinin genişliği ve gelişmesi alanlarında her bakımdan zabıta için yeni yeni vazifeler meydana gelmiştir. Bu suretle nezaket arz eden zabıtayı tevhit işine çok ehemmiyet verilmelidir. Ve verileceğine de şüphe etmiyorum. Ama zabıtanın tevhidini denilince benim anladığım, benim anlamıma göre, yalnız bir elden idare edilecektir,

diye, bir şekilden ibaret kalmamalıdır. Arkadaşlar bu bence çok mühim bir konudur. Tevhit işinde en ziyade üzerinde duracağımız şey; jandarma ve polisi bir elden idare etmek ama birleştirmek, aynı zamanda meselâ İtalyanların Karabiniyer teşkilâtı gibi, buna benzer bir teşkilâtı, memleketin bünyesine ve uyarına göre vücuda getirmek. Yoksa öyle yalnız kumandanların birleşmesi, umum müdürlerin birleşmesi, bu şekilde bir zabıta tevhidine ben taraftar değilim.

Arkadaşlar, biraz da belediye işlerine temas edeceğim. Allah razı olsun gerek bugünkü ve gerek bundan evvel vazife ifa eden bakan arkadaşlar fon meselesinde hakikaten büyük hizmetleri olmuştur. Belediyeleri imar ve ihya için büyük yardımlar yapmışlardır. Bu yardımlar 20 milyon lirayı mütecavizdir. Belediyelerimizin fon yardımı hakikaten mühim rol aldı.

Bazı illerimizin merkezlerinde ve ilçelerinde projelerin yapılmış olmasına rağmen, bunlara yardım yapılmadığı anlaşılmış, bunun üzerine İçişleri Bakanı arkadaşım ile temasta bulunduğumda güzel fikirlerine muttali oldum. Bu memnuniyet vericidir. Şimdiye kadar yirmi milyon lira yardım edilmiş, bu yirmi milyon liradan bazı ilçe ve illerin su ve elektrik işleri ihale edilerek işe başlanmış, fakat bir kısım ilçe ve illere yardım edildiği için tahsisatın noksan olması sebebiyle bunların ihalesini yapamamışlar. İçişleri Bakanı arkadaşım ile temasımda beş milyon liraları varmış, daha on milyon lira her hangi bir bankadan istikraz etmeleri, bunu aldıktan sonra tamamen diğerleri de ihale edilecekmiş. Buna sevindim. Hakikaten sevindirecek bir beşaret haberidir.

Arkadaşlar, köylülerimizin salma işine ben de temas etmek isterim. Salma işi hakikaten çok ıstırap veriyor. Bunu ıslah etmek için ne yapmak lâzım? Benim aklıma gelen şu: Köylülerle temasımda bana diyorlar ki; bu salma işi bir muhtarın elinde kalıyor, istediği gibi yapıyor kendisine, akrabasına, ihtiyar heyetindekilere salma koymuyor bu salma daha ziyade fakirlerin omuzuna biniyor. Bunun önüne geçmek için bir kesri munzam halinde, meselâ köylülerin vilâyet ve ilçe itibarıyla miktarları nispetinde vergilere zamm etmek suretiyle tahsil edilip muhtar ve ihtiyar heyetlerine teslim edilir veya bankaya konularak sarf edilirse daha iyi olur diye bazı mütalâalar yürüttüler. İçişleri Bakanının bu hususta, ne düşündüğünü bilmiyorum burada açıkladıkları vakit bunun hakkında da bir fikir edinmiş olurum.

Ahmet Tahtakılıç arkadaşımız seçim kanununa, seçim emniyeti meselesine ilişerek bir şeyler söylediler. Halk Partisi seçim korkusu zihniyeti içinde hareket ederse bu hakkın kullanılması emniyet bahşolmazmış. Arkadaşlar bizim seçim korkumuz yoktur. İstedikleri şekilde kanun teklif etsinler, ben şahsi kanaatimi söylüyorum, şahsan kendisiyle beraberim. Matbuat Kanunu için de böyledir. Hürriyet fikirleri yazılmıyormuş, nasıl yazılmıyor efendim istedikleri fikri yazıyorlar hattâ şahıslar hakkında bile yazıyorlar. Matbuat Kanununu değiştirmekte değil tamamen kaldırmakta dahi hiçbir mahzur yoktur (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 16, 24.02.1950: 555-556-557).

Recai Güreli, devletin vatandaşın ayağına hizmeti götürmesi gerektiğini, vatandaşın devletle olan ilişkilerini kolayca yerine getirebilmesi gerektiğini söylemiştir. Bunun için il, ilçe ve bucak teşkilatını vatandaşın ihtiyacını karşılayacak ölçüde geliştirmek gerektiğini savunmuştur. Bütçede bu duruma dair bir eksiklik görmüştür. Ayrıca var

olan il, ilçe ve bucak teşkilatında yeterince memur olmadığını ve yeni bütçede de bunun için bir kalem olmadığını eleştirmektedir. Ayrıca zabıta ve belediyeçilik hizmetlerinin de geliştirilmesi için İçişleri Bakanlığı'nın gerekli önlemleri alması gerektiğinin altını çizmiştir. Özellikle belediyelerin bütçelerinin arttırılmasının hizmet kalitesini de arttıracığını söylemiştir.

Köylülerin de salma işindeki keyfilikten dert yandığını ifade eden Recai Bey bu sorunu da salma işi yerine verginin toplanıp hizmetin para karşılığı gördürülmesini teklif etmiştir.

3.2.4.2.9. Doğu illerinin kalkındırılması için çıkarılan kanuna Edirne'nin de eklenmesi için verilen önerge hakkındaki konuşması:

25.02.1950 tarihli meclis 52'inci birleşiminde 1949 mali yılı bütçesine doğu illerinin kalkınması için ödenek konulması gündeme gelmiştir. Recai Güreli ve beraberindeki 138 milletvekili bu iller arasına 2. Dünya Savaşı'ndan olumsuz etkilenen ve aynı zamanda sınır kendimiz olan Edirne'nin de yardım alacak iller kapsamına alınmasına yönelik aşağıdaki önergeyi vermişlerdir:

Cumhuriyet Hükümetleri, tarihimizde ve vatandaşlarımızın kalbinde müstesna bir mevki olan ve medeniyetimizin muhteşem âbidelerini sinesinde toplayan kahraman Edirne'mizin bir hudut şehri haline gelmiş olması ve nüfusunun yedide altısını kaybetmiş bulunması neticesi düştüğü harabiyetten kurtararak kalkındırmak ameliyle birtakım idari tedbirlere başvurulmuştur.

Bilhassa geçen umumi harbin bizde de zaruri kıldığı tedbirler yüzünden Edirne'nin katlanmak zaruretinde kaldığı fedakârlıklar da göz önünde tutularak bu tedbirlere ilâveten umumi bütçeden de yardımlar yapılması cihetine gidilmeye başlanmıştır. Nitekim 1946, 1947 yılları bütçelerinde (Genel Müfettişlikler bölgelerinde yapılacak yollar ve imar işleri giderleri) ve 1948 yılında Genel Müfettişliklerin kaldırılması sebebiyle (Doğu bölgeleriyle sınır illerinde yaptırılacak yollar ve imar işleri, her türlü giderleri) adıyla açılan tertiplere ödenekler konulmuş ve kabul edilmiştir.

1949 yılı Bütçesinde ise bu tertibin yerine Maliye bütçesinde (Doğu illeri kalkınması) adıyla açılmış bulunan tertibe on milyon lira ödenek konmak suretiyle bu illerin kalkınması için Hükümetçe gösterilen alâkayı şükran ile karşılıyoruz. Ancak yeni tertibin unvan ve ifadesi üzerinde gösterilmekte olan hassasiyete de iştirak etmekle beraber, şimdiye kadar tabî bu illerden ayrı telâkki edilmemiş olan Edirne'nin bu yıl bir unvan değişikliği ve bir şekil yüzünden feda edilmesini ve yardımdan mahrum bırakılmasını uygun göremiyoruz.

Her iki şıkkı bir arada telif ve mütalaa eden bir tertip olmak ve tetkik görebiliyorsa gelecek yıl bütçesinde yapılmak üzere, aşağıdaki teklifimizin kabul buyurulmasını rica ederiz.

1. Maliye bütçesinin kredi ve tesisler kısmının 16 ncı bölümünün unvanından sonra parantez içinde olarak (Hudut ili Edirne dahil) kelimelerinin ilâvesi,

2. (R) cetveline 16 numara altında (hudut ili Edirne'nin kalkınması için yapılacak yardımlar da bu tertipten verilir) formülünün ilâvesi (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 16, 25.02.1950: 630).

Meclisçe yapılan oylama sonucunda Recai Güreli ve beraberindeki milletvekillerinin verdiği önerge komisyonda görüşülmek üzere havale edilmiştir.

3.2.4.2.10. 1949 yılı Tarım Bakanlığı bütçesi üzerine konuşmaları:

27.02.1949 tarihli meclis 54'üncü birleşiminde Tarım Bakanlığı bütçesiyle ilgili Recai Güreli şunları söylemiştir:

Muhterem arkadaşlar; ziraat davamız mevzubahis olduğça aklıma gelen, daima beni işgal işgal eden dağlık, ormanlık ve yaylalık arazide meskûn olan köylerimizin durumudur. Tarım Bakanlığı, ovalarda meskûn olan köylerin kalkınması babında, arazi, tohumluk tevzii gibi şu ve bu yardımlar yapmaktadır. Fakat dağlık, ormanlık ve yaylalık araziden müteşekkil köylerin kalkınmasında müspet diyebileceğim bir adım atılmış değildir. Hakikat budur. Biliyorsunuz arkadaşlar, memlekette köylerimizin adedi, muhtarlık itibariyle söylemiyorum ama 40 bine baliğ olmaktadır. Bu köylerin, benim yaptığım bir etüde göre, % 45 i dağlık arazidedir. Nüfus itibariyle de, aşağı yukarı, bu nispete yakındır.

Şimdi, dağlık arazide meskûn olan bu köylülerin durumu hakikaten güç ve ıstıraplı bir haldedir. Bilmem bunların iskân durumu üzerinde Tarım Bakanlığı ne düşünüyor? Bunları yerlerinden, yurtlarından ayırarak ovalara iskân etmek, onların karakterlerine nazaran, iklim ve tabiata alışmış olmaları itibariyle, güçtür. Güç olmakla beraber para bakımından da zannederim ki, Hükümet bu işi kolay kolay halledemez. Bunun için yine bulundukları yerlerde bunların kalkınmasını sağlayacak ciddi ve müspet tedbirler alınması Hükümet için çok yerinde ve düşünülmesi lâzım gelen bir konudur.

Arkadaşlar; bu köylülerin oturdukları yerler büsbütün de kısır değildir. Bu köylerde, bu arazide, bazı arkadaşlarımızın da temas ettikleri gibi, hayvancılık, kümes hayvancılığı, kürk hayvancılığı, meyvacılık pekâlâ yapılabilir ve bunlarla bu köylü kısmen olsun kalkındırılabilir. Çünkü bunların arazisi yok ve en zengininin nihayet ve nihayet azami 20-30 dönümü geçmeyecek kadar bir arazisi vardır. Bu arazi de kısırdır. Yani mahsul vermez bir varyettedir. Bunların ettikleri arpa, mısır ve çavdardır. Ve kendileri de bunu yemektirler, Bunlar altı ay aç, altı ay tok durumdadır. Yine bunlar senenin altı ayını köylerinde geçirirler, diğer altı ayını da ovalarda ve başka iş yerlerinde iş aramakla geçirirler. iş aramak için oraya, buraya gitmeleri, kendilerinin sıhhatlerinden kaybetmesine sebep olmaktadır. Halbuki memleketin en gürbüz evlâtları bu dağlık arazide oturanlardır.

Şimdi bütçeye bakıyorum arkadaşlar, hayvancılık için tavukçuluk ve arıcılık için konulan tahsisat 49 500 liradır. Bir de döner sermayesi vardır, buna da 5 000 liralık bir tahsisat konmuştur. 904 sayılı Islahı Hayvanat Kanununun 11 ve 12 nci maddeleri mucibince bağ yetiştirme istasyonlarımıza yardım olarak 200 000 lira konmuştur.

Bence gerek boğa, gerekse sığır yetiştirme döner sermayesi olarak 20 bin lira, memleketin geniş vaziyetine göre bu lâşey mesabesindedir. Marşal Planı üzerinde durmak istiyorum, acaba bu Marşal Planından, bu dağlık arazide meskûn bulunan köyler için de bir şey düşünülüyor mu ve bir faydaları olacak mı? Bu konular üzerinde beni tenvir buyururlarsa kendilerine çok minnettar ve müteşekkir kalacağım (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 16, 27.02.1949: 873-874).

Recai Güreli konuşmasında dağlık arazilerde yaşayan köylülerin geçim sıkıntılarına değinmiş ve Tarım Bakanı Cavid Oral'a bu dağlık köylerin kalkındırılması için ne gibi düşünceleri olduğunu sormuştur. Bu dağlık köylerin tarım alanının az olmasına rağmen arıcılık, kümes hayvancılığı gibi farklı ekonomik aktivitelerle kalkındırılabilceğini söylemiştir. Bakan'a Marsall yardımlarından dağlık köylerdeki insanların yarandırılıp yararlandırılmayacağını sormuştur.

Tarım Bakanı Cavid Oral ise cevaben Marsall Planı'ndan bu durumdaki köylerin kalkınması için herhangi bir beklentilerinin olmadığını bildirmiştir.

3.2.4.2.11. Tokat Milletvekili Recai Güreli'nin, memleketin ekim durumu hakkındaki sorusuna Tarım Bakanı Cavit Oral'ın sözlü cevabı (6/272):

21.03.1949 tarihli meclis 58'inci birleşiminde, Recai Güreli'nin 23.02.1950 tarihinde Tarım Bakanı Cavid Oral'a sorduğu şu sorunun görüşülmesi yapılmıştır:

Yüksek Başkanlığa

1. Memleketin her tarafından gelen haberler, hava şartları yüzünden kış ekiminin son derece elverişsiz olduğunu bildirmektedir.
2. Eğer baharda pek elverişli hava şartları olmazsa bütün memleketin bir kıtlık tehlikesi karşısında kalacağını söylemekte herkes müttefiktir.
3. Baharda elverişli hava şartlarına bel bağlanmayacağına göre kıtlık tehlikesine karşı Hükümetçe ne düşünülmektedir ve şimdiden nasıl tedbir almaktadır?

Tarım Bakanının sözlü olarak tenvir buyurmalarını rica ederim. 23.02.1950 (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 17, 21.03.1949: 81).

Recai Güreli hava şartlarının sene içinde uygun olmaması nedeniyle ekim işlemlerinin yeterince yapılamadığını ve memleketin kıtlık yaşama sıkıntısı olduğu söylemiştir. Tarım Bakanı'ndan böyle bir duruma karşı hükümetin ne gibi önlemler aldığını sormaktadır.

Recai Güreli'nin sorusuna Tarım Bakanı Cavid Oral şöyle cevap vermiştir: “Muhterem arkadaşlar; bu sene sonbaharın kurak gitmesi ve kışın erken gelmesi yüzünden kışlık ekimi, 1948 senesine nazaran, Tarım Bakanlığının tespit etmiş

olduğuna göre, %27,3 nispetinde bir noksanlık göstermektedir” (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 17, 21.03.1949: 81).

Tarım Bakanı Cavid Bey, 1948 yılına göre 1949 yılında ekim alanlarında bir azalma olduğunu doğrulamış ve memleketin ihtiyacı olan üretimi gerçekleştirebilmek için yazlık ekimi teşvik amacıyla köylüye tohum verildiğini iletmiştir. Verimin yüksek olması halinde ihtiyacın karşılanmasında sıkıntı yaşanmayacağını belirtmiş; aksi bir durumla karşılaşılmaması halinde de hükümetin gerekli önlemi alacağını söylemiştir.

Tarım Bakanı’nın açıklamaları sonrası Recai Güreli söz alarak şunları söylemiştir:

Muhterem arkadaşlarım; Sayın Tarım Bakanımızın geniş mikyastaki izahlarından ben kısaca şunu anladım:

Ekiliş, geçen yıla nazaran, nispet itibariyle yüzde 27 noksandır, ortalama olarak, bu noksanın telafisi için de tohum tevzii suretiyle tedbirler alınmıştır. Resmî menbalara istinat eden bu izahat herhalde ümit verici olduğu için hepimize ferahlık verdi, Sayın Bakana bilhassa teşekkür ederim.

Ancak arkadaşlar; malûmuâliniz olduğu veçhile, memleket 1938 yılından evvel, ziraat bölgeleri namıyla 11 bölgeye ayrılmıştı ve bir program tasarlanmış ve ele alınmıştır.

Ben bu bölgelerde memuriyet hayatı verdiğim ve bilhassa oralarda idari hayatımı yaşadığım için bir iki ay evvel o bölgelerdeki büyük çiftçilerden, bu seneki ekim durumunu merak ettim ve hakikaten endişe verici olduğundan mektup yazarak vaziyetlerini sordum. Aldığım cevapları yüksek huzurunuzda müsaadenizle okuyacağım. Bu şimdi okuyacağım cevaplardan ümit ederim ki Sayın Ziraat Vekili arkadaşımız da faydalanır ve daha iyi ve müsmir tedbirler almış olur. Müsaade ederseniz kısaca bir kaç bölgeden aldığım mektupları okuyayım;

Diyarbakır; «1948 yılının ilkbaharı fazla yağışlı geçti. % 10 nispetinde noksan nadas yapıldı. Aynı yılın son baharı yağmursuz ve kışın karlı ve yağmurlu geçmesinden ekilmiş kısım % 20 ki ceman geçen yıla nazaran % 30 noksan tohum ekildi. Senenin gelişati itibariyle umumi hasat üzerinde çiftçilerimiz için endişeli bir durum mevcuttur».

Konya; «İlimizde yağmursuzluk yüzünden zeriyaat noksandır. Kışın uzun müddet devamı ve ekiliş sahalarının karla kapalı bulunması dolayısıyla ekiliş yapılamamıştır. Ereğli, Karaman ilçelerinde kar kalktığı için hızla ekilişe başlanmıştır. Varyet endişelidir».

Yozgad- «Yağmursuzluktan zeriyaat noksanlığından mütevellit vahamet Yozgad'da da caridir. Kışlık zeriyaatımız geçen yıla nispetle yüzde altmış noksandır, telâfi için çiftçi ekimini bugünlerde tırmıkla yapmayı düşünmektedir, çiftçinin elinde tırmık yoktur, resmî makamlardan acele tırmık istedik, gelirse telâfisine çalışılacaktır. Bundan maada çiftçi neşvüneması çabuk olan fasulye, nohut gibi bakliyatın ekimini düşünmektedir. Tohumluk lâzım».

Elâzığ: «Kışlık zeriyaımız geçen yıla nazaran % 5 fazlaydı. Yağmursuzluktan ve kışın fazlalığından mevsiminde yapılamayan zeriyaat noksandır. Sulu araziye pamuk ve yazlık buğday, arpa, mısır ve saire ekimleriyle telâfi etmeye çalışılacaktır»

Kayseri: Kışlık zeriyaımız geçmiş yıla nazaran yüzde on fazladır. Yağmursuzluk yüzünden zürra tohumu kuruya atmıştır. Kar kalkmamıştır. Âkibet meçhul, Yazlık zeriyaata başlanmamıştır».

Edirne: «Yağmursuzluk yüzünden, kışlık zeriyaat yarı yarıya noksandır. Karlar erimekte ise de tarlalar balçık çamur halinde olduğu için ifti yazlıklarını ekemiyor, ifti endişelidir».

Kütahya : «Yağmursuzluktan kışlık zeriyaat tam yapılamadı, çok noksandır, bugünlerde kar kalkarsa ifti yazlıkla telâfiye çalışacaktır, vaziyet iyi değildir, yazlık tohum ihtiyacı vardır».

Balıkesir. «Son bahar yağmurları vaktinde yağmadığı için zeriyaat noksandır, yalnız zeriyaatla telâfiye çalışılıyor, tohumluğa ihtiyaç vardır, vaziyet memnun edici değildir».

Sivas: «Geçen seneye nazaran kışlık ziraatımız yüzde on ekilebilmiştir, buna yağmursuzluk sebep oldu, kar vaktinden evvel bastırdığı için kuruya da ekilemedi, her taraf karla kapalıdır, Allah muinimiz olsun, Nisanın 15 ine kadar yağmur yağar ve kar kalkarsa yazlıkları ekmeye başlayacağız».

Daha bazı bir iki il vardır, Binaenaleyh, bu sureti hususiyede benim almış olduğum malûmat hakikaten endişe verici bir vaziyet var gibi görünüyor. Şimdi, Sayın Ziraat Bakanının izahatına göre, alınan tedbirler, yalnız tohumluk tevziinden ibarettir, buna inhisar etmektedir. Bence bu tedbirler alınadursun, fakat önümüzdeki yaz mahsulü, nasıl olacaktır? Çok iyi biliyorsunuz ki, kışın ekilmediği için henüz birçok bölgelerde ve bilhassa Orta Anadolu'da, 12 vilâyetle kar henüz kalkmamıştır, belki toprakta daha 20 - 40 santim kar vardır, altından ne çıkacağı da pek bilinemez, bence vaziyet şüphelidir. % 20 noksan bir şey değildir. Bunun belki de % 30, 40 ve 50 de olması ihtimal dahilindedir. Yani tamamıyla bilinemez. Esasen Sayın Ziraat Bakanı da bunu açıkça belirttiler. Şimdi alınacak tedbirler meyanında aklıma gelenler; tek tip ekmeğe gitmektir. Tek tip ekmek yapalım, francaladan vazgeçsinler. İlerde eğer bunu telâfi edebilirsek yine halka francala yediririz. Bugün için tek tip ekmek yedirmemiz lâzımdır.

Sonra arkadaşlar, hububat ve benzeri maddelerin alım fiyatlarını vaktinde tespit etmelidir. Biliyorsunuz, bilhassa Cenup mıntıkasında hasat, Mayıstadır, senenin Mayısında hasat yapılıyor, Haziranda hububat fiyatları tespit ediliyor. Bunu daha erken tespit ederlerse ve hariç piyasalarını ona göre uydurursa çok faydalı olur, ve yazlık ekimler de fazlaca ekilmiş olur. Bundan da fayda memuldur zannediyorum.

Aklıma geleni söyleyeceğim tabii: Bir de bu sene karın fazla yağdığı bazı mıntikalarda heyelân olması ihtimali vardır. Bunun da önüne geçmek için Hükümet, şimdiden tedbirlerini düşünmelidir.

Bir de arkadaşlar, zahire istoku lâzım gibi geliyor. Henüz bazı bölgelerde hububat vardır, fakat bugünkü fiyatla satmak istemiyorlar, çünkü hububat fiyatları yükselmiştir, biraz daha prim mi verilir, fiyatlar mı artırılır? Her hangi suretle olursa,

hububat istoku yapılmalıdır. Hattâ her ihtimale karşı mümkünse hariçten hububat satın alıp istok yapınlar. Çünkü önümüzdeki vaziyet belirsizdir.

Benim aklıma gelenler bunlardır, tabî kendi resmî membalarından aldıkları malûmatla benim görüşlerimi de birleştirerek daha iyi tedbirler alırlarsa faydalı neticeler almaları da mümkün olur, ben de memnun kalırım (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 17, 21.03.1949: 82-83).

Recai Bey konuşmasında memleketin çeşitli bölgelerinden kendisine gönderilen mektuplardan ekim durumunun ve verimin iyi olmadığına anlaşıldığını belirtmiştir. Ayrıca Tarım Bakanına ve hükümete birkaç öneride bulunmuştur. Öncelikle hububat ve benzeri maddelerin alım fiyatlarının erken belirlenmesini bu sayede üretimin arttırabileceğini söylemiştir. Bir de dışarıdan hububat ithal edilerek stoklanmasını teklif etmiştir. Böylece fiyat artışları veya verimsizlik gibi durumların daha kolay kontrol altına alınabileceğini söylemiştir.

Tarım Bakanı Cavid Oral, tekrar söz alarak Recai Güreli'nin elindeki mektuplara değil yıllardan beri kullanılan bakanlık istatistiklerine güvenmelerini istemiştir. Ayrıca çiftçinin çektiği asıl sıkıntının araç-gereç sorunu olduğunu bakanlık olarak bu sorunu çözmeye çalıştıklarını söylemiştir.

3.2.4.2.12. Tokat Milletvekili Recai Güreli'nin, dağlık, ormanlık ve yaylalık bölgelerde bulunan köylülerin kalkınması için ne gibi tedbirler alındığı hakkında Tarım ve Ekonomi ve Ticaret Bakanlıklarından olan sorusuna iki Bakanlık adına Tarım Bakanı Cavid Oral'ın sözlü cevabı (6/292):

06.04.1949 tarihli meclis 65'inci birleşiminde Recai Güreli'nin dağlık, ormanlık ve yaylalık bölgelerde bulunan köylülerin kalkınması için ne gibi tedbirler alındığı dair sorusu görüşülmüştür. Recai Bey Tarım, Ekonomi ve Ticaret Bakanlıklarına şu soruyu sormuştur:

Yüksek Başkanlığa

Dağlık, ormanlık ve yaylalık bölgelerde meskûn köylülerin zirai, iktisadi kalkınmalarını sağlayıcı Hükümetçe ne gibi tedbirler alınmıştır? Bu konuda ne düşünülmektedir?

Bu bölgelerin iklim, toprak ve yaşayışları göz önünde bulundurularak tespit olunmuş bir programı var mıdır?

Yukarda yazılı soruların Tarım ve Ekonomi Bakanlıklarınca sözlü olarak cevaplandırılmasını saygıyla rica ederim. 29 Mart 1949 (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 18, 06.04.1949: 79).

Recai Güreli dağlık, ormanlık ve yaylalık yerlerde çalışan köylünün sıkıntılarını gidermek adına Tarım ve Ekonomi Bakanlarının ne gibi düşünceleri olduğunu öğrenmek istemiştir.

Tarım Bakanı Cavid Oral soruya her iki bakanlık adına cevap vermiştir. Bakan bu köylerde yaşayan köylülerin durumlarının düzeltilmesinin öneminden bahsetmiş ancak bunun hemen yapılmasının mümkün olmadığını da söylemiştir. Meclise bu köylülerin durumlarının düzeltilebilmesi için yakın zamanda bir yasa geleceğini, dağ köylülerinin iskânı ve iş imkânlarının arttırılmasının sağlanması için çalışıldığını belirtmiştir. Köylüleri arıcılığa, bağcılığa teşvik ettiklerini, zeytinlik tahsis etmeye çalıştıklarını belirtmiştir. Ayrıca orman işi verilerek köylülerin durumlarını iyileştirmeye çalıştıklarını söylemiştir.

Tarım Bakanını konuşması sonrası kürsüye çıkan Recai Bey şunları söylemiştir:

Muhterem arkadaşlarım; Sayın Cavid Oral arkadaşımın verdiği izahat beni tatmin etmiştir. Ben inanıyorum ki, Hükümet bu mevzu üzerinde hakikaten ehemmiyetle durmakta ve istikbal için başarılı işler görmek azmindedir. Buna kaniim.

Yalnız; benim sorunun mevzuunu, dağlık ve ormanlık bölgelerde meskûn köylülerimizin kalkınması teşkil etmektedir. Hükümet bu işe parmağını basmıştır. Arkadaşım bunu izah buyurdular, bunu ben de takdir ediyorum, ancak arkadaşlar, tabiatle, maddi muhitte temasta ve telâkkilerini, içtimai nizamını, iş organizasyonunu iktisadi karakterini meydana getiren âmilleri tetkik ederek müspet bir neticeye varmanın kolay olmadığını ben de takdir ederim.

Bu, hakikaten başlı başına, geniş bir mevzudur. Kıymetli vaktinizi almamak için bu mevzuda düşündüklerimi ben de kısaca arz etmek istiyorum.

Arkadaşlar, istatistiklerimizin belirttiğine göre, Türkiye toprakları 76 milyon hektardan ibarettir. Bu 76 milyon hektar içerisinde ancak ve ancak 13 milyon hektar arazi ziraata elverişli ve kabiliyetlidir.

Biliyorsunuz arkadaşlar, bundan evvel de Bütçe müzakereleri sırasında bu yıl ve geçen yıl yine aynı konuya temas etmiştim. Bugün bu soru münasebetiyle kısaca yine bu konuya temas etmek istiyorum.

Köylerimizin adedi aşağı yukarı, katî değil ama kırk bine yakındır. Arkadaşlar, bu köylerin mühim bir kısmı dağlık ormanlık yaylalık ve dağ yamaçlarında tesis edilmiştir. Tahmin ediyorum ki, nüfus itibariyle de ova bölgelerinde oturan köylülere yakın bir miktardadır. Bunların arazisi kıttır. Yani en zengini, arazi itibariyle, 20 - 30 dönümü geçmemektedir. Bunların arazisi az olmakla beraber verimsiz ve bereketsizdir. Araziden hiçbir fayda temin edemezler. Bu köylüler hakikaten acınacak bir durumdadır. Bunların kalkınması için çok esaslı ve müspet tedbirler almak yerinde olur. Zamanı biraz tacil etmek lâzımdır.

Benim düşündüklerim arkadaşlar, sayın Cavit Oral arkadaşımın da dediği gibi, bu köylüleri dağlardan ovalara iskân etmek hakikaten mühim bir dâvadır. Bu, para meselesidir. Bu paraları, bu milyonları birden bire elde etmek; buna imkân göremiyorum. Ancak hiç olmazsa bulundukları yerlerde, mevzii dahi olsa, bir tedbir düşünmek gerektir. Gelecek olan pulluklardan, harman makinelerinden, mibzerlerden falan bunların fayda görececeklerini hiç tahmin etmiyorum. Çünkü zaten dağlık arazide, taşlar içinde ne tırmık işler, ne pulluk işler ve hatta bazı kısımlarda pulluk verilmesine rağmen yine onlar bildikleri aletlerden başka bir şey kullanmamışlardır, vaktiyle bir teşebbüs yapılmıştır. Onun için bunları kalkındırmak hususunda başka sahalara düşünmek lâzımdır. Bence bizim eti mühim servetlerimizden ve kaynaklarımızdan birisi de hayvancılıktır. Hayvancılığın ıslahı üzerinde çok durmak lâzımdır. Arazi vaziyeti itibariyle memleketimiz hayvancılığa çok müsaittir. Fakat maalesef yıllardan beri devam eden bakımsızlık, hayvanları dejenere bir hale sokmuştur. Eh, hakikaten elde mevcut olan bir tasarıya göre üretim ve örnek çiftlikleri tesisleri yapılıyor ama bunlar da bence kâfi değildir. Bence hayvancılığın ıslahı için hiç olmazsa her vilâyet merkezinde bir aşım durağı, boğa istasyonları yapmak, hayırlı olur ve onları daha iyi bir inkişafa, bir dereceye kadar kavuşturur.

İkincisi arıcılık: Hakikaten memleketimizin güzel suları, temiz havası ve bol çiçekleri vardır. Bu çiçeklerden arılarımız, Sayın Cavid Oral'ın da temas ettikleri gibi, çok faydalanabilirler. Ama arıcılık bundan sonra yalnız lâfta kalsın, hiç olmazsa kaza merkezlerine kadar teşmil etmelidir. Bu zannedildiği kadar çok bir paraya da mütevakkıf bir iş değildir. Hiç olmazsa kaza merkezlerinde arıcılık istasyonları tesis etmek suretiyle elde mevcut, öteden beri kullanılan ve iptidai bir şekilde olan kara kovanları da ortadan kaldırmak yerinde olur. Bu kalkınma işi bağcılığa da teşmil edilebilir. Yani güzel bağlar yetiştirilerek, şaraplık üzümler de yetiştirilir. Bu da pek fazla bir külfet veya parayı istilzam eden şeyler değildir.

Ondan sonra da arz ettiğim gibi, buna mümasil birçok mevzii kalkınmalar için yapılacak şeyler vardır. Bunlara derhal girişmek ve az para ile bu işleri başarmak o köylerin geçimlerini temin edebilecek bir duruma koymak bence çok hayırlı, hem memleket için hayırlı, hem Devlet için hayırlı ve hem de köylüler için hayırlı ve menfaatli olur.

Sonra kümes hayvanları içinde tavuk meselesi; mevcut olan tavuklar dahi bakımsızlık yüzünden hergün şu veya bu vesile ile hastalıktan ölüyorlar. Bunların ıslahı da bence, bilmiyorum, güç bir şey olmasa gerektir. Ama teşebbüs edip hiç olmazsa vilâyet merkezlerinde bunu fantezi olmaktan kurtaralım.

Vilâyet merkezlerinde istasyonlar tesisi suretiyle bunların ıslahına gitmeliyiz. Tavuk deyip, yumurta deyip geçmeyelim, hepiniz takdir buyurursunuz ki bir vilâyetimiz kadar küçük olan Danimarka bu yüzden bizim paramızla 130 milyon lira temin etmektedir. Diğer büyük milletler daha fazlasını elde etmektedirler. Onun için bu tavukçuluğa ehemmiyet vermek yerinde olur.

Mühim kanunlar müzakere edilmekte iken sizleri rahatsız ettim, vaktinizi aldım, af buyurun. Böyle bir zamanda soru ile vaktinizi işgal ettim affınızı rica ederim (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 18, 06.04.1949: 79-80-81).

Recai Bey konuşmasında Tarım Bakanlığı ve hükümetin dağ köylerini kalkındırmak için yaptıkları girişimleri takdirle karşılamıştır. Ancak bu köylerin kalkındırılması için tarım araç gerecinin yeterli olmayacağını çünkü dağ arazinin taşlık olması sebebiyle işlenmesinin mümkün olmadığını söylemiştir. Bunun yerine hayvancılık, arıcılık ve bağcılık gibi maliyet istemeyen alanların desteklenmesi ve güçlendirilmesinin dağ köylüleri için daha faydalı olduğunu düşünmektedir.

3.2.4.2.13. Gelir vergisi kanunu tasarısı ve geçici komisyon raporu üzerine konuşmaları:

TBMM'nin 06.04.1949 tarihli 65'inci, 07.04.1949 tarihli 66'ıncı, 08.04.1949 tarihli 67'inci, 11.04.1949 tarihli 68'inci, 13.04.1949 tarihli 69'uncu ve 15.04.1949 tarihli 71'inci birleşimlerinde gelir vergisi kanun tasarısı görüşülmüştür. Bu kanun tasarının çeşitli maddeleri üzerine Recai Güreli de fikirlerini ifade etmiştir.

Gelir Vergisi Kanunu'nun ikinci maddesi gelire giren kazanç ve iratlardır. Maddede gelire giren kazançlar olarak; ticari kazançlar; ücretler, serbest meslek kazançları, gayrimenkul sermaye iratları, menkul sermaye iratları, sair kazanç ve iratlar sayılmıştır. Recai Güreli maddenin 6'ncı fıkrası olan sair kazançlar ve iratlar üzerine şu konuşmayı yapmıştır:

Arkadaşlar, hakikaten bu madde Gelir Vergisinin ruhunu ve esasını teşkil ediyor. Ben de bu vesile ile bir noktasına işaret etmek istiyorum. Diyor ki: «6. Sair kazanç ve iratlar».

Bu kanunda aksine hüküm olmadıkça, yukarda yazılı kazanç ve iratlar gelirin nispetinde gerçek ve sabit miktarlarıyla nazara alınır.

Misalle arz edeyim: Farz edelim ki ben bir ev yaptırıyorum ve bu evi, parasının bir kısmını bankadan istikraz etmek suretiyle yaptırmış oluyorum. Bankadan istikraz ederken, aynı zamanda buna faiz de veriyorum. Şimdi «iratlar gelirin tespitinde gerçek ve safi miktarlar ile nazara alınır.» denilince, verginin tespitinde bankanın benden aldığı faiz tenzil edilecek midir? Yani kendi paramla ev yaptırıyorum, ben evimi yaptırırken parayı bankadan alıyor ve aldığıma mukabil faiz de ödüyorum. Tahmin ediyorum ki, ekser vatandaşlar bu yola başvurmakta ve faiz ödemektedir. Bunun tenvirini rica ediyorum (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 18, 06.04.1949: 94).

Recai Bey konuşmasında yapılacak yatırımlar sırasında bankadan faizle kredi çekecek birisinin kredi masrafını gelir vergisinden düşüp düşemeyeceğini sormuştur. Maliye Bakanı İsmail Rüştü Aksal da kanunun 58'inci maddesi gereğince masrafların vergiden düşüleceğini belirtmiştir.

Recai Bey'in gelir vergisi kanun tasarısının 7'inci maddesi üzerine konuşmasını vermeden önce kanun teklifinin içeriği hakkında bilgi vereceğiz. Kanun tasarısının 7'inci maddesi şudur:

Dar mükellefiyete tâbi kimseler bakımından kazanç ve iradın Türkiye'de elde edildiği aşağıdaki şartlara göre tâyin olunur:

1. Ticari kazançlarda: Kazanç sahibinin Türkiye'de sabit bir iş yeri bulunması veya daimî bir mümessil bulundurması ve kazancın bu yerlerde veya bu mümessiller vasıtasıyla yapılan işlerden doğması (bu şartları haiz olsalar dahi, ihraç edilmek üzere Türkiye'de satın aldıkları veya imal ettikleri malları Türkiye'de satmaksızın yabancı memleketlere sevk ve irsal edenlerin bu işten doğan kazançları Türkiye'de elde edilmiş sayılmaz);

2. Ücretlerde :

a) Hizmetin Türkiye'de ifa edilmiş veya edilmekte olması ve Türkiye'de değerlendirilmesi;

b) Türkiye'de kâin müesseselerin idare meclisi reisi ve azalarına, murakıplarına, tasfiye memurlarına ait hakkı huzur, aidat, ikramiye, temettü hissesi ve benzerlerinin Türkiye'de değerlendirilmesi;

3. Serbest meslek kazançlarında: Serbest meslek faaliyetlerinin Türkiye'de icra edilmesi ve Türkiye'de değerlendirilmesi;

4. Gayrimenkul sermaye iratlarında: Gayrimenkulün Türkiye'de bulunması veya bu mahiyetteki hakların Türkiye'de kullanılması;

5. Menkul sermaye iratlarında: Sermayenin Türkiye'de yatırılmış olması;

6. Sair kazanç ve iratlarda: Bu kazanç veya iratları doğuran işin ve3'a muamelenin Türkiye'de ifa edilmesi ve Türkiye'de değerlendirilmesi;

Bu maddenin 2, 3, ve 6 neı bentlerinde sözü edilen değerlendirmeden maksat istihkakların Türkiye'de tahakkuk ettirilerek ödenmesi veyahut yabancı memleketlerde ödenip de Türkiye'de ki bir müessesenin masraflarına intikal ettirilmesi veya kârından ayrılmasıdır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 18, 07.04.1949: 148).

Bu madde, kazançlarını Türkiye'de elde eden kişileri, dar mükellefiyete tabi kişilerin kimler olduğunu ve bunların vereceği gelir vergisini tanımlamaktadır. Ayrıca Türkiye'de üretilen veya satın alınan ürünler bu madde ile gelir vergisinden muaf tutulmuşlardır. Recai Güreli bu madde hakkında şunları ifade etmiştir:

Muhterem arkadaşlar; bendeniz zannediyorum ki, bu madde hakikaten Millî iktisadiyatımızın can damarı mesabesindedir. Bizim ihraç maddelerimiz malûm; tütün, fındık, üzüm, incir ve belki de bir az da halı. Şimdi arkadaşlar bunların içerisinde en mühim olanı tütündür. Bugüne kadar tütün satışlarımızın nasıl yapıldığı, tütün bölgelerinde ne suretle alındığı ve nasıl ihraç edildiği hepinizce malûmdur. Kim alıyor ve kim ihraç ediyor?

Arkadaşlar bu, memlekete milyonlar getiren bir metadır.

Şimdi bunlar, maddede tasrih edildiği gibi, buradan satın alınıp da ihraç edilen mallar, buradan satın almıyor, fakat ecnebi memleketlerde imal ediliyor ve satılıyor. Arzettiğim gibi, bunların en mühimi tütündür. Bundan memleketimize milyonlar girmektedir. Bugün bu ihraç mallarımızdan, dolayı ecnebi firmalardan vergi almaya kalkışırsak, şu muhakkak ki, ecnebilerin ayaklarını bu memleketten kesmiş olacağız. Benim görüşüm budur. Bunda ne kapitülasyon vardır, ne şu ve ne de bu. Ben arkadaşların fikrine iştirak etmiyorum. Bu çok mühim dâva Hükümet tarafından çok iyi düşünülmüş ve Komisyonu teşkil eden arkadaşlarımız da bu maddeyi çok iyi düşünmüş, müzakere etmiş ve iyi bir şekil vermiştir. Bence maddenin aynen kabulü, memleket menfaati, memleket iktisadiyatı bakımından hakikaten yerindedir. Bendeniz maddenin aynen kabul edilmesine taraftarım, mâruzâtım bundan ibarettir (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 18, 07.04.1949: 153).

Öncelikle Recai Bey bu madde milli ekonomimiz için çok önemli bulmaktadır.

Kanun tasarısında yer alan Türkiye’den alınıp da yurtdışında üretilen ve satılan mallardan gelir vergisi alınmamasını desteklemektedir. Eğer vergi alınırsa yabancıların ülkemizden mal almayacaklarını bu nedenle de zarara uğrayacağımızı düşünmektedir. Bu nedenle bu maddeyi çok yerinde ve doğru bulmaktadır. Maddenin aynen kabul edilmesi yönünde görüş bildirmiştir.

Recai Güreli yedinci madde ile yabancı yatırımcıya birçok vergi muafiyeti verilmesini yabancı yatırımcı açısından olumlu bulsa da bu maddeye karşı, kapitülasyonları hatırlattığı gerekçesiyle, muhalif de çok milletvekili olmuştur. Örneğin Manisa Milletvekili Yunus Muammer Alakant gelir vergisinin yabancılardan alınmasının yabancı şirketleri ülkeden çıkmaya zorlamayacağını; çünkü Türkiye’de verdikleri vergiyi kendi ülkelerinde verecekleri gelir vergisinden düşme imkânları olduğunu belirtmiştir. Yabancılardan vergi alınmasının ekonomimize katkı yapacağı ayrıca da Türk şirketleri için rekabetçi bir ortam oluşturacağını belirtmiştir. Ve ülkenin istiklali için yabancılardan da vergi alınmasının zaruri olduğunun altını çizmiştir.

Tüm bu konuşmalardan sonra yapılan oylama ile Gelir Vergisi Kanun Tasarısının yedinci maddesi kabul edilmiştir.

08.04.1949 tarihli 67’inci birleşiminde gelir vergisi kanun tasarısının 11’inci maddesinin görüşülmesi sırasında Recai Güreli tekrar söz alarak şunları söylemiştir:

Muhterem arkadaşlar, bendeniz de bu 11 nci madde üzerinde mütalaa ve fikirlerimi arz etmek istiyorum.

Şimdi bazı arkadaşlarımız toptancılık işinde, gezginci, yani seyyar olarak müstahsilden [üreticiden] mubayaa [satın] edilen emtia için yılda 30 bin lira kadar ciro yapanlar, bu 30 bin lira miktarını az görerek bunun yükseltilmesini teklif ettiler. Bendenizce arkadaşlar, bu 30 bin lira ciro ayda 500 liralık bir ciro mahiyetindedir ve % 10 kazancı ayda 250 lirayı buluyor demektir.

İkincisi de; 30 bin liralık ciro yapacak, dükkânı yoktur, masrafı da o nispette azdır. Binaenaleyh 250 liraya kadar yaptığı kazançla kendisini Gelir Vergisinden muaf tutuyor, yalnız Esnaf Vergisine tâbi oluyor. 60 bin liralık ciro yapan, yani dükkânı olduğu halde 60.000 liraya kadar ciro yapan da muaf tutulmaktadır. 60 000 lira demek, ayda 5 bin liralık kâr demektir. % 10 kazansa bu miktarı kazanıyor demektir.

Biliyorsunuz ki, arkadaşlar; toptancıda bir kilo yağ 450 kuruştur. Hâlbuki Ankara'da perakendeci bir bakkal dükkânından yağ aldığımız zaman 750 kuruşa alıyoruz. Ispanağın kilosu 100 kuruşa, 90 kuruşa satılıyor. Bunlar da gösteriyor ki, % 10 la iktifa edilmiyor. Bu, az bir müsamaha, az bir tolerans mıdır? % 10 kazanç temin etse, ayda 500 lira kazanıyor demektir. Memur ve diğer işçi sınıflarına olsun böyle 500 liralık bir tolerans verilmiş değildir. Halbuki onları daha fazla himaye etmek lâzımdır. Binaenaleyh, 60 000 liralık ciro yapan tüccar için Gelir Vergisinden muafiyeti ben çok yerinde bulurum ve bu az bir tolerans değildir. Tüccar, eminim ki, perakendeciler bundan memnun kalacaklardır. Nihayet bunlar Esnaf Vergisine tâbi olacaklardır. Esnaf Vergisinden de o nispette bâzı şeyler tenzil edildikten sonra Esnaf Vergisine tâbi olur. Bu o nispette de azdır. Binaenaleyh, tasarıda küçük ticaret işleri için verilen bu 60 bin liralık ciro müsamahası çok yerindedir. Ve bu şekilde de tahmin ederim ki, en aşağı 500 - 600 lira para kazandırmaktadır. Bu da % 10 kazanca göre temin edilmektedir. Hâlbuki bunlar % 10 ile iktifa etmezler, % de 15 - 20, daha fazla kazanırlar, bu takdirde bu 1000, 1200 olur.

Sonra, aynı zamanda bunlar yılda 30 bin liraya kadar toptan alıp satmak suretiyle ciro yaptıkları halde, kanun bunları da toptancı addetmiyor. Demek ki, bir yılda 30 bin liralık mal alanlar, o malı, tüccarlara, kurumlara da devretseler dahi, yine toptancı addedilmiyorlar. Bu da 30 bin liralık cirodan yüzde şu kadar kazanıyor. Bu maddede gösterilen kolaylıklar çok iyidir ve şayanı memnuniyettir.

Aynı madde, küçük sanat erbabının satın alacağı iptidai maddede ve yardımcı malzemenin yıllık tutarı 40 bin lirayı aşmamak şartıyla bir muafiyet tanınmıştır. Küçük sanat erbabı senede 40 bin lira üzerinden iptidai madde ve yardımcı malzeme alıp da iş yaparsa, aynı vaziyette bundan aşağı yukarı iki üç bin liralık bir kâr temin eder. Bu da yerindedir.

Yalnız, bir arkadaşım temas etti; 60 bin liralık ciro yapanların, bir takvim yılı içinde, satın aldıkları mallara bir de müstahsilden aldıkları ilâve edilsin diye bir teklifte bulunuyorlar, yerindedir. Olabilir ki, müstahsilden köyde arpa, buğday ve saire alır, emtia denilince bunlar da dâhildir. Bunlar da müstahsilden alınan maddelerdir. Binaenaleyh bu fıkraya (Müstahsil) de ilâve edilirse çok daha faydalı olur, ben de aynı kanaatteyim.

Bir de aynı maddede « Gelir Vergisine tâbi tüccara, kurumlara ve kamu idare ve müesseselerine ücretle yapılan işler mukabilinde bir takvim yılı içinde alman ücretlerin tutarı 20 bin lirayı aşmamak » diye bir fıkra var. 20 bin liraya kadar iş yapan demek ayda aşağı yukarı 1000 - 1500 liralık bir iş yapmak demektir. Eğer ayda 1500 liralık iş yaparsa bu, az bir şey değildir. Bu da yerinde bir tekliftir.

Bu iş sahiplerinin üç taneden fazla otomobili ve kamyonu ve ondan fazla arabası olmamak şartıyla Filhakika eski harp yıllarında otomobil ve kara nakliyatında kamyonlardan o kadar fazla kazanç, elde edilmiyordu. Fakat bugün yüzde elli nispetinde artmış da olsa kamyonlar, otomobiller hayli iş yapmaktadırlar. Bunu da Gelir Vergisinden muaf tutuyor ve Esnaf Vergisine tâbi tutuyor. Bugün üç kamyon ve otomobil, 10 araba, az para getirmez. Bu da yerindedir. Bence de fazlaştırmaya lüzum yoktur.

Tavassut işlerinde, ne bir masraf vardır, ne bir şey. Meselâ bir ev satılıyor, nihayet bu evden komisyon alacak, beş bin liraya kadar. Fena bir para mı? Masrafı yok, şunu yok, bunu yok. Bunu dahî istisna ediyor, Gelir Vergisinden. Esnaf Vergisine tâbi oluyor. Bendenizce madde, demin de arzettiğim gibi, yalnız 60 000 lira ciroya, müstahsilden alınan dahi ilâve etmek şartıyla, bu maddenin bütün hükümleri yerindedir. Tüccar olsun, işçiler olsun ve diğer erbabı ticaret olsun bunlar herhalde memnundurlar. Esasen temas ettiğim birçok tüccarlar ve bakkallar bunu görünce çok memnun oldular ve biz diyorlar; nihayet en fazla 60 bin liraya kadar ciro yaparız, senede bundan fazla yapamayız, bu vaziyette Gelir Vergisinden muaf tutulmuşluğumuz bizim için iyidir. Perakendecilik yapan bakkallarla ve bu gibi tüccarlarla temaslarımda, hepsi memnuniyetlerini izhar ettiler. Çok dua edeceklerdir. Maddenin aynen kabul edilmesine taraftarım.

Maruzatım bundan ibarettir (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 18, 08.04.1949: 192-193).

Recai Güreli konuşmasında gelir vergisi kanun tasarısında yer alan, esnafın hangi durumlarda gelir vergisinden muaf olacaklarını gösteren 11'inci maddesinin esnaf ve tüccarlar tarafından sevinçle karşılanacağını söylemektedir. Çünkü bu kesim yıllık 60.000 liranın altında kazanca sahiptir. Bu nedenle de gelir vergisinden muaf tutulacaklardır. Recai Bey, maddeyi küçük esnafı koruduğu için bütünüyle desteklediğini meclise ifade etmiştir. Ve yapılan oylama sonucunda kanun tasarısının 11'inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

08.04.1949 tarihli toplantıda gelir vergisi kanunun zirai kazançlar istisnası ile ilgili 19'uncu maddesi de görüşülmüştür. 19'uncu madde teklifi şu şekildedir:

Zirai faaliyetten elde edilen kazançlar Gelir Vergisinden müstesnadır.

Zirai faaliyet arazide ekim, dikim, bakım ve yetiştirme yollarıyla nebat, orman, hayvan ve hayvan mahsulleri istihsalini, yetiştiricileri tarafından muhafazasını, naklini ve bunların dükkân ve mağaza açılmaksızın satılmasını ifade eder.

Zirai işletme mahsullerinin, değerlendirilmesi maksadıyla sınai bir müessese ehemmiyet ve genişliğinde olmamak şartıyla ve zirai istihsale müteferri olarak, işlenmesi ve bunların bu suretle veya başka yerlerde işletildikten sonra yetiştiricileri tarafından dükkân ve mağaza açılmaksızın satılması da zirai faaliyete girer.

(Yetiştiricilerin zirai faaliyetle ilgili alım, satım işlerinin tedviri için açtıkları yazıhaneler dükkân ve mağaza sayılmaz.) Zirai mahsullerin yetiştiricileri tarafından

dükkân, mağaza veya sınai bir müessese açılmak suretiyle satılması halinde mahsullerin bu yerlere gelinciye kadar geçirdikleri safhalar zirai faaliyet sahasında kalır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 18, 08.04.1949: 214).

Madde teklifinde ziraat faaliyetinden elde edilen kazançlar gelir vergisinden muaf tutulmuştur. Burada dikkat çekilen nokta kazanç getiren faaliyetin dükkân açılmaksızın yapılmasıdır. Recai Güreli'nin maddeyle ilgili Geçici Komisyon Başkanı Münir Birsell'e şu soruyu sormuştur: "Efendim, palamut mahsulü orman mahsulü meyanında mıdır? Burada; dikim, diyor. Bu ağaçlar kendisi tarafından dikilmiş değil, ormanda hüdayinâbit yetişmektedir. Orman Kanununda bu orman bölgesine alınmış bir maddedir. Bu, dâhil midir? Değil midir?" (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 18, 08.04.1949: 219).

Münir Bey'in "dâhil" cevabını vermesi üzerine Recai Bey sözlerine şöyle devam etmiştir: "İkincisi, benim; bin, bin beş yüz ağaç zeytinim var. Bunu alıyorum fakat başkasına satıyorum. Kendim zeytinyağı istihsal ediyorum. Elde ettiğim yağ mahsulü de buna dâhil midir, değil midir?" (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 18, 08.04.1949: 219). Münir Birsell'in bu durumdaki zirai faaliyetlerin de vergiden muaf olduğunu söylemesiyle Recai Güreli'nin madde ile ilgili soruları son bulmuştur.

Gelir vergisi kanun tasarısının gayrimenkuller ve hakları ilgilendiren 20'inci maddesinde, kira geliri yıllık 10.000 liraya kadar olanların 2.500 lirasını vergiden muaf tutulmuştur. Recai Güreli 20'inci maddesiyle ilgili söz alarak meclise şunları ifade etmiştir:

Efendim, Ali Rıza Bey arkadaşımı ben şu bakımdan biraz haklı buluyorum. Şimdi bir koyundan iki post çıkıyor. Bina sahipleri yani akar sahipleri iratlarından evvelâ bir Bina Vergisi vermektedirler. Bina Vergisinin nispeti % 12, on bin lira bir iradı olan arkadaş, vatandaşın 2 500 lirayı tenzil edeceğiz, geriye 7 500 lira kalacak ama buna mukabil bu 10 bin liranın % 12 sini de vermektedir. İki defa almıyor bu suretle. Filhakika Bina Vergisi tenzil ediliyor ama nihayet miktar itibariyle geriye kalan 2 500 lira bana bir aileyi geçindirmez gibi geliyor. Bunu biraz fazlalaştırmak haklı ve yerinde olacaktır. 3000 veya 4000 lira tenzil edelim.

Meselâ bir dul aile vardır, bütün geçimi bütün varidatı, nihayet iki katlı, üç katlı bir evden bir meskenden, bir apartmandan aldığı kiranın ibarettir. Bundan 4 000 lira, 5 000 aldık mı nihayet kalan bin liradır. Beş nüfuslu farz edelim bu aileyi, bu bin lira ile geçinebilir mi? Bu miktarı biraz artırsak yerinde olur, adilâne olur, bilmem arz edebildim mi? (Takrir ver sesleri)

Ne takrir vereyim (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 18, 08.04.1949: 223-224).

Recai Bey kanun teklifindeki 2.500 liralık muafiyetin az olduğunu, ailenin gelirinin sadece kira olması durumunda geçimini sağlayamayacağını söyleyerek muafiyet miktarının 4.000 civarı olmasını aşağıdaki önergesiyle meclise teklif etmiştir:

Yüksek Başkanlığa

Yirmi ikinci maddede birinci fıkradaki miktarın dört bin liraya iblâğını dileriz.

Antalya

Tokad

M. Korkut

Recai Güreli ve arkadaşları (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 18, 08.04.1949: 226).

Recai Güreli'nin teklifi üzerine söz alan Geçici Komisyon Başkanı Münir Birsell, bu maddenin kaldırılması halinde ailenin muafiyet miktarı düşeceği için daha fazla vergi vermek zorunda kalacağını söylemiştir. Bunun üzerine Recai Güreli önergesini geri çekmiştir.

TBMM'nin 13.04.1949 tarihli 69'uncu birleşiminde gelir vergisi kanun tasarısının 24'üncü maddesinde ziraat ve orman mahsulleri işlerinde çalışanların gelir vergisinden muaf tutulması teklif edilmiştir. Recai Güreli bu maddeyle ilgili şunları söylemiştir:

Efendim, bendeniz de buna bir fıkra ilâvesini rica edeceğim. İkinci bentte; «ziraat ve orman mahsullerinin istihsalinde bilfiil çalışan işçiler ücretleri» deniyor. Geçen günkü konuşmalarda arz ettiğim gibi, sünger istihsalı de deniz mahsullerindendir. Sünger istihsal edenler de muafıdır. Ancak sünger, istihsal edildikten sonra, imalâthanelere geliyor. Orada da ağır şerait içinde, yer altında çalışanlar kadar, müşkül şartlar altında çalışılmaktadır. Acaba bunlar da istisnaya dâhil midir, değil midir? Bu, bir.

İkinci nokta da, tütün imalâtçılarıdır. Malûmuâliniz bin, üç bin, beş bin dönüm tütün zeriyaı yapan çiftçiler Gelir Vergisinden istisna ediliyor, tamamen muaf tutuluyor. Bir de bunların işçileri vardır. Bunların heyeti umumiyesini dul kadınlar teşkil eder. Bunların aldıkları paralarsa hiç mesabesindedir. Acaba bunların işledikleri de ziraat mahsulü olduğuna göre, bunlar da istisnaya giriyorlar mı? Eğer arkadaşımız giriyor derse, hazırlamış olduğum önergeyi vermeye lüzum kalmayacaktır. Mamafih ben önergeyi şimdiden takdim ediyorum.

Bir de şunu öğrenmek istiyorum: Yer altında çalışan maden işçilerine bu istisna teşmil edilmektedir. Acaba Demir yollarının tünelleri içinde, onlar kadar müşkül şartlar altında çalışan amele ve işçiler de bu istisnaya dâhil midir, değil midir? Bunu da lütfetmelerini rica ediyorum (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 18, 11.04.1949: 275).

Recai Bey, kara ve su avcılarının gelir vergisinden muaf olmasını istemiştir. Maliye Bakanı İsmail Rüştü Aksal zaten bu kişilerin vergiden muaf olduğunu ancak

fabrikalarda çalışanların vergi yükümlülüğü olduğunu belirtmişti. Kara ve su avcılarının zirai kapsamda değerlendirilip vergiden muaf tutulması ancak bu ürünlerle ilgili üretim yapan fabrikalardaki işçilerin vergiye tabi tutulması üzerine Recai Güreli şu önergeyi meclise sunmuştur: “Şifahi arz ettiğim sebeplere binaen 24 ncü maddeye aşağıdaki fıkranın ilâvesini teklif ederim. Fıkra: Tütün ve sünger imalâtı işlerinde (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 18, 11.04.1949: 301).

Recai Güreli’nin teklifi sonrası komisyon tütün ve sünger imal edenleri de vergiden muaf tutacağını açıklayınca Recai Bey önergesini geri çekmiştir.

TBMM’nin 14.04.1949 tarihli 70’inci birleşiminde gelir vergisi kanun tasarısının safi kazancı ilgilendiren 41’inci maddesiyle ilgili söz alan Recai Güreli şunları söylemiştir:

Efendim bu maddede safi kazancın tespit edilışinde malumu âliniz tüccar kredi ile iş yapar ve bankalardan kredi almak suretiyle sermayesini tezyit eder, arttırır ve bu şekilde ancak iş yapabilir. Şimdi gayrimenkul tespitinde bankadan aldığı kredilerin faizi indiriliyor, burada indirilmiyor; bilmiyorum komisyon ne düşünür yani burada faizler dâhil değildir. Bendeniz burada da indirilmesi lâzım gelir kanaatindeyim. Bankadan para alıyor, fakat bunu faizle alıyor, her halde bu faizlerin de indirilmesi âdilâle bir iş olur. Komisyonun noktai nazarını öğrendikten sonra icap ederse bu hususta bir de takrir takdim edeceğim (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 18, 11.04.1949: 340).

Recai Güreli esnafın aldığı kredi miktarlarının safi kazançtan düşölerek masraf sayılmasını ve dolayısıyla vergiden düşölmesini istemiştir. Maliye Bakanı İsmail Rüşti Aksal zaten faizlerin masraf sayıldığını ifade etmiştir. Ancak Recai Bey kişilerden alınan borcun faizinin de gelir vergisinden muaf tutulmasını isteyen şu önergeyi meclise sunmuştur: “Şifahi arz ettiğim sebeplere binaen 41 nci maddenin üçüncü bendinin sonuna (Malî müesseselerle eşhastan alınan borçların nizami faizlerinin) eklenmesini teklif ederim.” (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 18, 14.04.1949: 357). Ancak Komisyon Başkanı Münir Birsell’in bu maksadın kanun teklifinde yer aldığını söylemesi üzerine Recai Bey teklifini geri çekmiştir.

15.04.1949 tarihli meclis 71’inci birleşiminde gelir vergisi kanun tasarısının birleştiremeyecek aile gelirlerini ilgilendiren 79’uncu maddesi görüşölmüştür. 79’uncu madde teklifi şudur:

Aşağıda yazılı kazanç ve iratlar hakkında 78 nci madde hükmü tatbik olunmaz:

1. Karı koca arasında mal ayrılığı usulünün cari bulunması halinde, karının evlenmeden evvel mevcut veya evlilik esnasında miras veya vasiyet yoluyla iktisap ettiği malların iratları (Evlenmeden evvel kocadan veya kocasının yardımı ile başkalarından iktisap edilen mal ve hakların iratları hariç);
2. Küçük çocukların üçüncü bir şahıstan miras veya vasiyet yoluyla iktisap ettikleri malların iratları;
3. Karı ve çocukların 1.1.1947 tarihinden evvel iktisap ettikleri malların iratları;
4. Kazanç ve iratları kaynakları ne olursa olsun Medeni Kanunun cevaz verdiği hallere münhasır olmak üzere, ayrı yaşayan karı ve kocanın gelirleri;

Limitet ve komandit şirketlerden alınan kâr hisseleri 1, 2 ve 3 numaralı fıkralarda yazılı iratlara dâhil değildir (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 18, 15.04.1949: 401).

Gelir vergisi kanun tasarısının 78'inci maddesine göre aile reisinin kendisiyle birlikte yaşayan eş ve çocuklarının gelirlerini ortak beyannamede bildirmesi gerekmektedir. 79'uncu maddede ise hangi durumlarda eş ve çocukların gelirlerinin aile reisi tarafından ortak beyannamede bildirilmeyebileceği yer almıştır. Buna göre 01.01.1947 tarihi öncesi eşlerin edindiği malların gelirlerinin ortak beyannamede bildirilmeyecektir. 79'uncu madde teklifi ile ilgili Recai Güreli şunları söylemiştir:

Bu fıkra, aile beyannamesinde müşterek tarhiyat usulünün tatbikini göstermektedir.

Maddenin üçüncü fıkrasında « karı ve çocukların 1.1.1947 tarihinden evvel iktisap ettikleri malların iratları » deniliyor, Yani bunlardan müşterek beyannameye tâbi tutulmayan kısmını ihtiva etmektedir ki, muvazaayı önlemek için yazıldığı anlaşılıyor. Fakat arkadaşlar, bir aile reisinin karısı bir mal satın alıp ve tapuya da re'sen kendi namına tescil ederse, aile beyannamesinde müşterek tarhiyat usulünün tatbikinde âdilâne bir şey olmaz. Malûmu âliniz müterakki nispet vergisi olduğu için daha fazla bir vergi tarh edilecektir.

Bunun için diyorum ki, bilmem komisyon arkadaşlarımız ne derler?

Bir aile reisinin karısının bir malı olursa ve o malı 1.1.1947 tarihinden sonra, yani kanunun meriyetinden evvel kendi parasıyla almış ve kendisi tarafından doğrudan doğruya kendi namına tapuya tescil ettirilmişse, bunun müşterek tarhiyata girmesi, bunun için müşterek beyanname verilmesi âdilâne, bir iş olmaz. Komisyondan rica ediyorum; bu maruzatıma kaani olmuşlarsa bir fıkra ilâvesini teklif edeceğim. Komisyonun bu baptaki noktai nazarını biliyorum.

Bir önerge takdim ediyorum, Kabulünü rica ederim (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 18, 15.04.1949: 401).

Recai Güreli eşlerin 01.01.1947 tarihinden sonra kendi parasıyla aldığı malların gelirlerinin aile beyannamesinde gösterilmesinin ailenin vergi matrahını arttıracaklarını bu nedenle de daha fazla vergi yükü oluşturacağını belirtmiştir. Bu sebeple de

vatandaşın haksızlığa uğrayacağını düşünmektedir. Bu haksızlık gidermek için şu önergeyi meclise sunmuştur:

Yüksek Başkanlığa

Şifahi arz ettiğim sebebe binaen 79 ncu maddeye aşağıda yazılı fıkranın ilâvesini teklif ederim.

Tokad Milletvekili

Recai Güreli

5. — Kanun meriyetinden evvel aile reisinin eşi ve çocuklarının kendi parasıyla satın alınıp re'sen eşi ve çocukları namına tescil olunmuş gayrimenkullerin iratları (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 18, 15.04.1949: 402).

Recai Güreli'nin meclise verdiği önerge sonrası söz alan Geçici Komisyon Sözcüsü Münir Birsal, 01.01.1947 tarihini kanuna koymazlarsa vergi matrahını düşürmek için mal paylaşımlarının çoğalacağını bu suretle devletin zarara uğrayacağını söylemiştir. Kanuna bir tarih koyulmazsa malını kaçıranları, servetlerini paylaşanların korunacağını ifade etmiştir. Sözcünün konuşması sonrası Recai Bey'in önergesi oylamaya sunulmuş ve meclis tarafından dikkate alınmamıştır. Akabinde 79'un madde teklifinin oylamasına geçilmiş ve madde aynen kabul edilmiştir.

3.2.4.2.14. Usul kanunu tasarısı görüşmeleri:

05.05.1949 tarihli meclis 81'inci birleşiminde Usul Kanunu Tasarısı görüşülmüştür. Bu kanun tasarısının Takdir ve Tahrir Komisyonlarına üyelerin seçilme usulünü belirleyen 67'inci madde teklifinde komisyonlara seçilecek üyelerin tüccar ve ticaret odasında kendi üyeleri arasından en geç bir ay içerisinde seçilmesini mecbur kılmaktadır. Şayet bir ay içinde üye seçimi yapılmazsa üyeler bulundukları bölgenin en büyük mülki amiri tarafından seçilecektir.

Recai Güreli bu madde ile ilgili şu soruyu sormuştur: “Komisyondan bir şey öğrenmek istiyorum. Komisyon Reisinin rey hususunda bir rey mi yoksa iki rey mi hakkı vardır” (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 19, 05.05.1949: 176). Bu soruya Geçici Komisyon Sözcüsü Kamil Coşkunoglu her üyenin eşit oyu olduğunu söyleyerek cevap vermiştir.

Usul kanun tasarısının 86'ıncı maddesi olan vasıtalı tebliğ konusunda da Recai Güreli şu soruyu sormuştur: “Âmir mükellefe tebliğ etmezse mükellefin durumu ne olacaktır? Âmir aldı, tebliği dolaba attı, mükellefe tebliğ etmedi. Mükellefin durumu

ne olacaktır? Âmire de bir şey yapmalıdır” (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 19, 05.05.1949: 186).

Recai Bey’in konuşması sonrasında kanun maddesinde amirin tebliği ifadesi “amir vasıtasıyla” tebliğin yapılması şeklinde değiştirilerek madde oylamaya sunulmuş ve kabul edilmiştir.

3.2.4.2.15. İl idaresi kanun tasarısı görüşmeleri:

01.06.1949 tarihli meclis 98’inci birleşiminde İl İdare Kanunu tasarısı görüşülmüştür. Bu kanun tasarısının 16’ıncı maddesi valilere sorumluluğu altındaki memurlardan görevlerine devamında sakınca gördüklerine (Özel idare, belediye, köy idareleri ve müesseseleri memur ve müstahdemleri dâhil) işten el çekirme hakkı verilmiştir. İçişleri Komisyon Sözcüsü Akif Eyidoğan özel idare, belediye ve köy idareleri memurlarını valinin görevden almasına karşı olduğunu söylemiştir. Buna karşı Recai Güreli söz alarak şunları söylemiştir:

Arkadaşlar; maruzatım kısa olacaktır. Şimdi arkadaşlar; belediyeler âmmе hizmeti ifa eden müesseselerdir. Müsaade ederseniz bundan evvel kabul buyurduğunuz 10 ncu maddenin D fıkrasında, denetleme yetkisini ve teftiş yetkisini valilere vermek suretiyle kabul buyurduğunuza göre, bunun neticei tabiyesi olarak vali, orada, belediye memurlarını denetleme sırasında bir suça muttali olduğu zaman işten el çekirme yetkisini bunun neticei tabiyyesi olarak kabul etmek ıztırarrında kalırız. Hattâ arkadaşlar, belediye kanununun 92 nci maddesine göre valiler, belediye reislerini dahi işten el çekirme salâhiyetini haizdirler. Bendeniz, belediye reislerini bile işten el çektiren bir validen zabıta memurunu işten el çektirmesi keyfiyetini esirgemenizi, ruhu kanuna aykırı buluyorum.

Müsaade ederseniz belediye kanunun 92 nci maddesini okuyayım:

Belediye Kanunun 92 nci maddesini aynen okuyorum: «Kanuni vazifesini mahallî en büyük mülkiye memurunun tahriri tebligatına rağmen makbul bir özre müstenit olmaksızın ifadan istinkâf eden reislerin lüzum görülürse (Vilâyet merkezleri belediyesi için Dâhiliye Vekâletinden sorarak) vali veya Dahiliye Vekili tarafından eli işten çektirilebilir ve hakkında Memurin Muhakematı Kanunu ahkâmı tatbik olunur»

Binaenaleyh madde gayet sarihtir. Arkadaşlar bendenizce bir vali, kanuni emri yerine getirmemekten dolayı, bırakınız şunu bunu, zabıta memuruna işten el çektiremeyecek olduktan sonra, bu kadarcık bir kanuni yetkisi yoksa bu kanunun bir kıymet ve hikmeti yok demektir (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 20, 01.06.1949: 28).

Bu maddede karşı olunan nokta belediye meclislerinin seçimle göreve gelmesi sebebiyle vali tarafından el çektirmenin uygun olmadığıdır. Recai Güreli ise belediyeler de dâhil ildeki tüm kurumların denetleme ve teftiş yetkisinin valilere

verilmiş olması sebebiyle burada çalışanları da valinin görevden el çektirme hakkının olmasını doğal karşılamaktadır.

Bu maddenin komisyona iade edilmesi için Isparta Milletvekili Sait Köksal bir önerge vermiştir. Recai Güreli de aynen kabul edilmesi yönünde bir önerge vermiştir. Yapılan oylama sonucu Sait Köksal'ın önergesi kabul edilerek kanun maddesi komisyona iade edilmiştir.

Recai Güreli Usul Kanunu tasarısının 75'inci maddesiyle ilgili de söz alarak meclise şu konuşmayı yapmıştır:

Af buyurun, birbiri ardınca çıkıyorum, beni mazur görmenizi rica ederim.

Arkadaşlar bu maddede de aynı dâva esiyor. Şimdi valiler ilin yönetim, ekonomi, sağlık, bayındırlık, kültür işlerini görüyor.

Arkadaşlar, bu madde vilâyetlerin mahallî, mıntakavî ve umumi hizmetlerinin dışında kalan ve umumi menfaat ve hizmetlerine taallûk eden bir hükmü ihtiva etmesi dolayısıyla tasarının en mühim maddelerinden biridir. Ancak bunların Anayasada olduğu gibi yetki genişliği çerçevesi içinde maddeyi dikkatle gözden geçirecek olursak, bundan müspet bir sonuç alınacağına hiç kani değilim.

Şimdi maddeyi müsaade buyurursanız, rahatsız etmezsem bir daha gözden geçirelim.

«Valiler, ilin Yönetim, Ekonomi, Sağlık ve Sosyal Yardım, Kültür ve Bayındırlık işleriyle ilgili hizmetlerin ahenkli olarak yürütülmesi için alınması gereken en uygun tedbirler görüşülmek üzere kaymakamları yılda bir defa toplantıya çağırır.

İşler, önemlerine ve eldeki imkânlar göre sıralanarak programlanır. Ve ilçeye düşen vazifeler ayrılır ve bir yıl önceki programın uygulama neticeleri gözden geçirilir.»

Şimdi arkadaşlar, malûmuâliniz karakteristik vasıfları itibariyle vilâyetler üç türlü menfaati temsil ve temsiyet etmek vazife ve mevkiindedirler. Bu menfaatlerden mahallî hizmetlerin nelerden ibaret bulunduğunu, nasıl ve kimler tarafından kurulacağını, köy ve belediye kanunları tâyin ediyor.

Mıntakavî hizmetlerin ifası ise özel idareler kanununa göre vilâyet şahsiyeti mâneviyesine bırakılmıştır. Şimdi bilhassa son gelen özel idareler kanununda valilere aşağı yukarı hiçbir yetki verilmemektedir. Yani Meclisi Umumiler toplanıyor, kendi aralarından bir başkan seçiyor ve seçeceği idare heyetinin başına da icra mevkiine yine aralarından birisi geliyor. Vali nihayet yalnız nâzım ve murakıp durumunda kalıyor.

Bu böyle olduğuna göre demek ki mahallî ve mıntakavî işlerden valinin bilfiil yapacağı hiçbir iş yoktur. Yalnız murakıp ve nâzım durumunda kalır.

Sonra bu vaziyet böyle olduğuna göre arkadaşlar ne kalıyor geriye? Umumi menfaatlere taallûk eden âmme hizmetleri, yani Devlete ait olan işler. Şimdi Devlete ait olan işlerde şunu yapar bunu yapar, programlar. Arkadaşlar bundan evvelki maddelerde arz ettim, ne yetkisi var ki; neyi programlıyor? Kaymakamları çağıracak, hangi belediyelerin âdet yerini bulsun, diye, getirecek karşısına onlarla uğraşacak.

Hangi belediyelerin programlarını. Çünkü belediyeler kendi iş programlarını kendileri yaparlar, Vilâyet Meclisi Umumileri kendileri yaparlar. Valiye ne kaldı? Umumi hizmetler programı, ona da yetkisi yoktur, tahsisatı yoktur.

Arkadaşlar yetki olmamak demek, ademi merkezîyet demek değildir. Merkezden valiye bir kısım tahsisat verilirse ve bu işler üzerinde işlemek imkânı bırakılırsa iyi olur.

Misal olarak arz edeyim; bir köprü yıkılmıştır, müruru ubur kesildi. Vali yapamaz, parası yoktur. Vilâyet bütçesini Meclisi umumi istediği gibi işlemiştir, bunu hiç düşünmemiştir ki; para koysun.

Ne olacak? Vali bunu yukarıya yazacak, Bayındırlık Bakanlığına. Bu sefer de Bayındırlık Bakanlığından tahsisat gelinceye kadar, bu oluncaya kadar halk ne tarlasını ekebilecek ne de bir şey.

Binaenaleyh bu vaziyette ıstırapı çekecek yine validir. Bugün arkadaşlar: bu iki madde, yani bundan evvelki madde inşallah komisyondan daha iyi bir şekilde çıkar, gelir. Fakat bana kalırsa bu maddeyi de komisyon alıp işlerse çok yerinde bir şey olur (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 20, 01.06.1949: 32-33).

Recai Güreli valilerin planlama yetkisinin olmamasını eleştirmekte ve valilere daha fazla yetki verilmesini savunmaktadır. Kanun maddesinde valilerin kaymakamları yılda bir kez toplayıp yapılacakları planlaması gerektiğini söylerken bunun formaliteden ileri gitmediğini söylemektedir. Çünkü planlama işlerini belediye ve il meclisleri yapmaktadır. Aynı şekilde bütçe de meclisten geçmektedir. Bu nedenle vali pasif kalmaktadır. Recai Bey bu durumun düzeltilmesini komisyondan istemiştir. Ancak komisyon maddenin aynen kalması yönünde irade buyurarak madde oylamaya sunulmuş ve aynen kabul edilmiştir.

3.2.4.2.16. Devlet Üretim ve Yetiştirme Çiftlikleri Genel Müdürlüğü görev ve kuruluş kanunu görüşmeleri:

TBMM'nin 04.06.1949 tarihli 101'inci birleşiminde Devlet Üretim ve Yetiştirme Çiftlikleri Genel Müdürlüğü görev ve kuruluş kanunu görüşülmüştür. Recai Güreli bu kurumun köylünün ve memleketin kalkınması için çok faydalı olacağını söyledikten sonra kanun tasarısında eksik gördüğü birkaç noktaya değinmiştir. Recai Bey, çiftçiliğin sadece tarla ekmekle olmayacağını söyledikten sonra sözlerine şöyle devam etmiştir:

Arkadaşlar, kümes hayvanları ile arıcılık, tohum ıslahı kadar mühimdir. Filhakika kanun hazırlanmaktadır, yapılacak. Fakat bendenizin dün duyduğum şu; bu çiftlikler 20 bin dönüm araziyi ihtiva edecektir. Bu 20 bin dönüm arazi üzerinde tavukçuluk esası üzerinde gidilebilir, arıcılık yapılabilir. Bilhassa, Yüksek Huzurunuzda belirttiğim gibi, memleketimizin dağ köyleri bu ıslah edilecek tohumları, fidanları ne

yapsınlar? Onların kabili zeri arazisi yoktur ki, bunlardan istifade edebilsin. Fakat dağ köyleri de ihmal edilemeyecek bir durumdadır. Nihayet; köylerimizin yüzde 40–45 i dağlar üzerindedir. Bu köylüler kurulacak çiftliklerden nasıl faydalanacaklar. Bu bakımdan bu çiftlikler içerisine kümes hayvancılığı, arıcılık, kozacılık da konursa, bu köyler de bilhassa faydalanmış olurlar. Yani buna müsaade buyursunlar da bu ilâve edilsin, bunun ilâvesiyle konu geniş bir mahiyet de alacak değildir, nihayet mutahassısları, uzmanları gidecektir ve zaten orada çalışacak arkadaşların hepsi ziraatçidir, uzmandır.

Binaenaleyh bunların ilâvesinde bir mahzur olmasa gerektir. Çünkü çeşitli ziraat şubelerinin en esaslıları bunlardır.

Meselâ; orada tavukçuluk yapılırsa yani hiç olmazsa numune için 30 - 40 kümes yaptırılır ve makineler alınırsa fena mı olur?. Halk bundan çok istifade eder. (önerge ver sesleri)

Müsaade ederseniz bir de önerge vereyim (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 20, 04.06.1949: 272).

Kanunun ikinci maddesinde kurumun yapacağı görevler açıklanmıştır. Recai Güreli bu maddenin (a) fıkrasına eklenmesi için şu önergeyi vermiştir: “Şifahi arzettiğim sebeplere binaen ikinci maddenin (a) fıkrasının fidan kelimesinden sonra (arıcılık, kümes hayvancılığı) kelimelerinin ilâvesini teklif ederim” (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 20, 04.06.1949: 275). Recai Bey’in verdiği önerge meclisçe kabul edilmiş ve kanun maddesine işletmenin arıcılık ve kümes hayvancılığı için de üretim ve yetiştirme yapma görevi eklenmiştir.

3.2.4.2.17. Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu görüşmeleri:

TBMM’nin 07.06.1949 tarihli 103’üncü birleşiminde Emekli Sandığı Kanunu görüşülmüştür. Bu kanunun ikinci kısmında sandıktan yararlanacakları ilgilendiren 12’in maddesinin ikinci fıkrasında sandık kanunundan faydalanacaklar sıralanmıştır. Bu noktada Recai Güreli ve arkadaşları kanundan yararlanacaklar arasına eklenmek üzere şu önergeyi meclise sunmuşlardır: “12 nci maddenin II işaretli fıkrasının E bendine (Yönetim kurulları başkan ve üyeleri) cümlesinin ilâvesini arz ve teklif eyeriz” (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 20, 07.06.1949: 434).

Recai Güreli ve arkadaşlarının verdiği önergeyle kurumların yönetim kurullarında yer alan üyelerin de Emekli Sandığı Kanunu’ndan yararlanmasını teklif etmişlerdir. Meclis oylanması sonucunda önerge kabul edilmiş ve komisyona havale edilmiştir.

3.2.4.2.18. Devlet Örnek ve Üretim Çiftlikleri Kanunu tasarısı hakkındaki konuşması:

TBMM'nin 07.06.1949 tarihli 103'üncü birleşiminde Devlet Örnek ve Üretim Çiftlikleri Kanunu tasarısının görüşmeleri yapılmıştır. Bu kanun maddesinin 29'uncu maddesi şu şekildedir:

Genel Müdürlük ve işletmeleri kuruluşunda çalışan sürekli işçilerin işten doğma hastalıkları halinde bunlar iki ay müddetle, ücretleri yarım verilmek ve tedavi giderleri ve yol paraları İdare tarafından ödenmek suretiyle, tedavi ettirilir. Bunların işten doğma kaza ve hastalık sebebiyle ölümleri halinde mirasçılarına, malûl kalmaları halinde de kendilerine iki aylıktan bir yıllığa kadar ücretleri tutarınca tazminat verilir.

Bu madde hükümlerinin uygulanma tarzı Sağlık ve Sosyal Yardım ve Çalışma Bakanlıklarının mütalâası alındıktan sonra. Tarım Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca belirtilir.

Genel Müdürlüğün İş Kanununa bağlı iş yerlerinde çalışan işçilerin iş kazaları, meslek hastalıkları ve analık hallerinde 27.06.1945 tarihli ve 4772 sayılı Kanun hükümleri uygulanır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 20, 07.06.1949: 508).

29'uncu madde üretim çiftliklerinde çalışan işçilerin sağlık giderleri ile ilgilidir.

Recai Güreli bu madde hakkında mecliste şu konuşmayı yapmıştır:

Muhterem arkadaşlar, bendeniz şu maddede iki noktaya ilişmek istiyorum. Gayet yerindedir. Yalnız diyor ki, «Sağlık ve Sosyal Yardım ve Çalışma Bakanlıklarının mütalâası alındıktan sonra; Tarım Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca belirtilir». Bu çok formaliteye bozuluyor. Yani iki aylıktan bir seneliğe kadar; ölmüş adam, orada bir iş görmüş, nihayet ölümüne sebebiyet veren bir kaza neticesinde ölmüş, bunun ailesine iki aylıktan bir senelik maaşına kadar para verilecek. Bunu tâyin edecek mahallî müdürlük ve vilâyetin heyeti sıhhiyesi vardır. Kaza neticesinde olduğu tebeyyün ettikten sonra umum müdürlük bunu tediye edebilmelidir. Formaliteye boğulmamalıdır ve adamın kalan mirasçıları vaktinde bu parayı alabilmelidir. Bilmem bu hususta komisyonun mütalâası nedir? Ben bunu bir teklif mahiyetinde değil, yalnız dikkatlerini celbetmek için söylüyorum. Çok formaliteye boğuyorlar. Bunu biraz daha basitleştirseler ve kısaltsalar da, işçinin mirasçıları da parasını bir an evvel alsa iyi olur. Hiç olmazsa dua eder (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 20, 07.06.1949: 509).

Recai Bey üretme çiftliklerinde çalışanları hastalığı yada ölümü durumunda ailesine bağlanacak aylık için birkaç kurumdan onay alınma zorunluluğunu eleştirmektedir. Vatandaşın işinin hızla görülebilmesi için formalitenin azaltılmasını ve vatandaşın mağdur edilmeden hızla aylığa bağlanmasını teklif etmiştir. Konuşma sonucunda söz alan Tarım Komisyonu Başkanı Rahmi Köken, bu formalitelerin her vakada

olmayacağını, dolayısıyla aylık bağlanması işinin çoğunun kısa zamanda çözüleceğini söylemiştir.

3.2.4.2.19. Türk Ceza Kanunu’nun bazı maddelerinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu görüşmeleri:

10.06.1949 tarihli meclis 106’ın birleşiminde Türk Ceza Kanunu’nun 264’üncü maddesinde değişiklik teklifi görüşülmüştür. Bu maddeye göre her tür yaralayıcı, patlayıcı alet ve silahlara ruhsat alınması zorunluluğu getirilmiştir. Ruhsatsız bu tür silahları taşıyanlara para ve hapis cezaları getirilmiştir. Ayrıca hatıra veya antika olan silahlara da ruhsat verilmesi zorunlu tutulmuş; fakat silah sahibinin yanında silahını taşımasına izin verilmemiştir. Bu madde üzerine Recai Güreli söz alarak şu soruyu sormuştur: “Efendim bir sual, benim bir silâh koleksiyonum var, bu eski askerlerin hemen ekserisinde mevcuttur, bu silâh koleksiyonumda memnu silâhlar da vardır. Bugün orduda kullanılan veya kullanılmış, müsademedede, harb de alınmış silâhlar mevcuttur. Bunlar da bu memnuiyet içerisine giriyor mu?” (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 20, 10.06.1949: 700).

Recai Güreli kendilerinde bulunan silah koleksiyonlarını bulundurma yasak olup olmadığını Adalet Bakanı’na sormuştur. Adalet Bakanı Fuad Sirmen de hatıra silahlarının mülkiye amirine kaydettirmek ve yanında taşımamak kaydıyla serbest olduğunu belirtmiştir.

3.2.4.3. Meclis oylamaları:

Recai Güreli’nin VIII. dönem dördüncü yasama yılında TBMM’de yapılan oylamalarda kullandığı oylar ve sonuçları şu şekildedir:

- **1948 yılı Bütçe Kanunu’na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 282   Oya katılmayanlar: 169

Reddedenler: 9   Çekimserler: 2   Açık Milletvekillikleri: 3

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 14, 06.12.1948: 46-48).

- **Devlet Havayolları Genel Müdürlüğü 1948 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkında kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 277   Oya katılmayanlar: 174

Reddedenler: 11   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 3

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 14, 06.12.1948: 50-52).

- **Devlet Havayolları Genel Müdürlüğü 1948 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 282   Oya katılmayanlar: 171

Reddedenler: 9   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 3

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 14, 06.12.1948: 54-55).

- **İstanbul Teknik Üniversitesi 1948 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 293   Oya katılmayanlar: 168

Reddedenler: 1   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 3

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 14, 06.12.1948: 57-59).

- **İstanbul Teknik Üniversitesi 1948 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki Kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 291   Oya katılmayanlar: 169

Reddedenler: 1   Çekimserler: 1   Açık Milletvekillikleri: 3

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 14, 06.12.1948: 61-63).

- **Vakıflar Genel Müdürlüğü 1948 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 289   Oya katılmayanlar: 170

Reddedenler: 3   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 3

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 14, 06.12.1948: 65-66).

- **Devlet Limanları İşletmeleri Genel Müdürlüğü'nün 1942 akçalı yılı Kesinhesap Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 270   Oya katılmayanlar: 89

Reddedenler: 3   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 3

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 14, 06.12.1948: 69-70).

- **Sivas Kongresince seçilen Temsil Heyeti üyeleriyle Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin birinci döneminde bulunan üyelere vatani hizmet tertibinden aylık bağlanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 246   Oya katılmayanlar: 209

Reddedenler: 6   Çekimserler: 1   Açık Milletvekillikleri: 3

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 14, 15.12.1948: 136-138).

- **Ankara Üniversitesi 1948 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 265   Oya katılmayanlar: 187

Reddedenler: 10   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 3

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 14, 20.12.1948: 168-170).

- **Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü 1948 yılı Bütçe Kanunu’na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 265   Oya katılmayanlar: 181

Reddedenler:16   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 3

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 14, 20.12.1948: 172-173).

- **Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü 1948 yılı Bütçe Kanunu’na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 263   Oya katılmayanlar: 186

Reddedenler:12   Çekimserler: 1   Açık Milletvekillikleri: 3

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 14, 20.12.1948: 176-177).

- **Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü 1948 yılı Bütçe Kanunu’na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 265   Oya katılmayanlar: 185

Reddedenler:12   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 3

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 14, 20.12.1948: 180-181).

- **İstanbul Üniversitesi 1948 yılı Bütçe Kanunu’na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 276   Oya katılmayanlar: 176

Reddedenler:10   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 3

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 14, 20.12.1948: 184-185).

- **Orman Genel Müdürlüğü 1948 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 276

Oya katılmayanlar: 175

Reddedenler:11

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 3

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 14, 20.12.1948: 188-189).

- **Orman Genel Müdürlüğü 1948 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 274

Oya katılmayanlar: 177

Reddedenler:11

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 3

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 14, 20.12.1948: 192-193).

- **Posta Telgraf ve Telefon İşletme Genel Müdürlüğü 1948 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 278

Oya katılmayanlar: 174

Reddedenler: 9

Çekimserler: 1

Açık Milletvekillikleri: 3

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 14, 20.12.1948: 196-197).

- **Vakıflar Müdürlüğü 1948 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 275

Oya katılmayanlar: 179

Reddedenler:7

Çekimserler: 1

Açık Milletvekillikleri: 3

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 14, 20.12.1948: 204-205).

- **Vakıflar Genel Müdürlüğü 1948 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 266

Oya katılmayanlar: 192

Reddedenler:3

Çekimserler: 1

Açık Milletvekillikleri: 3

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 14, 20.12.1948: 208-209).

- **Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri hükümeti ajanı sıfatıyla hareket eden Export - İmport Bankası arasında İki Kasım 1948 tarihinde akdedilen 30 milyon dolarlık kredi anlaşmasının onanmasına dair kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 266

Oya katılmayanlar: 196

Reddedenler:0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 3

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 14, 24.12.1948: 314-315).

- **Tokad Milletvekili Refik Ahmet Sevengil'in Basın ve Yayın Genel Müdürlüğü teşkilât ve görevleri hakkındaki kanun tasarısının geçici bir komisyona havale edilmesi hakkındaki önergesine verilen oyların sonucu (önerge kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 132

Oya katılmayanlar: 225

Reddedenler: 98

Çekimserler: 7

Açık Milletvekillikleri: 3

Recai Güreli red oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 14, 27.12.1948: 335-336).

- **1948 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılmasına dair kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 242

Oya katılmayanlar: 212

Reddedenler: 8

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 3

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 14, 27.12.1948: 339-340).

- **1949 yılı Ocak ayına ait Geçici Bütçe Kanunu’na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 291   Oya katılmayanlar: 149
Reddedenler: 22   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 3
Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 14, 29.12.1948: 389-390).

- **Ankara Üniversitesi 1949 yılı Ocak ayına ait Geçici Bütçe Kanunu’na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 281   Oya katılmayanlar: 171
Reddedenler: 10   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 3
Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 14, 29.12.1948: 393-394).

- **Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü 1949 yılı Ocak ayına ait Geçici Bütçe Kanunu’na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 279   Oya katılmayanlar: 171
Reddedenler: 12   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 3
Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 14, 29.12.1948: 397-398).

- **Devlet Demiryolları ve Limanları İşletmeleri Genel Müdürlüğü 1949 Ocak ayına ait Geçici Bütçe Kanunu’na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 278   Oya katılmayanlar: 171
Reddedenler: 13   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 3
Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 14, 29.12.1948: 400-402).

- **Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü 1949 yılı Ocak ayma ait Geçici Bütçe Kanunu’na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 273   Oya katılmayanlar: 174

Reddedenler: 15

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 3

Recai Güreli idareci üye olduğu için oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 14, 29.12.1948: 405-408).

- **Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü 1949 yılı Ocak ayına ait Geçici Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 277

Oya katılmayanlar: 176

Reddedenler: 9

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 3

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 14, 29.12.1948: 413-414).

- **İstanbul Üniversitesi 1949 yılı Ocak ayına ait Geçici Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 236

Oya katılmayanlar: 223

Reddedenler: 3

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 3

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 14, 29.12.1948: 417-418).

- **İstanbul Teknik Üniversitesi 1949 yılı Ocak ayına ait Geçici Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 280

Oya katılmayanlar: 174

Reddedenler: 8

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 3

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 14, 29.12.1948: 421-422).

- **Orman Genel Müdürlüğü 1949 yılı Ocak ayına ait Geçici Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 235

Oya katılmayanlar: 223

Reddedenler: 4

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 3

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 14, 29.12.1948: 425-426).

- **Posta, Telgraf ve Telefon işletme Genel Müdürlüğü 1949 yılı Ocak ayına ait Geçici Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 260   Oya katılmayanlar: 194

Reddedenler: 8   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 3

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 14, 29.12.1948: 429-430).

- **Tekel Genel Müdürlüğü 1949 yılı Ocak ayına ait Geçici Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 267   Oya katılmayanlar: 189

Reddedenler: 6   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 3

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 14, 29.12.1948: 433-434).

- **Vakıflar Genel Müdürlüğü 1949 yılı Ocak ayına ait Geçici Bütçe Kanunu'na verilen oyları sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 262   Oya katılmayanlar: 193

Reddedenler: 7   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 3

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 14, 29.12.1948: 438-439).

- **1948 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 259   Oya katılmayanlar: 202

Reddedenler: 1   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 3

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 14, 29.12.1948: 441-442).

- **Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Haşimî Ürdün Krallığı Hükümeti arasında hava ulaştırmalarına dair olan anlaşmanın onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 266   Oya katılmayanlar: 194

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 15, 10.01.1949: 44-45).

- **1949 yılı Şubat ayına ait Geçici Bütçe Kanunum verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 260

Oya katılmayanlar: 192

Reddedenler: 6

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 15, 28.01.1949: 249-250).

- **Ankara Üniversitesi 1949 yılı Şubat ayına ait Geçici Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 265

Oya katılmayanlar: 187

Reddedenler: 6

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 15, 28.01.1949: 252-254).

- **Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü 1949 yılı Şubat ayına ait Geçici Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 263

Oya katılmayanlar: 189

Reddedenler: 6

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli idareci üye olduğu için oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 15, 28.01.1949: 256-259).

- **Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü 1949 yılı Şubat ayına ait Geçici Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 265

Oya katılmayanlar: 187

Reddedenler: 6

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 15, 28.01.1949: 260-261).

- **Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü 1949 yılı Şubat ayına ait Geçici Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 263   Oya katılmayanlar: 184

Reddedenler: 6   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 15, 28.01.1949: 264-265).

- **Devlet Havayolları Genel Müdürlüğü 1949 yılı Şubat ayına ait Geçici Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 267   Oya katılmayanlar: 184

Reddedenler:7   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 15, 28.01.1949: 268-269).

- **Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü 1949 yılı Şubat ayına ait Geçici Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 271   Oya katılmayanlar: 180

Reddedenler:7   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 15, 28.01.1949: 272-273).

- **İstanbul Üniversitesi 1949 yılı Şubat ayına ait Geçici Bütçe Kanunu'na verilere oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 272   Oya katılmayanlar: 182

Reddedenler: 4   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 15, 28.01.1949: 276-277).

- **İstanbul Teknik Üniversitesi 1949 yılı Şubat ayına ait Geçici Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 268   Oya katılmayanlar: 188

Reddedenler: 2

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 15, 28.01.1949: 280-281).

- **Orman Genel Müdürlüğü 1949 yılı Şubat ayına ait Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 261

Oya katılmayanlar: 191

Reddedenler: 6

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 15, 28.01.1949: 284-285).

- **Posta, Telgraf ve Telefon İşletme Genel Müdürlüğü 1949 yılı Şubat ayına ait Geçici Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 257

Oya katılmayanlar: 198

Reddedenler: 3

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 15, 28.01.1949: 288-289).

- **Tekel Genel Müdürlüğü 1949 yılı Şubat ayına ait Geçici Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 247

Oya katılmayanlar: 209

Reddedenler: 2

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 15, 28.01.1949: 292-293).

- **Vakıflar Genel Müdürlüğü 1949 yılı Şubat ayına ait Geçici Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 250

Oya katılmayanlar: 208

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 15, 28.01.1949: 296-297).

- **Çakmak ve suni çakmak taşının tekel konusundan çıkarılmasına ve bu maddelerin gümrük resimlerinde değişiklik yapılmasına dair Kanun tasarısına verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 240

Oya katılmayanlar: 217

Reddedenler: 1

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 16, 07.02.1949: 52-53).

- **Türkiye ile Belçika-Lüksemburg Ekonomik Birliği arasındaki Ticaret Anlaşması ile Türkiye-Belçika Ödeme Anlaşması'nın yürürlük sürelerinin bir ay daha uzatılması hakkındaki kanunu verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 286

Oya katılmayanlar: 172

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 16, 11.02.1950: 121-123).

- **Türkiye ile Belçika-Lüksemburg Ekonomik Birliği arasındaki Ticaret Anlaşması ile Türkiye Belçika Ödeme Anlaşması'nın yürürlük sürelerinin bir ay daha uzatılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 290

Oya katılmayanlar: 168

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 16, 11.02.1950: 125-127).

- **Türkiye ile Belçika-Lüksemburg Ekonomik Birliği arasındaki Ticaret Anlaşması ile Türkiye-Belçika Ödeme Anlaşması'nın yürürlük sürelerinin bir ay daha uzatılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 294

Oya katılmayanlar: 164

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 16, 11.02.1950: 129-130).

- **Çok çocuklu hâkimlere verilecek yardım paraları hakkındaki kanunun kaldırılmasına dair olan kanunun ikinci maddesi yerine Konya Milletvekili Muhsir Âdil Binal'ın teklif ettiği madde hakkındaki önergesine verilen oyların sonucu (Önerge reddedilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 109   Oya katılmayanlar: 224

Reddedenler: 121   Çekimserler: 4   Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli idareci üye olduğu için oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 16, 11.02.1950: 133-136).

- **Türkiye ile Almanya'daki Fransız işgal belgesi arasında imzalanan Ticaret ve Ödeme Anlaşmaları ile Modüs Vivendi ve eklerinin onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 266   Oya katılmayanlar: 192

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 16, 14.02.1949: 179-180).

- **Türkiye ile Finlandiya arasında 12 Haziran 1918 tarihinde Ankara'da imzalanan ticaret ve ödeme anlaşmalarıyla eklerinin onanması hakkındaki Kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 264   Oya katılmayanlar: 194

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 16, 14.02.1949: 183-184).

- **Türkiye-Fransa Ödeme Anlaşmalarına ek olarak Ankara'da imzalanan protokolün onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 278   Oya katılmayanlar: 180

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 16, 14.02.1949: 187-188).

- **Sarre Bölgesinin Türkiye-Fransa Ödeme Anlaşması'na bağlı Fransız Frangı sahasına dâhil memleketler listesine derci hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 278   Oya katılmayanlar: 180

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 16, 14.02.1949: 190-192).

- **Türkiye ile İsveç arasında 7 Haziran 1948 tarihinde Ankara'da imzalanan Ticaret ve Ödeme Anlaşmalarıyla eklerinin onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 276   Oya katılmayanlar: 182

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 16, 14.02.1949: 194-196).

- **Türkiye ile İtalya arasındaki Ticaret ve Ödeme Anlaşmalarının yürürlük sürelerinin iki ay daha uzatılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 279   Oya katılmayanlar: 179

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 16, 14.02.1949: 198-199).

- **Türkiye ile İtalya arasındaki Ticaret ve Ödeme Anlaşmalarının yürürlük sürelerinin iki ay daha uzatılması hakkındaki Kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 266   Oya katılmayanlar: 192

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 16, 14.02.1949: 205-207).

- **Türkiye ile Polonya arasında imzalanan Ticaret ve Ödeme Anlaşmaları ile eklerinin onanması hakkındaki Kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 284   Oya katılmayanlar: 174

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 16, 14.02.1949: 209-210).

- **Gümrük Tarifesi Kanununun 6'ncı maddesine bir fıkra eklenmesi hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 270   Oya katılmayanlar: 188

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 16, 14.02.1949: 213-214).

- **Yol işleri için benzinden alınacak vergi hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 248   Oya katılmayanlar: 188

Reddedenler: 22   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 16, 14.02.1949: 217-218).

- **Ankara Üniversitesi 1949 yılı Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 259   Oya katılmayanlar: 191

Reddedenler: 5   Çekimserler: 2   Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 16, 25.02.1950: 694-695).

- **İstanbul Üniversitesi 1949 yılı Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 257   Oya katılmayanlar: 192
Reddedenler: 7   Çekimserler: 1   Açık Milletvekillikleri: 8
Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 16, 25.02.1950: 698-699).

- **İstanbul Teknik Üniversitesi 1949 yılı Bütçe Kanunu'na yerilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 247   Oya katılmayanlar: 205
Reddedenler: 4   Çekimserler: 1   Açık Milletvekillikleri: 8
Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 16, 25.02.1950: 702-703).

- **Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü 1949 yılı Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 236   Oya katılmayanlar: 214
Reddedenler: 7   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 8
Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 16, 25.02.1950: 706-707).

- **Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü 1949 yılı Bütçe Kanunu'na verilen ayların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 287   Oya katılmayanlar: 159
Reddedenler: 11   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 8
Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 16, 27.02.1949: 995-996).

- **Tekel Genel Müdürlüğü 1949 yılı Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 254   Oya katılmayanlar: 188
Reddedenler: 15   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 16, 27.02.1949: 999-1000).

- **Orman Genel Müdürlüğü 1949 yılı Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 313   Oya katılmayanlar: 118

Reddedenler: 25   Çekimserler: 1   Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 16, 27.02.1949: 1003-1004).

- **Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü 1949 yılı Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 329   Oya katılmayanlar: 99

Reddedenler: 29   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 16, 27.02.1949: 1007-1008).

- **Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü 1949 yılı Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 332   Oya katılmayanlar: 96

Reddedenler: 29   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 16, 27.02.1949: 1011-1013).

- **Devlet Havayolları Genel Müdürlüğü 1949 yılı Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 254   Oya katılmayanlar: 188

Reddedenler: 15   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 16, 27.02.1949: 1015-1017).

- **Posta, Telgraf ve Telefon İşletme Genel Müdürlüğü 1949 yılı Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 327

Oya katılmayanlar: 115

Reddedenler: 15

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 16, 27.02.1949: 1019-1021).

- **Vakıflar Genel Müdürlüğü 1949 yılı Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 330

Oya katılmayanlar: 99

Reddedenler: 26

Çekimserler: 2

Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 16, 27.02.1949: 1023-1025).

- **Ankara Milletvekili Hıfzı Oğuz Bekata ve 53 arkadaşının, 1949 yılı Bütçe Kanunu tasarısına bağlı (D) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki önergesinin reddine dair olan Bütçe Komisyonu raporuna verilen oyların sonucu (Rapor kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 142

Oya katılmayanlar: 214

Reddedenler: 93

Çekimserler: 8

Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli red oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 16, 27.02.1949: 1027-1028).

- **1949 yılı Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 334

Oya katılmayanlar: 85

Reddedenler: 38

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 16, 27.02.1949: 1031-1033).

- **Tekel Genel Müdürlüğü 1942 yılı bilânçosunun onanması hakkındaki 5230 sayılı kanuna ek kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 234

Oya katılmayanlar: 220

Reddedenler: 3

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 17, 14.03.1949: 23-24).

- **1942 yılı Kesin Hesap Kanunu'na verilen oyları sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465	Kabul edenler: 235	Oya katılmayanlar: 218
Reddedenler: 1	Çekimserler: 0	Açık Milletvekillikleri: 11

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 17, 14.03.1949: 130-131).

- **Türkiye, Avusturya, Belçika, Danimarka, Fransa, Yunanistan, İrlanda, İzlanda, İtalya, Lüksemburg, Norveç, Halânda, Portekiz, Birleşik Krallık, İsveç, İsviçre ve Almanya'nın Fransa, Birleşik Krallık ve Amerika Birleşik Devletleri işgali altındaki bölgeler Baş Komutanları ve serbest Triyeste Ülkesi İngiliz ve Amerikan bölgesi komutanı arasında Paris'te 16 Ekim 1948 de imzalanan «Avrupa Memleketleri arasında ödeme ve Takas Anlaşması» ve eklerinin ve bu anlaşmanın geçici olarak uygulanmasına dair olan protokolün ve mezkûr anlaşmaya ek olarak Türkiye Cumhuriyeti Hükümetiyle Birleşik Krallık Hükümeti arasında 25 Ocak 1949 da Ankara'da imzalanan anlaşma ve eki mektupların onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465	Kabul edenler: 236	Oya katılmayanlar: 218
Reddedenler: 0	Çekimserler: 0	Açık Milletvekillikleri: 11

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 17, 14.03.1949: 134-135).

- **Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri hükümeti ajanı sıfatıyla hareket eden Export-İmport Bankası arasında 2 Kasım 1948 tarihinde akdolunan 30 milyon dolarlık kredi anlaşmasının onanmasına dair olan 5282 sayılı kanuna ek kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465	Kabul edenler: 238	Oya katılmayanlar: 216
Reddedenler: 0	Çekimserler: 0	Açık Milletvekillikleri: 11

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 17, 14.03.1949: 138-139).

- **Ankara su tesisatının belediyeye devri ve işletilmesi hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465	Kabul edenler: 246	Oya katılmayanlar: 206
Reddedenler: 0	Çekimserler: 1	Açık Milletvekillikleri: 12

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 18, 06.04.1949: 126-127).

- **Bazı kimyevi müstahsalların hangi tarife pozisyonlarına uygulanacağını gösteren cetvelin yürürlükten kaldırılması hakkındaki kararın onanmasına dair olan kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465	Kabul edenler: 244	Oya katılmayanlar: 209
Reddedenler: 0	Çekimserler: 0	Açık Milletvekillikleri: 12

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 18, 06.04.1949: 130-131).

- **Devlet Havayolları Genel Müdürlüğü 1949 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (A) ve (B) işaretli cetvellerde değişiklik yapılması hakkındaki Kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465	Kabul edenler: 277	Oya katılmayanlar: 173
Reddedenler: 1	Çekimserler: 2	Açık Milletvekillikleri: 12

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 18, 06.04.1949: 279-281).

- **Bilûmum hava meydan ve limanlarıyla bunlarla ilgili bina ve tesislerin Bayındırlık Bakanlığı'na yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465	Kabul edenler: 267	Oya katılmayanlar: 179
Reddedenler: 4	Çekimserler: 3	Açık Milletvekillikleri: 12

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 18, 06.04.1949: 283-285).

- **Verem Savaşı hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 249

Oya katılmayanlar: 204

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 12

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 18, 06.04.1949: 287-289).

- **Bazı ilâçların Gümrük Vergisi'nden muafiyeti hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 245

Oya katılmayanlar: 208

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 12

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 18, 06.04.1949: 291-292).

- **3519 sayılı Pasaport Kanunu'na bâzı maddeler eklenmesi hakkındaki Kanunun 1'nci maddesine verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 229

Oya katılmayanlar: 216

Reddedenler: 7

Çekimserler: 1

Açık Milletvekillikleri: 12

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 18, 18.04.1949: 492-493).

- **Millî Savunma Bakanlığı'na bağlı tay deposunun ve döner sermayeli Hasırca Çiftliği'nin bina, arazi, tesis ve diğer malzemesiyle birlikte Tarım Bakanlığı'na devri hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 235

Oya katılmayanlar: 217

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 13

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 18, 25.04.1949: 646-648).

- **Yükseköğrenim öğrenci yurtları ve aşevleri hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 237

Oya katılmayanlar: 215

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 13

Recai Güreli idareci üye olduğu için oylamaya katılamamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 18, 25.04.1949: 650-653).

- **Kazanç Vergisi Kanunu'nun 3'ncü maddesinin 9'ncu bendine bir fıkra ve bu kanuna bir madde eklenmesine dair olan kanun tasarısına verilen oyların sonucu (Nisap hâsıl olmamıştır)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 196

Oya katılmayanlar: 255

Reddedenler: 1

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 13

Recai Güreli idareci üye olduğu için oylamaya katılamamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 18, 25.04.1949: 654-657).

- **Kazanç Vergisi Kanunu'nun 3'ncü maddesinin 9'ncu bendine bir fıkra ve bu kanuna geçici bir madde eklenmesine dair kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 242

Oya katılmayanlar: 203

Reddedenler: 5

Çekimserler: 2

Açık Milletvekillikleri: 13

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 18, 27.04.1949: 708-709).

- **Yalova Kaplıcaları İşletme İdaresi'nin 1945 malî yılı hesap ve bilançosunun onanmasına dair olan kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 257

Oya katılmayanlar: 188

Reddedenler: 7

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 13

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 19, 02.05.1949: 66-67).

- **Hatay ili içindeki belediye ve köy idarelerinin hazineye geçen borçlarının affı hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 257

Oya katılmayanlar: 195

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 13

Recai Güreli idareci üye olduğu için oylamaya katılamamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 19, 02.05.1949: 70-73).

- **Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü'nün teşkilât ve vazifeleri hakkındaki 4358 sayılı kanunun 7'nci maddelerinin değiştirilmesine ve 4'ncü maddesinin kaldırılmasına dair kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465	Kabul edenler: 265	Oya katılmayanlar: 187
Reddedenler: 0	Çekimserler: 0	Açık Milletvekillikleri: 13

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 19, 02.05.1949: 74-75).

- **Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu'nun 1836 sayılı kanunla değiştirilmiş olan 2'nci maddesine dört fıkra eklenmesine dair kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465	Kabul edenler: 262	Oya katılmayanlar: 189
Reddedenler: 0	Çekimserler: 1	Açık Milletvekillikleri: 13

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 19, 02.05.1949: 78-79).

- **Yüz yirmi milyon liralık iç istikraz akdi hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465	Kabul edenler: 248	Oya katılmayanlar: 189
Reddedenler: 14	Çekimserler: 1	Açık Milletvekillikleri: 13

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 19, 02.05.1949: 82-83).

- **Gümrük Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465	Kabul edenler: 235	Oya katılmayanlar: 217
Reddedenler: 0	Çekimserler: 0	Açık Milletvekillikleri: 13

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 19, 02.05.1949: 86-87).

- **Belediye Gelirleri Kanunu’nun 22’nci maddesinin değiştirilmesi hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 264   Oya katılmayanlar: 188
Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 13
Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 19, 04.05.1949: 140-141).

- **Vergi Usul Kanunu tasarısının 139’ncu maddesinin komisyona geri verilmesi hakkındaki önergeye verilen oyların sonucu (Önerge kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 96   Oya katılmayanlar: 267
Reddedenler: 85   Çekimserler: 4   Açık Milletvekillikleri: 13
Recai Güreli red oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 19, 06.05.1949: 252-253).

- **1949 yılı Bütçe Kanunu’na bağlı (A) işaretli cetvelin Büyük Millet Meclisi kısmında değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 235   Oya katılmayanlar: 206
Reddedenler: 11   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 13
Recai Güreli idareci üye olduğu için oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 19, 20.05.1949: 583-586).

- **Korunmaya muhtaç çocuklar hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 246   Oya katılmayanlar: 206
Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 13
Recai Güreli idareci üye olduğu için izinli olarak oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 19, 23.05.1949: 686-689).

- **Basın – Yayın ve Turizm Genel Müdürlüğü Kanunu’na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 233

Oya katılmayanlar: 196

Reddedenler: 22

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 14

Recai Güreli idareci üye olduğu için oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 19, 24.05.1949: 717-720).

- **Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı'nın, 1946 yılında Montreal'de akdettiği 20'nci toplantısında kabul edilen son maddelerin değiştirilmesi hakkındaki 80 sayılı sözleşmenin onanmasına dair olan kanun tasarısına verilen oyların sonucu (Çokluk olmamıştır)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 217

Oya katılmayanlar: 234

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 14

Recai Güreli idareci üye olduğu için oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 19, 24.05.1949: 721-724).

- **Newyork'ta Lake Success'te imzalanan (Kadın ve çocuk ticaretinin kaldırılması ve Müstehcen neşriyatın tedavül ve ticaretinin kaldırılması) hakkındaki protokollerin onanmasına dair tasarıya verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 212

Oya katılmayanlar: 239

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 14

Recai Güreli idareci üye olduğu için izinli olarak oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 19, 24.05.1949: 725-728).

- **Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İsviçre Federal Hükümeti arasında hava ulaştırmalarına dair akit ve imza edilmiş olan geçici anlaşmanın onanması hakkındaki kanun tasarısına verilen oyların sonucu (Çokluk olmamıştır)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 201

Oya katılmayanlar: 250

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 14

Recai Güreli idareci üye olduğu için oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 19, 24.05.1949: 729-732).

- **Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü'nün Teşkilât ve Vazifeleri hakkındaki 3633 sayılı kanuna ek kanun tasarısına verilen oyların sonucu (Çokluk olmamıştır)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 203   Oya katılmayanlar: 248
 Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 14
 Recai Güreli idareci üye olduğu için oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 19, 24.05.1949: 733-736).

- **Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı'nın, 1946 yılında Montreal'de akdettiği 29'ncu toplantısında kabul edilen son maddelerin değiştirilmesi hakkındaki 80 sayılı sözleşmenin onanmasına dair olan kanuna ikinci defa verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 201   Oya katılmayanlar: 250
 Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 14
 Recai Güreli idareci üye olduğu için oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 19, 24.05.1949: 737-740).

- **Newyork'ta Lake Success'le imzalanan (Kadın ve göçük ticaretinin kaldırılması) ve (Müstehcen neşriyatın tedavül ve ticaretinin kaldırılması) hakkındaki protokollerin onanması hakkındaki Kanuna ikinci defa verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 253   Oya katılmayanlar: 198
 Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 14
 Recai Güreli idareci üye olduğu için oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 19, 24.05.1949: 741-744).

- **Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İsviçre Federal Hükümeti arasında hava ulaştırmalarına dair akit ve imza edilmiş olan geçici anlaşmanın onanması hakkındaki kanuna ikinci defa verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 271   Oya katılmayanlar: 180
 Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 14

Recai Güreli idareci üye olduğu için oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 19, 24.05.1949: 745-748).

- **Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü'nün Teşkilât ve Vazifeleri hakkındaki 3633 sayılı kanuna ek kanuna ikinci defa verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 259   Oya katılmayanlar: 192

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 14

Recai Güreli idareci üye olduğu için izinli olarak oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 19, 24.05.1949: 749-752).

- **İstanbul'da Beşiktaş'ta Vişnezade mahallesinde Teşvikiye Meydanı sokağında kâin hazineye ait binanın İstanbul Belediyesi'ne devri hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 236   Oya katılmayanlar: 215

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 14

Recai Güreli idareci üye olduğu için oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 19, 28.05.1949: 1028-1030).

- **Türkiye Büyük Millet Meclisi Hesaplarını İnceleme Komisyon üyelerine Ankara dışında yapacakları incelemeler için ikamet yevmiyesi verilmesi hakkındaki kanun tasarısına verilen oyların sonucu (Çoğunluk yoktur.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 225   Oya katılmayanlar: 226

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 14

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 19, 31.05.1949: 1169-1170).

- **Türkiye Büyük Millet Meclisi Hesaplarını İnceleme Komisyonu üyelerine Ankara dışında yapacakları incelemeler için verilecek ikamet yevmiyesi hakkındaki kanuna ikinci defa verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 246   Oya katılmayanlar: 205

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 14

Recai Güreli idareci üye olduğu için oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 19, 28.05.1949: 1177-1180).

- **Vakıf Memba Suları ile Orman ve Zeytinliklerin İşletilmesi hakkındaki 3913 sayılı kanunun birinci maddesinin değiştirilmesine dair olan kanuna ikinci defa verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 252   Oya katılmayanlar: 199
Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 14

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 19, 31.05.1949: 1181-1182).

- **Muamele Vergisi Kanunu'nun 10'ncu maddesinin 4700 sayılı kanunla değiştirilen 5'nci fıkrasının değiştirilmesi hakkındaki Kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 239   Oya katılmayanlar: 210
Reddedenler: 2   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 14

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 19, 31.05.1949: 1185-1186).

- **Wasington'da 11 Ekim 1947 tarihinde kabul ve 7 Şubat 1948 tarihinde imza edilen «Dünya Meteoroloji Teşkilâtı» hakkındaki sözleşmenin onanmasına dair kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 241   Oya katılmayanlar: 210
Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 14

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 19, 31.05.1949: 1189-1190).

- **Milletlerarası İktisadi İşbirliği Teşkilâtı hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 234   Oya katılmayanlar: 217
Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 14

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 19, 31.05.1949: 1193-1194).

- **Demiryolları ve Limanlar inşaatı için gelecek yıl ara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkındaki 4643 sayılı kanuna ek kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 234

Oya katılmayanlar: 217

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 14

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 19, 31.05.1949: 1197-1198).

- **İskele ve Ufak barınaklar yapımı hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 241

Oya katılmayanlar: 210

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 14

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 19, 31.05.1949: 1201-1202).

- **Kozlu - Ereğli hattı ile Armutçuk şube hattı inşasına ait gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 239

Oya katılmayanlar: 212

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 14

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 19, 31.05.1949: 1205-1206).

- **Şose ve köprüler yapımı için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 235

Oya katılmayanlar: 216

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 14

Recai Güreli idareci üye olduğu için oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 19, 31.05.1949: 1209-1212).

- **İl İdaresi Kanun tasarısının merkez kaymakamlıkları teşkiline dair olan 6'ncı maddesinin tayyı hakkındaki önergeye ikinci defa verilen oyların sonucu (önerge kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 101   Oya katılmayanlar: 271
Reddedenler: 78   Çekimserler: 1   Açık Milletvekillikleri: 14

Recai Güreli red oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 19, 31.05.1949: 1205-1206).

- **İhtiyarlık Sigortası Kanunu Tasarısı'nın 5'nci maddesi hakkındaki önergeye verilen oyların sonucu (önerge reddedilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 16   Oya katılmayanlar: 218
Reddedenler: 216   Çekimserler: 1   Açık Milletvekillikleri: 14

Recai Güreli red oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 20, 02.06.1949: 137-138).

- **İstanbul Üniversitesi 1949 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (D) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanun tasarısına verilen oyların sonucu (Çoğunluk yoktur)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 168   Oya katılmayanlar: 283
Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 14

Recai Güreli idareci üye olduğu için oylamaya katılamamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 20, 02.06.1949: 141-144).

- **İstanbul Üniversitesi 1949 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı (D) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna ikinci defa verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 241   Oya katılmayanlar: 210
Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 14

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 20, 02.06.1949: 145-146).

- **İşkân Kanunu'nun bazı maddelerinin kalmasına, değiştirilmesine ve bu Kanuna yeniden bâzı madde ve fıkralar ilâvesine dair olan 5098 sayılı kanunun geçici ikinci maddesine bâzı fıkralar eklenmesi hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 229   Oya katılmayanlar: 217

Reddedenler: 2 Çekimserler: 3 Açık Milletvekillikleri: 14

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 20, 02.06.1949: 149-150).

- **Muhasebei Umumiye Kanunu’nun 5’nci ve 34’ncü maddesinin değiştirilmesine ve bazı gelir kanunlarında değişiklik yapılmasına dair Kanun (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465 Kabul edenler: 230 Oya katılmayanlar: 215

Reddedenler: 3 Çekimserler: 0 Açık Milletvekillikleri: 14

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 20, 02.06.1949: 153-154).

- **Gelir vergisi tasarısının (26)’ncı maddesinin (3)’ncü fıkrasının emekli, dul ve yetim aylıklarından vergi kesilmemesi şeklinde değiştirilmesi hakkındaki önergeye verilen oyların sonucu (Önerge reddedilmiştir.)**

Üye sayısı: 465 Kabul edenler: 30 Oya katılmayanlar: 218

Reddedenler: 201 Çekimserler: 2 Açık Milletvekillikleri: 14

Recai Güreli idareci üye olduğu için oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 20, 03.06.1949: 252-255).

- **Gelir Vergisi Kanunu’na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465 Kabul edenler: 258 Oya katılmayanlar: 183

Reddedenler: 8 Çekimserler: 2 Açık Milletvekillikleri: 14

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 20, 03.06.1949: 256-257).

- **Kurumlar Vergisi Kanunu’na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465 Kabul edenler: 253 Oya katılmayanlar: 193

Reddedenler: 4 Çekimserler: 1 Açık Milletvekillikleri: 14

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 20, 03.06.1949: 260-261).

- **Ankara Üniversitesi kuruluş kadroları hakkındaki 5239 sayılı kanuna ek kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 250   Oya katılmayanlar: 201
Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 14
Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 20, 04.06.1949: 296-297).

- **1949 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı A, A/1ve R cetvellerinde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 222   Oya katılmayanlar: 218
Reddedenler: 10   Çekimserler: 1   Açık Milletvekillikleri: 14
Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 20, 06.06.1949: 390-391).

- **Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü hesabına Amerika'dan satın alınan 6 yolcu gemisi işinde ve kredi temininde hizmeti görülen Mc. Cann'e ve ortağına verilecek ikramiye hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 222   Oya katılmayanlar: 216
Reddedenler: 11   Çekimserler: 2   Açık Milletvekillikleri: 14
Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 20, 06.06.1949: 394-395).

- **Temsil ödeneği hakkındaki 23 Şubat 1947 tarih ve 5027 sayılı kanunda askerî makamlar üzerinde değişiklik yapılmasına dair olan kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 233   Oya katılmayanlar: 214
Reddedenler: 4   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 14
Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 20, 06.06.1949: 398-399).

- **Uzman çavuş yetiştirilmesi hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 254   Oya katılmayanlar: 197
Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 14
Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 20, 06.06.1949: 402-403).

- **Vergi Usul Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 260   Oya katılmayanlar: 173
Reddedenler: 11   Çekimserler: 1   Açık Milletvekillikleri: 14
Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 20, 07.06.1949: 523-524).

- **Devlet Üretim Çiftlikleri Genel Müdürlüğü görev ve kuruluş kanununa verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 251   Oya katılmayanlar: 197
Reddedenler: 1   Çekimserler: 1   Açık Milletvekillikleri: 14
Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 20, 07.06.1949: 527-528).

- **Türkiye Cumhuriyeti Emekli Kanunu tasarısının geçici 65'nci maddesinin (E) fıkrasına ilâvesi istenen fıkra hakkındaki önergeye verilen oyların sonucu (önerge reddedilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 88   Oya katılmayanlar: 231
Reddedenler: 125   Çekimserler: 7   Açık Milletvekillikleri: 14
Recai Güreli idareci üye olduğu için oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 20, 08.06.1949: 599-602).

- **Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 293   Reddedenler: 2
Çekimserler: 0   Oya katılmayanlar: 156   Açık Milletvekillikleri: 14

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 20, 08.06.1949: 603-604).

- **Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Ekonomik İş Birliğine dâhil memleketlerle borçlanma, yardım ve ödeme anlaşmaları akdi için hükümete yetki verilmesine dair kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 266

Oya katılmayanlar: 185

Reddedenler:0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 14

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 20, 10.06.1949: 753-754).

- **Devlet Tiyatrosu kuruluşu hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 247

Oya katılmayanlar: 202

Reddedenler:0

Çekimserler: 2

Açık Milletvekillikleri: 14

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 20, 10.06.1949: 757-758).

3.2.5. Beşinci yasama yılındaki çalışmaları:

VIII. dönem TBMM milletvekilliğine seçilen üyeler beşinci yasama yılı için 01.11.1949-24.03.1950 tarihleri arasında görev yapmışlardır.

TBMM'nin 01.11.1948 tarihli birinci birleşiminde çeşitli komisyonlara üye seçimi yapılmıştır. Seçimi yapılacak komisyonlara oy sayımını yapacak üyeler ad çekme yöntemiyle belirlenmiştir. Türkiye Büyük Millet Meclisi İdareci Üyeler Kurulu'na seçiminde oy sayımını yapacak milletvekilleri şu kişilerdir: Buna göre Hasan Kışioğlu (Elâzığ), Şefik Tugay (Malatya), Hamdı Orhon (Trabzon) İdareci Üyeliklerin seçiminde kullanılan oyların tasnif komisyonuna seçilmişlerdir.

5. yasama yılı Başkanlık Divanı seçimlerinde “Halid Bayrak (Ağrı) 297, Abdülmuttalip Öker (Sivas) 297 ve Recai Güreli (Tokat) 297 oyla İdareci Üyeliklere seçilmişlerdir” (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 21, 01.11.1949: 11).

3.2.5.1. Komisyon Görevleri:

Recai Güreli VIII. dönem 5. yasama yılında İçişleri Komisyonu ve İdareci Üyeler Kurulu üyesi olarak mecliste görev yapmıştır. Recai Bey'in beşinci yasama yılında İçişleri Komisyonu ve İdareci Üyeler Kurulu üyesi olarak yaptığı çalışmalar şunlardır:

- 11.12.1947 tarih ve 4 karar numaralı Erzincan ve Erzurum Belediyelerine 3 300 000 lira ikrazına dair olan 4126 sayılı kanunun 2'nci maddesinin değiştirilmesi hakkında İçişleri Komisyon raporu (Esas No: 1/222) S. Sayısı: 12
- 01.12.1948 tarih ve 36974/1344 karar numaralı İdareci Üyeler Kurulu'nun Büyük Millet Meclisi Memurları Teşkilâtı hakkındaki kanunlarda değişiklik yapılmasına dair kanun teklifi (2/129) S. Sayısı: 109
- 22.11.1949 tarih ve 36296/1136 karar numaralı İdareci Üyeler Kurulu'nun, Sayıştay 1949 yılı bütçesinde, değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi (Esas No: 2/135) S. Sayısı: 110
- 22.11.1949 tarih ve 36303/1143 karar numaralı İdareci Üyeler Kurulu'nun Büyük Millet Meclisi 1949 yılı bütçesinde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı (Esas No: 2/189) S. Sayısı: 110
- 23.12.1949 tarih ve 36420/1260 karar numaralı İdareci Üyeler Kurulu'nun Büyük Millet Meclisi 1949 yılı bütçesine Ocak ve Şubat ayları için ek ödenek verilmesi hakkındaki kanun tasarısı (Esas No: 2/204) S. Sayısı: 110
- 23.12.1949 tarih ve 36422/1262 karar numaralı İdareci Üyeler Kurulu'nun, Sayıştay Başkanlığı 1949 yılı bütçesine Ocak ve Şubat ayları için ek ödenek verilmesi hakkında kanun teklifi (Esas No: 2/205) S. Sayısı: 110
- 23.12.1949 tarih ve 36421/1261 karar numaralı İdareci Üyeler Kurulu'nun Cumhurbaşkanlığı 1949 yılı bütçesine Ocak ve Şubat ayları için ek ödenek verilmesi hakkında kanun teklifi (Esas No: 2/266) S. Sayısı: 110
- 17.01.1950 tarih ve 36537/77 karar numaralı İdareci Üyeler Kurulu'nun, Büyük Millet Meclisi 1949 yılı bütçesinde değişiklik yapılmasına dair kanun teklifi (Esas No: 2/217) S. Sayısı: 175

- 19.01.1950 tarih ve 36538/78 İdareci Üyeler Kurulu'nun, Cumhurbaşkanlığı 1949 yılı bütçesinde değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi (Esas No: 2/218) S. Sayısı: 175
- 24.01.1950 tarih ve 36574/114 karar numaralı İdareci Üyeler Kurulu'nun, Büyük Millet Meclisi 1949 yılı bütçesinde değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi (Esas No: 2/219) S. Sayısı: 175

3.2.5.2. Meclis Çalışmaları:

Bu bölümde Recai Güreli'nin beşinci yasama yılında yaptığı meclis konuşmalarına yer verilecektir.

3.2.5.2.1. Türkiye Büyük Millet Meclisi memurları teşkilâtı hakkındaki kanun tasarısı görüşmeleri:

TBMM'nin 04.01.1950 tarihli 25'inci birleşiminde Türkiye Büyük Millet Meclisi memurları teşkilatı kanun tasarısı görüşülmüştür. Tasarının ikinci maddesinde Milli Saraylar Emniyet Teşkilatı Emniyet Genel Müdürlüğü'nden alınarak meclis teşkilatı kadrolarına geçirilmesi teklif edilmektedir. Recai Güreli ikinci madde üzerine söz alarak şunları söylemiştir:

Muhterem arkadaşlar; bendeniz bu, Millî Saraylardaki emniyet kadrosuna temas etmek istiyorum. Bunun için Yüksek Huzurunuzda söz almış bulunuyorum.

Millî Saraylar Müdürlüğünün Dolmabahçe'deki kadrosu 10 polis memuru, Dolmabahçe'de, 2 tanesi Beylerbeyi Sarayında 2 si de Yalova'da olup 14 kişiden ibarettir. Bunlar bu saraylara dağılmış vaziyettedir. Millî Saraylar Müdürlüğüne ait ne kadar köşkler ve saraylar varsa bunların muhafazasıyla meşgul olmaktadırlar. Esasen Millî Saraylar, Büyük Millet Meclisine geçtikten sonra Bakanlar Kurulu kararıyla bu emniyet teşkilâtı, doğrudan doğruya Millî Saraylar Müdürlüğü ve dolayısıyla, Meclis İdare Âmirleri emrindedir. Kontrol Millî Saraylar Müdürlüğü ve İdare Âmirleri tarafından zaman zaman yapılmaktadır. Binaenaleyh Millî Saraylardaki polis memurları, Emniyet Müdürlüğü kadrosundan maaş alırlar, fakat kontrolleri, arz ettiğim gibi, doğrudan doğruya Millî Saraylar Müdürlüğü ve Meclis İdare Âmirleri tarafından yapılır. Yani Emniyet Umum Müdürlüğü ne müfettiş gönderebilir, ne de kontrol yapabilir. Yalnız maaşlarını Emniyet Umum Müdürlüğü kadrosundan almaktadır, mesele bundan ibarettir.

Sonra arkadaşlar, malûmuâliniz, bu millî saraylar aynı zamanda ikametgâhtır da, daima buraya birçok ecnebi gemiler, ecnebi krovazörler gelmektedir. Bunların mürettebatı Dolmabahçe Sarayının içerisinden gelip geçiyorlar. Sarayın alt kısmı misafirhane olarak kullanılmaktadır. Bu şekliyle Emniyet teşkilâtına bağlı olursa, iki taraftan emir almak suretiyle oradaki vazifeleri büsbütün karışmış olacaktır. Zaten maaşlarında bir değişiklik yok, biz istedik ki, oradaki kadro maaşları doğrudan

doğruya Büyük Millet Meclisi kadrosuna alınsın. Yapılacak iş bundan ibarettir. Bu, herhalde çok faydalı olacaktır ve bu suretle bu kadronun kontrol ve murakabesini istediğimiz şekilde biz yapmış olacağız. Takdir Yüksek Heyetinizindir (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 23, 04.01.1950: 21).

Recai Güreli Milli Sarayların emniyet işlerini sağlayan toplam 14 polis olduğunu ve bu polislerin maaşlarını Emniyet Genel Müdürlüğü'nden almalarına rağmen yönetimlerinin Meclis İdare Amirleri tarafından yapıldığını belirtmiştir. Bu durumun yönetsel açıdan karışıklığa yol açması nedeniyle; bu polislerin hem yönetimlerini hem de maaş işlemlerini meclis kadrolarına alınmasının daha doğru olacağını söylemiştir. Ancak Kastamonu Milletvekili Muzaffer Akalın'ın koruma polislerinin eskiden olduğu gibi Emniyet Genel Müdürlüğü'ne bağlı kalması yönündeki önergesinin kabul edilmesi ile madde eski haliyle kalmış yani değiştirilememiştir.

3.2.5.2.2. Milletvekilleri seçimi kanun görüşmeleri:

16.02.1950 tarihli meclis 48'inci birleşiminde Milletvekilleri Seçim Kanunu'nun kapalı yer toplantıları başlıklı 43'üncü maddesi görüşülmüştür. Bu maddeyle "kapalı alanlardaki toplantılara girebilecek kişiler kısıtlanmıştır. Bunun üzerine söz alan Recai Güreli komisyona şu soruyu sormuştur: "Bu kapalı yerlere girecek Milletvekilleri yalnız o bölgenin milletvekilleri midir? Yoksa alelûmum bütün milletvekilleri buraya girebilirler mi?" (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 23, 16.02.1950: 678). Recai Güreli'nin sorusuna Karma Komisyon Sözcüsü Sait Azmi Feyzioğlu cevap vermiştir. Sözcü parti belgesini taşıyan ve sayısı 5'i geçmeyen tüm milletvekillerinin kapalı alanlardaki toplantılara katılabileceğini söyleyerek konuyu aydınlığa kavuşturmuştur.

Konuşmaların ardından maddenin oylamasına geçilmiş ve madde kabul edilmiştir.

3.2.5.2.3. 1950 yılı Millî Eğitim Bakanlığı bütçesi görüşmeleri:

18.02.1950 tarihli meclis 50'inci birleşiminde 1950 yılı Millî Eğitim Bakanlığı bütçesi görüşülmüştür. Bütçe üzerine söz alan Recai Bey şunları söylemiştir:

Efendim, bendeniz kısaca denetmenlerin biraz derdine temas edeceğim.

Biliyorsunuz arkadaşlar, denetmenler müfettişlik ödevini görmektedirler. Bundan bir seneye yakın bir zaman evvel, denetmenler hakkında, bir sual takriri vermiştim. Bunun üzerine Sayın Millî Eğitim Bakanı, yakında bir kanun getireceklerini söylemişlerdi. Bu kanun bugüne kadar henüz gelmiş değildir.

Şimdi kendilerinden bir şey öğrenmek istiyorum. Bütçenin 307 nci bölümünün 3 ncü maddesinde müfettişler yolluğu diye bir tahsisat vardır. Bütçe gerekçesinde «Hayvan yevmiyesi 5 liradan aşağı düşmemektedir. Bu itibarla 280 müfettişe hayvan yevmiyesiyle birlikte günde onar lira 40 kuruş verilmesi lâzım geldiğine göre..» denilmektedir. Acaba bu 500 bin lira içinde bu denetmenler de dikkate alınmışlar mıdır? Günde hayvan yemi olarak beş lira ve yevmiye olarak da 10 lira verilecek midir? Bunu öğrenmek istiyorum. Eğer verilmeyecek olursa bu arkadaşların derdi halledilmemiş olacaktır.

Bugün biliyorsunuz ki, buralara verilmekte olan bu meblâğın yevmiye olarak 250 kuruştan ve hayvan yemi olarak da beş liradan aşağı düşmeyecektir denildiğine göre, adetler 80 i geçmemekte olan bu zavallılar için bu miktar azdır. Bunlar bu miktarla gezemezler. Bunlar aynı zamanda müfettişlerin gördükleri birçok işleri, gezici başöğretmenlerin vazifelerini görmektedirler.

Ricam; bunlar hakkında Sayın Millî Eğitim Bakanı bir çarei hal bulurlarsa iyi olur, kendilerini mağduriyetten vikaye etmelerini rica edeceğim (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 23, 18.01.01.1950: 836-837).

Recai Güreli Milli Eğitim Bakanlığı içerisinde görev yapan müfettişlerin durumu hakkında konuşmuştur. Müfettişlerin aldığı yolluklarının onların ve hayvanlarının ihtiyacını karşılamayacağını, bu yüzden de zor durumda olduklarını dile getirmiştir. Aldıkları yolluğun gezilerini karşılamadığını; bu nedenle de Milli Eğitim Bakanı'nın bu durumla ilgili bir çare düşünmesini istemiştir.

Milli Eğitim Bakanı Tahsin Banguoğlu müfettişlerin yolluğu hakkındaki Recai Bey'in sorusuna şöyle cevap vermiştir: “Bütçenin 307/3 ncü bölümünden istifade etmemektedirler” (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 23, 18.01.01.1950: 856).

3.2.5.3. Meclis Oylamaları.

Recai Güreli'nin VIII. dönem beşinci yasama yılında TBMM'de yapılan oylamalarda kullandığı oylar ve sonuçları şu şekildedir:

- **1948 Bütçe yılı Kesinhesap Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 236

Oya katılmayanlar: 224

Reddedenler: 0

Çekimserler: 1

Açık Milletvekillikleri: 4

Recai Güreli idareci üye olduğu için oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 21, 16.11.1949: 90-93).

- **Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü 1943 Bütçe yılı Kesinhesap Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 248

Oya katılmayanlar: 206

Reddedenler: 0

Çekimserler: 7

Açık Milletvekillikleri: 4

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 21, 25.11.1949: 182-183).

- **Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü'nün 1943 Bütçe yılı Kesinhesap Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 240

Oya katılmayanlar: 218

Reddedenler: 0

Çekimserler: 3

Açık Milletvekillikleri: 4

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 21, 25.11.1949: 186-187).

- **Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü 1943 yılı Kesinhesap Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 240

Oya katılmayanlar: 218

Reddedenler: 0

Çekimserler: 3

Açık Milletvekillikleri: 4

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 21, 25.11.1949: 194-195).

- **İş ve İşçi Bulma Servisi kurulması hakkındaki 88 sayılı sözleşmenin onanmasına dair olan kanuna verilen oyların sonucu (Çokluk bulunamamıştır)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 167

Oya katılmayanlar: 293

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 21, 28.11.1949: 220-221).

- **İş ve İşçi Bulma Servisi kurulması hakkındaki 88 sayılı sözleşmenin onanmasına dair kanun (Yeter sayı olmamıştır.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 280

Oya katılmayanlar: 180

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 21, 30.11.1949: 255-256).

- **7 Mayıs 1947 tarihinde Paris'te toplanmış olan XII'nci Evrensel Posta Kongresi kararlarını kapsayan senetlerin onanmasına dair kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 192

Oya katılmayanlar: 268

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 21, 30.11.1949: 259-260).

- **Milletlerarası telekomünikasyon sözleşmesiyle buna bağlı protokollerin onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Yeter sayı olmamıştır)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 186

Oya katılmayanlar: 274

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 21, 30.11.1949: 263-264).

- **Paris'te toplanmış olan on ikinci Evrensel Posta Kongresi kararlarını kapsayan senetlerin onanmasına dair kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Oya katılmayanlar: 219

Kabul edenler: 241

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 5

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 22, 02.12.1949: 38-39).

- **İstiklâl harbi malûllerine verilecek para mükâfatı hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 234

Oya katılmayanlar: 225

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 6

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 22, 07.12.1949: 108-109).

- **Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası Kanunu'nun 5'nci maddesinin değiştirilmesi hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 235

Oya katılmayanlar: 224

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 6

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 22, 07.12.1949: 112-113).

- **Türkiye Cumhuriyetiyle Filipin Cumhuriyeti arasında Washington'da imzalanan Dostluk Antlaşması'nın onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 261

Oya katılmayanlar: 198

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 6

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 22, 12.12.1949: 196-198).

- **Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Suriye Cumhuriyeti Hükümeti arasında hava ulaştırmalarına dair olan anlaşmanın onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 254

Oya katılmayanlar: 205

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 6

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 22, 12.12.1949: 200-201).

- **Avrupa Konseyi'nin kurulması hakkında imzalanmış olan statünün onanmasına dair kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 241

Oya katılmayanlar: 218

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 6

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 22, 12.12.1949: 204-205).

- **Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün 1948 Bütçe yılı Kesinhesap Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 266

Oya katılmayanlar: 193

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 6

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 22, 14.12.1949: 311-312).

- **Türkiye, Avusturya, Belçika, Danimarka, Fransa, Yunanistan, İrlanda, İzlanda, İtalya, Lüksemburg, Norveç, Holânda, Portekiz, Birleşik Krallık, İsveç, İsviçre ve Almanya'nın Fransa, Birleşik Krallık ve Amerika Birleşik Devletleri işgali altındaki bölgeler başkomutanları ve Serbest Triyeste ülkesi İngiliz ve Amerikan Bölgesi Komutanı arasında Paris'te 16 Ekim 1948 tarihinde imzalanan "Avrupa memleketleri arasında Ödeme ve Takas Anlaşması"nı değiştiren 28 Mart 1949 tarihli 2 sayılı ek protokolünün onanmasına dair kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 253

Oya katılmayanlar: 206

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 6

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 22, 14.12.1949: 315-316).

- **Türkiye - Yugoslavya Ticaret ve Ödeme Anlaşmalarının yürürlük sürelerinin uzatılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 264

Oya katılmayanlar: 195

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 6

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 22, 14.12.1949: 319-320).

- **Türkiye - İsveç Ticaret Anlaşmasının 7'nci maddesindeki fesih ihbarı süresinin bir aya indirilmesi hususunda teati olunan mektupların onanması hakkında kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 264

Oya katılmayanlar: 195

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 6

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 22, 14.12.1949: 323-324).

- **Posta, Telgraf ve Telefon İşletme Genel Müdürlüğü'nün 1943 bütçe yılı Kesinhesap Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 265

Oya katılmayanlar: 194

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 6

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 22, 21.12.1949: 369-370).

- **Orman Genel Müdürlüğü'nün 1943 bütçe yılı Kesinhesap Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 286

Oya katılmayanlar: 171

Reddedenler: 0

Çekimserler: 2

Açık Milletvekillikleri: 6

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 22, 21.12.1949: 373-374).

- **Türkiye - İsveç ödeme anlaşmasına ek olarak imzalanan protokol ve eklerinin onanması hakkında Kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 277

Oya katılmayanlar: 182

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 6

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 22, 21.12.1949: 377-378).

- **Türkiye ile Yunanistan arasında imzalanan ödeme anlaşmasıyla eklerinin onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 277

Oya katılmayanlar: 182

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 6

Recai Güreli idareci üye olduğu için oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 22, 21.12.1949: 381-384).

- **Türkiye ile Macaristan arasında imzalanan ticaret ve ödeme anlaşmalarıyla eklerinin onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 283

Oya katılmayanlar: 176

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 6

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 22, 21.12.1949: 385-386).

- **Türkiye ile Yunanistan arasında imzalanan ticaret anlaşmasıyla eklerinin onanması hakkındaki Kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 275

Oya katılmayanlar: 194

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 6

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 22, 21.12.1949: 389-390).

- **Türkiye ile Norveç arasında imzalanan ticaret ve ödeme anlaşmalarıyla eklerinin onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 286

Oya katılmayanlar: 173

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 6

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 22, 21.12.1949: 393-394).

- **Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Almanya'daki Amerika Birleşik Devletleri, Birleşik Krallık ve Fransız işgal bölgeleri Askerî Hükümetleri arasında imzalanan ticaret ve ödeme anlaşmalarının onanmasına dair kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 271   Oya katılmayanlar: 188

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 6

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 22, 21.12.1949: 397-398).

- **Türkiye - Çekoslovakya ticaret ve ödeme anlaşmalarıyla eklerinin yürürlük sürelerinin bir ay uzatılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 274   Oya katılmayanlar: 185

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 6

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 22, 21.12.1949: 401-402).

- **Türkiye - Çekoslovakya ticaret ve ödeme anlaşmalarıyla eklerinin yürürlük sürelerinin bir ay daha uzatılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 280   Oya katılmayanlar: 179

Reddedenler: 0   Çekimserler: 2   Açık Milletvekillikleri: 6

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 22, 21.12.1949: 405-406).

- **Türkiye - Çekoslovakya ticaret ve ödeme anlaşmalarıyla eklerinin yürürlük sürelerinin bir ay daha uzatılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 271   Oya katılmayanlar: 188

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 6

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 22, 21.12.1949: 409-410).

- **Almanlara ait ihtira beratlarının kamunun faydalanmasına konması hakkındaki anlaşmaya ek protokolün onanmasına dair olan kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 249

Oya katılmayanlar: 210

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 6

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 22, 21.12.1949: 413-414).

- **Türkiye, Avusturya, Belçika, Danimarka, Fransa, Yunanistan, İrlanda, İzlanda, İtalya, Lüksemburg, Norveç, Hollanda, Portekiz, Birleşik Krallık, İsveç, İsviçre ve Fransa, Birleşik Krallık ve Amerika Birleşik Devletlerinin Almanya'daki İşgal Bölgeleri Başkomutanları ve Triyeste Serbest Ülkesi İngiliz, Amerikan Bölge Komutanı arasında imzalanan «1949-1950 için Avrupa memleketleri arasında ödeme ve Takas Anlaşması» ve ekleriyle bu anlaşmanın geçici olarak uygulanmasına ait protokolün onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 246

Oya katılmayanlar: 213

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 6

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 22, 26.12.1949: 489-490).

- **Türkiye ile İtalya arasındaki ticaret ve ödeme anlaşmalarının yürürlük sürelerinin bir ay daha uzatılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 275

Oya katılmayanlar: 184

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 6

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 22, 26.12.1949: 493-494).

- **Türkiye ile İtalya arasında imzalanan ticaret ve ödeme anlaşmalarının onanması hakkında kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 253

Oya katılmayanlar: 206

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 6

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 22, 26.12.1949: 497-498).

- **Amerika Birleşik Devletleri ECA (Ekonomik İş Birliği) İdaresi'nin Türkiye'ye tahsis eylediği şarta bağlı dolar yardımı mukabilinde Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası nezdinde Türk Lirası ile açılacak karşılık hesaba dair ECA İdaresi Türkiye Temsilcisi ile mektup teatisi suretiyle yapılan anlaşmanın onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 248

Oya katılmayanlar: 211

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 6

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 22, 26.12.1949: 501-502).

- **Türkiye ile Danimarka arasında imzalanan ticaret ve ödeme anlaşmalarıyla eklerinin onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 249

Oya katılmayanlar: 210

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 6

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 22, 26.12.1949: 505-506).

- **Türkiye-Belçika ile Lüksemburg Ekonomik Birliği arasında imzalanan ticaret antlaşmasıyla Türkiye-Belçika ödeme anlaşmasının onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 247

Oya katılmayanlar: 212

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 6

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 22, 26.12.1949: 509-510).

- **Türkiye ile Belçika Lüksemburg Ekonomik Birliği arasındaki Ticaret Anlaşmasıyla Türkiye -Belçika ödeme anlaşmasının yürürlük sürelerinin uzatılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 249

Oya katılmayanlar: 210

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 6

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 22, 26.12.1949: 513-514).

- **Türkiye ile Çekoslovakya arasında imzalanan ticaret ve ödeme anlaşmalarıyla eklerinin onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 255

Oya katılmayanlar: 204

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 6

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 23, 04.01.1950: 26-27).

- **Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Batı Almanya'nın Amerika Birleşik Devletleri, Birleşik Krallık ve Fransız Askerî Hükümetleri arasında imzalanan Ticaret Anlaşması'nın ikinci maddesinde mezkûr (A) ve (B) listeleri yerine kaim olmak üzere yeniden tanzim olunan ithalât ve ihracat listelerine ait anlaşma ile eki mektupların onanmasına ait kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 259

Oya katılmayanlar: 200

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 6

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 23, 04.01.1950: 30-31).

- **Türkiye ile Belçika-Lüksemburg Ekonomik Birliği arasında imzalanan Ticaret Anlaşması'yla Türkiye-Belçika ödeme anlaşmasının yürürlük sürelerinin uzatılması için yapılan anlaşmanın onanmasına dair kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 256

Oya katılmayanlar: 203

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 6

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 23, 04.01.1950: 34-35).

- **Türkiye - İtalya Ticaret Anlaşması'nın 8'nci maddesindeki fesih haber verme süresinin bir aya indirilmesine dair kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 247

Oya katılmayanlar: 212

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 6

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 23, 04.01.1950: 38-39).

- **Denizde Can Emniyetinin Korunması hakkında akdedilen milletlerarası sözleşmeye katılmamıza ve bu sözleşmenin onanmasına dair olan kanuna verilen oyların sonucu(Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 284

Oya katılmayanlar: 175

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 6

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 23, 11.01.1950: 149-150).

- **Türkiye ile Avusturya arasında imzalanan ticaret ve ödeme anlaşması ile Modüs vivendinin onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 283

Oya katılmayanlar: 176

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 6

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 23, 11.01.1950: 153-154).

- **Türkiye ile Hollânda arasında imzalanan ticaret ve ödeme anlaşmaları ile eklerinin onanması hakkında kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 283   Oya katılmayanlar: 177

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 6

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 23, 11.01.1950: 157-158).

- **Türkiye - Finlandiya ödeme anlaşmasının 4'ncü maddesinin değiştirilmesi için yapılan anlaşmanın onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 284   Oya katılmayanlar: 175

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 6

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 23, 11.01.1950: 161-162).

- **Ankara Milletvekili Arif Çubukçu'nun, Millî Korunma Kanunu'nun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkındaki 5020 sayılı kanuna ek kanun teklifinin reddine dair olan önergeye verilen oyların sonucu (Çokluk yoktur)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 117   Oya katılmayanlar: 247

Reddedenler: 79   Çekimserler: 15   Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 23, 30.01.1950: 425-426).

- **Ankara Milletvekili Arif Çubukçu'nun Millî Korunma Kanunu'nun bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkındaki 5020 sayılı kanuna ek kanun teklifinin reddine dair olan önergeye verilen oyların sonucu (Önerge kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 162   Oya katılmayanlar: 177

Reddedenler: 103

Çekimserler: 16

Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 24, 01.02.1950: 43-44).

- **1949-1950 devresinde Türkiye lehine tanınan 55 milyon 300 bin dolarlık keşide hakkı mukabilinde bu miktar dolar karşılığı Türk liralарının Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası uhdesinde açılacak % 5 ve 95 tesviye olunacak iki özel hesaba yatırılması hakkında mektup teatisi suretiyle varılan anlaşmanın onanmasına dair Kanuna verilen oylar (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 247

Oya katılmayanlar: 211

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 24, 06.02.1950: 138-139).

- **Federal Almanya Cumhuriyeti Bandıralı gemilerin Türk limanlarında ve Türkiye Cumhuriyeti bandralı gemilerin Federal Almanya Cumhuriyeti limanlarında «en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesi» göreceklери hususunda teati olunan mektupların onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 240

Oya katılmayanlar: 218

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 24, 06.02.1950: 124-143).

- **Milletvekilleri seçimi kanun tasarısının 36'ncı maddesi hakkında Muğla Milletvekili Nuri Özsan'ın önergesine verilen oyların sonucu (önerge kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 220

Oya katılmayanlar: 180

Reddedenler: 56

Çekimserler: 2

Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli idareci üye olduğu içi oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 24, 01.02.1950: 280-283).

- **Orman Genel Müdürlüğü 1944 bütçe yılı Kesinhesap Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 256   Oya katılmayanlar: 202

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 24, 11.02.1950: 451-452).

- **Posta, Telgraf ve Telefon İşletme Genel Müdürlüğü 1944 bütçe yılı Kesinhesap kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 252   Oya katılmayanlar: 206

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 24, 11.02.1950: 455-456).

- **Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü 1944 bütçe yılı Kesinhesap Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 259   Oya katılmayanlar: 199

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 24, 11.02.1950: 459-460).

- **Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü 1944 Bütçe yılı Kesinhesap Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 255   Oya katılmayanlar: 202

Reddedenler: 0   Çekimserler: 1   Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 24, 11.02.1950: 463-464).

- **Vakıflar Genel Müdürlüğü 1944 Bütçe yılı Kesinhesap Kanunu’na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 251

Oya katılmayanlar: 207

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 24, 11.02.1950: 467-468).

- **Devlet Havayolları Genel Müdürlüğü 1944 Bütçe yılı Kesinhesap Kanunu’na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 245

Oya katılmayanlar: 212

Reddedenler: 0

Çekimserler: 1

Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 24, 11.02.1950: 471-472).

- **Devlet Denizyolları Genel Müdürlüğü 1944 Bütçe yılı Kesinhesap Kanunu’na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 243

Oya katılmayanlar: 214

Reddedenler: 0

Çekimserler: 1

Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 24, 11.02.1950: 475-476).

- **Karayolları Genel Müdürlüğü kuruluş ve görevleri hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 244

Oya katılmayanlar: 214

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 24, 11.02.1950: 479-480).

- **1949 yılı Bütçe Kanunu’na bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 263

Oya katılmayanlar: 182

Reddedenler: 12

Çekimserler: 1

Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 24, 16.02.1950: 738-739).

- **İşsizlik hakkındaki 2 numaralı milletlerarası sözleşmeye katılmaya dair kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 281

Oya katılmayanlar: 177

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 24, 16.02.1950: 742-743).

- **Denizde Can Emniyetini Koruma Konferansında akdolunan milletlerarası «Denizde Çatışmayı Önleme Tüzüğü» ne katılmamıza ve bu tüzüğün onanmasına dair kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 272

Oya katılmayanlar: 186

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 24, 16.02.1950: 746-747).

- **Milletvekilleri Seçimi Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 336

Oya katılmayanlar: 112

Reddedenler: 10

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 24, 16.02.1950: 750-752).

- **Ankara Üniversitesi 1960 yılı Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 274

Oya katılmayanlar: 184

Reddedenler: 10

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 24, 20.02.1950: 911-912).

- **Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü 1950 yılı Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 255   Oya katılmayanlar: 196

Reddedenler: 7   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 24, 20.02.1950: 915-916).

- **İstanbul Üniversitesi 1950 yılı Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 263   Oya katılmayanlar: 195

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 24, 20.02.1950: 919-920).

- **İstanbul Teknik Üniversitesi 1950 yılı Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 276   Oya katılmayanlar: 182

Reddedenler: 7   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 24, 20.02.1950: 915-916).

- **Karayolları Genel Müdürlüğü 1950 yılı Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 280   Oya katılmayanlar: 174

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 24, 21.02.1950: 990-991).

- **Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü 1950 yılı Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 247   Oya katılmayanlar: 211
Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 7
Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 24, 23.02.1950: 1130-1131).

- **Tekel Genel Müdürlüğü 1950 yılı Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 220   Oya katılmayanlar: 203
Reddedenler: 12   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 7
Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 24, 23.02.1950: 1134-1135).

- **Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğü 1950 yılı Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 281   Oya katılmayanlar: 170
Reddedenler: 7   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 7
Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 24, 24.02.1950: 1221-1223).

- **Orman Genel Müdürlüğü 1950 yılı Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 270   Oya katılmayanlar: 177
Reddedenler: 11   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 7
Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 24, 24.02.1950: 1225-1226).

- **Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü 1950 yılı Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 276   Oya katılmayanlar: 179

Reddedenler: 3

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 24, 25.02.1950: 1302-1304).

• **Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü 1950 yılı Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 280

Oya katılmayanlar: 174

Reddedenler: 4

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 24, 25.02.1950: 1306-1307).

• **Devlet Havayolları Genel Müdürlüğü 1950 yılı Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 270

Oya katılmayanlar: 18

Reddedenler: 4

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 24, 25.02.1950: 1310-1311).

• **Posta, Telgraf ve Telefon İşletme Genel Müdürlüğü 1950 yılı Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 283

Oya katılmayanlar: 175

Reddedenler: 4

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 24, 25.02.1950: 1314-1315).

• **Vakıflar Genel Müdürlüğü 1950 yılı Bütçe Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 270

Oya katılmayanlar: 188

Reddedenler: 4

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 24, 25.02.1950: 1318-1319).

- **1950 yılı Bütçe Kanunu’na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 328

Oya katılmayanlar: 111

Reddedenler: 19

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 7

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 24, 25.02.1950: 1322-1324).

- **Tekel Genel Müdürlüğü 1943 Yılı Kesinhesap Kanunu’na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 245

Oya katılmayanlar: 210

Reddedenler: 2

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 01.03.1950: 58-59).

- **Devlet Orman İşletmeleri’nce ve kereste fabrikalarınca yapılmış olan harcamalara ait 1945-1946 takvim yılı bilançosu ile kâr ve zarar hesabının onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 249

Oya katılmayanlar: 206

Reddedenler: 2

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 01.03.1950: 62-63).

- **Belediye Gelirleri Kanunu’nun 5385 sayılı kanunla değiştirilen 22’nci maddesinin değiştirilmesi hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 249

Oya katılmayanlar: 208

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 01.03.1950: 66-67).

- **Kadın ticareti namıyla anılan cinai ticarete karşı müessir bir himayenin sağlanması maksadıyla imzalanmış bulunan milletlerarası anlaşma ile kadın ticaretinin zecren men'ine dair imzalanmış olan milletlerarası sözleşmeyi değiştiren protokolün onanmasına dair kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 251

Oya katılmayanlar: 208

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 01.03. 1950: 70-71).

- **Müstehcen neşriyat tedavülünün zecren men'ine dair imzalanmış olan Anlaşmayı değiştiren Protokol ve ekinin onanması hakkındaki Kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 272

Oya katılmayanlar: 185

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 01.03. 1950: 74-75).

- **Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin Adalet Bakanlığı ve Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü bölümlerinde değişiklik yapılması ve kadastro mahkemeleriyle gezici mahkemelerin kaldırılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 285

Oya katılmayanlar: 172

Reddedenler: 6

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 01.03. 1950: 78-79).

- **Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Kuruluş ve Memurları Kanunu'na bâzı hükümler eklenmesine ve 4258 sayılı kanuna bağlı kadro cetvelinin değiştirilmesine dair 4862 sayılı kanuna bağlı cetvellerde değişiklik**

yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 270

Oya katılmayanlar: 187

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 01.03. 1950: 82-83).

- **Türkiye Cumhuriyeti ile Yunanistan Hükümeti arasında akdedilen veteriner sözleşmesinde değişiklik yapılması için teati olunan mektupların onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 270

Oya katılmayanlar: 187

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 01.03. 1950: 86-87).

- **11 Aralık 1946 tarihli New-York Protokolü ile hükümleri değişen Cenevre Anlaşması hükümleri içerisine girmeyen uyuşturucu maddelerin milletlerarası kontrole tâbi tutulmasına dair olan Paris Protokolünün onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 290

Oya katılmayanlar: 167

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 01.03. 1950: 90-91).

- **İller Bankası Kanunu'nun 22'nci maddesinin değiştirilmesi hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 287

Oya katılmayanlar: 170

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 01.03. 1950: 94-95).

- **Türkiye ile Suriye arasında buğday satışı hakkında teati olunan mektupların onanmasına dair olan Kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 287   Oya katılmayanlar: 170

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 01.03. 1950: 98-99).

- **Türkiye Çekoslovakya Ticaret ve Ödeme Anlaşmalarına bağlı mektuptaki listenin değiştirilmesi için yapılan anlaşmanın onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 285   Oya katılmayanlar: 172

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 01.03. 1950: 102-103).

- **Millî Eğitim Bakanlığı kuruluş kadrolarıyla merkez kuruluşu ve görevleri hakkındaki 2287 sayılı Kanunda değişiklik yapılmasına dair olan 4926 sayılı kanuna bağlı (1) sayılı cetvele bazı kadrolar eklenmesi hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 278   Oya katılmayanlar: 179

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 01.03. 1950: 106-107).

- **Muhtaç çiftçilere ödünç tohumluk verilmesi hakkındaki kanunun 3'ncü ve 11'nci maddelerinin değiştirilmesine dair kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 272   Oya katılmayanlar: 185

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 01.03.1950: 110-111).

- **Atatürk Anıtkabri inşasına dair olan 4677 sayılı kanuna ek kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 246

Oya katılmayanlar: 211

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 01.03.1950: 114-115).

- **Marshall Plânı (Avrupa Kalkınması Programı) çerçevesi dâhilinde elde edilecek yardımların bütçe ve hazine hesaplarına intikal şekline dair olan kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 237

Oya katılmayanlar: 220

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 01.03.1950: 118-119).

- **Hazinece özel teşebbüslere kefalet edilmesine ve döviz taahhüdünde bulunulmasına dair olan kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 235

Oya katılmayanlar: 222

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 01.03.1950: 122-123).

- **Posta Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 281

Oya katılmayanlar: 175

Reddedenler: 0

Çekimserler: 1

Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 02.03.1950: 167-168).

- **Devlet Çelik ve Kimya Endüstrisi Kurumu Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 258   Oya katılmayanlar: 198

Reddedenler: 1   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 08.03.1950: 256-257).

- **Erzincan'da yaptırılacak meskenler hakkındaki kanunda bazı değişiklikler yapılmasına ve bu kanuna bazı hükümler eklenmesine dair olan kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 278   Oya katılmayanlar: 178

Reddedenler: 0   Çekimserler: 1   Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 13.03.1950: 349-351).

- **Ankara Üniversitesi kuruluş kadroları hakkındaki 5239 sayılı kanuna ek kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 271   Oya katılmayanlar: 176

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 13.03.1950: 353-354).

- **Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında imza edilen anlaşma gereğince temin edilen paraların kullanılmasına dair Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında imzalanan anlaşmanın onanması hakkında kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 268   Oya katılmayanlar: 189

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 13.03.1950: 357-358).

- **Türkiye Cumhuriyeti Hükümetiyle Yugoslavya Federatif Halk Cumhuriyeti Hükümeti arasında imzalanan Yugoslavya'daki Türk emlâk ve menfaatlerinin tazminine mütaallik protokol ve eklerinin onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 256

Oya katılmayanlar: 201

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 8

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 13.03.1950: 361-362).

- **Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca kabul edilen «Birleşmiş Milletlerin Ayrıcalık ve Muafiyetlerine dair Sözleşme» ye Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nin katılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 266

Oya katılmayanlar: 190

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 15.03.1950: 452-453).

- **Avrupa Ekonomik İş Birliğine dâhil memleketler ve Amerika Birleşik Devletleri'yle akdolunan anlaşmalar gereğince yurda ithal olunacak malların menşelerinin tespiti hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 264

Oya katılmayanlar: 192

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 15.03.1950: 456-457).

- **Köy inşaatı dolayısıyla köylülerle muhtarlardan aranılan kazanç vergilerinin silinmesi hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 256

Oya katılmayanlar: 200

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 15.03.1950: 460-461).

- **Tapulama Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 241

Oya katılmayanlar: 214

Reddedenler: 0

Çekimserler: 1

Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 16.03.1950: 509-510).

- **Kars İli ile Bayazıt, Erzurum ve Çoruh illerinin bazı parçalarında muhacir ve sığıntıların yerleştirilmesine ve yerli çiftçilerin topraklandırılmasına dair olan kanunda değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Çoğunluk yoktur.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 181

Oya katılmayanlar: 275

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 16.03.1950: 513-514).

- **Muhasebei Umumiye Kanunu'na ek kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 262

Oya katılmayanlar: 194

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 17.03.1950: 566-567).

- **Gümrük Tarifesi Kanunu’nu değiştiren 2255 sayılı kanuna bağlı cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oylara sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 245

Oya katılmayanlar: 228

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 17.03.1950: 570-571).

- **Subay ve Askerî Memurların Aylıkları hakkındaki 4989 sayılı kanunun birinci maddesi ile 4600 sayılı kanunun üçüncü maddesinin değiştirilmesine ve bu kanuna geçici maddeler eklenmesine dair kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 233

Oya katılmayanlar: 194

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 17.03.1950: 574-575).

- **1946 yılı rekoltesi tütünümüzden İsviçre'ye yapılacak ihracata mukabil aynı tutarda bazı emtianın İsviçre'den memleketimize ithali için yapılan anlaşmanın onanması hakkında kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 235

Oya katılmayanlar: 221

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 17.03.1950: 578-579).

- **Toprak ve İşkân İşleri Genel Müdürlükleri’nin birleştirilmesi hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 234

Oya katılmayanlar: 218

Reddedenler: 4

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 20.03.1950: 628-629).

- **Abant gölü çevresinin Bolu Özel İdaresi'ne temlikine dair kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 257   Oya katılmayanlar: 193

Reddedenler: 5   Çekimserler: 1   Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 20.03.1950: 632-633).

- **Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Yugoslavya Federatif Halk Cumhuriyeti Hükümeti arasında Ankara'da imzalanan Modüs vivendi ile Ticaret ve Ödeme Anlaşmaları ve eklerinin onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 255   Oya katılmayanlar: 201

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 20.03.1950: 636-637).

- **Gedikli Erbaş Kanunu'na ikinci defa verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 241   Oya katılmayanlar: 215

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 23.03.1950: 887-888).

- **Türk Tütünleri Ortaklığı Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 274   Oya katılmayanlar: 181

Reddedenler: 0   Çekimserler: 1   Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 23.03.1950: 891-892).

- **Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 ve 4644 sayılı kanunlara bağlı (1) sayılı cetvellerin İstatistik Genel Müdürlüğü kısmında değişiklik yapılması ve İstatistik Genel Müdürlüğü'nün salâhiyet ve vazifeleri hakkındaki 1554 sayılı kanuna iki madde eklenmesi hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 270   Oya katılmayanlar: 186

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 23.03.1950: 895-896).

- **Millî, ırkî, dinî kütelleri kısmen veya tamamen imha suçunun «Genecide» önlenmesi ve cezalandırılması hakkındaki sözleşmeye Türkiye Cumhuriyetinin de katılmasının onanmasına dair olan kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 254   Oya katılmayanlar: 202

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 23.03.1950: 899-900).

- **Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin Dışişleri Bakanlığı kısmını değiştiren 4665 sayılı kanuna ek kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 238   Oya katılmayanlar: 214

Reddedenler: 4   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 23.03.1950: 903-904).

- **Millî Kütüphane Kuruluşu hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 240

Oya katılmayanlar: 216

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 23.03.1950: 907-908).

- **Temsil ödeneği hakkındaki Kanuna ek kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 250

Oya katılmayanlar: 204

Reddedenler: 2

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 23.03.1950: 911-912).

- **Diyanet İşleri Başkanlığı Teşkilât ve Vazifeleri hakkındaki 280 sayılı kanunda bazı değişiklikler yapılmasına dair olan 3665 sayılı kanuna ek kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 261

Oya katılmayanlar: 195

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 23.03.1950: 915-916).

- **Av Vergisi'nin kaldırılmasına dair kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 274

Oya katılmayanlar: 181

Reddedenler: 1

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 23.03.1950: 919-920).

- **Amerika Birleşik Devletleri Ekonomik İş Birliği İdaresi'nin Teknik Yardım Fonu'ndan faydalanmak suretiyle getirtilecek personele ödenecek dolar tahsislerine ait olmak üzere Amerika Büyükelçiliği ile mektup teatisi suretiyle varılan anlaşmanın onanması oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 261

Oya katılmayanlar: 195

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 23.03.1950: 923-924).

- **5526 sayılı kanunla onanan anlaşmaya ait Amerika Birleşik Devletleri Büyükelçiliği mektubunun üçüncü fıkrasının birinci cümlesinin değiştirilmesi hakkında kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 260

Oya katılmayanlar: 196

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 23.03.1950: 927-928).

- **Meslekî ve Teknik Okullar açılması ve mevcutların büyütülmesi hakkındaki kanuna ek kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 268

Oya katılmayanlar: 188

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 23.03.1950: 931-932).

- **Gümrük Tarifesi Kanunu'na bağlı Giriş Genel Tarifesi Cetvelinde değişiklikler yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 232

Oya katılmayanlar: 222

Reddedenler: 2

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 23.03.1950: 935-936).

- **Turizm Müesseselerini Teşvik Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 283

Oya katılmayanlar: 173

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 24.03.1950: 1051-1052).

- **Bina Vergisi Kanunu'nun 4'ncü maddesinin değiştirilmesi hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 271

Oya katılmayanlar: 184

Reddedenler: 1

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 24.03.1950: 1055-1056).

- **İktisadi Buhran Vergisi Kanunu'nun 1'nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 264

Oya katılmayanlar: 192

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 24.03.1950: 1059-1060).

- **Arazi Vergisi Kanunu'nun 3'ncü maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 266

Oya katılmayanlar: 187

Reddedenler: 2

Çekimserler: 1

Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 24.03.1950: 1064-1065).

- **Gümrük Kanunu'nun 17'nci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465

Kabul edenler: 264

Oya katılmayanlar: 192

Reddedenler: 0

Çekimserler: 0

Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 24.03.1950: 1067-1068).

- **Halk Bankası ve Halk Sandıkları hakkındaki kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bir madde eklenmesine dair kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 264   Oya katılmayanlar: 192

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 24.03.1950: 1071-1072).

- **Orman Kanunu'nun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bazı hükümler eklenmesine dair olan kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 235   Oya katılmayanlar: 221

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 24.03.1950: 1075-1076).

- **Orman Kanunu'na bâzı maddeler eklenmesine ve bu kanunun birinci maddesinde değişiklik yapılmasına dair olan kanuna ek Kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 249   Oya katılmayanlar: 206

Reddedenler: 1   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 24.03.1950: 1079-1080).

- **Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Kuruluş Kanunu'na verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 260   Oya katılmayanlar: 195

Reddedenler: 0   Çekimserler: 1   Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 24.03.1950: 1083-1084).

- **Türkiye Sınai Kalkınma Bankası'nın dağıtacağı kârın hazinece ikmali hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 273   Oya katılmayanlar: 183

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 24.03.1950: 1087-1088).

- **Yüksek Öğrenim Öğrenci Yurtları ve Aşevleri hakkındaki kanuna ek kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 257   Oya katılmayanlar: 199

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli oylamaya katılmamıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 24.03.1950: 1091-1094).

- **Millî Eğitim Bakanlığı Kuruluş Kadrolarıyla Merkez Kuruluşu ve Görevleri hakkındaki Kanunda değişiklik yapılmasına dair olan kanuna bağlı (1) ve (2) sayılı cetvellerde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 261   Oya katılmayanlar: 191

Reddedenler: 2   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 24.03.1950: 1095-1096).

- **Eskişehir'de sel baskınından zarar görenler için yaptırılacak meskenler hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 276   Oya katılmayanlar: 180

Reddedenler: 0   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 24.03.1950: 1099-1100).

- **1950 yılı Bütçe Kanunu'na bağlı A ve R işaretli cetvellerde değişiklik yapılması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu (Kanun kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 256   Oya katılmayanlar: 192

Reddedenler: 8   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 24.03.1950: 1103-1104).

- **Konya Milletvekili Tevfik Fikret Sılay ve Trabzon Milletvekili Faik Ahmed Barutçu'nun, Türkiye Büyük Millet Meclisi seçiminin yenilenmesi hakkındaki önergesine verilen oyların sonucu (önerge kabul edilmiştir.)**

Üye sayısı: 465   Kabul edenler: 299   Oya katılmayanlar: 134

Reddedenler: 23   Çekimserler: 0   Açık Milletvekillikleri: 9

Recai Güreli kabul oyu kullanmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, C. 25, 24.03.1950: 1107-1108).

3.3. 1950-1954 ve 1957 seçimleri:

Atatürk dönemindeki başarısız iki denemeden sonra ilk olarak 18 Temmuz 1945'te Milli Kalkınma Partisi, ardından da 7 Ocak 1946 tarihinde Demokrat Parti'nin kurulmasıyla Türkiye, çok partili hayata geçmeyi başarmıştır. Ve 1946 seçimleriyle birlikte halk ilk kez çok partili olarak seçimlere katılmıştır. Ancak bu seçim birçok itirazı da beraberinde getirmiştir. Burada en çok itiraz edilen nokta seçim esnasında açık oy gizli tasnif esasının benimsenmiş olmasıdır.

1950 seçimi Türk siyasal hayatında serbest iradeyle yapılan, seçmenin tercihini hür bir şekilde sandığa yansıttığı ilk seçim olmuştur. Birçok tartışmalardan sonra seçim öncesi seçim kanunu yenilenmiş, CHP iktidarı muhalefetin de istekleri doğrultusunda davranıp bir takım yeni uygulamaları başlatmıştır (Akça ve Köse, 2018: 165).

Yaklaşan 1950 genel seçimleri çalışmalarını yürütmek üzere Recai Güreli 17 Şubat 1950’de CHP Parti Müfettişi olarak Muğla’ya tayin edildi. “Recai Güreli’nin Muğla’ya CHP Müfettişi olarak atanması parti adına bir heyecan getirmiş ve muhalefet partisi olan DP üzerinde bir psikolojik baskı olarak kullanılmıştır” (Akça ve Köse, 2018: 162). Hakikaten de Recai Bey’in Muğla’ya gelmesi Demokrat Parti saflarında çözülmeye neden olmuş; halk tarafından büyük bir heyecana neden olmuştur. Bunda Recai Bey’in 1936-1939 yılları arası Muğla’ya yaptığı katkıların da etkisi kuşkusuz tartışılmazdı.

14 Mayıs 1950 seçimleri için CHP milletvekili adaylarının % 70’i ön seçim, geri kalan % 30’luk adaylar ise parti genel merkezince belirlenmiştir. Parti genel merkezi tarafından Muğla milletvekili adayı olarak Recai Güreli ile Şükrü Kaya belirlenmişlerdir.

1946 seçimlerine katılım oranı % 75 iken bu seçimlerde katılım oranı %90’a yakındır. 1946 seçimlerine kıyasla oyunu kullanan seçmen sayısı ve katılım oranında ciddi artış yaşanmıştır. Seçimlere Muğla ilinde de katılım oranı oldukça yüksek olmuştur. % 88’lik bir katılım gerçekleşmiş ve ilin çıkaracağı vekil sayısı 6 olarak belirlenmiştir (Akça ve Köse, 2018: 166). 14 Mayıs 1950 IX. Dönem milletvekilli seçimlerinde Muğla’da tüm Demokrat Parti adaylarının seçimi kazanmasıyla Recai Güreli TBMM IX. Döneminde mecliste yer alamamıştır.

1950 seçimlerinin sonrasında Türkiye’de hem siyasi hem de ekonomik açıdan birçok değişiklik yaşanmıştır. Bu değişimlerin halktaki olumlu ve olumsuz yönleri bir sonraki seçim olan 1954 seçimlerinde hem iktidar hem de muhalefet partileri tarafından propaganda amacıyla kullanılmıştır.

2 Mayıs 1954’te DP hükümeti tarafından alınan kararla milletvekili genel seçimleri yapılmıştır. 1954 genel seçimlerinde şu kişiler Muğla CHP Milletvekili adayı gösterilmiştir: “Vedat Dicleli, Selami Savran, Dr. Rebi Barkın, Ahmet Arıkan, Recai Güreli. Merkez adayı olarak Necati Çiller aday gösterilmiştir” (Akça ve Köse, 2018: 172). Yapılan seçimlerde Muğla’daki tüm milletvekilliklerini 1950 seçimlerinde olduğu gibi Demokrat Partili adaylar kazanmıştır. Bu durumun ortaya çıkmasında seçim öncesinde 1942 tarihli seçim kanununda yapılan değişikliğin etkisi büyüktür. 1954 seçiminde “İllerde en çok oyu alan partinin, o ilin tüm milletvekillerini

kazanması anlamına gelen çoğunluk sistemi uygulanmıştır” (Akça ve Köse, 2018: 173). Bundan dolayı Recai Güreli 1954 seçimlerinde de milletvekili olamamıştır.

Normalde 1958’de yapılması gereken seçimler yaşanan gelişmeler nedeni ile erkene alınmıştır (Akça ve Köse, 2018: 179). Bu özelliği ile 1957 seçimi Türk siyasi yaşamındaki ilk erken seçimdir (Akça ve Köse, 2018: 180).TBMM tarafından 27 Ekim 1957 tarihinde milletvekili seçimlerinin yapılması kararı alındıktan sonra Muğla’daki siyasi partilerde bir hareketlilik gözlenmeye başlanmıştır (Akça, 2002: 110). Muğla’daki nüfus artışına bağlı olarak Muğla’nın çıkaracağı milletvekili sayısı bir artarak 7’ye yükselmiştir. 1957 seçimleri için Muğla CHP İl Teşkilatı’nın yaptığı yoklama sonucunda Recai Güreli ile birlikte Mesut Savran, Şevket İlgin, Şerif Baydur, Faruk Ağaoğlu, Baha Şıkman, Etem Serim Muğla milletvekili adayı olmuşlardır. 1957 seçimlerini de tıpkı 1950 ve 1954 seçimlerinde olduğu gibi Demokrat Parti kazanmıştır. Uygulanan çoğunluk sistemi sebebiyle de Muğla milletvekilliklerinin tamamını yine Demokrat Partili milletvekili adayları kazanmışlardır.

Recai Güreli’nin son girdiği seçim 1957 seçimleridir. Ancak bu seçimde de milletvekili seçilememiştir. Nispi seçim sistemine henüz geçilmediği için tüm Muğla milletvekilliklerini Demokrat Parti kazanmıştır. Recai Güreli seçilemese de Muğla’da gördüğü ilgiden çok duygulanmış; “seçilmediğim için üzülüyorum bu sevginiz bana yeter demiştir” (Sapmaz, 2010: 206).

Mustafa Recai Güreli 30 Nisan 1960’ta Ankara’da vefat etmiştir. 2 Mayıs 1960’ta Ankara Cebeci Mezarlığı 48 ada, 22 parselde ebedi istirahatgâhına defnedilmiştir. O’nun ölümü tüm görev yaptığı yerlerde büyük bir üzüntü ile karşılanmıştır.

SONUÇ

Recai Bey, devlet kademelerinin birçok alanında görev yapmış değerli bir yöneticidir. Devlet görevine asker olarak başlamış sonra mülki idareye geçmiştir. Kaymakamlık görevindeki üstün gayreti ile üstlerinin dikkatini çekmiştir. Recai Bey'i ilk keşfedenler arasında İzmir Valisi Kazım Dirlik Paşa ve dönemin İçişleri Bakanı Şükrü Kaya gelmektedir.

Recai Bey, Kazım Dirlik Paşa'nın Şükrü Kaya'ya tavsiyesi sonucunda kaymakamlıktan valiliğe terfi etmiştir. Kaymakamlık ve valilik görevlerinde, tıpkı bir asker gibi, zaman mefhumu gözetmeksizin çalışması ve yapılacak işleri en ince ayrıntısına kadar planlaması ile diğer yöneticilere göre gözle görülür bir fark oluşturmuştur.

Gittiği yörelerin sosyal, kültürel ve ekonomik yönden gelişmesini sağlayarak, yöre halkının da kalkınmasını sağlamıştır. Halkın ekonomik sorunlarını çözmenin yanında okuma-yazma kursları gibi çeşitli eğitim faaliyetleri ile halkın kültürel olarak da kalkınmasını sağlamıştır. Yaptığı tüm faaliyetlere yöre halkının da düşünce ve beden olarak katılmasını sağlayarak, yapılan hizmetlerin halk tarafından benimsenmesini istemiştir.

Mustafa Recai Güreli, kendisini Türk ulusunun hizmetine adanmış bir görev adamıydı. Çalıştığı yerlerde yeterli teknisyeni, araç-gereci, parası olmamasına rağmen mesai gözetmeksizin çalışarak görev yaptığı yerlerin kalkınmasını sağlamıştır. Görev yaptığı bölgelerde halkın içme suyu sıkıntısından şehir planlamalarına kadar her tür sorunıyla ilgilenmiştir. Gerekğinde belediye hizmetleri alanına girecek faaliyetleri dahi kendisi planlamış ve uygulamaya koymuştur. Planlanan faaliyetlerin hızlı ve sağlam bir şekilde bitirilebilmesi için alanda uzman gibi hareket ederek işleri denetlemiştir. Çalışmalarını çoğu zaman arazide sürdürmüş; makamındaki çalışması ise genellikle mesai bitiminden sonra başlamıştır.

Recai Güreli Tokat, Muğla ve Balıkesir Valiliklerinin ardından 1943 yılında 7'nci dönem CHP Gümüşhane milletvekilliğine seçilerek ilk defa meclis çalışmalarına başlamıştır. TBMM'nin bu dönem çalışmalarında Dâhiliye Encümeni olarak görev yapmıştır. Akabinde ise 8'inci dönem genel seçimlerinde CHP Tokat milletvekili

seçilerek meclis çalışmalarına katılmıştır. Bu dönemde İdareci Üyeler Kurulu'nda meclis idare amirliği görevini sürdürmüştür.

Recai Bey hem tek parti döneminde hem de çok partili hayata geçiş sonrasında meclis çalışmalarında aktif rol oynamıştır. Bu çalışmalarında particilik yapmaktan çok halk yararını gözetmiştir. Halkın yol, köprü, liman gibi sorunlarını meclis kürsüsünden dile getirmiştir. Tarım, ekonomi, eğitim alanındaki yaşanan sıkıntılarla ilgili bilgi alabilmek için soru önergeleri vermiştir. Sadece yaşanan sorunları dile getirmekle kalmamış, sorunların çözümü üzerine fikirlerini de konuşmaları, kanun teklifleri ve önergeleriyle meclisle paylaşmıştır. Tüm çalışmalarında sadece seçildiği bölgenin değil tüm Türkiye'nin vekili olarak hareket etmiştir.

Recai Bey görev yaptığı yerlerde çok büyük sevgi ile karşılanmış bir yöneticidir. Görev yaptığı yerlerin çağdaş birer kent haline gelebilmesi için şehir imar planları, kütüphane, yol, stadyum gibi birçok alanda hizmetlerde bulunmuştur. Halkın sevgisi o kadar büyük olmuştur ki görevinden yıllar sonra dahi okullara, caddelere isimleri verilmiştir. Örneğin Muğla'nın en büyük caddelerinden birisine adı verilmiştir. Ayrıca Fethiye'de de bir ilkokula adı verilmiştir.

Recai Güreli'nin yaptığı çalışmalarla Cumhuriyet'in kazanımlarının neler olduğunu halka anlatmak ve göstermek istemiş bir yöneticidir. Çalışma disiplini, mesaisine olan bağlılığı, verdiği bir işin yapılıp yapılmadığını takip etmesi veya ettirmesi, işlerin zamanında bitirilmesi, kamu kaynaklarının çarçur edilmemesi gibi tutum ve çabaları günümüz yöneticilerine örnek olacak türdendir.

KAYNAKÇA

Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA):

BCA, Kararlar Daire Başkanlığı (30-18-1-2), 62-13-18, 17.02.1936.

TBMM Tutanak Dergisi:

- TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: F, C. 1, 08.03.1943, Birleşim: 1.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: F, C. 1, 15.03.1943, Birleşim: 2.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: F, C. 1, 17.03.1943, Birleşim: 3.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: F, C. 1, 26.03.1943, Birleşim: 5.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: F, C. 1, 07.04.1943, Birleşim: 9.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: F, C. 1, 09.04.1943, Birleşim: 10.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: F, C. 1, 12.04.1943, Birleşim: 11.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: F, C. 1, 14.04.1943, Birleşim: 12.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: F, C. 1, 19.04.1943, Birleşim: 14.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: F, C. 1, 30.04.1943, Birleşim: 17.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: F, C. 2, 03.05.1943, Birleşim: 18.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: F, C. 2, 05.05.1943, Birleşim: 19.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: F, C. 2, 07.05.1943, Birleşim: 20.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: F, C. 2, 12.05.1943, Birleşim: 22.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: F, C. 2, 14.05.1943, Birleşim: 23.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: F, C. 2, 17.05.1943, Birleşim: 24.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: F, C. 2, 21.05.1943, Birleşim: 25.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: F, C. 2, 27.05.1943, Birleşim: 29.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: F, C. 2, 28.05.1943, Birleşim: 30.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: F, C. 2, 31.05.1943, Birleşim: 31.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: F, C. 3, 02.06.1943, Birleşim: 31.

TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: F, C. 3, 04.06.1943, Birleşim: 33.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: F, C. 3, 07.06.1943, Birleşim: 34.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: F, C. 3, 18.06.1943, Birleşim: 37.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: F, C. 3, 23.06.1943, Birleşim: 39.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: F, C. 3, 28.06.1943, Birleşim: 41.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: F, C. 3, 30.06.1943, Birleşim: 42.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: F, C. 4, 07.07.1943, Birleşim: 45.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: F, C. 4, 14.07.1943, Birleşim: 48.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: F, C. 4, 16.07.1943, Birleşim: 49.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: F, C. 4, 19.07.1943, Birleşim: 50.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: F, C. 5, 15.09.1943, Birleşim: 55.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: F, C. 5, 17.09.1943, Birleşim: 56.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 1, C. 6, 08.11.1943, Birleşim: 2.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 1, C. 6, 27.12.1943, Birleşim: 15.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 1, C. 7, 03.01.1944, Birleşim: 16.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 1, C. 7, 10.01.1944, Birleşim: 18.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 1, C. 7, 14.01.1944, Birleşim: 19.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 1, C. 7, 19.01.1944, Birleşim: 21.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 1, C. 7, 24.01.1944, Birleşim: 23.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 1, C. 7, 26.01.1944, Birleşim: 24.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 1, C. 8, 15.03.1944, Birleşim: 29.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 1, C. 8, 24.03.1944, Birleşim: 33.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 1, C. 8, 29.03.1944, Birleşim: 35.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 1, C. 8, 31.03.1944, Birleşim: 36.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 1, C. 9, 10.04.1944, Birleşim: 40.

TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 1, C. 9, 19.04.1944, Birleşim: 44.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 1, C. 9, 20.04. 1944, Birleşim: 45.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 1, C. 9, 21.04.1944, Birleşim: 46.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 1, C. 9, 24.04.1944, Birleşim: 48.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 1, C. 9, 26.04.1944, Birleşim: 49.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 1, C. 9, 28.04.1944, Birleşim: 50.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 1, C. 10, 05.05.1944, Birleşim: 52.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 1, C. 10, 08.05.1944, Birleşim: 53.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 1, C. 10, 10.05.1944, Birleşim: 54.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 1, C. 10, 12.05.1944, Birleşim: 55.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 1, C. 10, 17.05.1944, Birleşim: 57.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 1, C. 10, 29.05.1944, Birleşim: 64.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 1, C. 10, 30.05.1944, Birleşim: 65.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 1, C. 10, 31.05.1944, Birleşim: 66.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 1, C. 11, 05.06.1944, Birleşim: 68.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 1, C. 11, 12.06.1944, Birleşim: 71.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 1, C. 11, 14.06.1944, Birleşim: 72.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 1, C. 11, 16.06.1944, Birleşim: 73.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 1, C. 10, 19.06.1944, Birleşim: 74.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 1, C. 11, 21.06.1944, Birleşim: 75.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 1, C. 11, 26.06.1944, Birleşim: 76.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 1, C. 12, 10.07.1944, Birleşim: 82.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 1, C. 12, 17.07.1944, Birleşim: 85.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 1, C. 12, 18.07.1944, Birleşim: 86.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 1, C. 13, 02.08.1944, Birleşim: Fevkalâde.

TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 1, C. 13, 02.08.1944, Birleşim: 87.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 1, C. 13, 03.08.1944, Birleşim: 88.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 1, C. 13, 04.09.1944, Birleşim: 91.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 1, C. 13, 15.09.1944, Birleşim: 96.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 1, C. 13, 04.10.1944, Birleşim: 99.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 2, C. 14, 08.11.1944, Birleşim: 2.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 2, C. 14, 15.11.1944, Birleşim: 4.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 2, C. 14, 22.11.1944, Birleşim: 6.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 2, C. 14, 01.12.1944, Birleşim: 7.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 2, C. 14, 06.12.1944, Birleşim: 9.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 2, C. 14, 08.12.1944, Birleşim: 10.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 2, C. 14, 15.12.1944, Birleşim: 13.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 2, C. 15, 23.02.1945, Birleşim: Olağanüstü.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 2, C. 15, 03.01.1945, Birleşim: 19.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 2, C. 15, 08.01.1945, Birleşim: 21.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 2, C. 15, 10.01.1945, Birleşim: 22.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 2, C. 15, 17.01.1945, Birleşim: 25.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 2, C. 15, 19.03.1945, Birleşim: 31.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 2, C. 15, 26.03.1945, Birleşim: 34.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, İçtima: 2, C. 16, 09.04.1944, Birleşim: 40.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 2, C. 16, 11.04.1945, Birleşim: 41.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 2, C. 16, 25.04.1945, Birleşim: 46.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 2, C. 16, 27.04.1945, Birleşim: 47.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 2, C. 16, 30.04.1945, Birleşim: 48.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 2, C. 17, 02.05.1945, Birleşim: 49.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 2, C. 17, 04.05.1945, Birleşim: 50.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 2, C. 17, 07.05.1945, Birleşim: 51.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 2, C. 17, 14.05.1945, Birleşim: 54.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 2, C. 17, 23.05.1945, Birleşim: 60.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 2, C. 17, 24.05.1945, Birleşim: 61.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 2, C. 17, 29.05.1945, Birleşim: 65.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 2, C. 17, 30.05.1945, Birleşim: 66.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 2, C. 18, 01.06.1945, Birleşim: 67.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 2, C. 18, 04.06.1945, Birleşim: 68.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 2, C. 18, 05.06.1945, Birleşim: 69.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 2, C. 18, 06.06.1945, Birleşim: 70.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 2, C. 18, 08.06.1945, Birleşim: 71.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 2, C. 18, 11.06.1945, Birleşim: 72.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 2, C. 18, 20.06.1945, Birleşim: 76.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 2, C. 18, 22.06.1945, Birleşim: 77.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 2, C. 18, 25.06.1945, Birleşim: 78.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 2, C. 18, 27.06.1945, Birleşim: 79.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 2, C. 19, 04.07.1945, Birleşim: 82.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 2, C. 19, 06.07.1945, Birleşim: 83.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 2, C. 19, 09.07.1945, Birleşim: 84.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 2, C. 19, 10.07.1945, Birleşim: 85.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 2, C. 19, 08.08.1945, Birleşim: 88.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 2, C. 19, 15.08.1945, Birleşim: 90.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 3, C. 20, 01.11.1945, Birleşim: 1.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 3, C. 20, 05.11.1945, Birleşim: 2.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 3, C. 20, 26.11.1945, Birleşim: 6.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 3, C. 20, 30.11.1945, Birleşim: 7.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 3, C. 20, 14.12.1945, Birleşim: 11.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 3, C. 20, 21.12.1945, Birleşim: 16.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 3, C. 20, 24.12.1945, Birleşim: 17.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 3, C. 20, 25.12.1945, Birleşim: 18.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 3, C. 20, 26.12.1945, Birleşim: 19.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 3, C. 20, 27.12.1945, Birleşim: 20.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 3, C. 20, 28.12.1945, Birleşim: 21.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 3, C. 21, 09.01.1946, Birleşim: 22.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 3, C. 21, 16.01.1946, Birleşim: 24.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 3, C. 21, 21.01.1946, Birleşim: 26.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 3, C. 21, 23.01.1946, Birleşim: 27.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 3, C. 21, 30.01.1946, Birleşim: 30.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 3, C. 22, 01.02.1946, Birleşim: 31.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 3, C. 22, 04.02.1946, Birleşim: 32.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 3, C. 22, 06.02.1946, Birleşim: 33.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 3, C. 22, 08.02.1946, Birleşim: 34.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 3, C. 22, 11.02.1946, Birleşim: 35.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 3, C. 22, 13.02.1946, Birleşim: 36.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 3, C. 22, 15.02.1946, Birleşim: 37.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 3, C. 22, 03.04.1946, Birleşim: 38.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 3, C. 23, 06.05.1946, Birleşim: 47.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 3, C. 23, 08.05.1946, Birleşim: 48.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 3, C. 23, 13.05.1946, Birleşim: 49.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 3, C. 23, 15.05.1946, Birleşim: 50.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 3, C. 23, 17.05.1946, Birleşim: 51.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 3, C. 23, 20.05.1946, Birleşim: 52.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 3, C. 23, 22.05.1946, Birleşim: 53.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 3, C. 23, 27.05.1946, Birleşim: 55.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 3, C. 23, 29.05.1946, Birleşim: 56.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 3, C. 23, 31.05.1946, Birleşim: 57.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 3, C. 24, 03.06.1946, Birleşim: 58.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 3, C. 24, 05.06.1946, Birleşim: 59.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 3, C. 24, 10.06.1946, Birleşim: 61.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 3, C. 24, 13.06.1946, Birleşim: 64.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 7, Toplantı: 3, C. 24, 14.06.1946, Birleşim: 65.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 0, C. 1, 05.08.1946, Birleşim: 1.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 0, C. 1, 14.08.1946, Birleşim: 3.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 0, C. 1, 26.08.1946, Birleşim: 8.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 0, C. 1, 04.09.1946, Birleşim: 10.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 0, C. 1, 11.09.1946, Birleşim: 13.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 0, C. 1, 13.09.1946, Birleşim: 14.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 0, C. 1, 16.09.1946, Birleşim: 15.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 1, C. 2, 11.11.1946, Birleşim: 2.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 1, C. 3, 02.12.1946, Birleşim: 11.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 1, C. 3, 04.12.1946, Birleşim: 12.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 1, C. 3, 06.12.1946, Birleşim: 13.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 1, C. 3, 09.12.1946, Birleşim: 14.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 1, C. 3, 11.12.1946, Birleşim: 15.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 1, C. 3, 13.12.1946, Birleşim: 16.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 1, C. 3, 16.12.1946, Birleşim: 17.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 1, C. 3, 23.12.1946, Birleşim: 21.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 1, C. 3, 25.12.1946, Birleşim: 23.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 1, C. 3, 26.12.1946, Birleşim: 24.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 1, C. 3, 27.12.1946, Birleşim: 25.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 1, C. 3, 28.12.1946, Birleşim: 26.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 1, C. 3, 30.12.1946, Birleşim: 27.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 1, C. 4, 22.01.1947, Birleşim: 34.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 1, C. 4, 27.01.1947, Birleşim: 36.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 1, C. 4, 03.02.1947, Birleşim: 39.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 1, C. 4, 10.02.1947, Birleşim: 42.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 1, C. 4, 19.02.1947, Birleşim: 46.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 1, C. 4, 21.02.1947, Birleşim: 48.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 1, C. 5, 14.04.1947, Birleşim: 49.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 1, C. 5, 02.05.1947, Birleşim: 55.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 1, C. 6, 02.06.1947, Birleşim: 67.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 1, C. 6, 09.06.1947, Birleşim: 70.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 1, C. 6, 11.06.1947, Birleşim: 71.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 1, C. 6, 16.06.1947, Birleşim: 73.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 1, C. 6, 17.06.1947, Birleşim: 74.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 1, C. 6, 18.06.1947, Birleşim: 75.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 1, C. 6, 25.08.1947, Birleşim: 76.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 1, C. 6, 03.09.1947, Birleşim: 80.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 1, C. 6, 13.10.1947, Birleşim: 85.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 2, C. 7, 05.11.1947, Birleşim: 2.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 2, C. 8, 17.12.1947, Birleşim: 18.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 2, C. 8, 19.12.1947, Birleşim: 19.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 2, C. 8, 22.12.1947, Birleşim: 20.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 2, C. 8, 24.12.1947, Birleşim: 21.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 2, C. 8, 25.12.1947, Birleşim: 22.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 2, C. 8, 27.12.1947, Birleşim: 24.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 2, C. 8, 29.12.1947, Birleşim: 26.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 2, C. 8, 30.12.1947, Birleşim: 27.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 2, C. 8, 31.12.1947, Birleşim: 28.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 2, C. 9, 19.01.1948, Birleşim: 32.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 2, C. 9, 30.01.1948, Birleşim: 36.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 2, C. 10, 04.02.1948, Birleşim: 38.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 2, C. 10, 09.02.1948, Birleşim: 40.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 2, C. 10, 13.02.1948, Birleşim: 42.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 2, C. 10, 16.02.1948, Birleşim: 43.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 2, C. 10, 18.02.1948, Birleşim: 44.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 2, C. 10, 20.02.1948, Birleşim: 45.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 2, C. 10, 12.04.1948, Birleşim: 46.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 2, C. 10, 14.04.1948, Birleşim: 47.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 2, C. 11, 30.04.1948, Birleşim: 53.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 2, C. 11, 03.05.1948, Birleşim: 54.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 2, C. 11, 07.05.1948, Birleşim: 56.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 2, C. 11, 10.05.1948, Birleşim: 57.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 2, C. 11, 21.05.1948, Birleşim: 61.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 2, C. 11, 24.05.1948, Birleşim: 62.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 2, C. 11, 31.05.1948, Birleşim: 65.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 2, C. 12, 11.06.1948, Birleşim: 70.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 2, C. 12, 14.06.1948, Birleşim: 71.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 2, C. 12, 21.06.1948, Birleşim: 74.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 2, C. 12, 28.06.1948, Birleşim: 77.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 2, C. 12, 30.06.1948, Birleşim: 78.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 2, C. 12, 01.07.1948, Birleşim: 79.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 2, C. 12, 06.07.1948, Birleşim: 83.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 2, C. 12, 07.07.1948, Birleşim: 84.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 2, C. 12, 08.07.1948, Birleşim: 85.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 2, C. 12, 09.07.1948, Birleşim: 86.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 3, C. 13, 01.11.1948, Birleşim: 1.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 3, C. 13, 10.11.1948, Birleşim: 4.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 3, C. 14, 06.12.1948, Birleşim: 15.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 3, C. 14, 15.12.1948, Birleşim: 19.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 3, C. 14, 20.12.1948, Birleşim: 21.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 3, C. 14, 24.12.1948, Birleşim: 23.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 3, C. 14, 27.12.1948, Birleşim: 24.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 3, C. 14, 29.12.1948, Birleşim: 25.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 3, C. 14, 10.01.1949, Birleşim: 29.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 3, C. 15, 12.01.1949, Birleşim: 30.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 3, C. 15, 26.01.1949, Birleşim: 37.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 3, C. 15, 28.01.1949, Birleşim: 38.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 3, C. 16, 07.02.1949, Birleşim: 42.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 3, C. 16, 11.02.1950, Birleşim: 44.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 3, C. 16, 14.02.1949, Birleşim: 45.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 3, C. 16, 22.02.1949, Birleşim: 49.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 3, C. 16, 24.02.1950, Birleşim: 51.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 3, C. 16, 25.02.1950, Birleşim: 52.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 3, C. 16, 27.02.1949, Birleşim: 54.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 3, C. 17, 14.03.1949, Birleşim: 55.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 3, C. 17, 21.03.1949, Birleşim: 58.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 3, C. 17, 25.03.1949, Birleşim: 60.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 3, C. 18, 06.04.1949, Birleşim: 65.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 3, C. 18, 07.04.1949, Birleşim: 66.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 3, C. 18, 08.04.1949, Birleşim: 67.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 3, C. 18, 11.04.1949, Birleşim: 68.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 3, C. 18, 13.04.1949, Birleşim: 69.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 3, C. 18, 14.04.1949, Birleşim: 70.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 3, C. 18, 15.04.1949, Birleşim: 71.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 3, C. 18, 18.04.1949, Birleşim: 72.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 3, C. 18, 25.04.1949, Birleşim: 75.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 3, C. 18, 27.04.1949, Birleşim: 76.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 3, C. 19, 02.05.1949, Birleşim: 79.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 3, C. 19, 04.05.1949, Birleşim: 80.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 3, C. 19, 05.05.1949, Birleşim: 81.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 3, C. 19, 06.05.1949, Birleşim: 82.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 3, C. 19, 20.05.1949, Birleşim: 89.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 3, C. 19, 23.05.1949, Birleşim: 90.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 3, C. 19, 24.05.1949, Birleşim: 91.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 3, C. 19, 28.05.1949, Birleşim: 95.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 3, C. 19, 31.05.1949, Birleşim: 97.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 3, C. 20, 01.06.1949, Birleşim: 98.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 3, C. 20, 02.06.1949, Birleşim: 99.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 3, C. 20, 03.06.1949, Birleşim: 100.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 3, C. 20, 04.06.1949, Birleşim: 101.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 3, C. 20, 06.06.1949, Birleşim: 102.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 3, C. 20, 07.06.1949, Birleşim: 103.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 3, C. 20, 08.06.1949, Birleşim: 104.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 3, C. 20, 10.06.1949, Birleşim: 106.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 4, C. 21, 01.11.1949, Birleşim: 1.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 4, C. 21, 16.11.1949, Birleşim: 5.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 4, C. 21, 25.11.1949, Birleşim: 9.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 4, C. 21, 28.11.1949, Birleşim: 10.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 4, C. 21, 30.11.1949, Birleşim: 11.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 4, C. 22, 02.12.1949, Birleşim: 12.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 4, C. 22, 07.12.1949, Birleşim: 14.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 4, C. 22, 12.12.1949, Birleşim: 16.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 4, C. 22, 14.12.1949, Birleşim: 19.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 4, C. 22, 21.12.1949, Birleşim: 20.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 4, C. 22, 26.12.1949, Birleşim: 22.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 4, C. 23, 04.01.1950, Birleşim: 25.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 4, C. 23, 11.01.1950, Birleşim: 28.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 4, C. 23, 30.01.1950, Birleşim: 36.

TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 4, C. 24, 01.02.1950, Birleşim: 37.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 4, C. 24, 06.02.1950, Birleşim: 39.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 4, C. 24, 08.02.1950, Birleşim: 41.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 4, C. 24, 11.02.1950, Birleşim: 44.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 4, C. 24, 16.02.1950, Birleşim: 48.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 4, C. 24, 18.02.1950, Birleşim: 50.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 4, C. 24, 20.02.1950, Birleşim: 51.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 4, C. 24, 21.02.1950, Birleşim: 52.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 4, C. 24, 23.02.1950, Birleşim: 54.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 4, C. 24, 24.02.1950, Birleşim: 55.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 4, C. 24, 25.02.1950, Birleşim: 56.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 4, C. 25, 01.03.1950, Birleşim: 57.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 4, C. 25, 02.03.1950, Birleşim: 58.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 4, C. 25, 08.03.1950, Birleşim: 61.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 4, C. 25, 13.03.1950, Birleşim: 63.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 4, C. 25, 15.03.1950, Birleşim: 65.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 4, C. 25, 16.03.1950, Birleşim: 66.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 4, C. 25, 17.03.1950, Birleşim: 67.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 4, C. 25, 20.03.1950, Birleşim: 68.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 4, C. 25, 23.03.1950, Birleşim: 68.
TBMM Tutanak Dergisi, Devre 8, Toplantı: 4, C. 25, 24.03.1950, Birleşim: 72.

KİTAPLAR

Acunsal, F. (1947). *Gerçeklerin Diliyle Tokat*. İstanbul: Tanin Basımevi.

Akça B. (2002). *Sosyal-Siyasal ve Ekonomik Yönüyle Muğla (1923-1960)*. Atatürk Araştırma Merkezi.

Akar, H. (2018), *Cumhuriyet Döneminde Tokat Valileri (1923-2018)*. Berikan Yayınevi.

Akşin: (1996). *Ana Çizgileriyle Türkiye'nin Yakın Tarihi* (2. bs.). İmaj Yayıncılık.

Cumhuriyetin 15'nci Yılında Muğla, (1938). İzmir: Marifet Basımevi.

Cumhuriyetin 75. Yılı, (1998). Cilt:1, İstanbul: Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık.

Kongar, E. (1998). *21. Yüzyılda Türkiye* (38. bs.). Remzi Kitabevi.

Başbakanlarımız ve Genel Kurul Konuşmaları(Cumhuriyet Hükümetleri Dönemi)
Cilt:3, (Hazırlayan: İrfan Neziroğlu-Tuncer Yılmaz), TBMM Basımevi,
Ankara 2014.

Sapmaz: 2010. *Atatürk'ün Muğla Valisi M. Recai Güreli (1936-1939)*. Gülermat Matbaacılık.

Tekeli, İ. (Der.) (2006). *Tarih İçinde Muğla*, Muğla. Muğla Belediyesi Yayınları.

Yıldırım, S. ve Zeynel, B. K. (Ed.) (2010). *TBMM Albümü 1920-2010* (2. Baskı).
Ankara: TBMM Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü Yayınları No: 1, Cilt:1
(1920-1950).

MAKALELER

Akça, B. (2010). “Cumhuriyetin İlk Yıllarında Datça'nın Sosyo Ekonomik Yapısı”,
Muğla Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı:25,ss. 141-158.

Akça B. ve Köse O. (2018). “Demokrat Parti Dönemi'nde Muğla'da Siyasi Hayat”,
Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi, Sayı:41, Cilt:19, ss. 161-185.

Karataş, M. (2014). “Türkiye Cumhuriyeti'nin On Beşinci Yıldönümü Anısına Yapılan Yayın Faaliyetleri”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 54, ss. 81-104.

Özer, İ. (2015). “Tokat'ta İçme Suyu Temin ve Dağıtım Faaliyetleri”,
Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 10(2), ss. 11-29. Doi Number: <http://dx.doi.org/10.19129/sbad.26>

Unat, K. (2015). “Tek Parti Döneminin Son Genel Seçimi:1943 Seçimleri Ve Cumhuriyet Halk Partisi’nin Seçim Propagandaları”, *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, 56, ss. 209-248.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

https://valirecaigureliilkokulu.meb.k12.tr/icerikler/tarihce_288843.html Erişim Tarihi: 10.12.2020

<http://www.balikesir.gov.tr/gorev-yapmis-valilerimiz> Erişim Tarihi: 17.12.2020

TÜİK, (2012), *Milletvekili Genel Seçimleri 1923–2011*, <https://ysk.gov.tr/doc/dosyalar/1923-2011-MVSecimleri-Tuik.pdf> Erişim Tarihi: 09.02.2021

https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/tutanak_dergisi_pdfler.yasama_yillari?v_meclis=1&v_donem=7 Erişim Tarihi:27.01.2021

https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/tutanak_dergisi_pdfler.yasama_yillari?v_meclis=1&v_donem=8 Erişim Tarihi: 27.01.2021

EKLER

EK-A. Recai Güreli'nin Muğla Valiliği'ne Atama Kararnamesi

T. C.
BAŞVEKÂLET
KARARLAR MÜDÜRLÜĞÜ
Karar sayısı
2

4043

Kararname

Açık bulunan Çorum valiliğine Niğde valisi Ziya Tekelinin -
ve Muğla valiliğine Tokat valisi Recai Gürelinin naklen tayinleri ,Da-
hiliye vekilliğinin 14/2/936 tarih ve 1200 sayılı teskeresile yapılan -
teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyetince 17/2/936 da onanmıştır.

17/2/936

REİSİCUMHUR

K. Atatürk

Bğ. V.

İ. Fırmı

Ad. V.

İ. Savaş

M. M. V.

K. Baş

Da. V. ✓

C. Baş

Ha. V. ✓

İ. Savaş

Ma. V.

İ. Savaş

Mf. V.

İ. Nika

Na. V.

A. Çetin Kaya

İk. V.

C. Baş

S. İ. M. V.

İ. R. Hayat

G. İ. V.

Kana Karan

Zr. V.

M. Nika

000 12 01 02 62 13 18

EK-B. Köy Ebeleri ve Köy Sağlık Memurları Teşkilâtı Yapılmasına ve Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekâleti Teşkilât ve Memurini Hakkındaki 3017 Sayılı Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Lâyihası Ve Muvakkat Encümen Mazbatası (1/106) S. Sayısı: 94

Muvakkat Encümen Mazbatası

T. B. M. M.

Muvakkat encümen

29.VI.1943

Esas No. 1/106

Karar No. 1

Yüksek Reisliğe

Köy ebeleri ve köy sağlık memurları teşkilâtı yapılmasına ve 3017 numaralı Sıhhat ve içtimai muavenet vekâleti Teşkilât ve Memurin kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine dair Sıhhat ve içtimai muavenet vekilligince hazırlanıp Başvekâletten Yüksek Reisliğe takdim edilmiş olan kanun lâyihasının tetkiki için Umumî Heyetçe Dahiliye, Maarif, Bütçe, Sıhhat ve içtimai muavenet encümenlerinden beşer âza intihabiyle Muvakkat bir encümen teşkiline karar verilmiş olduğundan bu suretle teşekkül eden encümenimiz lâyihası Sıhhat ve içtimai muavenet ve Maarif vekilleri huzuruyla incelemiştir.

Encümenimiz, sağlık teşkilâtını köylerimize kadar götürmek gayesini güden bu kanun lâyihasını köycülük dâvamızın yeni ve kudretli bir hamlesi olarak büyük memnunlukla karşılamış ve inkılâbımızı bütünleyen bir eser saymıştır.

Milletimizin kudret kaynağı ve mesnedi olan köylü kütlesine her nevi sıhhi yardım ulaştırmak bilhassa geniş nispette doğum yardımı yapmak, çocuk bakanı bilgilerini yaymak ve tatbik etmek nüfus siyasetimize yeni bir hız verecek her alanda millî kudretimizi arttıracaktır.

Harp felâketiyle çevrili olmamıza rağmen bu önemli adımı atmak hususunda Hükümetin bu güzel teşebbüsünü Encümenimiz derin bir sempati ve teşekkürle benimsemiş ve kanun lâyihasını mevzuun mâna ve şumuliyle mütenasip itina ile incelemiştir.

EK-B (DEVAM)

Hükümetin teklifine hâkim olan düşünce, köye gidecek sağlık memuriyle ebeyi yetiştirmek hususunda köy enstitülerinden faydalanmak ve bu yeni unsurları da köy Öğretmenleri gibi köylü çocukları arasından seçmektir. Bu düşünceye Encümenimiz de tamamen iştirak etmiştir. Çünkü köyde devamlı ve müsmir bir şekilde çalışacak unsurların köyünden yani kendi tabii ve sosyal çevresinden koparılmamış ve bütün 'maddi ve manevi varlığıyla köye bağlı kalmış olanlar içinden yetişebileceğine inanıyoruz.

Kanun lâyihasının birinci maddesi 3017 numaralı kanunun (D) fıkrasını değiştirmektedir. Yeni şekle göre köy sağlık teşkilâtı, köy hekimi, köy ebesi, köy sağlık memurundan teşekkül etmektedir. Eski teşkilâtta mevcut sağlık korucuları kaldırılmaktadır. Bunlardan gereği gibi faydanılamadığı anlaşılmıştır.

Yeni teşkilâtta köy ebe ve sağlık memurlarının ücretleri umumî muvazeneye alınmaktadır ki, Encümenimiz bu şekli amelî bulmaktadır.

Birinci sınıf ebelerle köy sağlık memurlarına verilecek aylıkların ve yol paralarının azlığı bazı arkadaşlar tarafından ileri sürülmüştür. Buna karşı bu yeni unsurları memur tipinde insanlar olarak değil Hükümetçe verilecek istihsal, vasıtalarıyla mücehhez birer müstahsil olarak ve kendi tabii ve sosyal çevresine bağlı kalmış insanlar gibi mütalâa etmek lâzım gelmektedir. Bununla beraber bütçe imkânları zuhur ettikçe bu ücretlerin arttırılması temenniye lâıyk görülmüştür.

Encümenimiz yol paralarının Meclisçe fevkalâde zamanlara mahsus olarak kabul edilen zamlarla birlikte verilmesini sağlayacak bir hususi madde eklemeği uygun görmüştür.

Lâyihada bahis mevzuu olan ebelerin menşe ve tahsil dereceleri arasında ehemmiyetli fark olduğundan bunları ikinci sınıfa ayırmak tercih edilmiştir.

İkinci sınıf köy ebeleri ancak kati ihtiyacı devam ettiği müddetçe kullanılacak ve birinci sınıf ebeler kâfi bir miktara balığ olunca bunların istihdamına lüzum kalmayacaktır.

EK-B (DEVAM)

Birinci sınıf ebeler ve sağlık memurlarının tahsil derecelerini bitirdikten sonra en az bir yıl namzet olarak çalışmaları bir arkadaşımız tarafından temenni edilmişse de âcıl ihtiyaç karşısında şimdilik gerçekleşmesine imkân görülmemiştir.

Birinci sınıf ebelerle sıhhat memurlarına verilecek ücretin azlığı istihsal levazımı, ev, tarla verilmek suretiyle karşılanacak ve bunların meslek kooperatiflerinden faydalanmaları sağlanacaktır.

Lâyihanın dördüncü maddesiyle köy için yetiştirilecek bu unsurların münhasıran köylerde çalışmaları ve kasaba ve şehirlerde sanat icra edememeleri kaydedilmektedir. Encümenimizde bir kısmı arkadaşlar yirmi yıllık mecburi hizmetini bitiren ebelerin melhuz mücbir sebepler dolayısıyla şehir ve kasabalara yerleşmeleri takdirinde İstanbul Ebe mektebinde imtihan vermek şartıyla oralarda da sanatlarını icra edebilmelerine müsaade edilmesini teklif etmişlerse de Encümen çokluğu ve unsurların bütün hayatlarını köye bağlamaları cihetini çok Önemli gördüğü cihetle buna taraftar olmamışlardır.

Maddenin ikinci fıkrasına eklediğimiz bir cümle ile ebelere, gebelerin sağlık durumlarını takip etmek vazifesini de verdik. Aynı fıkranın son cümlesini (Bunlar yapacakları hizmete mukabil halktan ücret Namazlar) şeklinde değiştirdik.

Beşinci maddenin birinci fıkrasında köy öğretmenlerine verilen kültürel ve sosyal vazifelerden hepsinin ebe ve sağlık memurları tarafından yapılamayacağı göz önüne alınarak 4274 numaralı kanunun üçüncü maddesinin (D) fıkrasında yazılı vazifelerden bu unsurlar tarafından yapılması mümkün olanlarının Maarif ve Sıhhat vekilliklerince müştereken tespit eylemeleri tercih edilmiştir.

Encümenimiz lâyihaya ilâve ettiği altıncı madde İle birinci sınıf köy ebeleri ve sağlık memurlarının ihtiyar meclislerine üye olmalarını uygun görmüştür. Bu sayede vazifelerini daha kolay yapabileceklerini ummaktayız. Sekizinci maddede köy ebeleri ve sağlık memurlarının teftişine salâhiyetli merciler zikredilmektedir. Bu salâhiyetin köy enstitüsü tahsilinden daha üstün bir tahsil görmüş zevata tevdi edilmesini Encümenimiz temenniye lâyük görmüştür. Dokuzuncu madde ile disiplin kurullarına ikişer köy ebesi ve sağlık memuru ilâvesi ve bu kurullara kazalarda

EK-B (DEVAM)

Hükümet tabiplerinin vilâyetlerde sıhhat müdürlerinin reislik etmesi uygun görülmüştür.

Köy enstitülerine tayin edilecek doktorların tedris vazifelerinde muvaffakiyetlerini temin için 14 ncü maddede de bulunan Enstitü doktorluklarının ayrıca tababet yapmaları kaydı kaldırılmıştır.

Köy enstitüleri kanununun 59 ncu maddesinde idare âmirlerine verilmiş olan takip ve murakabe salâhiyetinin köy ebeleri ve sağlık memurları üzerinde de cari olması uygun görülmüş ve bu hususta bir fıkra eklenmiştir.

Lâyihanın mütebaki maddeleri Bütçe kanunu ile kabul edilmiş olan teşkilât ve kadro değişiklikleriyle tahsisata aittir. Encümenimiz bu muvakkat maddeleri aynen kabul etmiş ve harcırahlara fevkalâde zamanın devamı müddetince kabul edilmiş olan zammın bu kanunda musarrah yol paralarına da teşmilini sağlayan bir madde eklenmiştir.

Bundan başka Köy enstitülerinin talebe kadrosunun ebe ve sağlık memurları yetiştirilmek üzere yeniden alınacak olanlarla beraber on beş bin altı yüz kişiye çıkarıldığını gösterir bir madde ilâve edilmiştir.

Lâyihayı bu şekliyle Yüksek Meclisin tetkikimi arz edilmek üzere sunar ve Hükümetin bu hayırlı işte biran evvel faaliyete geçebilmesi için lâyihanın müstaceliyetle müzakeresini teklif ederiz.

Muvakkat En. Rs.	M. M.	Katip
Antalya	Konya	Konya
Dr. H. Kural	Dr. S. Irmak	M. A. Binal
Bilecik	Bolu	Bolu
Dr. M. Suner	H. Ş. Adal	H. R. Öymen
Bursa	Bursa	Çanakkale
Dr. S. Konuk	G. N. Tınaz	S. T. Arsal
Erzurum	Gazianteb	Gümüşhane
N. Elgün	Dr. A. Melek	R. Güreli
Hatay	Kastamonu	Kütahya
H. Selçuk	Dr. F. Ecevit	H. Pekcan
Sinob	Sinob	Urfa
İ. H. Sevük	Dr. B. Kökdemir	S. K. Yetkin

EK-B (DEVAM)

Köy ebeleriyle sağık memurlarına merkezleri dışında geçecek hizmet günleri için verilecek tazminatın miktarının kanunda tasrihine muhalifim. Gerisi kabul.

R. ř. Sirer (TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 4, 04.07.1943, Birleşim:44).

EK-C. Şehir ve Kasabalarda Mahalle Muhtar ve İhtiyar Heyetleri Teşkilî Hakkında Kanun Lâyihası ve Dâhiliye Encümeni Mazbatası (1/25) S. Sayısı: 23'e Ek

Dâhiliye Encümeni Mazbatası

T. B.M. M.

Dahiliye Encümeni

29.03.1944

Esas No. 1/25

Karar No.21

Yüksek Reisliğe

Şehir ve kasabalarda muhtar ve ihtiyar heyeti teşkiline dair kanun lâyihası Heyeti Umumiyyede müzakere edilirken verilen takrirler üzerine lâyihanın birinci maddesi değiştirilmiş ve ikinci, üçüncü maddeleri de Encümenimize iade kılınmıştı.

Bu iki madde üzerinde yapılması derpiş edilen değişiklikler, diğer maddelerden bazılarının da esaslı suretle değiştirilmesini intaç edebileceği düşünesiyle lâyiha Encümenimize alınmıştı.

Dahiliye Vekilinin huzuruyla Encümende tekrar tetkike başlanılan lâyihanın müzakeresinde; Yüksek Meclise verilen takrirler müeddasından ve serdedilen mütalâalardan, muhtarlık teşkilâtının belediye idarelerine bağlı bir müessese halinde değil, bilâkis mahalle halkına ait âmme hizmetlerini ifa edecek bir idare şeklinde ihdas edilmesi kanaatine varılmış bulunduğu anlaşıldı.

Her ne kadar Encümen âzasından bir kısmı, bu teşekkülün belediyelere bağlı bir müessese halinde idaresinin değiştirilmesini icap ettirecek bir mütalâa bulunmadığı ve verilen takrirlerden de bu yolda bir mütalâa istihracı mümkün olmadığı fikrinde bulunmuşlarsa da; müzakerenin umumî cereyanından ve kanun başlığının değiştirilmesi hakkındaki teklif sırasında izhar edilen umumî fikir temayülllerinden ilham alan Encümen ekseriyet, lâyiha üzerinde arz edilen şekilde değişiklikler yapılmasını lüzumlu gördü ve Dahiliye Vekilinin de muvafakati inzıam ederek işbu yeni lâyiha hazırlandı. Şöyle ki:

EK-C (DEVAM)

- I.** Heyeti Umumiye tarafından tesbit edilmiş bulunan lâyiha'nın birinci maddesinden sonra, ihtiyar heyetinin uzuvlarını gösteren ikinci bir madde tanzimi muvafık görüldü;
- II.** Muhtar ve ihtiyar heyetinin vazifeleri neler olduğunun kanunda tasrihen ve tafsilen yazılması hakkında verilmiş bulunan takrir müeddası, Encümenimizce nazarı itibara alınarak bu vazifeler, münderiç bulundukları kanunlardan alınarak numara ve harf serisi altında üçüncü maddede sıralandı ve bu vazifelerden hangilerinin yalnız başına muhtar tarafından ve hangilerinin ihtiyar heyetince müştereken yapılacağını gösteren dördüncü madde hazırlandı;
- III.** Bu teşekkülün uzuvları ve vazifeleri gösterildikten sonra; muhtar ve ihtiyar heyetinin kimler tarafından seçileceği seçime hangi makamın nezaret edeceği; seçim devresi ile seçimin hangi zamanda yapılacağı beş ve altıncı maddelerde gösterildi;
- IV.** Seçmek ve seçilmek şartları, belediye seçimlerinde aranılan vasıflara muvazi olarak yedi ve 8 nci maddelerde sayıldı;
- V.** Muhtarlık ve âzalık şartlarından biri zail olduğu veya istifa gibi bir hâdis vuku bulduğu takdirde bu hususa karar verecek makam 9 ncu maddede ve mevzuatımıza göre, aynı heyette birleşmeleri tecviz edilmeyen hısımlık dereceleri de onuncu maddede tâyin edildi;
- VI.** On bir, on iki ve on üçüncü maddeler, seçim encümeni; seçimin nasıl yapılacağı; reylerin nasıl tasnif olunacağı; seçim neticesi yapılacak mazbatanın şekli hakkında sarîh hükümleri havi olarak tanzim olundu;
- VII.** Seçim işlerine fesat karıştırıldığı iddia edildiği zaman, bu iddianın nerede ve ne derecede tetkik edilerek karara bağlanacağı on dördüncü maddeye gösterildiği ve bu kararlara karşı itiraz olunamayacağı esasî madde metninde tasrih edildiği gibi belediye seçimlerinde suç olarak muayyen bulunan hareketler için Belediye Kanununda yazılı cezaların muhtar seçimlerinde de tatbik olunacağına dair. on beşinci madde ilâve olundu;
- VIII.** Muhtar ve âza seçiminin vali veya kaymakamlar tarafından tasdik edilmesi; seçimi tasdik edilmeyen muhtar veya azanın yerine kimlerin getirileceği;

EK-C (DEVAM)

vazifede dikkatsizlik veya alakasızlık gösterenlerin vazifelerine nihayet verilerek muhtarlık için yeni bir seçim yapılması ve azalık için yedek azalardan birinin getirilmesi hakkında on altı, on yedi, on sekiz ve on dokuzuncu maddelere hükümler konuldu;

- IX.** Yirminci maddenin esası üzerinde Encümenimiz, tatbik ve netice bakımından önemli düşüncelerde bulundu ve gördü ki: âmme hizmeti ifa etmek vazifesi ile mükellef tutulan muhtarlara bu hizmet mukabili olarak bir para menfaati kabul etmek ve bu teşkilâtın istilzam ettiği masrafları bu para ile karşılamak icap eder. Fakat bu paranın tahsil ve tediye şekli hususunda güçlükler ve hatta karışıklıklar karşısında kalınılacağı unutulmamalıdır.

Gerçi Maliye Encümeninin teklif ettiği şekilde bu paranın harç pulu mukabilinde tahsil edilerek belediyelere yatırılması ve müşterek bir hesap halinde birleştirilerek muhtarlara muayyen ve müsavi bir ücret verilmesi ilk nazarda doğru ve mümkündür. Encümenimiz dahi bu şekli muvafık bularak bundan evvelki lâyhaya bu yolda hükümler koymuştu.

Bu defaki müzakeremizde ise; harç pullarının tabi hususunda muvaffakiyet elde edilse bile (I) pulların bütün mahallelere tevziin de gecikmeler vuku bulması, (II) pullar, kıymetli evrak olmasına göre matbaadan çıkarılmasından itibaren sarf gününe kadar her makamda ve her memur tarafından ayrı ayrı muhasebe defterleri tutulması, (III) belediyelerin pul hasılatından muhtarlara muayyen ve müsavi bir ücret verilmesi halinde bu teşekkülleri adeta belediyelerin bir şubesi ve muhtarları da belediyelerin bir memuru vaziyetine getirilmesi gibi mahzurlar karşısında bu şekilden beklenen kıymette amelî bir faide elde edilemeyeceği için muhtarların iş sahiplerinden iş mukabili olmak üzere idare heyetlerince tâyin edilecek miktara göre bir para alması ve alman para miktarının iş sahiplerine itminan verecek şekilde evrak üzerine yazılması ve bu paranın muhtarlık teşkilâtında sarf olunması her bakımdan daha basit bir idare olacağı düşünüldü.

Her ne kadar bazı mahallelerin büyüklüğü ve iş sahiplerinin çokluğu neticesi olarak bazı muhtarların çok yüksek bir para menfaati elde edecekleri ve bilâkis mıntıkası

EK-C (DEVAM)

küçük ve iş sahipleri de az olan mahallelerde para menfaatinin de o nispette düşük olacağı mülâhaza edilebilirse de; bu nispetsizliğin lâyiha'nın birinci maddesinde yazılı olduğu üzere, vazife mıntikasını ona göre küçültmek veya icabı kadar büyültmek suretiyle bu mahzurun kaldırılacağı tabii bulunduğundan bu halk teşekküllerinin, kendilerini kendi kaynakları ile idare etmeleri şekli tercih edilerek yirmi ve yirmi birinci maddelere o yolda hükümler konuldu;

X. Mahalle bekçilerinin esas vazifeleri bütün bir gece vaktince devam eden bir mahiyet arz etmesine ve bunların vazifesi bir mahallenin değil, bir mıntikanın gece emniyetini korumak olmasına göre, polise müzahir olan bu kuvveti Maliye Encümenince kabul edilen şekilde polisin idare ve murakabesinden tamamen ayırıp muhtarlar vermek mıntika asayiş bakımından arzu edilmeyen hâdiseler vukuuna sebebiyet verebileceği düşünüldü ve bekçilerin bu heyetlere-ancak müsait zamanlarda yardım etmesi-gibi bir mükellefiyet kâfi görülerek yirmi ikinci maddeye o yolda bir şekil verildi;

XI. Ve nihayet kanunun neşrini müteakip derhal seçime başlanılması imkânını veren bir muvakkat madde ilâve olundu.

Heyeti Umumiyenin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe takdim kılındı.

Dâhiliye En. Rs	Rs. V.	M. M.
Tekirdağ	Çoruh	Mardin
C. Uybadın	A. Tüzün	E. Ergin
Kâtip	Ankara	Balıkesir
Seyhan	F. Daldal	S. Uzay
Balıkesir	Bursa	Elâzığ
F. Tiritoğlu	F. Güvendiren	S. Sağıroğlu
Erzurum	Gazinateb	Gümüşane
N. Elgün	Dr. A. Melek	R. Güreli
Kayseri	Konya	Malatya
A. H. Kalaç	Ş. Ergun	E. Barkan
Trabzon	Yozgad	Zonguldak
S. Abanozoğlu	S. Korkmaz	R. Vardar

EK-C (DEVAM)

Şehir ve kasabalarda muhtar ve ihtiyar heyetleri teşkiline dair kanun lâyihası Yüksek Mecliste müzakere edilirken lâyihanın heyeti umumiyesi kabul buyurularak maddelere geçilmiş, birinci maddesi değiştirilerek ikinci ve üçüncü maddeleri encümene iade edilmişti. Encümen ekseriyetinin kabul ederek Yüksek Meclise takdim ettiği bu lâyiha ile maddeler değil, umumî esaslar tamamen değiştirilmiş bulunmaktadır.

Bu kanun lâyihası ile ihya edilecek mahalle muhtar ve ihtiyar heyetlerine tevdi edilen vazifeler vatandaş hizmetlerinin zamanında ve gecikmeksizin yapılması bakımından tıpkı umumî ve mahallî memurlar gibi muayyen çalışma müddeti içinde inkıtasız çalışacak daimî bir büroya ihtiyaç gösterecek kadar çoktur. Millî Korunma Kanunu mucibince bu heyetlere tevdi edilmesi zaruri olan iâşe ve pasif korunma gibi vazifeler de göz önüne alınırsa bu işin güçlükleri kolaylıkla anlaşılır. Bu sebepten dolayı eskisi gibi bütçesiz bir teşkilât içinde bütün zamanını bu işe hasretmesi imkânsız ve yalnız okuryazar muhtarlarla bu vazifeler başaramayacak ve neticede vatandaş hizmetleri şimdiki durumdan daha büyük müşkülâtla karşılaşacaktır. Filhakika eskiden bu tipte muhtar ve ihtiyar heyetleri vardı. Doğru veya sakat işleyen bir cihazdı. Fakat o zaman mahalle karye hükmünde tutulmuş, hizmet ona göre kurulmuş ki. Bu işleri daha ziyade muayyen bir iş tutmayan kimseler görürlerdi. Şimdi ise 70 sene evvelkine nispetle cemiyet hayatı büyük bir inkişafa mazhar olmuş ve iş sahası da çok genişlemiş olduğundan bundan sonra muhtarlık aidatı ile geçinecek işsiz adam bulmak çok müşkül olacağını ve bu şekilde beceriksiz ellerde vatandaş haklarının uğrayacağı güçlükleri de hesaba katmak lâzımdır. Bu itibarla kurulmak istenen bu teşkilât istihdaf edilen maksadı teminden uzaktır. Bu mülâhaza ile geriye değil Muhtarlık Kanununun lağvında gözetilen nâzım fikre dayanarak bugünün ihtiyaçlarına ve icaplarına uygun bir cihaz vücuda getirmek zaruretindeyiz.

Yukarıda zikredilen mucip sebepler sonunda böyle bir teşekkülün şu esasları ihtiva etmesini halk hizmetlerinin bihakkın karşılanması bakımından lüzumlu görüyoruz:

1. Hizmet daimidir. Muntazam çalışan bir büroya ve mesaisini bu hizmete tahsis eden unsurlara ihtiyaç vardır. Hâlbuki encümen lâyihasından bu hizmetlerin kendi iş

EK-C (DEVAM)

ve sanatları ile meşgul vatandaşlar tarafından munzam bir iş olarak görülebileceği anlaşılmaktadır.

2. Hizmet görenlerin mesaisini bir ücretle karşılamak tabiidir. Hâlbuki muhtarların bu ağır hizmetler mukabilinde alacakları harçlar birçok mahallelerde kendilerini tatmin ve ikdar edecek mahiyette olamayacaktır. Bu vaziyet ya bu işi görece kabil yetli adam bulamamak neticesini verecek veyahut birçok suiistimallere yol açacaktır. Bundan başka bir çok idarî vazifeler tahmil edilen ihtiyar heyeti azalarına da bu işleri bedelsiz olarak yapmak mükellefiyeti yüklenmiştir.

3. Encümen lâyihasında muhtarların halktan alacakları harçları pul şekline dahi gitmeden âmme hizmetlerini şahsi bir alış veriş şekline ifrağ edecek bir tarzı halle gidilmiştir. Bir âmme hizmeti mukabilinde halktan alınacak paraların umumî ve hususi bir bütçeye girmeden doğrudan doğruya hizmet görenler tarafından tahsil ve kendilerine tahsisini bugünkü malî prensiplerimizle uygun bulmamaktayız. Bu vaziyet aynı zamanda tatbikatta birçok haksızlıklar ve müsavatsızlıklar doğurmaktan da hâli kalmayacaktır.

Bu teşekkülün daimî bir hizmet unsuru olarak kabulü halinde istilzam edeceği masraf, bu kanun lâyihası ile bir tarifeye müsteniden kabul edilen iradın bir bütçeye mal edilerek temini mümkündür. Nitekim Maliye Encümeni lâyihası ile Dâhiliye Encümeni eski lâyihası bu hususu nazarı dikkate almış bulunuyordu. Bunlardan başka birçok hukuki hükümleri itibariyle bir umumî idare cüzi hizmete getirilme bakımından ise bir mahallî idare unsuru olarak ortaya çıkan ve Teşkilâtı Esasiye Kanunu ile Vilâyet İdaresi Kanunu ve belediye Kanunu muvacehesindeki vaziyeti gayrimuayyen ve müphem olan bu teşkilât gayeyi temin edemeyecek ve halk hizmetlerini kolaylaştırmak değil birçok karışıklıklara, aksaklıklara yol akacaktır. Bu bakımlardan encümen ekseriyetinin noktai nazarına muhalifiz.

Yukarıda arz ettiğimiz esaslar dâhilinde bu boşluğu dolduracak bir hizmetin tesisini muvafık bulmaktayız.

Bolu	Kütahya	Giresun
H. Ş. Adal	Ö.B.Uşaklı	N. Osten
Erzincan	İçel	Siird
Ş. Sökmensüer	R. Koraltan	S. Tuncay

(TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, C. 9, 03.04.1944, Birleşim:37).

EK-D. İzmir Mebusu Şükrü Saraçoğlu ve 222 Arkadaşının, Anayasa Teklifi ve Teşkilâtı Esasiye Encümeni Mazbatası (2/56) S. Sayısı:39

Teşkilâtı Esasiye Encümeni Mazbatası

T. B. M. M.

Teşkilâtı Es. Encümeni

06.01.1945

Esas No. 2/56

Karar No. 3

Yüksek Reisliğe

İzmir Mebusu Şükrü Saraçoğlu, Çankırı Mebusu Abdülhalik Renda ve 221 mebus arkadaşının Teşkilâtı Esasiye Kanunundaki yabancı sözlerin Türkçe karşılıklarıyla değiştirilmesi hakkında Büyük Millet Meclisi Reisliğine sundukları teklifleri Reislikçe encümenimize havale buyurulmuş ve teklifin Teşkilâtı Esasiye Kanununun 102 nci maddesinin ikinci fıkrasındaki şartları topladığı görülmüş olmakla değişiklik teklifi Encümende okundu ve incelendi.

Büyük Millet Meclisiyle beraber, Türk tarihinde tam bir bağımsızlık ve gerçek bir millileşme çağı açılmıştır. Meclisin, 25 yıldan beri birbirini tamamlayan kurtarıcı ve kurucu devrimleri arasında, kültür hürriyetinin temellerini atmak bakımından, Türk harflerinin başlıca bir önemi vardır. Türk harfleri, ilim ve edebiyat diliyle halk dili arasındaki ikiliği ve memleketteki lehçeler ayrılığını gideren «Türkçeleşme» adını verdiğimiz kaynaşma ve birleşme hareketine umulmadık bir hız vermiştir. On beş yıldan beri edebiyatta, gazetelerde, tercümelerde, ilk, orta ve yüksekokullarda Osmanlıca, yerini, Türkçeye bırakıyor. Milyonların konuştuğu, yazıştığı ve anlaştığı millet dili alabildiğine geliyor. Bu gelişme, yaşıyan ekleri ve kökleri ile tarihî kaynaklarıyla, Türkçemizin ileri yeniçağ dillerinden biri olmak için hiç bir kısırlığı olmadığını, bilâkis engin bir yaratış ve türetiş yeterliği olduğunu ispat etmiştir.

Bu ileri gidişin tabii sonucu olarak Osmanlıca ile ilişkisi kesilen Türk çocuklarının mekteplerde okudukları ilim ve fenlerin terimlerini Türkçeleştirme ihtiyacı yıllardan beri Maarif Vekilliğini Türk Dil Kurumunu bütün uzmanlarımızı devamlı bir çalışma ve araştırma zorunda bırakmış ve bu suretle bugün ilk,

EK-D (DEVAM)

ortaokullar ile liseler ve bir kısım yüksekokullar derslerini yeni terimler ile öğrenmeğe başlamışlardır. Bu gelişme hareketinde hukuk ve Devlet dili bilhassa geride kalmıştır. Hukuk ve kanun terimlerini Türkçeleştirecek olanlar, Anayasanın kılavuzluğunu beklemekte ne kadar haklı iseler, Büyük Meclis de hukuk ve kanun dilinin esaslarını koymak için, söz ve söz kurma araştırmalarının az çok bir kararlık bulmasını beklemekte o kadar haklı idi. Eski metinlerden, halk ağzından, lehçelerden iyi ve zengin taramalar yapıldıktan başka Türkçeye ait yerli ve yabancı hemen bütün lûgatlar ya basılmış, ya toplanmıştır. Artık genel bir terimler kamusu yapabilmek imkânları, uzmanlarımızın elindedir. İşte bu imkânlardan faydalanılarak 1942 yılı başlarında iki ayrı heyet tarafından «Teşkilâtı Esasiye Kanunu» nun Türkçeleştirme tasarıları hazırlanmış ve Millet Meclisi üyeleri, Yargıtay, Danıştay ve Sayıştay başkan ve reisleri İstanbul ve Ankara Hukuk Fakültesi profesörleriyle, öteden beri dil işlerinde çalışan uzmanlarımıza dağıtılarak, her iki tasan üzerinde geniş bir soruşturma yapılmıştır. Dikkatle incelenen bu soruşturma sonuçlarına göre yazılan üçüncü tasarı, Parti Gruplarınca da seçilen otuz kişilik komisyonda düzeltilip tamamlanarak, nihayet Parti Grubunun da görüşme ve tartışmasından geçmiş ve Büyük Meclise sunduğumuz bu son şeklini almıştır. «Teşkilâtı Esasiye Encümeni» bu Türkçeleştirme işinde aşağıdaki esaslı noktaların sağlandığını görmüştür:

1. «Teşkilâtı Esasiye Kanunu» nun mânasında, kavramında hiç bir değişiklik olmamış ve 104 ncü madde bu maksadi temin edecek şekilde yazılmıştır.
2. Türkçesi bulunan bütün terimler karşılanmıştır.
3. Kavram açığı bırakılmamak için, tam karşılığı bulunmayan yabancı kelime veya şekillere dokunulmamış ise de, bunların birer kök olarak kalmalarına, tasriflerinin Türkçeleştirilmesine ve aile halinde yabancı kelime gurupları kalmamasına mümkün olduğu kadar çalışılmıştır.
4. Türkçeleşen ve halk dilince benimsenen kelime ve kalıplara ilişilmeyerek, Anayasanın herkesçe anlaşılabilirliği korunmuştur.
5. Esas Teşkilât Kanunumuzun «Devlet şeklinin Cumhuriyet» olduğuna dair olan birinci maddesinde mâna, mefhum ve hattâ kelime itibariyle de hiç bir değişiklik yapılmamıştır.

EK-D (DEVAM)

Encümen incelemeleri göstermiştir ki, Büyük Millet Meclisi Ana Yasa Türkçesiyle şerefli tarihinde örnekleri eksik olmıyan kılavuzluk ve önderlik görevlerinden birini daha yapmaktadır.

Lâyiha, müstaceliyetle müzakere edilmek üzere Umumî Heyetin Yüksek tasvibine arz olunur.

Teş. Esa. En. Rs.	M. M.	Kâtip
Ankara	İstanbul	Tokad
M. Ökmen	Z. Karamursal	B. Erişken
Bursa	Çorum	Gümüşane
R. Güran	M. Cantekin	H. E. Ataç
İstanbul	İstanbul	Kütahya
Dr. H. Diker	Gl. K. Karabekir	M. Erkan
Mardin	Muğla	Samsun
H. Menemencioğlu	Orgl. İ. Çalışlar	H. Çakır
Samsun		
Amiral E. Engin		

EK-E. *Gümüşhane Milletvekili Recai Güreli'nin 442 sayılı Köy Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve yine bu kanuna fıkra ve maddeler ilâvesine dair kanun lâyihası*

MADDE 1. — Köy Kanununun (20) yirminci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

(Her köyde bir köy derneği, bir köy muhtarı, bir de ihtiyar meclisi vardır. Köyde 25 nci maddeye göre ihtiyar meclisi âzalarını seçmeye hakkı olan köylülerin toplanmasına köy derneği denir. Köy ihtiyar meclisi azaları doğrudan doğruya köy derneği tarafından seçilir. Köy muhtarını ihtiyar meclisi azaları kendi aralarından anlaşılarak seçerler, anlaşılamadıkları takdirde seçim gizli reyle yapılır. Ekseriyet kazanan muhtar olur.)

MADDE 2. — Kanunun 22 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir;

(İhtiyar meclisine nüfusu binden aşağı olan köylerde dokuz ve binden iki bine kadar olan köylerde on üç kişi «İhtiyar meclisi azaları» seçilir. Mürettep adedde ekseriyet alan ihtiyar meclisi azaları kendi aralarından birisini muhtarlığa seçtikten sonra geri kalanlardan en çok sayı kazanan yarısı ihtiyar meclisinin aslî âzası geri kalan öbür yarısı da yedek âza olur. Âzalıktan biri açılırsa yedek azalardan en çok sayı kazanmış olan onun yerine geçirilir. Köy nüfuslarının âzami miktarı 2000'dir. 2000'den yukarı nüfusu olan köylerde belediye teşkilâtı yapılır.

MADDE 3. — Kanunun 24 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Köy ihtiyar meclisi azasını seçecek olanlarda şu şartlar bulunmalıdır:

1. Türkiye Cumhuriyeti tebaasından olmak;
2. Köy halkından olmak veyahut 6 aydan beri köyde yerleşmiş olmak ve köyün nüfus kütüğünde yazılı bulunmak;
3. 18 yaşını bitirmiş olmak;
4. Ağır suçla mahkûm olmamak;
5. Delilik, bunaklık, sefihlik gibi bir hal sebebiyle hâkim tarafından üzerine vasi konulmuş olmamak).

MADDE 4. — Kanunun 25 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

EK-E (DEVAM)

(Köy muhtar ve ihtiyar meclisi âzalığına seçilmek için yukarıdakilerden başka şu şartlar da bulunmalıdır:

1. Para ve hapsi istilzam eden hafif ve ağır, suçla mahkûm olmamak;
2. Hükümet ve vilâyet ve köyün imtiyazlı şirketlerin aylıklı memuru olmamak;
3. Köy işlerinin mütaahhidi ve bunların ortağı olmamak;
4. Mebusluk ve vilâyet meclisi umumisi azalığında bulunmamak.)

MADDE 5 — Kanunun 26 nci maddesi asadaki şekilde değiştirilmiştir:

(İhtiyar meclisi 4 ncü senesinin Birincikânun ayı içinde aralarında kararlaştıracakları bir günde yeni yapılacak seçilme için 24 ncü maddeye göre seçecek olan köylüyü yani derneği toplar.)

MADDE 6— Kanunun 28 nci maddesi kaldırılmıştır.

MADDE 7.— Kanunun 29. ocu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

(Seçim yapılıp bittikten sonra günü bitmek üzere bulunan muhtar ve ihtiyar meclisi âzası yeniden seçilenlerin adlarını ve her birinin ne kadar sayı kazandığını ve yedek âza adlariyle bunların her birinin kazandıkları sayıları bir mazbata ile Hükümete bildirir, ikinci kânunun birinci günü yeni muhtar ve ihtiyar meclîsi işe başlar ve işe başladığını bağlı bulunduğu Hükümet reisine tezkere ile bildirir.)

MADDE 8. — Kanunun 31 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Köy derneğinde seçim sırasında işi bozacak veya geri bırakacak olanlardan ve fenalık yapanlardan ilkinde yüz kuruştan beş yüz kuruşa kadar ceza parası alınır. İkincide ceza parası iki kat alınır. İtiraz mercileri kaza ve vilâyet İdare heyetleridir. İdare heyetlerinin kararına söz yoktur. Seçim esnasında anlaşamamazlık çıkarsa köy muhtarının vereceği haberle köyün bağlı bulunduğu Hükümet reisi veya memur edeceği kimse üç gün içinde köye gelir ve onun gözü önünde seçim yapılır, bu seçime hiç bir suretle itiraz edilemez.)

MADDE 9. — Kanunun 32 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir;

EK-E (DEVAM)

(Köylülerin malı olmayıp çiftlik olarak bir mal sahibine ait köylerde ihtiyar meclisi azasının Halk tarafından serbestçe seçilmesine Kaymakam, jandarma komutanı, nahiye müdürü yakından nezaret eder. Böyle köylerde köy ihtiyar meclisi azasını seçerken sahibinin karışması sebebiyle halkın ezildiği görülürse mülhak kazalarda kaymakamın vilâyetin merkez nahiyesinde jandarma bölük komutanının doğrudan doğruya vilâyet merkezine bağlı nahiye Nahiye Müdürünün teklifi üzerine ihtiyar Meclisi azasını vilâyetin valisi seçer ve kaymakamlık, nahiye müdürü, jandarma bölük komutanı marifetiyle köye bildirilir. Köy muhtarı diğer köylerde olduğu gibi ihtiyar Meclisi kendi aralarından ekseriyetle seçerler. Bu yolda seçilmiş köy ihtiyar meclisi âzası ve muhtar tıpkı köylü tarafından seçilmiş gibi sayılır ve onların bütün işlerini görürler).

MADDE 10. — Kanunun 33 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir. (Muhtar ve ihtiyar Meclisi âzalığına seçildikten sonra;

1. Yüz kızartacak mahiyette hafif ve ağır suçla mahkûm olmak;
2. Delilik, bunaklık ve sefihlik gibi bir hal sebebiyle hekim tarafından üzerine vasi konanlar;
3. Hükümet ve vilâyet ve köyün ve imtiyazlı şirketlerin maaşlı bir memurluğuna girenler;
4. Kendi köyünün müteahhidi ve bunların ortağı veya kefil olanlar muhtar ve ihtiyar meclisi âzalığında çıkarılırlar.
5. Mebusluğa ve Umumî Meclis âzalığında seçilenler muhtar ve ihtiyar meclisi âzalıkları sakıt olur).

MADDE 11. — Kanunun 41 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

(Vali ve kaymakam köy muhtarının köy işlerini yapmadığını görürse köy muhtarına bir ihtar gönderir, bundan sonra da iş görmediğini anlarsa ihtiyar meclisini toplar diğer birini muhtarlığa seçtirir. Muhtarlıktan çıkarılan kimse âzalık sıfatını muhafaza eder. Aynı devre için muhtar olamaz).

MADDE 12. — İşbu kanuna aşağıda yazılı bir madde eklenmiştir.

EK-E (DEVAM)

Muhtarlığa seçilecek olanların Türkçe okuryazar olmaları şarttır. İhtiyar Meclisi âzası arasında okuryazar yok ise İhtiyar Meclisi âzası köyde seçilme şartlarını haiz okuyup yazması olanlardan birini seçmeye mecburdurlar. Köyde okuyup yazması olan kimse yok ise âza arasından okur yazarlığa müstait birisi seçilir ve en yakın okulda kursa tâbi tutulur. Kurs masrafı köy sandığından ödenir.

MADDE 13. — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 14. — Bu kanunun hükmünü icraya Dahiliye Vekili memurdur.

Dâhiliye Encümeni Mazbatası

T.B.M.M.

Dâhiliye Encümeni

6.IV.1943

Esas No:2/18

Karar No:16

Yüksek Başkanlığa

442 sayılı Köy Kanununun 20, 22, 24, 25, 26, 28, 29, 31, 32 ve 41 nci maddelerinde değişiklik yapılması ve bu kanuna ayrıca bir madde eklenmesi hakkında Gümüşhane Milletvekili Recai Güreli'nin teklifi, Encümenimize verildiğinden İçişleri Bakanlığı temsilcisi hazır olduğu halde incelendi.

Bu inceleme sonunda: Teklifin esasını teşkil eden köy muhtarlarının ihtiyar meclisi tarafından bu Meclisin kendi üyeleri arasından seçilmesi, halkın idareye iştiraki ve halkçılık prensibine aykırı bulunduğundan, kabul edilmemiş ve eskisi gibi köy derneği tarafından seçilmesi esasının bırakılmasına karar verilmiştir. Bu sebeple:

1. — Recai Güreli'nin teklifinin bir ve ikinci maddeleri kaldırılmış ve Köy Kanununun 20 ve 22 nci maddeleri aynen alıkonmuştur.

2 — Kanunun 25 nci maddesini değiştirmek isteyen üçüncü maddesi, muhtar ve ihtiyar meclisi âzalıği için gereken şartları mahalle muhtarlığı ile mütenazır bir hale getirmek istemektedir. Bu teklif Encümenimizce uygun görülmüş ve aynen kabul edilmiştir.

EK-E (DEVAM)

3 — Seçim ayının Ekim ayında yapılmasını derpiş eden teklifin 4 ncü maddesi Encümenimizce de kabul edilmiştir.

4. — Teklifin 5 nci maddesi, seçimi ilgilendirdiği ve seçim esasının da değıştirilmesi kabul edilmediği cihetle kaldırılmıştır.

5. —29 ncu maddeyi değıştiren teklifin 6 nci maddesi, işe başlama ayını Kasıma almaktadır. Bu değışiklik, seçim ayının değışmesi dolayısıyla zaruri görölmüştür. Maddenin ikinci ve üçüncü fıkralarının ihtiva ettiği itiraz mercileri hakkındaki hükümler; bir eksikliği tamamlayıcı mahiyette görölmüş ve Mahalle Muhtarları Kanunundaki hükümlere mütenazır bulunmuş olduğundan aynen kabul edilmiştir.

6. — Kanunun 31. nci maddesini değıştiren teklifin 7 nci maddesi, seçimi bozanlardan alınacak para cezalarına karşı yapılacak itirazların mercileri hakkında yeni hüküm koymaktadır. Bu gibi itirazlara bir merci kabul edilmesi yerinde ve uygun görölmüş ve madde daha açık bir şekilde yazılmıştır.

7. — Kanunun 32 nci maddesini değıştiren teklifin 8 nci maddesinde mevcut çiftlik tâbirinin açıklanması uygun görölerek madde yeniden yazılmıştır.

8. — Kanunun 33 ncü maddesini değıştiren teklifin 9 ncu maddesi muhtar veya ihtiyar meclisi âzalığına seçildikten sonra, bu sıfatları kaldıracak suçlardan bahsetmektedir. Bu madde, birinci madde ile mütenazır hale gelmekte olduğundan aynen kabul edilmiştir.

9. — Kanunun 41 nci maddesini değıştiren teklifin 10 ncu maddesi, esasa müteallik olduğundan ve buna müteallik bulunan birinci madde kabul edilmediğinden, kaldırılmıştır.

10. — Köy Kanununa bir ek ekleyen teklifin 11 nci maddesinin muhtarların okuryazar olması kaydını koymak isteyen birinci kısmı, tatbiki kabil görölmemiş ve kaldırılmıştır.

Kamutaya arzedilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Dâhiliye En. Baş
Tekirdağ
C. Uybadın

Baş. V.
Çoruh

Bu M. M.
Giresun
N. Osten

EK-E (DEVAM)

Kâtip

Giresun

N. Osten

Bursa

F. Güvendirren

Gümüşane

R. Güreli

Kayseri

A. U. Kalaç

Ankara

F.Daldal

Elâzığ

İ. Yalçın

İçel

R. Koraltan

Konya

Ş. Ergun

Balıkesir

Y. S. Uzak

Erzincan

Ş. Sökmensüer

Kars

E. Özoğuz

Malatya

E. Sarkan

Bolu

H. Ş Adal

Sivas

E. Dizdar

EK-F. *Erzincan Milletvekili Şükrü Sökmensüer'in ve Beş Arkadaşının, Toprak Bayramı Hakkında Kanun Teklifi ve İçişleri Komisyonu Raporu (2/76) S. Sayısı: 132*

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Çiftçiyi Topraklandırma Kanununun onandığı tarihi, takip eden Pazar günü, her yıl bütün vatanda Toprak bayramı olarak kutlanmasına ait kanun tasarısını saygı ile arz ve teklif eyleriz.

Erzincan	Gümüşane	Erzincan
Ş. Sökmensüer	R. Güreli	B. K. Çağlar
Yozgad	Kütahya	Tunceli
Z. Arkant	H. Pekcan	Necmeddin Sahir Sılan

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Toprak bayramı tasarısı gerekçesi Topraksız ve az topraklı çiftçileri topraklandırma yolu ile refaha kavuşturacak Toprak Kanununun kabul ve tasdik edildiği günün, memleket ölçüsünde bir bayram havası yaratacağı şüphesizdir. Bu bayramın resmen de bütün millete mal olması ve her yıl bir muayyen günde kutlanması, halkçı ve devrimci zihniyetimizin bir yeni belirtisi olacaktır.

Memleket ölçüsünde yeni bir çalışma ve hız başlangıcı olarak bu kanunun ayrı bir tatile sebep olmaması için de kabul ve tasdik tarihini takip eden ilk pazarı bayram günü olarak ele almağı düşündük ilişik kanun tasarısını saygılarımızla arz ederiz.

İçişleri Komisyonu Raporu

T.B. M. M.

İçişleri Komisyonu

Esas No. 2/76

13. VI.1946

Karar No. 32

Yüksek Başkanlığa

Çiftçiyi Topraklandırma Kanununun kabul edildi günü takip eden pazar gününün Toprak Bayramı sayılması hakkında Erzincan Milletvekili Şükrü Sökmensüer ve arkadaşları tarafından hazırlanan kanun tasarısı Komisyonumuza havale kılındığından teklif sahipleri huzuruyla okundu ve görüşüldü.

Teklif gerekçesinde yazılı sebeplere göre Çiftçiyi Topraklandırma Kanununun Türk Köylüsüne sağladığı geçim ve yaşama genişliğinin kıymetini açıklamak maksadiyle halkın bayram yapması imkânını veren teklif esas bakımından kabul edilerek maddelerin görüşülmesine geçildi.

Bayram gününün, kanunun Büyük Millet Meclisince kabul edildiği tarihi takip eden Pazar günü olarak belirtilmesi yerinde görülmüş şu kadar ki, kabul gününün pazara tesadüf etmesi halinde o pazar gününün mü, yoksa o pazar gününü takip eden gelecek pazar gününün mü bayram sayılması üzerinde durulmuş ve kabul tarihi pazara tesadüf eylediği zaman o pazarın bayram günü olarak kutlanması tabii görülmüştür.

Madde metninde (kanun kabul ve onanma günü) denilerek kabul tarihi belli edilmemiş ve bu tarihin kanunda belirtilmiş olması zaruri bulunmuş olduğundan çiftçiyi topraklandırma kanununun Büyük Millet Meclisince kabul edilmiş olduğu (11 Haziran, günü) maddeye konularak (onanma) kaydı maddeden dışarı bırakılmıştır.

Kamutayın onamasına arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Komisyon Baş.
Tekirdağ
C. Uyardın

Başkan V.
Çoruh
A. Tüzün

Sözcü
Mardin
E. Ergin

EK-F (DEVAM)

Kâtip	Balıkesir	Balıkesir
Giresun	S. Uzey	F. Tiridoğlu
N. Osten	Erzincan	Erzurum
Bursa	Ş. Sökmensüer	N. Elgün
F. Güvendiren	Gümüşane	İzmir
Elâzığ	R. Güreli	H. Onaran
İ. Yalçın	Konya	Sivas
Kayseri	Ş. Ergun	M. Ş. Bleda
A. H. Kalaç	Trabzon	Zonguldak
Tokad	S. Abanozoğlu	R. Vardar
A. G. Pekel		

ÖZ GEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı: Fatih AKSOY

Doğum Yeri:

Doğum Tarihi:

Medeni Hali: Evli

EĞİTİM BİLGİLERİ

LİSE : 1996-2000- Aydın Ortaklar Anadolu Öğretmen Lisesi

LİSANS : 2000-2005-Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi
Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Tarih Öğretmenliği Anabilim
Dalı Buca/İZMİR

MESLEKİ BİLGİLER

2006 yılından itibaren Milli Eğitim Bakanlığı'nda tarih öğretmeni olarak görev yapmaktayım. 2009-2012 yılları arasında Trabzon-Tonya ilçesinde Tonya İskenderli İMKB Lisesi'nde müdür yardımcısı olarak görev yaptım. Aynı lisede 2012-2013 yılları arasında müdür vekilliği görevini yürüttüm. Akabinde 2013 Ağustos ayında Afyonkarahisar Çay Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'ne tarih öğretmeni olarak atandım. 2016 yılı itibariyle Çay Şehit Ahmet Şahin Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nde müdür yardımcılığı görevimi sürdürmekteyim. Aynı zamanda Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı'nda Tarih Tezli Yüksek Lisans programında eğitimime devam etmekteyim.